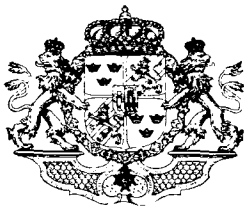

ARBETSSTATISTIK. A:9.

UTGIFVEN AF K. KOMMERSKOLLEGI AFDELNING FÖR ARBETSSTATISTIK

REDOGÖRELSE

FÖR

LOCKOUTERNA

OCH

STORSTREJKEN

I SVERIGE ÅR 1909

II.

HANDLINGAR OCH AKTSTYCKEN TILL BELYSANDE AF KONFLIKTENS
FÖRLOPP, PARTERS OCH MYNDIGHETERS ÅTGÄRDER M. M.

STOCKHOLM

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

1910.

INLEDNING TILL

Arbetsstatistik. A / utgifven af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1899- 1912

Täckningsår: [1]-10

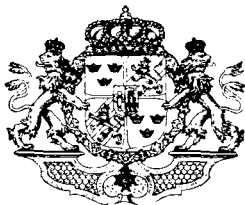
I serien Arbetsstatistik A ingår:

- 1 Undersökning af bagerierna i Sverige. 1899
- 2 Undersökning af tobaksindustrien i Sverige. 1899
- 3 Undersökning af den mekaniska verkstadsindustrien i Sverige:
 1. Större, egentliga mekaniska verkstäder. 1901
 2. Mindre, egentliga mekaniska verkstäder samt vissa specialverkstäder m. m. 1904
- 5 Kollektivaftal angående arbets- och löneförhållanden i Sverige:
 1. Redogörelse för kollektivaftalens utbredning och hufvudsakliga innehåll. 1910
 2. Förteckning å gällande kollektivaftal. Kollektivaftal inom olika näringsgrenar. 1908
 3. Arbetstidens längd och arbetarlönens storlek inom olika näringsgrenar enligt gällande kollektivavtal (1907/08)
- 6 Promemoria angående arbetslösheten i Sverige hösten 1908 samt kommunala åtgärder i anledning af arbetslöshet. 1908
- 7 Undersökning af tryckerier och därmed förenad handtering i Sverige. 1909
- 8 Utländska jordbruksarbetare i Sverige år 1907. 1909
- 9 Redogörelse för lockouterna och storstrejken i Sverige år 1909:
 1. A. Allmän redogörelse. B. Bilagor. 1910
 2. Handlingar och aktstycken till belysande af konfliktens förlopp, parter och myndigheters åtgärder m. m. 1910
 3. A. Statistisk redogörelse. B. Tabeller och bilagor
- 10 Arbetstidens längd inom industri och handverk i Sverige. 1911

Redogörelse för lockouterna och storstrejken i Sverige år 1909. II.
Handlingar och aktstycken till belysande av konfliktens förlopp, parter
och myndigheters åtgärder m.m. – (Arbetsstatistik. A ; 9.2)
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2009

ARBETSSTATISTIK. A:9.

UTGIFVEN AF K. KOMMERSKOLLEGI AFDELNING FÖR ARBETSSTATISTIK

REDOGÖRELSE

FÖR

LOCKOUTERNA

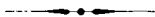
OCH

STORSTREJKEN

I SVERIGE ÅR 1909

II.

HANDLINGAR OCH AKTSTYCKEN TILL BELYSANDE AF KONFLIKTENS
FÖRLOPP, PARTERS OCH MYNDIGHETERS ÅTGÄRDER M. M.

STOCKHOLM

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

1910.

INNEHÅLL.

Första Afdelningen.

Handlingar till belysande af konfliktens uppkomst och förlopp m. m.

1. Lockouterna. Första medlingen.	Sid.
Lockoutförklaringen	3.
Förlikningsmännens medlingsförslag	4.
Svenska Arbetsgifvareföreningens svar	15.
Landsorganisationens svar	21.
2. Storstrejken.	
Landsorganisationens meddelande omorstrejken	28.
Storstrejken afveckling	28.
3. Andra medlingen.	
Medlingsprotokoll den 14—28 september 1909	33.
4. Tredje medlingen.	
Medlingsprotokoll den 3—13 november 1909	61.
Svenska Arbetsgifvareföreningens meddelande om järnbrukslockouts upphäfvande	76.
Förlikningsmännens hemställan om ny förhandling	77.

Andra Afdelningen.

Handlingar rörande parter m. fl. åtgärder, cirkulär, meddelanden m. m.

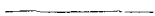
5. Arbetsgifvareorganisationer.	
Svenska Arbetsgifvareföreningen	81.
Svenska Landtarbetsgifvareföreningarne	86.
Centrala Arbetsgifvareförbundet	86.
6. Arbetareorganisationer o. dyl.	
Landsorganisationen	91.
Socialdemokratiska Partistyrelsen	117.
Vissa fackförbund.	
Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet	119.
Svenska Grof- och Fabriksarbetareförbundet	125.
Svenska Arbetareförbundet	125.
7. Storstrejkutskott m. m.	
Stockholmsorststrejkskommitté	131.
Utdrag ur vissa strejkutskotts slutrapporter till Landssekreteriatet	138.
Upprop m. m. från fackförbund, fackföreningar, strejkutskott, o. dyl. Diverse meddelanden	146.
8. Meddelanden mellan vissa arbetsgifvare och deras arbetare.	
Skrifvelser o. dyl. rörande nedläggande och återupptagande af arbete m. m.	156.

9. Handlingar rörande vissa särskilda konflikter.	Sid.
Typografkonflikten	179.
Stockholms stads arbeten	186.
Spårvägskonflikten	192.
Skiljedomsutslag om aftalsbrott	205.
Särskilda uttalanden om aftalsbrott	205.

Tredje Afdelningen.

Handlingar rörande myndigheters m. fl. åtgärder.

10. Regeringsuttalanden, statsrådsprotokoll m. m.	213.
11. Framställningar till regeringen om medling.	220.
12. Skrifvelser och telegram från civildepartementet till Kungl. Maj:ts befallningshafvande.	226.
13. Cirkulär och meddelanden rörande centrala verk.	
Fångvården	231.
Postverket	231.
Telegrafverket	234.
Statens Järnvägar	237.
14. Lokalmyndigheters kungörelser m. m.	
Särskild polisvakt, skyddskår o. dyl.	248.
Fridlysning	252.
Folksamlingar, demonstrationer	258.
Föredrag å landsvägar	265.
Kommunikationer	266.
Skydd åt arbetsvilliga	267.
Upprop m. m.	268.
Rusdrycksförbudet	270.
15. Uttalanden af fattigvårdsmyndigheter m. fl.	284.

FÖRORD.

Såsom i förordet till del I redan framhållits, har det befunnits lämpligt att till närmare belysande af den stora arbetsstridens historia och betydelse för olika parter, myndigheter och samhällsliga förhållanden offentliggöra en del dithörande handlingar af olika slag.

En såvidt möjligt fullständig samling aktstycken har till en början här meddelats rörande de under konfliktens förlopp gjorda offentliga medlingsförsöken, enär därpå nära kännedom kan inhämtas om de olika tvistefrågorna och parternas ställning till desamma. Beträffande parternas öfriga förhållanden, myndigheters åtgärder m. m. har däremot, af utrymmesskäl och för vinnande af större öfverskådlighet, verkställts ett urval af de aktstycken, som erbjudit större intresse och kunna anses representativa. Den sålunda valda samlingen är af mycket skiftande beskaffenhet i fråga om såväl innehåll som ursprung, hvarför det ock erbjudit stora svårigheter att ordna densamma för publicerande. Något visst enhetligt system har därvid ej heller kunnat vidhållas, utan är materialets gruppering verkställd i vissa fall efter saksammanhanget, i andra fall däremot efter ursprung och formell beskaffenhet. Så långt sig göra låtit hafva emellertid båda dessa synpunkter blifvit tillgodosedda.

Till hufvudsaklig del har den tillgängliga samlingen af aktstycken blifvit dels af länsstyrelserna, i enlighet med nädiga cirkulärskrifvelsen den 11 oktober 1909, hopbragt och öfverlämnad till Kommerskollegium, dels ock, på begäran, öfverlämnad direkt från vederbörande myndigheter, organisationer m. fl. I öfrigt äro handlingarna ställda till förfogande af enskilda arbetsgifvare eller hämtade från tidningar och andra publikationer o. s. v.

I allmänhet har man med största beredvillighet tillmötesgått gjorda framställningar om bekommande af dylikt material, ehuruval ock i åtskilliga fall en del handlingar af inre organisatorisk eller ekonomisk karaktär ansetts böra bevaras såsom konfidentiella och därför icke utlämnats till offentliggörande.

Stockholm i maj 1910.

Gunnar Huss.

FÖRSTA AFDELNINGEN.

Handlingar till belysande af konfliktens uppkomst
och förlopp m. m.

1. Lockouterna, första medlingen.

Lockoutförklaringen.

Stockholm den 14 juli 1909.

Landssekreteriatet, Stockholm.

Som bekant pågå för närvarande inom ett flertal näringsgrenar allvarliga och omfattande arbetsnedläggelser, hvilka trots upprepade förhandlingar under ledning af vederbörande förlikningsmän visat sig omöjliga att bilägga i godo. Anledningen till den sålunda inträdda situationen är i stort sedt den, att arbetarna trots de tryckta konjunkturer, under hvilka industrien arbetar, framställa och vidhålla kraf på ökade löner och andra förmåner, hvilkas beviljande under nuvarande konjunkturer är en ekonomisk omöjlighet. Till dessa mera omfattande tvister hafva under sista tiden kommit flera lokala konflikter, delvis i förening med aftalsbrott å arbetarnas sida.

I anledning häraf och då vi icke längre kunna finna oss i det nuvarande tillståndet, hvilket verkar i högsta grad oroande, skadligt och förvirrande på det industriella arbetsfältet, hafva våra fullmäktige vid sammanträde denna dag enhälligt fattat följande beslut:

1) Därest icke de inom Svenska Väg- & Vattenbyggarnas Arbetsgifvareförbund, Pappersmasseförbundet, Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund och Svenska Detaljisternas Herrkonfektionsförbund pågående lockouterna äfvensom strejkerna vid Mora skiljeställe och Munkfors bruk samt konflikten hos Korsnäs Sägverks A.-B. blifvit på villkor, som kunna af Svenska Arbetsgifvareföreningen godkännas, bilagda före den 26 juli 1909, skola de pågående lockouterna utvidgas gent emot till Landsorganisationen anslutna arbetare.

2) Utvidgningen skall ske successivt, så att lockout kommer att inträda

a) från och med måndagen den 26 juli 1909 jämväl hos de till Pappersmasseförbundet anslutna träsliperierna, hvilka undantagits vid förbundets pågående lockout, samt hos Sveriges Textilindustriförbund och Sägverksförbundet;

b) från och med måndagen den 2 augusti 1909 jämväl hos Järnbruksförbundet.

3) Därest äfven sistnämnda utsträckning af lockouten skulle visa sig resultatlös, skall lockouten ytterligare utvidgas på sätt och i den ordning, styrelsen äger bestämma.

4) Med iakttagande af bestämmelsen i § 22 af Svenska Arbetsgifvareföreningens stadgar äger styrelsen meddela de närmare föreskrifter angående lockoutens omfattning, som kunna finnas erforderliga.

5) Skulle före den 26 juli 1909 ytterligare någon öppen konflikt uppstå hos arbetsgifvare, tillhörande Svenska Arbetsgifvareföreningen, förbehåller sig föreningen rätt att göra äfven sådan konflikts biläggande till villkor för inhärande af lockoutens utvidgning.

I det vi delgifva Eder detta beslut, tillåta vi oss ytterligare meddela att, därest den utsträckta lockouten kommer till stånd, vi förbehålla oss fria händer ifråga om villkoren för stridens biläggande.

Afvaktande Edra vidare meddelanden teckna vi

Högaktningsfullt
Svenska Arbetsgifvareföreningen

Hjalmar von Sydow.

Förlikningsmännens medlingsförslag.

Till Landsorganisationen!

För biläggande af nedannämnda konflikter, nämligen:

- A) vid cellulosafabrikerna i Skutskär, Thurbo, Oskarsström, Frånö, Edsvalla, Hissmofors, Göta, Hjärpen, Bengtsfors, Kramfors och Utansjö;
- B) inom herrkonfektionen en gros;
- C) inom detaljherrkonfektionen;
- D) vid kraftstationsbyggnaderna i Mockfjärd och järnvägsbyggnaderna Varberg—Ätran;
- E) vid Mora skiljeställe;
- F) vid Munkfors järnverk;
- G) vid Mariebergs sågverk;
- H) inom pitpropsbranschen samt vid porslinsfabriken i Göteborg

få undertecknade förlikningsmän härmed

dels öfverlämna bilagda förslag till uppgörelse;

dels beträffande de under A—G upptagna konflikter hemställa

att hvarje strejk, blockad, lockout eller dylik åtgärd, som påbudits eller gillats i sammanhang med någon af förenämnda konflikter, skall upphävas, samt arbetet snarast möjligt återupptagas i enlighet med hvad parterna, därest föreliggande medlingsförslag vinna godkännande, därom må aftala;

att inga repressalier eller trakasserier mot arbetsgifvare, arbetare eller andra, hvilka berörts af konflikterna, få förekomma;

att där konflikt ägt rum, men aftal, enligt i detsamma meddelade bestämmelser, ännu ej tilländalupit, dylikt aftal fortfarande förblir gällande till den stadgade utlöpnings tiden;

samt att, där i respektive medlingsförslag icke särskild föreskrift meddelas, vid arbetets återupptagande förutvarande arbetare äga, därest de därtill omedelbart anmäla sig, åter inträda i förut innehafda befattningar, i den mån behof af arbetskraft föreligger, hvarjämte de förutvarande arbetare, hvilka ej kunna omedelbart återtagas i arbetet, äga företrädesrätt till anställning hos förutvarande arbetsgifvare intill utgången af september månad 1909.

Till undertecknad Cederborg ställda svar å samtliga dessa våra framställningar torde aflämnas vid sammanträde å Svenska Arbetsgifvareföreningens lokal söndagen den 25 juli 1909 klockan 4 e. m. Förslagen torde benäget hållas hemliga till dess svar afgifvits.

Stockholm den 24 juli 1909.

Allan Cederborg.
S. H. Kvarnzeliuß.

Gustaf Djurklou.
K. G. Karlsson.

Förlikningsmannens hemställan beträffande aftalsfrågorna inom cellulosaindustrien.

I. Skutskär.

Beträffande de delar af aftalet, hvarom förut preliminärt vunnits enighet, förblifver därvid.

I afseende å tonlönerna godkännes arbetsgifvarens senaste erbjudande, (det s. k. »Sandbergska förslaget»).

II. Thurbo och III. Oskarsström.

Förblifver vid den af parterna vid nu hållna förhandlingar preliminärt träffade uppgörelsen.

IV. Frånö.

A. Allmänna bestämmelser.

Uppsägningstid vid bostäder: Då, enligt hvad upplyst blifvit, hyran hitills å de platser, där sådan utgått, likviderats per månad och detta afses jämväl i nu framställda förslag, föreslås, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hyreslagens stadgande för dylikt fall i fråga om uppsägningstid,

att den arbetare, som bor i af arbetsgifvaren upplåten bostad, åtnjuter, beträffande denna, uppsägningstid af fjorton dagar.

Aftalets utlöpfungstid: Den 31 december 1912.

Till protokollet antecknas, att de i aftalet eller vid förhandlingarna angifna hyresbelopp äro maximibelopp, som ej må under aftalstiden höjas utan öfverenskommelse med arbetspersonalen, samt att värdesättningen af bostäderna sker i samråd med personalen.

I öfrigt förblifver vid den af parterna vid nu hållna förhandlingar preliminärt träffade uppgörelse.

B. Prislister med tillhörande bestämmelser.

1. Till protokollet antecknas, att de bestämda tidlönerna äro minimilöner, som kunna höjas i mån af vederbörandes duglighet, och att, hvad gäller de timlönsarbetare personligen, hvilka nu åtnjuta högre lön än den bestämda, det icke afses någon nedsättning, så länge dessa arbetare visa samma duglighet som hittills och behof af så kvalificerad arbetskraft föreligger.

2. Lönen för timmermän fastställs till 35 öre.

3. I öfrigt förblifver vid den mellan parterna vid nu förda förhandlingar preliminärt träffade öfverenskommelse.

V. Edsvalla.

A. Allmänna bestämmelser.

Lika med hvad rörande Frånö hemställts.

Därjämte uttalande till protokollet att i mån af tillgång ved till husbehof tillhandahålles af samma kvalitet och till samma priser som förut, fritt hemkörd inom 1 km. från fabriken.

B. *Prislistor med tillhörande bestämmelser.*

1. Samma protokollsanteckning som vid Frånö.
2. Kalkstensdragare erhålla 33 öre per timme.
3. Massaösnas antal bibehålles vid 6.
4. Smed erhåller 40 öre, reparatörer 35 öre och smedshandtlangare 30 öre pr timme.
5. I öfrigt förblifver vid den mellan parterna vid nu förda förhandlingar preliminärt träffade öfverenskommelse.

VI. *Hissmofors.*A. *Allmänna bestämmelser.*

Lika med hvad rörande Edsvalla hemställts.

B. *Prislistor med tillhörande bestämmelser.*

1. Samma protokollsanteckning som vid Frånö och Edsvalla.
2. Lönerna bestämmas för nedannämnda kategorier sålunda: 2:e koleldare 10 öre; pressare 9 öre; kapare 10 öre; hjälpkapare 9,5 öre, huggare 9,5 öre samt hjälphuggare 8,5 öre, hvilken lön för dessa båda grupper bibehålles aftaltiden ut, äfven om de planerade ändrade arbetsanordningarna genomföras; lokputsare 30 öre; extra (inne-)arbetare 30 öre; kalkstenslastare 9 öre; cementhandtlangare 35 öre; körkarlar 32 öre; hjälpare 28 öre; lokväxlare 95 kronor; extra d:o 85 kronor.
3. För lossning af stenköl och kalksten bibehålles hittillsvarande priser.
4. För virkeslossning från vagnar litt. NN 2 och NN 3 resp. kr. 2: 25 och kr. 2: 75.
5. Likvid för ordinarie vaktgöring vid isgrindarna utgår efter 12 timmar.
6. I öfrigt förblifver vid den mellan parterna vid nu förda förhandlingar preliminärt träffade öfverenskommelse.

VII. *Göta.*A. *Allmänna bestämmelser.*

Lika med hvad rörande Edsvalla hemställts.

B. *Prislistor med tillhörande bestämmelser.*

1. Samma protokollsuttalande som vid Frånö och Edsvalla.
 2. Lönerna fastställas för aftaltiden sålunda: hjälpkokare 7,9 öre; syreberedare 8,2 öre; hjälpare i d:o 8,2 öre; massaösare 8,3 öre; silare 8,2 öre; maskinförare i torkmaskin 9,2 öre; d:o i våtmaskin 8,6 öre; packare i torkmaskin 8,2 öre; d:o i våtmaskin 7,7 öre; huggare 8,5 öre; slaggare 7,5 öre; bindpojkar 7,8 öre; slipare 7,9 öre; koleldare 8,3 öre; barkeldare 8,1 öre; smörjare 8,1 öre; maskinister 8,7 öre; tonhissare 70 kronor; kvistverket 2,7 öre; blylödare 36 öre pr timme + $1\frac{1}{2}$ öre per ton; utarbetare 29 öre pr timme; barkare 4,2 öre; kapare 4,2 öre; aflastare 4,2 öre; kubbmottagare 4,2 öre; efterbarkare 3,8 öre; förste lokförare kr. 110; andre d:o 95; bromsare 75; snickare 35 öre samt snickareförmän 35 öre + 2 öre per torr ton.
- Reparationsverkstaden:* Nuvarande aflöningar bibehålles.

Diverse utarbeten: Kollossning 27 öre; kislossning 25 öre; kalkstenslossning 10 öre; lastning af kisbränder 40 öre; massalastning 4 öre.

Vedlossning per kub.famn: från järnvägsvagn till renseriet 40 öre; från järnvägsvagn för uppläggning i vedgården 12 fot högt 60 öre; från fartyg utan kapning 65 öre; d:o med kapning 80 öre; från fartyg till renseriet 30 öre; för nattlossning med längning af veden i rummet 55 öre.

Alla de i arbetsgifvarens förslag i öfrigt förekommande randanteckningar rörande åligganden, öfvertidsarbeten m. m. godkännas.

VIII. Hjärpen.

A. Allmänna bestämmelser.

Lika med hvad rörande Edsvalla hemställt.

B. Prististor med tillhörande bestämmelser.

1. Samma protokollsanteckning som vid Frånö och Edsvalla.

2. Anteckning till protokollet, att för kvistmassa ej utgår ersättning till andra än pressarna.

3. De öfverenskomna sotningsprisen gälla vid sotning hvar 3:e månad. Är mellantiden kortare eller längre, reduceras eller höjas prisen i förhållande därtill.

4. Följande *tonlöner* skola gälla: svafveeldare 9,7 öre; 1:e ångpanneeldare 9 öre; 2:e d:o 8,3 öre; 3:e d:o 8,6 öre; kolskjutare 8,3 öre; barkare 10 öre; huggare 8,6 öre; kapare 8,6 öre; hjälpkapare 6,8 öre; bryggkarlar 6,8 öre; sorterare 8,4 öre; måttläggare 7,8 öre; kubbuppläggare 3,4 öre; kubbsorterare 2,7 öre; kubbkörare 7,8 öre; mjölnare 7,5 öre; spånbarare och slipare 8 öre; kokarbas 13,8 öre; extra d:o 9,8 öre; hjälpkokare 8 öre; massaskottare 10,6 öre; silare 10,2 öre; kollrare 7,5 öre; maskinförare 12,8 öre; pressare 8,2 öre; lådpojkar 3,2 öre; sömmerskor 4 öre; smörjare 7,7 öre.

Tidlöner: våtmaskinförare m. m. 32 öre; maskinister 32 öre; 2:e kusk och drängar 30 öre; nattvakt 26 öre; söndagsvakt 25 öre; elektrisk montör 1,400 kr.; blylödare, 1:e svarfvere och smed 45 öre; 1:e murare 45 öre, men vid kokarmurning 50 öre; 1:e filare 43 öre; 1:e gjutare, timmermän och stenarbetare 40 öre; 2:e filare 38 öre; 2:e svarfvere 35 öre; extra arbetare 30 öre; smedshandtlångare 28 öre; 2:e gjutare 25 öre.

Vid *extra arbete* de af arbetsgifvaren erbjudna belopp, dock lägst för fullgoda arbetare 28 öre.

5. I öfrigt förblifver vid den vid nu förda förhandlingar preliminärt träffade öfverenskommelse.

IX. Bengtsfors.

A. Allmänna bestämmelser.

Lika med hvad för Edsvalla hemställt, med undantag för arbetstiden.

Denna fastställs i pannhuset till 8 timmars skift med 6 eldare, en kolkörare pr skift med 10 timmars skift, natt och dag, hvilka må hjälpa till med slaggnung af kolpannorna. I kokeri och syrehus 12 timmars skift med genomsnitt pr vecka af 78 timmar, d. v. s. hvarannan vecka 6 och hvarannan 7 skift, resp. 72 och 84 timmar pr vecka, i öfrigt status quo.

De arbetare, som hittills haft hvar 3:e vecka ute, må ha det fortfarande, utom de i pannhuset.

B. *Prislistor med tillhörande bestämmelser.*

1. Samma protokollsanteckning som vid Frånö och Edsvalla.
2. Eldarna 6 (se ofvan). Massaöarsnarnas antal bibehålles vid 6.
3. Afföningsbelopp, ackord och beräkningsgrunder bibehållas vid hvad hittills gällt.

X. **Kramfors** och XI. **Utansjö.**

Förslagen hima ej aflämnas förrän under loppet af lördagens förmiddag.
Stockholm 24/7 1909.

Allan Cederborg.

X. **Kramfors.**A. *Allmänna bestämmelser.*

Lika med hvad rörande Edsvalla hemställes.

B. *Prislistor med tillhörande bestämmelser.*

1. Lika med hvad vid Frånö och Edsvalla hemställes.
2. Hvad mellan parterna preliminärt aftalats vid nu förda förhandlingar består.
3. Timlönerna fastställas sålunda: timmerrullare 26 öre; kapare 27 öre; barkare 27 öre; huggare 26 öre; flishusbasar 23 öre; maskinförare 23 öre; urvattnare 22 öre; sandfångare 22 öre; kollämpare 24 öre; karflämpare 24 öre; balsömmerskor 16 öre; 2:e järnarbetare 23 öre; fullgod smed 24 öre.
4. Tonlöner utgå: till sandfångare med 2 öre för ton och till balsömmerskor med 1 öre för ton emballerad massa.
5. De arbetare, som hittills haft viss ersättning för verktygsslitning, få behålla denna.
6. I öfrigt förblifver vid arbetsgifvaresidans förslag.
(Se dock nedan ang. öfvergångsförhållanden.)

XI. **Utansjö.**A. *Allmänna bestämmelser.*

Lika med hvad rörande Edsvalla hemställes, dock att i grupp 2 arbetet å söndag afton skall börja kl. 6 e. m., så att arbetstiden blifver 78 timmar pr vecka, hvarvid emellertid göres följande anteckning till protokollet:
»På öfverenskommelse mellan arbetsgifvaren och personalen må bero att i fall, där förhållandena sådant medgifva, låta arbetet för grupp 2 å söndags aftnar, särskildt under den blidare årstiden, begynna senare än kl. 6 e. m.»

B. *Prislistor med tillhörande bestämmelser.*

1. Lika med hvad vid Frånö och Edsvalla hemställes.
2. Hvad parterna vid nu förda förhandlingar preliminärt godkänt består.
3. Timlönen för nedannämnda arbetare bestämmes sålunda: förste maskinförare 33 öre; pressare 27 öre; hjälppressare 24 öre; silare, hjälppkokare och massaösare 27 öre; hjälpsmörjare 27 öre; påstikare i bommen 27 öre; d:o i tanken 26 öre; hjälpare 24 öre.
4. I öfrigt godtages arbetsgifvarens förslag.

XII. Öfvergångsbestämmelser vid Kramfors och Utansjö.

Då vid dessa verk förutsatts en mera afsevärd produktionsökning i följd af ändrade anordningar, hvilka emellertid ännu ej pröfvats, och det synes sannolikt, att det beräknade resultatet under en kortare profnings- och ändringstid icke fullt uppnås, anser jag den personal, som åtnjuter tonlön, böra hållas i någon mån skadeslös för den minskade inkomst, som kan befaras för dem uppstå under en dylik öfvergångstid.

Med afseende härå hemställles:

1. att vid *Kramfors* uti dylik extra ersättning skall utgå

till arbetare med 3 öres tonlön		kr. 24: —
» » » 2 $\frac{1}{2}$ » »		» 20: —
» » » 2 » »		» 16: —
» » » 1 $\frac{1}{2}$ » »		» 12: —
» » » 1 » »		» 8: —

hvilken ersättning utbetalas med halfva beloppet första aflöningsdagen i oktober 1909 och med halfva beloppet första aflöningsdagen i januari 1910; samt

2. att vid *Utansjö* uti dylik extra ersättning skall utgå:

till personal med 10 öres tönpremie		kr. 20: —
» » » 8 » »		» 15: —
» » » 7 » »		» 10: —

att utbetalas i samma ordning som vid *Kramfors*.

Allan Cederborg.

Förlikningsmannens hemställen beträffande aftalstvisten inom en-gros-konfektion.

Det af förlikningsmannen framlagda medlingsförslaget godkännes med följande af parternas erinringar eller inträdda ändrade förhållanden påkallade förändringar.

A. Beträffande den förslaget till riksafstal åtföljande öfverenskommelsen.

Punkten 2 bibehålles med det tillägg att, före öfverenskommelsens och riksaftalets undertecknande, omförmälda prislista skall vara företedd och af här förhandlande parter vitsordad som riktig.

Punkten 3 utgår och ersättes af ett motsvarande stadgande i förlikningsmännens gemensamma skrifvelse.

B. Beträffande riksaftalet.

§ 5 erhåller följande förändrade lydelse:

§ 5.

Allt efter den plats, där arbetet utföres, utgår aflöningen med olika belopp; och indelas arbetsplatserna i sådant hänseende i följande 3 grupper:

grupp 1: Stockholm, Göteborg och Malmö;

grupp 2: andra städer med för närvarande lägst 4,000 invånare;

grupp 3: öfriga städer och landsbygden.

Emellertid likställas i aflöningshänseende med de till grupp 1 hänfödda städer platser å landsbygden, som ligga inom 10 kilometer, i rak linje räknadt, från närmaste punkt af sådan stads planlagda område, och med de till *grupp 2* hänfödda städer platser å landsbygden, som ligga inom 5 kilometer, i rak linje räknadt, från närmaste punkt af sådan stads planlagda område.

§ 6.

Lefnadsåldern, vid hvilken högsta minimitiqlönen nås af manliga arbetare, bestämmes till 20 år.

I mom. 2 uteslutas orden »efter öfverenskommelse».

§ 7 erhåller följande ändrade lydelse:

»Då arbete utföres mot ackordslön, utgår ersättning enligt bifogade prislistor. *Bil. A, B och C.*

Grunden för prisindelningen i de olika tarifferna är de större eller mindre kraf, som ett arbete ställer på arbetaren, beroende af den grad af omsorg, hvarmed arbetet skall utföras.

Med noggrant iakttagande häraf skall vid arbetets utlämnande vid detsamma fogas anteckning därom, efter hvilken tariff arbetet kräfvcs utfördt.

Priserna äro beräknade för tillskurna plagg och gälla för afsynadt och godkändt arbete. I prisen äro behöfliga och godkända sybehör inberäknade att tillsläppas af arbetarna.

Alla rockar skola sys med uppvikt kant nedtill utom vinterkavaj, vaderad, och vinterpaletå, vaddstoppad med bomullsfoder, allt enligt tariff III, samt kostymkavaj af lägsta kvalitet (ej af kamgarn).

Då sådana arbeten förekomma, hvilka ej äro upptagna i prislistorna, träffas därom särskild öfverenskommelse mellan vederbörande firma och dess arbetare».

I § 8 mom. 1 ändras ordet »arbetsplatsen» till »verkstaden» samt orden »ersättning utgå» till »ersättning påkallas».

Uti det vid § 9 gjorda protokollsuttalandet uteslutes å andra raden ordet »som» och å femte raden orden »öfver dessa utöfvar tillsyn».

Uti prislistorna för ackordsarbeten vidtagas följande ändringar.

För *frack* och *smoking med tygschalar* strykas i alla grupper prisen i tariff II, så att de blott sys i tariff I.

Beträffande *kostymkavajer* och *vinterkavajer* få listorna följande innehåll:

	Tariff I.	Tariff II.	Tariff III.
Kostymkavaj af lägsta kvalitet (ej af kamgarn s. k. fruntimmerssydd):			
enradig <i>grupp 1</i>			
» 2	—	—	2: 50
» 3			
Kostymkavaj af lägsta kvalitet (ej af kamgarn s. k. fruntimmerssydd):			
2-radig <i>grupp 1</i>			
» 2	—	—	2: 75
» 3			
Kostymkavaj, annan, 1-radig:			
<i>grupp 1</i>	4: —	3: 50	3: —
» 2	3: 80	3: 30	2: 80
» 3	3: 50	3: —	2: 65

	Tariff I.	Tariff II.	Tariff III.
Kostymkavaj, annan, 2-radig:			
<i>grupp 1</i>	4: 50	4: —	3: 30
» 2.....	4: 10	3: 60	3: 10
» 3.....	3: 75	3: 25	2: 95
Vinterkavaj, vadderad eller ovadderad, 2-radig:			
<i>grupp 1</i>	4: 50	3: 75	2: 75
» 2.....	4: —	3: 50	2: 75
» 3.....	3: 50	3: —	2: 75

För *vinterpaletå*, 1-radig eller 2-radig, ändras¹ i *grupp 1*, *tariff III* priset från kr. 4: 90 till kr. 5: —.

Å *vinterpaletå*, *vaddstoppad*, med bomullsfoder, sättes priset i alla grupperna till kr. 4: —.

För *sommar- eller sportpaletå* ändras i *grupp 1*, *tariff III* priset från kr. 4: 60 till kr. 4: 70.

För *grupp 1* höjes alla pris å *byxor* med 5 öre samt priset å *kostymväst*, *enradig med 3 fickor* i alla tariffer med 5 öre.

Beträffande *extra arbeten* införas för nedanstående poster följande delvis ändrade belopp:

	Grupp I.	Grupp II.	Grupp III.
Tunga för ficka i slagstoffering	0: 25	0: 20	0: 15
Veck pr st. å jakt- eller sportrock.....	0: 25	0: 20	0: 15
Utviken slits i paletå eller kavaj pr st.	0: 50	0: 35	0: 25
Rak » » » » » » » » »	0: 20	0: 15	0: 10
Sidslitsar i paletå pr st.	0: 20	0: 15	0: 10
Byxor: fickor öfver 2 pr st.	0: 15	0: 12	0: 10
Västar: för hvarje ficka öfver 3	0: 20	0: 15	0: 10

Rörande *gosskläder* stadgas:

Rockar eller västar: storlek 76—88 centimeters bröstvidd.

Byxor: 70—83 centimeters livvidd.

Alla plagg 20 proc. lägre än motsvarande mansplagg.

Stockholm den 24 juli 1909.

Allan Cederborg.

Förlikningsmannens hemställen rörande konflikten inom Detaljisternas Herrkonfektion.

Föreslår till godkännande det af mig förut lämnade förslag till aftal och prislista.

Stockholm den 24 juli 1909.

Gustaf Djurklou.

Förlikningsmannens hemställen beträffande konflikten vid Mockfjärds kraftstation.

Med bibehållande af förut gjord uppdelning af arbetarna i trenne grupper föreslås timpenningen till:

1:a gruppens arbetare	40 öre
2:a » » »	36 »
3:e » » »	33 »

Stockholm den 24 juli 1909.

Gustaf Djurklou.

**Förlikningsmannens hemställan beträffande aftalsfrågan vid
järnvägsbyggnaden Varberg—Ätran.**

Arbetsaftal vid Varberg—Ätrons järnväg.

§ 1.

Den ordinarie arbetstiden utgör 57 timmar pr vecka.

1 maj samt jul- och midsommaraftnar äro fridagar, dock skall sådant arbete, som med fara för person eller egendom icke kan åsidosättas, utföras under nämnda dagar.

§ 2.

Vid arbete efter timlön utgör minimitimlönen för arbetare hörande till:

Grupp 1. Yrkesutbildade stenhuggare, gråstensmurare, ortdrifvare och maskinbore i timmen 40 öre.

Grupp 2. Bergsprängare, stampslagare, skolare, stenuttagare, vana iläggare, borsmeder, träarbetare, smeder, rörarbetare, maskinarbetare, räsläggare och öfriga yrkesutbildade arbetare 36 öre.

Grupp 3. Cement- och betongarbetare, jordarbetare, kranförare, hjälparbetare och öfriga icke yrkesutbildade arbetare 33 öre.

Nämnda minimitimlön gäller icke mot månadslön anställda arbetare, ej heller minderåriga eller mindre arbetsdugliga.

För ofvanstående löner förutsättes, att hvarje arbetare med duglighet och flit fullgör sina åligganden, vid äfventyr i motsatt fall af afsked.

§ 3.

Allt arbete mot timlön under 4 timmar utöfver den ordinarie arbetstiden antingen 2 timmar omedelbart före och 2 timmar efter eller 4 timmar före eller efter arbetstidens slut räknas såsom öfvertidsarbete och betalas med 50 proc. tillägg till den ordinarie timlönen.

Som natt-, sön- eller helgdagsarbete räknas allt annat arbete utöfver den ordinarie arbetstiden och betalas med 100 proc. tillägg till ordinarie timlönen. För den tid, som åtgår till maskinernas regelbundna vård eller skötsel, åtnjuta därmed sysselsatta arbetare ingen öfvertidsprocent. Vid arbete i skift och regelbunden vakthållning betalas aflöning oberoende af hvad om tilläggsprocent blifvit fastställt.

Då ackordsarbete på arbetsgifvarens begäran utföres å öfvertid, resp. å natten eller sön- och helgdagar, betalas till arbetaren ett öfverskott utöfver ackordsförtjänsten af 50 resp. 100 proc., beräknadt å fastställda timlönen.

§ 4.

Arbetet utföres i regel på ackord. Öfverenskommelse om dylikt arbete träffas mellan arbetsbefälet och hvarje särskildt arbetslag genom dess förman, och inskrifves öfverenskommelsen omedelbart eller så fort ske kan i lagets arbetsbok.

Vid ackordsarbete garanteras den arbetare, som med flit och omsorg utför sitt arbete, den i aftalet fastställda och på honom tillämpliga minimilönen endast i de fall, då fasta ackord ej finnas vare sig genom skriftlig eller muntlig öfverenskommelse upprättade.

§ 5.

Arbetare, som ådragit sig sjukdom genom arbete hos arbetsgifvaren, åtnjuter vid af läkare styrkt sjukdom eller olycksfall fri läkare- och sjukhushjälp, som för gift arbetare utgår med kr. 1: 50 pr dag vid vård i hemmet och med kr. 1: — pr dag vid vård å sjukhus, för ogift arbetare med kr. 1: — pr dag vid vård i hemmet och med 50 öre pr dag vid vård å sjukhus. Sjukhjälp utgår under en tid af 8 veckor af 52, dock i intet fall för tid, som ligger mera än 8 veckor efter arbetets slut.

Nödiga sjuktransporter ske genom arbetsgifvarens försorg och på dennes bekostnad.

Vid utbetalande af ofvannämnda ersättningar afdrages hvad arbetaren utbekommer från försäkringsanstalt, hvori arbetaren af arbetsgifvaren försäkras.

Gift arbetares vid arbetsplatsen boende hustru och barn erhålla genom arbetsgifvarens försorg fri läkarevård och fri medicin.

§ 6.

Aflöningen utbetalas senast den 5 i hvarje månad samt förskott den 18 i hvarje månad.

§ 7.

Erforderliga materialier och förbrukningsartiklar tillhandahållas arbetarna till nettopris + förvaltningskostnad.

Arbetarna äro ej betalningsskyldiga för skada å materialier förorsakad af olyckshändelse och alltså icke genom arbetarnas eget förvållande.

§ 8.

Med iakttagande af aftalets bestämmelser i öfrigt äger arbetsgifvaren rätt att leda och fördela arbetet, att fritt antaga eller afskeda arbetare samt begagna arbetare, oafsedt om dessa äro organiserade eller ej.

Föreningsrätten skall å ömse sidor lämnas okränkt.

Anse arbetare att afskedande ägt rum under omständigheter, som kunna tolkas såsom angrepp på föreningsrätten, äga de att, innan andra åtgärder vidtagas, genom sin organisation påkalla undersökning för vinnande af rättelse.

§ 9.

Aftalet gäller från och med dagen för undertecknandet och till afslutandet af nu ifrågavarande anläggning.

Här ofvanstående aftal gäller icke de af personalen, som äro anställda med fast månadslön.

§ 10.

Meningsskiljaktigheter mellan arbetsgifvare och arbetare rörande i detta aftal öfverenskomna bestämmelser få icke föranleda till något som helst störande ingrepp i arbetets gång vare sig genom strejk, blockad, lockout eller dylikt, utan skall därom förhandlas först mellan parterna själfva och därefter, såvida ej enighet uppnåtts, mellan parternas organisationer.

Stockholm den 24 juli 1909.

Gustaf Djurklou.

Förlikningsmannens hemställan rörande konflikten vid Mora skiljeställe.

Frågan om kollektivaftal för flottningsarbetet vid bifloderna hänvisas till förhandling mellan parterna att upptagas snarast möjligt.

Stockholm den 24 juli 1909.

Gustaf Djurklou.

Förlikningsmannens hemställan beträffande konflikten vid Munkfors järnverk.

Beträffande tolkningen af gällande aftal i de punkter, angående hvilka tvist nu förevar, hemställles, att denna *tolkningstvist* hänskjutes till förhandlingar mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen att upptagas snarast möjligt och med föreskrift att, om enighet ej kan uppnås innan den 15 augusti detta år, samma tvist skall hänskjutas till afgörande genom skiljenämnd, utsedd på det sätt lagen om skiljenämnd den 28 oktober 1887 föreskrifver.

Hvad åter angår frågan om återtagande i arbetet af de arbetare, hvilka af förvaltningen afskedats i anledning af deras vägran att åtlyda af förvaltningen gifven order rörande öfvertidsarbete af anledning att samma order skulle stå i strid mot aftalet, hemställles: att, ehuru väl arbetarna genom denna sin vägran otvetydigt gjort sig skyldiga till aftalsbrott, och sålunda förvaltningens åtgärd att på grund häraf afskeda dem varit befogad, förvaltningen dock måtte, om nämnda arbetare därom framställa begäran före innevarande års utgång, i mån som arbete vid Munkfors kan beredas dem, lämna dem sådant framför nya sökande äfvensom att, därest de af dem förut innehafda platser eller jämförliga sådana eller andra platser inom de afdelningar, där de förut tjänstgjort, blifva lediga, härvid, under förutsättning att nämnda arbetare söka dylik plats och finnas därtill lika dugliga och skickade som andra sökande, hafva dem företrädesvis i åtanke.

Stockholm den 24 juli 1909.

Gustaf Djurklou.

Förlikningsmannens hemställan beträffande arbetskonflikten vid Mariebergs sågverk.

1. Med hänsyn till förändrade arbetsanordningar nedsattes grundackordet för sommarsågningen med 3 procent.

Plank- och brädbärare bibehållas, i fråga om antal och aflöningsvillkor, vid förutvarande förhållanden, förutom i fråga om den förändring, som föranledes på grund af punkt 1 här ofvan.

Stockholm den 24 juli 1909.

S. H. Kvarnzelius.

Förlikningsmannens förslag till afveckling af konflikten inom pitpropsbranschen i Göteborg.

1. Arbetsgifvarna upphäfva lockouten och intaga på arbetsplatserna, med tillämpning af nu gällande villkor, så många bland de nu utestängda

arbetarna som det, utan afskedande af dem som arbetat under konflikten, finnes användning för.

2. Fackföreningen upphäver blockaden.

3. Trakasserier eller repressalier få icke förekomma och alltså, å ena sidan, arbetarna icke hindras att tillhöra fackföreningen och, å andra sidan, organiserade arbetare icke utöfva påtryckning å oorganiserade i syfte att tvinga dem in i fackföreningen eller att afgå från deras nu innehafda anställning.

Stockholm den 24 juli 1909.

K. G. Karlsson.

Förlikningsmannens hemställan beträffande konflikten vid Göteborgs porslinsfabrik.

Arbetsgifvaren erkänner arbetarnas föreningsrätt, och arbetarna upphäva mot fabriakens tillverkningar riktad bojkott.

Stockholm den 24 juli 1909.

K. G. Karlsson.

Svenska Arbetsgifvareföreningens svar.

Stockholm den 25 juli 1909.

Till Förlikningsmannen i Mälarprovinsernas distrikt

Herr Stadsnotarien A. Cederborg.

Till svar å det till oss öfverlämnade förslaget af vederbörande förlikningsmän till lösande af nu pågående arbetskonflikter få vi härmed äran meddela följande.

A) Ifråga om konflikten inom Pappersmasseförbundet.

Förlikningsmannens förslag till biläggande af konflikten vid Skutskär samt aftalsfrågorna vid följande cellulosafabriker, nämligen: Thurbo, Oskarsström, Frånö, Edsvalla bruk, Hissmofors, Göta, Hjärpen, Bengtsfors, Utansjö och Kramfors, hafva vi efter Pappersmasseförbundets hörande beslutit oss att godkänna allenast med det uttalande ifråga om aftalet vid Frånö, att, såsom förlikningsmannen också muntligen förklarat, uttrycket »att de bestämde tidlönerna äro minimilöner, som kunna höjas i mån af vederbörandes duglighet» endast afser aflöningar till sådana arbetare, hvilka icke samtidigt hafva andel i den för fabrikationen fastställda, kombinerade tids- och ackordslön.

B) Rörande konflikten inom Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund.

Af skäl, som finnas intagna i här bilagda yttrande från förbundets styrelse (Bil. A.), kan detta förslag icke af oss godkännas.

C) Rörande konflikten hos Svenska Detaljisternas Herrkonfektionsförbund.

Förbundets styrelse har beslutat godkänna det föreliggande förslaget med de redaktionella förändringar, som preciserats inför förlikningsmannen, dock under förutsättning, att detsamma omedelbart godkännes jämväl af arbetarsidan.

Detta yttrande godkänna vi.

D) *Rörande kraftstationerna vid Mockfjärd och järnvägsbyggnaderna
Varberg—Ätran.*

Förlikningsmannens förslag rörande dessa konflikter kunna vi af skäl, som innefattas i närslutna yttrande från styrelsen för Svenska Väg- och Vattenbyggarnas Arbetsgifvareförbund (Bil. B.) icke godkänna.

E) *Ifråga om konflikten vid Munkfors järnverk.*

Efter inhämtande af yttrande från Järnbruksförbundets styrelse, hvilket yttrande här bilägges (Bil. C.), hafva vi funnit oss icke kunna godkänna förslaget.

F) *Ifråga om konflikterna inom Sågverksförbundet.*

Rörande dessa konflikter åberopa vi här bilagda yttrande af Sågverksförbundets styrelse (Bil. D) och framhålla, att vi såsom villkor för en uppgörelse därjämte måste fordra, att det redan ingångna aftalet vid Korsnäs Sågverks A.-B. blir underskriftet äfven af fackföreningen vid Bomhus samt att strejken vid Johannedal på nöjaktiga villkor omedelbart biläggas.

G) *Konflikten inom pitpropsbranschen i Göteborg.*

Vi hafva icke annat att erinra mot förslaget i denna del, än att arbetsgifvarnas skyldighet att, i den mån tillgång finnes, återtaga förutvarande arbetare bör begränsas till dem, som omedelbart anmäla sig, och icke gälla för längre tid än till utgången af september 1909.

H) *Konflikten vid porslinsfabriken i Göteborg.*

Vi godkänna detta förslag med villkor att, såsom meningen torde vara, äfven den mot fabriken riktade blockaden upphäfves.

Då sålunda flera af de till oss öfverlämnade medlingsförslagen icke kunnat i oförändradt skick af oss antagas, hafva vi för närvarande icke någon anledning att yttra oss angående förlikningsmännens förslag ifråga om sättet för arbetets återupptagande m. m.

Slutligen tillåta vi oss erinra om hvad vi redan i skrifvelse af den 14 i denna månad meddelat Landssekreteriatet, nämligen att, därest den sistnämnda dag eventuellt beslutade, utvidgade lockouten träder i kraft, vi förbehålla oss fullkomlig handlingsfrihet ifråga om villkoren för stridens biläggande.

Högaktningsfullt
Svenska Arbetsgifvareföreningen,
Hjalmar von Sydow.

Bil. A.

Till Styrelsen för Svenska Arbetsgifvareföreningen.

I anledning af begärdt yttrande öfver det förslag till öfverenskommelse jämte riksafstal med tillhörande prislistor, som från förlikningsmannen i Mälarprovinsernas distrikt, hr stadsnotarien A. Cederborg, öfverlämnats för

Åstadkommande af uppgörelse i den inom Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund pågående konflikten, få vi anföra följande:

B) Rörande förslaget till riksafstal. Det framlagda förslaget godkännes, därest följande ändringar vidtagas:

§ 3 mom. 2. I uttalande till protokollet införes efter »beordras» ordet »särskildt».

I § 4 införes efter »när så» »af arbetsgifvaren».

§ 5. Ändras föreslagna distanser från 10 till 6 och från 5 till 3 km.

§ 6 mom. 1. Arbetsgifvarnas ursprungliga förslag med hänsyn såväl till prissättningar som ålder i yrket och lefnadsår vidhålls, dock vilja vi ej underlåta att framhålla, att, därest våra villkor i öfrigt af arbetarna godkännas, vi äro villiga godkänna en formulering af detta mom. sålunda:

<i>Manliga arbetare:</i>	Grupp I.	Grupp II.	Grupp III.
Efter 2 års arbete i sömnadsyrket	30	27	24
» 3 » » i » dock icke före fyllda 21 lefnadsår	36	33	30
<i>Kvinnliga arbetare:</i>			
Efter 1 års arbete i sömnadsyrket	16	14	12
» 2 » » i »	20	18	16
» 3 » » i » dock ej före fyllda 18 lefnadsår	21	19	17

§ 6 mom. 2. Införes efter »bör» »efter arbetsgifvarens bepröfvande».

§ 6 mom. 3. Häri vidtages den redaktionella ändring, som kräfvcs efter fastställande af denna paragrafs mom. 1.

§ 7. Efter »ackordslön» i första raden insättes »såsom s. k. hemarbete».

Vidare införes framför de föreslagna punkterna, som börja med orden: »Grunden för prisindelningen etc.» och »Med noggrant iakttagande etc.», hvilka punkter godkännas, ett nytt mom. sålunda: »Arbetsgifvaren äger ensam bestämma, efter hvilken tariff ett arbete skall utföras».

Efter »tillskurna plagg» införes: »utan verkstadsplats».

Framför punkten, som börjar med »Alla rockar» införes en ny punkt sålunda: »Då arbetaren å arbetsgifvarens verkstad utför ackordsarbete, jämförligt med s. k. hemarbete, är arbetaren skyldig att själf hålla sybehör samt för sin verkstadsplats betala en med arbetsgifvaren öfverenskommen ersättning».

Efter parentesen: (»ej af kamgarn») tillföres: »för grupp I och II».

§ 8 mom. 2. Föreslagna öfvertidsprocent för timlönsarbete ändras till resp. 25 och 50 proc.

I öfrigt godkännes momentet, men påyrkas ett nytt mom. 3 så lydande: »Vid hemarbete eller vid arbete å verkstad, jämförligt med dylikt, betalas icke öfvertidstillägg».

§ 12. Aftalstiden ändras till 1914.

C) Rörande föreslagna ackordspriser kunna desamma ej af oss accepteras, enär de mer eller mindre öfverskjuta hvad af oss efter noggrant bepröfvande under långvariga förhandlingar och därvid skedda jämkningar erbjudits såväl beträffande pris för grupp III som prisen för grupp I och II i förhållande till för dessa grupper erbjudna procentsatser af resp. 15 och 7 1/2 proc.

D) Beträffande ackord och bestämmelser för gosskläder vidhållas i allt arbetsgifvaresidans förslag enligt det justerade förhandlingsprotokollet såväl med hänsyn till uppställning och definition å storlek som äfven priser.
Stockholm den 24 juli 1909.

Henning Schlasberg.

Oscar Nylén.

Per Widengren.

Wulfrid Hermanson.

Henric Lundberg.

Rätt afskrifvet, betygat:

B. Gillberg.

Bil. B.

Till Styrelsen för Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Med anledning de förslag till uppgörelse dels af konflikten vid Mockfjärds kraftstationsanläggning och dels till arbetsaftal vid Varberg—Ätrans järnvägsbyggnad, som af förlikningsmannen, baron Gustaf Djurklou, den 24 dennes framlagts, får styrelsen för Väg- och Vattenbyggarnas Arbetsgifvareförbund härmed afgifva följande yttrande.

Den aftalstid, som af förlikningsmannen upptagits i hans förslag till aftal för Varberg—Ätrans järnvägsbyggnad (§ 1), öfverensstämmer med det af arbetsgifvarna gjorda erbjudandet och tillstyrkes af styrelsen.

Den fördelning af arbetarna i trenne olika grupper, som af förlikningsmannen upptagits (§ 2), öfverensstämmer till fullo med den, som af arbetsgifvarna godkänts för Mockfjärds kraftstationsanläggning, och tillstyrkes af styrelsen.

Paragraferna 5—10 i förutnämnda förslag till arbetsaftal öfverensstämmer med de af arbetsgifvarna framlagda och tillstyrkas af styrelsen.

Hvad åter beträffar § 4 mom. 1 har densamma af förlikningsmannen formulerats sålunda:

»Arbetet utföres i regel på ackord. Öfverenskommelse om dylikt arbete träffas mellan arbetsbefälet och hvarje särskildt arbetslag genom dess förman, och inskrifves öfverenskommelsen omedelbart eller så fort ske kan i lagets arbetsbok.»

Arbetsgifvarnas formulering är följande:

»Arbetet utföres i regel på ackord enligt öfverenskommelse mellan arbetsbefälet och hvarje särskildt arbetslags förman, och inskrifves sådant ackord omedelbart i arbetsboken.»

Styrelsen ser sig nödsakad vidhålla arbetsgifvarnas formulering.

Beträffande de minimilöner, som af förlikningsmannen föreslagits för såväl Varberg—Ätrans järnvägsbyggnad som Mockfjärds kraftstationsanläggning, nämligen för

grupp 1		40 öre
» 2		36 »
» 3		33 »

får styrelsen framhålla följande:

Arbetsgifvarna erbjuda för Mockfjärds kraftstationsanläggning för

grupp 1		38 öre
» 2		34 »
» 3		30 »

samt för Varberg—Ätrons järnvägsbyggnad, där vid förhandlingarna endast föreslagits *en* grupp, 30 öre.

Då det låg arbetsgifvarna synnerligen om hjärtat, att om möjligt få den alltsedan den 10 april d. å. pågående arbetskonflikten vid Mockfjärds kraftstationsanläggning bilagd, beslöt styrelsen, ehuru med stor tvekan, att omsider antaga det af förlikningsmannen på sin tid framlagda medlingsförslaget, innefattande för

grupp 1	40 öre
» 2	35 »
» 3	32 »

under förutsättning att detta äfven af arbetarna *omedelbart* godkändes.

Med hänsyn till det nuvarande tryckta och osäkra läget å arbetsmarknaden, och då det aftal, som slutligen träffas, utan tvifvel torde blifva grundläggande för framtida aftal med till förbundet anslutna medlemmar, finner sig styrelsen *icke kunna tillstyrka* förlikningsmannens *nu* framlagda här ofvan angifna medlingsförslag, utan vidhåller under sådana omständigheter arbetsgifvarnas ursprungliga erbjudande till Mockfjärds kraftstationsanläggning att gälla äfven för Varberg—Ätrons järnvägsbyggnad, nämligen för

grupp 1	38 öre
» 2	34 »
» 3	30 »

Stockholm den 24 juli 1909.

För Väg- och Vattenbyggarnas Arbetsgifvareförbund:

Dess styrelse:

Verner Bäckström.

Alfred Ekström.

C. af Klintberg.

Bil. C.

Till styrelsen för Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Förlikningsmannen har i sitt förslag beträffande konflikten vid Munkfors järnverk *dels* ifråga om den därstädes förhandenvarande tolkningstvistens hemställt om förhandlingar angående denna mellan hufvudorganisationerna med föreskrift om tvistens eventuella hänskjutande till skiljenämnd, *dels* ifråga om de afskedade 10 arbetarna gjort ett uttalande, att dessa otvetydigt gjort sig skyldiga till aftalsbrott, men hemställt, att förvaltningen dock måtte åter bereda dem arbete vid Munkfors bruk samt tillerkänna dem viss företrädesrätt till erhållande af arbete inom samma afdelningar, där de förut tjänstgjort.

Järnbruksförbundets styrelse får i anledning af detta förslag anförda följande:

Förlikningsmannens förslag om fortsatta förhandlingar och eventuellt skiljenämnds-förfarande synes styrelsen, då arbetarna själfva genom tillgripande af maktmedel öfvergifvit den i aftalet stadgade förhandlingsvägen, vara mindre väl motiveradt. Hade arbetarna själfva i enlighet med aftalens bestämmelser påkallat förhandlingar, innan de vägrade inställa sig i arbete, skulle styrelsen hafva tagit det af förlikningsmannen föreslagna

sättet för tolkningstvistsens lösning under öfvervägande, men då så icke skett och därtill kommer, att styrelsen enligt hvad nedan sägs också på ett annat skäl måste afstyrka godkännande af förlikningsmannens förslag, anser sig styrelsen sakna anledning att vidare yttra sig i denna fråga.

Hvad därefter angår återtagande i arbete af de tio afskedade arbetarna, vill styrelsen erinra, att förvaltningen på platsen upprepade gånger gjort synnerligen liberala erbjudanden härom, erbjudanden, som enligt styrelsens mening varit alltför liberala, men då arbetarna icke accepterat dessa erbjudanden, och då förlikningsmannen i sitt förslag gått utöfver hvad från arbetsgifvaresidan förut erbjudits, måste styrelsen på det bestämdaste afstyrka godkännande af förlikningsmannens förslag.

Och anser sig styrelsen samtidigt böra göra det uttalandet, att frågan om beredande af sysselsättning för de tio arbetarna vid Munkfors bruk nu bör vara definitivt förfallen.

Stockholm den 24 juli 1909.

Järnbruksförbundet.

M. Carlson.

Bil. D.

Till Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Sågverksförbundets styrelse har vid sammanträde i dag haft till pröfning de förslag till uppgörelse, som framlagts dels af förlikningsmannen S. H. Kvarnzellius beträffande arbetskonflikten vid Kubikenborgs och Heffners sågverk, samt beträffande arbetskonflikten vid Mariebergs sågverk; dels af förlikningsmannen baron Djurklou rörande konflikten vid Mora skiljeställe; och får styrelsen härmed afgifva yttrande rörande berörda medlingsförslag.

1:o). Arbetskonflikten vid Kubikenborgs och Heffners sågverk.

Sågverksförbundet har ansett sig böra tillstyrka antagandet af förlikningsmannens förslag, under förutsättning att detsamma varder oförändradt antaget jämväl för arbetarnas del.

2:o). Arbetskonflikten vid Mariebergs sågverk.

Då den af Kungsgården—Mariebergs aktiebolag påyrkade nedsättningen i hittills gällande grundackord för sommarsågningen för inläggare samt de andra kategorier arbetare, hvilkas aflöning utgår i förhållande till grundackordet, är föranledd af vidtagna maskinella anordningar, hvilka beräknats verka en ökad effektivitet i sågningen af minst 10 proc., men förlikningsmannens förslag går ut på en nedsättning i angifna grundackord med allenast 3 proc., kan Sågverksförbundet icke godkänna förlikningsmannens förslag, men vill dock, för att underlätta möjligheten af en uppgörelse, medgifva, att reduktionen sättes till allenast 5 proc.

3:o). Konflikten vid Mora skiljeställe.

Förlikningsmannen har beträffande denna konflikt hemställt, att frågan om kollektivafstal för flottningsarbetet vid Dalälvens bifloder skall upptagas till förhandling mellan parterna snarast möjligt.

Då Dalälfvärnas Flottningsförening icke är medlem af Sågverksförbundet för de i flottningsarbetet vid bifloderna sysselsatta arbetarna, och Sågverksförbundet alltså icke är part i konflikterna rörande kollektivafstal för berörda flottningsarbete, kan förlikningsmannens hemställan icke föranleda

annat yttrande för Sågverksförbundets del, än att förbundet måste påyrka, att arbetet vid Mora skiljeställe oförtöfvadt återupptages, oafsedt huru förlikningsmannens hemställan varder af vederbörande parter besvarad.

Styrelsen vill samtidigt härmed anmäla:

att i konflikten vid Säfvenäs sågverk uppgörelse blifvit träffad vid sammanträde inför förlikningsmannen Kvarnzelius den 23 dennes;

att beträffande konflikten vid Korsnäs Aktiebolags sågverk vid Kastet uppgörelse ägt rum, i det att Sågverksindustriarbetareförbundets afdelning vid Kastet numera undertecknat kollektivafstal samt återupptagit arbetet,

hwaremot afdelningen vid bolagets hyfleri och brädgård vid Bomhus hittills icke undertecknat kollektivaftalet;

samt att, enligt telegram från Johannedals Aktiebolag, en del till Sågverksindustriarbetareförbundets afdelning vid Johannedals sågverk hörande arbetare den 22 dennes nedlagt arbetet och därigenom föranledt, att sågningen i dess helhet måst inställas.

Stockholm den 24 juli 1909.

Sågverksförbundet.

Joh. Hellner.

Landsorganisationens svar.

Stockholm den 25 juli 1909.

Till förlikningsmannen i första distriktet

Herr Stadsnotarien Allan Cederborg,

Stockholm.

Erkännande emottagandet af från Eder och trenne andra förlikningsmän under gårdagen till oss aflättna förslag till uppgörelser i vissa angifna konflikter, få vi härmed som svar därå meddela, att förslagen ifråga icke annat än i vissa fall kunnat i oförändrad form godkännas.

Svaren på de framförda förslagen till uppgörelser i de olika konflikterna hvar för sig föreläggas härmed i vidfogade bilagor, af hvilka äfven i hufvudsak framgår på hvilka villkor vederbörande arbetareorganisationer önska få uppgörelser träffade.

Högaktningsfullt

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist,
Ordf.

Bil.

Skrifvelse från

- 1) Sågverksindustriarbetareförbundet,
- 2) Grof- och Fabriksarbetareförbundet,
- 3) Skrädderiarbetareförbundet,
- 4) Järn- och Metallarbetareförbundet,
- 5) Transportarbetareförbundet,
- 6) De Förenade Förbunden.

Bil. 1.

Svenska Sågverksindustriarbetareförbundet.

Till Landssekreterariatet, Stockholm.

Till svar å förlikningsmännens förslag rörande de konflikter, som beröra vårt förbund, får meddela:

1) Förslaget rörande *Skutskärskonflikten* kan ej godkännas, enär det grundar sig på bolagets premieackordssystem, hvilket, om det antages,

komme att införa den kutymen å arbetsplatserna, att arbetarna ej komme att få någon som helst medbestämmanderätt öfver aflöningarna vid tillfällena fabrikerna öka sin tillverkningsmängd. Likaså medför ju förslaget lönenedsättningar. T. ex. för en syreberedare var förutvarande lön vid 67 tons tillverkning pr dygn kr. 5: 02, enligt förlikningsmannens förslag kr. 4: 63, enligt arbetarnas förslag kr. 4: 77.

2) Förslaget rörande *Utansjö* kan ej antagas, ty det innebär 12—20 proc. nedsättning i de gamla ackorden inom fabriken, och dock beräknas att produktionen skall ökas från 16,000 till 18,000 ton.

3) Förslaget för *Hissmofors* kan ej antagas, då lönenedsättning ifrågasättes för 14 arbetare med tillsammans 1,500 kr. pr år, och är denna lönenedsättning ifrågasatt för de arbetare, som inneha de mest kräfvande platserna inom fabriken.

4) Förslaget rörande *Frånö* baseras helt och hållet på bolagets förslag, hvilket arbetarna därstädes ej kunnat godkänna på den grund, att lönerna ställa sig c:a 200 kr. lägre än vid andra Norrlandsfabriker, ehuru arbetstiden här utsträckt till 13 skift pr vecka i stället för 12 å de öfriga, och här till kommer, att produktionen skall ökas från 6,500 till 10- å 12,000 ton utan motsvarande vederlag till arbetarna.

5) Medlingsförslaget rörande förhandlingar för *flottarna* vid Dalälvarnas bifoder godkännes, med endast det tillägg, att förhandlingarna upptagas senast den 2 nästkommande augusti.

6) Förslaget för *Mariebergs sågverk* kan ej godkännas, då årsförtjästen därstädes är 100 å 150 kr. lägre än den ordinarie lönen för sågverksindustrien, och arbetseffekten å denna plats är bland de bästa inom industrin. Den förbättrade arbetsordning förlikningsmannen åberopar är ej af den art, att den kan få föranleda till nedsättning i grundackorden.

7) Förlikningsförslaget rörande *Kubikenborg* godkännes oförändradt.

8) Angående allmänna bestämmelser stipuleras som kraf från vår sida rörande »uppsägningstiden för innehafda bostäder», att den arbetare, som bor i af arbetsgifvaren upplåten bostad, åtnjuter en uppsägningstid af en månad, i enlighet med hvad som är bestämdt i riksftalet för sågverksindustrien.

Stockholm den 25 juli 1909.

För Svenska Sägverksindustriarbetareförbundets styrelse:

Aug. Svensson.

Bil. 2.

Svenska Grof- och Fabriksarbetareförbundet.

Till Landssekreteriatet, Stockholm.

Vi hafva att erkänna emottagandet genom Eder af resp. förlikningsmäns förslag till uppgörelse i nu pågående arbetskonflikter vid sulfittfabrikerna i Thurbo, Oskarsström, Edsvalla, Göta, Hjärpen, Bengtsfors och Kramfors samt vid Varberg—Ätrans järnvägsbyggnad och Mockfjärds kraftstationsanläggning.

Vi ha i förbundsstyrelsen, tillsammans med afdelningarnas här närvarande underhandlingsdelegerade, noga granskat förutnämnda förslag och vilja här gifva en kort resumé af dess innehåll, därvid följande den ordning herrar förlikningsmän uppställt.

Sulfitfabrikerna.

II. Thurbo och III. Oskarsström.

I tvisterna på båda förutnämnda platser vill förbundsstyrelsen godkänna den preliminära uppgörelsen och äfven verka för att den godkännes af afdelningarna.

IV. Edsvalla.

Förlikningsmannens förslag innebär visserligen, i stort sedt, ingen nedsättning i förutvarande löner, om man förutsätter, att arbetaren kan arbeta hvarje dag under året. Skulle han emellertid under någon tid af året på grund af sjukdom vara förhindrad härtill, eller något skift skulle försummas på grund af annat giltigt förfall, verkar strax den hyra arbetaren enligt förslaget skall betala för innehafda bostäder dithän, att hans årsinkomst bliver mindre än förut, då bostäderna innehades afgiftsfritt. Härtill kommer dessutom, att arbetarna vid Edsvalla, i motsats till hvad fallet är vid de flesta andra sulfitfabriker, äro uteslutande hänvisade till timlönsarbete, hvilket gör, att lönerna i Edsvalla icke komma att motsvara dem, som arbetarna vid andra jämförliga fabriker kunna uppnå.

VII. Göta.

Här behöfver endast påpekas, att förlikningsmannens förslag innebär högst betydliga lönereduceringar nästan utefter hela linjen.

VIII. Hjärpen.

Förlikningsmannens förslag innebär visserligen smärre löneförhöjningar för ett mindre antal arbetare, men därjämte betydliga nedsättningar för det allra största antalet, hvilka nedsättningar hufvudsakligast träffa de redan förut lägst aflönade arbetarna.

IX. Bengtsfors.

Förlikningsmannens förslag innebär ingen nedsättning i förut tillämpade löner, men äro dessa också onaturligt låga. Vi behöfva, för att bevisa detta, endast påpeka timlönerna för dagarbetare, hvilka äro 22 öre, under det att samma löner vid andra sulfitfabriker äro i de flesta fall 28 öre.

Vår uppfattning är, att skall det finnas något bärande motiv i arbetsgifvareorganisationernas kraf, att å platser, där lönerna, jämförda med andra platser, stå något högt, dessa skola kunna nedsättas, så måste detta vara nog starkt att, oafsedt allt annat, föranleda samma arbetsgifvareorganisation medgifva förhöjningar å de platser, där lönerna äro alltför låga. Under andra förhållanden bliver allt tal om »rättvisa regleringar» endast tomt prat.

XII. Kramfors.

Då vi först sent i går afton fått emottaga förlikningsmannens förslag, ha vi icke varit i tillfälle att företaga den granskning af detsamma, som, synnerligast med afseende på öfvergångsbestämmelserna, är nödig för att kunna göra ett bestämdt uttalande. Vi vilja därför anhålla att få göra detta senare, när vi inhämtat vår afdelnings mening.

På grund af hvad vi sålunda anfört, och hufvudsakligen beroende därpå, att förlikningsmannens förslag till uppgörelse vid nämnda sulfitfabriker

innebär lönenedsättningar, hafva vi icke, utöfver hvad vi sagt om Thurbo och Oskarsström, kunnat godkänna detsamma.

Varberg—Äträs järnvägsbyggnad.

1) Ehuru anmärkning torde kunna göras mot förslaget § 1, i hvad det rör fridagar, i det där icke angifvits, att nyårs-, påsk- och pingstafnarna äfven skulle vara fridagar, hvilket parterna dock vid underhandlingar inför förlikningsmannen voro öfverens om, vilja vi likväl godkänna nämnda paragraf.

2) Som förlikningsmannens förslag i § 2 innebär en icke tidigare tillämpad uppdelning af arbetarna i olika lönegrupper, och med anledning af att parterna själfva vid de förda förhandlingarna i princip varit eniga om endast en lönegrupp, samt då dessutom de föreslagna lönerna innebära en nedsättning för diverse arbetare från förut erhållna 35 till 33 öre pr timme, då vidare förslaget innebär sänkning i timlönen för såväl stenhuggare som murare från förut erhållna 45 till 40 öre, ha vi icke kunnat godkänna förslaget i hvad det angår gruppering och timlön.

3) Angående förslaget § 4, hvad där sägs om garanterad timlön vid ackordsarbete, vilja vi hänvisa till hvad Kungl. Järnvägsstyrelsen anfört i »särskilda bestämmelser för Statens järnvägsbyggnader» § 5 om svårigheter att på förhand rätt kunna bedöma ackordsarbete och finna ett tillämpligt ackordspris. Vi kunna icke godkänna förlikningsmannens förslag rörande garanterad timlön vid ackordsarbete.

4) Öfriga föreslagna bestämmelser i aftalsförslaget vilja vi godkänna.

Mockfjärds kraftstationsanläggning.

Dels på grund af att förlikningsmannens förslag icke klargör, till hvilken lönegrupp de s. k. iläggarna skola höra, och dels på grund af att de föreslagna timlönerna icke kunna anses på långt när motsvara de betalningsvillkor, som på andra platser inom samma arbetsbransch äro gällande, kunna vi, med påpekandet af de låga anspråk på timlöner, som arbetarnas delegerade vid senaste förhandlingarna framställt, icke godkänna förutnämnda förslag, utan fasthålla vid arbetarnas fordringar, såväl i fråga om löner, som att »iläggarna» må tillhöra grupp I.

Stockholm den 25 juli 1909.

Högaktningsfullt

Svenska Grof- och Fabriksarbetareförbundets styrelse:

g:m Carl Michaelsson.

Bil. 3.

Svenska Skrädderiarbetareförbundet.

Till Landssekreterariatet, Stockholm.

Anmodade att afgifva svar på de medlingsförslag vi den 24 dennes genom Eder mottagit från vidkommande förlikningsmän få vi meddela, att vi icke funnit det möjligt godkänna dessa förslag, enär beträffande aftalet

med Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund vi skulle träffas af betydande lönenedsättningar.

Huru dessa lönenedsättningar träffa, anføres som exempel för följande platser endast

Stockholm.

	Nuvarande pris	Bjudet	Begärdt	Reduce- ring
Paletå	5: 50	4: 60	5: 35	0: 90
Byxor	1: —	0: 75	1: 05	0: 25

Falun.

Paletå (Tariff I)	9: 50	6: 60	7: 60	2: 90
Ulster (» »)	6: —	5: 35	6: —	0: 65

Alingsås.

Paletå (Tariff I)	9: 50	6: 60	7: 60	2: 90
Kävaj (1-radig)	4: —	3: 50	4: —	0: 50
Ulster	6: —	5: —	5: 50	1: —

Örkelljunga.

Kävaj (2-radig, Tariff I)	4: 50	3: 75	4: 25	0: 75
» » » II	4: 25	3: 25	3: 75	1: —
Byxor » I	1: 50	0: 85	1: 10	0: 65
» » II	1: 20	0: 70	0: 95	0: 50

Vingåker.

Paletå (1-rad., Tariff I)	7: —	6: 25	7: —	0: 75
Ulster (Paletå)	6: 25	5: 10	5: 35	1: 15

Anförda exempel afser det riksafstal, som kräves för Grossistkonfektionen.

Erinrande om att det ej är vi, utan arbetsgifvarna, som kräva riksafstal, meddelas äfven att vi ständigt förklarat oss villiga att därtill medverka, ehuru endast under förutsättning, att härför erforderliga utjämningar å hittills hos de skilda firmorna i landet gällande arbetslöner, icke utslutande träffa oss i form af lönenedsättningar.

Beträffande Detaljistbranschen ställer sig det från förlikningsmannen frih. G. Djurklou mottagna medlingsförslaget ännu mera ofördelaktigt, enär äfven det är upprättadt i tre lönetariffer, hvilket gör, att ett plagg, som hos flertalet firmor betalats med exempelvis 10 kr. i fast pris, nu kräves utfördt äfven för 8: 50 eller 6: 25.

Det här anförda, jämte afsevärda nedsättningar i förut gällande tidlöner, i flera fall ända med 6 kr. pr vecka, är sålunda de hufvudsakligaste anledningarna, att vi sett oss nödgade afslå föreliggande medlingsförslag.

Stockholm den 25 juli 1909.

För Svenska Skrädderiarbetareförbundets styrelse:

Joh:s Andreasson.

Bil. 4.

Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet.

Till Landssekreteriatet, Stockholm.

Till svar på förlikningsmannens hemställan beträffande konflikten vid Munkfors järnverk få vi meddela följande:

I fråga om sättet för den i förutnämnda hemställan föreslagna skiljenämndens tillsättande hemställa vi om sådan ändring, att skiljenämnden kommer att bestå af fem ledamöter, af hvilka hvardera parten utser två och dessa fyra den femte. Kunna dessa ej enas om valet af femte man, utses denne enligt lagen om skiljemän af 28 okt. 1887.

Därjämte hemställa vi, att en bestämmelse måtte tillfogas därom, att skiljenämnden skall tillsättas snarast möjligt efter i förslaget angifna förhandlingars avslutande, och att dess utslag bör vara afgifvet senast en månad därefter.

Beträffande frågan om de i anledning af den förevarande tvisten afskedade arbetarna, så inlägga vi vår gensaga mot förlikningsmannens uttalande, att ifrågavarande arbetare skulle gjort sig skyldiga till aftalsbrott, då i detta uttalande ingen hänsyn synes hafva tagits till de från vår sida angifna förhållandena vid ifrågavarande tillfälle och den uppfattning arbetarna hade på grund af det förut af oss anförda uttalandet af förvaltaren.

I betraktande af innehållet i öfrigt i det förslag förlikningsmannen framställt angående ofvannämnda konflikt, skola vi emellertid lämna förslaget utan annan erinran än de här nu gjorda och förklara oss godkänna detsamma, sedan den ändring däri vidtagits ifråga om skiljenämndens sammansättning samt det tillägg gjorts, hvarom vi ofvan hemställt.

Stockholm den 25 juli 1909.

För Svenska Järn- och Metallarbetareförbundets styrelse:

Ernst Blomberg.

Bil. 5.

Svenska Transportarbetareförbundet.

Till Landssekreteriatet, Härstades.

Får härmed erkänna emottagandet af det förslag till uppgörelse rörande pitpropsarbetarelockouten i Göteborg, som från förlikningsmannen hr K. G. Karlsson tillställts Landssekreteriatet.

Denna konflikt är till sitt ursprung beroende af att arbetsgifvarna framställt fordran på betydlig lönenedsättning. Emellertid synes förslaget härom icke innehålla något direkt förslag. Visserligen innehåller detsamma, att nu gällande villkor skola tillämpas, men då arbetarna äro i saknad af möjligheter att kontrollera hvilka villkor som nu äro gällande, är det att emotse, att arbetarna komma att fullkomligt godtyckligt behandlas af arbetsgifvarna. Ej heller synes förslaget innehålla den minsta garanti för att någon af de utestängda arbetarna komma att återtagas i arbetet, ty arbetsgifvarna skulle helt säkert komma att förklara att de f. n. icke vore i behof af någon af dessa arbetare, och alldenstund förslaget icke ens innehåller bestämmelser om företrädesrätt vid framdeles inträffadt behof af andra än nu anställda arbetare, och med kännedom om arbetsgifvarnas sätt att tolka hithörande bestämmelser, skulle en permanent vägran att intaga någon af de lockoutade arbetarna icke anses vare sig som trakasseri eller repressalier, utan försvaras med hänvisning till innebörden af bestämmelsen

i Svenska Arbetsgifvareföreningens stadgar § 23, finna vi oss nödsakade att afslå det framställda förslaget till afveckling af ifrågavarande konflikt.

Såsom möjlig lösning af denna konflikt få vi i dess ställe föreslå:

1) Att förhandlingar om upprättandet af kollektivt arbets- och löne-aftal omedelbart upptagas mellan parterna, och att under den tid dessa förhandlingar pågå, skola tillämpas de löne- och andra arbetsvillkor, som enligt senast gällande aftal varit stipulerade.

2) Att dessa förhandlingar skola föras utan på förhand uppställda villkor och vara slutförda senast den 1 nästkommande september månad.

3) De frågor, hvarom parterna till ofvan angifna dag icke kunnat enas, hänskjutas till förhandling och afgörande mellan styrelsen för Sv. Arbetsgifvareföreningen och Landssekreterariatet.

4) Af de genom lockouten utestängda arbetarna intages i arbete omedelbart 300 man, därefter i mån af behof och senast ett år därefter de öfriga.

5) Arbetsgifvarna upphäffa lockouten, och fackföreningen upphäfver blockaden.

6) Trakasserier eller repressalier af något slag får med anledning af konflikten icke från någondera sidan förekomma.

Stockholm den 24 juli 1909.

För Svenska Transportarbetareförbundet:

Charles Lindley.

De Förenade Förbunden.

Bil. 6.

Till Landssekreterariatet.

Med anledning af förlikningsmannen hr K. G. Karlssons genom Eder till oss aflåtna skrifvelse, innehållande förslag till biläggning af konflikten vid Göteborgs porslinsfabrik, få vi härmed afgifva följande svar:

Att enär förslaget icke innebär, att en enda af de många arbetare, som påtvungits att gå i en långvarig strid för sin föreningsrätt, återtages i arbetet vid fabriken, vare sig nu eller framdeles, och då vidare förslaget icke heller är något vare sig sammanjämnings- eller förlikningsförslag, utan från vår sida endast förutsätter stipulerandet af ren kapitulation utan ringaste vederlag, så kunna vi därför ej antaga detta förslag.

Till följd häraf nödgas vi oförändradt vidhålla vårt till förlikningsmannen den 23 dennes afgifna förslag till konfliktens biläggande som villkor för upphäfvandet af den mot fabriken tillverkningar riktade bojkotten.

Stockholm den 25 juli 1909.

För De Förenade Förbunden:

C. E. Sandberg.

2. Storstrejken.

Landsorganisationens meddelande omorstrejken.

Stockholm den 26 juli 1909.

Styrelsen för Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Stockholm.

Med anledning af Edra i skrifvelse till oss af den 14 juli 1909 mot Landsorganisationen riktade lockoutförklaringar få vi härmed till Eder delgifva, att Landsorganisationens Representantskap funnit sig nödgadt besluta uppdraga åt Landssekreteriatet att — i händelse ingen uppgörelse kan åvägabringas i nu förefintliga konflikter, och Edert i nyssnämnda skrifvelse angifna beslut verkställas genom utvidgning af lockouterne den 26 juli och 2 augusti detta år — under sådana omständigheter hemställa till Landsorganisationens samtliga medlemmar att onsdagen den 4 augusti 1909 nedlägga arbetet öfver hela landet för att åvägabringa en för oss antaglig uppgörelse i nu pågående konflikter.

Sedan förhandlingarna nu afbrutits utan uppgörelse, och utvidgning af lockouterne från Eder sida i dag vidtagits, har Landssekreteriatet funnit sig bringadt fullfölja Representantskapets beslut, genom att i dag till alla anslutna arbetareorganisationer utsända proklamation om denna allmänna arbetsnedläggelse samt i morgon genom pressen gifva offentlighet åt ifrågasvarande beslut.

Högaktningsfullt

För Landssekreteriatet:

Herm. Lindqvist,
Ordf.

Storstrejken afveckling.

Meddelande från förlikningsmannen A. Cederborg.

På hemställan af förlikningsmannen Cederborg hafva i dagarna Landssekreteriatet och styrelsen för Svenska Typografförbundet samt styrelserna för Sveriges Verkstadsförening, Centrala Arbetsgifvareförbundet och Allmänna Svenska Boktryckareföreningen äfvensom Centralstyrelsen för Sveriges Skräddaremästareföreningar afgifvit de förklaranden, som innefattas i nedanstående handlingar.

Därmed är taget ett första steg till afveckling af striden på arbetsfältet. Handlingarna äro af denna lydelse:

1:o) Landssekreteriatet förklarar sig redo att å Landsorganisationens vägnar besluta och i öfrigt tillråda upptagande snarast möjligt af arbetet å alla områden med undantag för Svenska Arbetsgifvareföreningens medlemmar.

2:o) Svenska Typografförbundet förklarar sig likaledes redo att besluta upptagande snarast möjligt af arbetet.

3:o) Emot dessa förklaringar tillkännagifva Sveriges Verkstadsförening, Allmänna Svenska Boktryckareföreningen och Centralstyrelsen för Sveriges Skräddaremästareföreningar, att de å sin sida äro villiga att låta arbetet hos sina medlemmar snarast möjligt upptagas i den omfattning, som ske kan.

4:o) De anspråk eller yrkanden, hvartill den ena eller andra organisationen eller särskilda dess medlemmar i anledning aforstrejken eller därmed sammanhörande förhållanden funnit eller finna skäl, skola, i den mån desamma ej anhängiggöras vid domstol eller, enligt gifven föreskrift eller vederbörande parterers åsämjande, öfverlämnas till bindande skiljedom, blifva föremål för förhandling direkt mellan vederbörande hufvudorganisationer så fort ske kan efter arbetets återupptagande.

5:o) Under förutsättning af vederbörandes bifall till punkterna 1—4 här ofvan träffas och offentliggöras omedelbart beslut i enlighet med samma punkter, och bestämmes såsom den dag, då arbetet, i den mån ske kan, skall senast upptagas, måndagen den 6 september 1909.

Stockholm den 1 september 1909.

För Landssekreterariatet:

Herman Lindqvist.

Ordf.

För Svenska Typografförbundets styrelse:

Eduard Wiberg.

Förtroendeman.

Allmänna Svenska Boktryckareföreningen:

Styrelsen.

C. Ramström.

Sveriges Verkstadsförening:

Ernst F. Wällgren.

Enligt öfverstyrelsens beslut.

Sveriges Skräddaremästares centralstyrelse:

K. E. Ringholm.

Stockholm den 3 sept. 1909.

Till Statens Förlkningsman

Hr Stadsnotarien Allan Cederborg.

I anledning af Eder framställning till Centrala Arbetsgifvareförbundet har öfverstyrelsen beslutit meddela Eder:

Redan den 16 sistlidne augusti delgafs Centrala Arbetsgifvareförbundets medlemmar, att, därest arbetsvilliga i tillräckligt antal anmälde sig, skulle de omedelbart upptaga arbetet. Genom detta förhållande torde tydligen framgå, att förbundet ej lägger några hinder i vägen för arbetets återupptagande, och att Landssekreterariatet hvad vårt förbund vidkommer kan afblåsa storstrejken.

Å Centrala Arbetsgifvareförbundets öfverstyrelsens vägnar:

A. E. Magnusson.

I sammanhang med lämnandet af detta tillkännagifvande meddelas, att under de detsamma föregående öfverläggningar hade från arbetaresidan till förlikningsman Cederborg framställts fråga, huruvida man, i händelse af stridens afveckling i den omfattning, som af honom förordats, hade att vänta något ingripande från regeringens sida för biläggande af den återstående delen af striden. Å denna fråga hade förlikningsmannen lämnat följande svar:

»Enligt min uppfattning ligger i regeringens uttalande af den 30 augusti, om än i indirekt form, en förklaring att, därest striden inskränkes på där antydt sätt, regeringen är villig ingripa för medling i den kvarstående striden. Min bestämda öfvertygelse är därför, att, om striden afvecklas i den omfattning, som af mig förordats, kommer verkställigheten af detta beslut att föranleda ett medlingsbudskap från regeringen. Härom är jag ock villig att hos regeringen göra direkt hemställan, så snart den föreslagna inskränkningen af striden blifvit af vederbörande parter godkänd.»

Till Herr Statsrådet och chefen för Kungl. Civildepartementet.

Såsom framgår af bifogade handlingar, kommer den pågående striden å arbetsfältet att från och med måndagen den 6 innevarande september inskränkas hufvudsakligen till medlemmarna af Svenska Arbetsgifvareföreningen och deras arbetare.

Härmed torde få anses undanröjdt, hvad som enligt regeringens uttalande af den 30 augusti legat hindrande i vägen för ett ingripande från regeringens sida i berörda strid.

Vid sådant förhållande tillåter jag mig vördsamt hemställa, att ett dylikt ingripande för biläggande af stridens kvarstående del måtte komma till stånd, om ej förr, så samtidigt med genomförandet af ofvannämnda inskränkning i striden.

Hvad angår formen för en dylik medling, vågar jag åberopa hvad därom af mig anfördes i min skrifvelse till Herr Statsrådet af den 19 nästlidna augusti.

Stockholm den 1 september 1909.

Allan Cederborg.

Meddelande från förlikningsmannen A. Cederborg.

Redaktionen af »Svaret».

I anledning af vissa reflexioner, åt hvilka gifvits uttryck i dagens nummer af »Svaret», må meddelas:

att, enligt hvad af mig under de i dagarna förda förhandlingarna bestämdt framhållits, jag därvid handlat utan något uppdrag eller bemyndigande annat än det, som innefattas i min förlikningsmannabefattning; samt

att den af mig vid förhandlingarna föreslagna utvägen — såsom ock betonats i det af mig på fråga från arbetaresidan gjorda uttalandet — ingalunda kan anses stå i strid med regeringsuttalandet af den 30 augusti, utan fast hellre just afser att undanröjda de omständigheter, som enligt regeringsuttalandet lågo hindrande i vägen för ett ingripande från det allmännas sida i striden.

Den 4 sept. 1909.

Med högaktning,
Allan Cederborg.

Till Herr Statsrådet och Chefen för K. Civildepartementet.

Vid ett mitt besök hos Landsorganisationens ordförande, hr Herman Lindqvist på lördagens förmiddag visade sig under samtalet, att man å Landssekreteriatets sida i visst hänseende tolkat skrivelserna af den 1 sept. annorlunda, än af mig vid dess formulering varit afsedt och äfven af mig inför andra parter och utomstående på fråga gjorts gällande.

I anledning häraf växlades mellan oss bilagda skrivelser; och har jag ansett mig skyldig att genom dessa skrivelser öfverlämnande bringa saken till Herr Statsrådets kännedom.

Jag ber därvid få vitsorda riktigheten af den uppgift, som lämnats i hr Lindqvists skrivelse, att de förhållanden, som beröras i de båda växlade skrivelserna, icke varit på tal oss emellan. För min del hade jag icke någon tanke på, att skrivelserna af den 1 september i antydda delar kunde med hänsyn till dess lydelse och syfte samt det sammanhang, hvori den framkom, gifvas annan tolkning än den af mig angifna. Enligt hvad vid mina senare öfverläggningar med Landssekreteriatet framgått, har man där allmänt varit lika viss på, att innebörden var den i hr Lindqvists bifogade svarsskrivelse angifna.

Efter upptäckten af ifrågakomna meningsskiljaktighet har jag därom underrättat representanterna för samtliga de öfriga organisationer, hvilka undertecknat handlingen ifråga, med undantag för Centralstyrelsen för Sveriges skräddaremästareföreningar, hvilkas representanter ej kunnat efter svarsskrivelsens ingående af mig träffas. Af samtalen med representanterna för vederbörande arbetsgifvareorganisationer framgick, att de för sin del ansågo ofvan berörda meningsskiljaktighet icke böra innefatta hinder för arbetets återupptagande å de af dem företrädde områden, därest vederbörande arbetareorganisationer vidblifva sitt beslut i sådant hänseende.

Stockholm den 5 september 1909.

Allan Cederborg.

*Till ordföranden i Landssekreteriatet,
Riksdagsmannen Herman Lindqvist.*

Den af Landssekreteriatet, Svenska Typografiförbundets styrelse och vissa arbetsgifvareorganisationer undertecknade, af mig formulerade handlingen af den 1 september 1909 innebär enligt min uppfattning, att Landssekreteriatet skall för egna medlemmar besluta och i öfrigt tillråda upptagande af arbetet hos hvarje arbetsgifvare, som icke tillhör Svenska Arbetsgifvareföreningen, utan andra förutsättningar eller villkor, än att de i punkt 3 uppräknade arbetsgifvareorganisationerna äro bundna vid de i samma punkt och punkt 4 af handlingen afgifna förklaringen.

Häraf följer sålunda å ena sidan, att kommuner, spårvägsbolag eller andra till sistnämnda arbetsgifvareorganisationer ej hörande arbetsgifvare, hvilka ju ej undertecknat handlingen, icke gent emot strejkande arbetare hafva några af de i handlingen ifrågasatta skyldigheter och å andra sidan, att Landssekreteriatet icke blott är förpliktadt att låta arbetet upptagas hos dylika arbetsgifvare — hvarom kungörande nu redan skett — utan äfven är förhindradt att i anledning af de påföljder af aftalsbrott, som i ena eller andra hänseendet kunna drabba förutvarande personal hos nämnda arbetsgifvare, vidtaga eller medgifva åtgärder, som hindra arbetets ostörda gång.

Mitt uttalande därom, att enligt min öfvertygelse stridens inskränkning, på sätt i handlingen antydes, skulle föranleda ingripande från regeringens sida i den återstående striden, var afgifvet med utgående från denna tolkning af handlingen.

På grund af det samtal jag tidigare i dag haft med Eder, har jag fått anledning antaga, att Ni i afseende å tolkningen af nu ifrågavarande handling hyser en uppfattning, som skiljer sig från den af mig ofvan angifna.

Jag tillåter mig därför anhålla att före kl. 6 e. m. denna dag erhålla skriftligt besked, huruvida Ni hyser en annan uppfattning i frågan än den såsom riktig af mig angifna, och huruvida Ni ämnar handla i enlighet med denna Eder åsigt.

Stockholm den 4 september 1909.

Med högaktning,
Allan Cederborg.

Landssekreterariatet.

Stockholm den 5 september 1909.

Till Statens Förläkningsman

Stadsnotarien Herr Allan Cederborg, Stockholm.

Refererande till vår under gårdagen förda långa och uttömmande öfverläggning med Eder angående innebörden i den öfverenskommelse, som af oss undertecknades den 1 dennes, få vi härmed på Eder begäran meddela, att vi ej under några omständigheter kunna gilla den af Eder gjorda uttolkningen, om hvars innebörd Ni före öfverenskommelsens undertecknande ej lämnat oss ringaste meddelande.

Vår bestämda uppfattning är sålunda den, att för alla Landsorganisationens medlemmar, med undantag af dem, som arbeta hos Svenska Arbetsgifvareföreningens medlemmar, skulle arbetet, i den omfattning, som ske kan, upptagas på de betingelser, som angifvas i punkt 4 af ifrågavarande öfverenskommelse.

Högaktningsfullt,
För Landssekreterariatet,
Herman Lindqvist.

3. Andra medlingen.

Medlingsprotokoll den 14—28 september 1909.

Protokoll, hållna nedannämnda dagar vid sammanträden för medling, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1909, i tvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landssekreterariatet m. m.

Den 14 september f. m.

Sedan Kungl. Maj:t den 12 innevarande september uppdragit åt statens förlikningsman i första distriktet stadsnotarien Allan Cederborg att såsom särskild förlikningsman och med biträde af förlikningsmännen, ledamoten af riksdagens andra kammare Karl Gustaf Karlsson, advokaten friherre Nils Gustaf Otto Djurklou och ledamoten af riksdagens andra kammare Svante Herman Kvarnzelius, söka medla i vissa arbetstvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen m. m., sammanträdde de sålunda förordnade förlikningsmännen under ordförandeskap af stadsnotarien Cederborg.

§ 1.

Utsågs till sekreterare aktuarien i Kommerskollegium Erik Sjöstrand och till kanslibiträde notarien Nils Ruus.

§ 2.

Beslöts aflåtandet af följande tvenne skrivelser. *Bil. 1. Bil. 2.*
Därefter åtskildes de närvarande.

In fidem
Erik Sjöstrand.

Den 15 september kl. 7 e. m.

Närvarande:

De särskildt förordnade förlikningsmännen jämte Svenska Arbetsgifvareföreningens verkställande direktör hr Hj. von Sydow och Landsorganisationens ordförande hr Herman Lindqvist.

§ 1.

Föredrogs här bilagda svarsskrivelser å medlingskommissionens hemställan af föregående dag till Sv. Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen, så lydande. *Bil. 3. Bil. 4.*

§ 2.

På fråga om och i hvad mån nu förhandling påkallades mellan de båda organisationerna rörande andra arbets- eller aftalstvister än de, som

föranledt lockouten ochorststrejken, förmålde man sig å båda sidor icke kunna för dagen därom lämna besked, men uttalades af hr von Sydow, att i hvarje fall måste här upptagas sådana tvister, i hvilka vid lockoutens ikraftträdande rådde öppen konflikt.

§ 3.

Beslöts, att tvisterna inom cellulosaindustrien skulle företagas till behandling vid sammanträde fredagen den 17 sept. kl. 11 f. m.

In fidem

Erik Sjöstrand.

Den 17 september kl. 11 f. m.

Närvarande:

De särskildt förordnade förlikningsmännen, samt

å arbetsgifvaresidan: Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse herrar Hj. von Sydow, O. Carlson, G. Falkenström, B. Wijkander, V. Schwartz, J. Hellner, I. Swartling, L. Yngström, C. Tranchell samt för Pappersmasseförbundet herrar A. Holmgren, Å. Nobel, R. Palmgren och Chr. Storjohann;

å arbetaresidan: Landssekretariatets ledamöter herrar H. Lindqvist, E. Söderberg, A. Thorberg, J. Jönsson, A. Björklund, A. Sjöstedt och C. L. Lundberg samt för Svenska Sågverksindustriarbetareförbundet herr Svensson, för Svenska Grof- och Fabriksarbetareförbundet herrar Söder och Granberg, äfvensom såsom ombud för arbetarepersonalen vid Skutskärs sulfit- och sulfatfabriker herr Andersson.

§ 1.

Ordföranden, stadsnotarien Cederborg, föredrog följande skrivelse från Landssekretariatet. *Bil. 5.*

Punkt 1 i skrivelsen föranledde intet uttalande, hvaremot punkterna 2—8 hänskötos till Sv. Arbetsgifvareföreningen för afgifvande af yttrande. I fråga om den sista punkten meddelade ordföranden, efter samråd med sina kolleger, att de där berörda tvister fölle utom ramen af det dem genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 innevarande september lämnade uppdrag, hvadan samma tvister ej kunde här komma under behandling, utan borde framställning göras särskildt till hvarje förlikningsman för hans distrikt.

§ 2.

Ordföranden rekapitulerade tvistefrågorna inom pappersmasseindustrien och förlikningsmannens sist gjorda hemställan.

Därefter diskuterades punktvis meningsskiljaktigheterna vid de olika pappersmassfabrikerna, nämligen Skutskär, Frånö, Edsvala, Hissmofors, Göta, Härpen, Bengtsfors, Kramfors och Utansjö.

De preliminära öfverenskommelserna vid Thurbo och Oskarsström förklarade sig parternas delegerade vidblifva.

I fråga om *de allmänna bestämmelserna*, som skulle upptagas till behandling för hvarje ort särskildt, framställdes från arbetsgifvaresidan det förslaget, att i den af förlikningsmannen föreslagna protokollsanteckningen om hyresbeloppen orden »arbetarepersonalen», resp. »personalen», utbyttes mot »hyresgästen» el. dyl.

Ordföranden erinrade, att då i berörda protokollsanteckning talades om arbetspersonalen, det gifvetvis afsåges delegerade för denna, och att en dylik anordning gällde inom åtminstone ett annat till Svenska Arbetsgifvareföreningen anslutet yrkesförbunds arbetsområde.

Vid *prislistan* för Kramfors föreslogs från arbetsgifvaresidan den ändringen i förlikningsmannens sist gjorda hemställan, att sandfångarens tonlön måtte nedsättas till 1 från 2 öre.

In fidem

Erik Sjöstrand.

Den 17 september kl. 1/2 4 e. m.

Närvarande:

De särskildt förordnade förlikningsmännen samt

å arbetsgifvaresidan: Svenska Arbetsgifvareföreningens förutnämnda styrelseledamöter jämte delegerade för Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund herrar Schlasberg, Nylén och Hermanson;

å arbetaresidan: Landssekreteriatets förutnämnda ledamöter jämte Svenska Skrädderiarbetareförbundets representanter herrar Andreasson och Ahlstrand.

§ 1.

Företogs till behandling tvisten inom herrkonfektionen en gros, hvarvid först Ordföranden rekapitulerade hvad i frågan hittills förekommit.

§ 2.

Vidtog diskussion mellan parternas delegerade rörande ackordspriserna i arbetsgifvaresidans och förlikningsmannens förslag. På från ordföranden framställd fråga, om hans förslag innebure nedsättning gent emot förut gällande priser i Vingåker, Landskrona och Stockholm, svarades från arbetaresidan, att detta vore fallet beträffande väsentliga grupper af arbetare, hvaremot från arbetsgifvaresidan häfdades, att detta förslag i det hela medförde höjningar, medan åter arbetsgifvarnas regleringsförslag i genomsnitt innebure status quo.

Beträffande den föreslagna tarifferingen af priserna efter arbetets beskaffenhet påyrkades från arbetsgifvaresidan bestämdt, att arbetsgifvaren tillerkändes rätt att afgöra efter hvilken tariff visst arbete skulle utföras, medan å arbetaresidan gjordes gällande, att i aftalet borde fastställas den grund (ss. t. ex. materialets beskaffenhet), efter hvilken tarifferingen borde ske.

In fidem

Erik Sjöstrand.

Den 18 september kl. 11 f. m.

Företogs till behandling tvisten vid Munkfors järnverk, hvarvid närvaro förutom förlikningsmännen, Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse och Landssekreteriatets ledamöter

å arbetsgifvaresidan: Järnbruksförbundets ombudsman herr M. Carlson;

å arbetaresidan: för Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet herrar Blomberg och Johansson.

§ 1.

Förlikningsmannen friherre Djurklou redogjorde för hvad i frågan hittills förekommit.

§ 2.

Vid därefter förd diskussion mellan parternas delegerade framhölls från arbetsgifvaresidan, att de organiserade arbetarnas arbetsvägran den 26 sistl. april kl. 4 f. m. vore stridande mot i aftalet stadgad förhandlingsordning, hvarjämte häfdades, att arbetsgifvaren enligt aftalet ägde rätt påfordra sådant öfvertidsarbete, som kräfts. Förlikningsmannens hemställan om skiljedom förklarade sig arbetsgifvaresidan icke kunna biträda, då arbetarna från början öfvergifvit förhandlingsvägen, och uttalades från denna sida, att driften i ifrågavarande afdelningar å verket vid Munkfors numera till full utsträckning fortginge med oorganiserad arbetskraft, hvadan någon tvist mellan verket och dess nuvarande personal icke föreläge.

Från arbetaresidan framhölls åter, att nyssnämnda arbetsvägran ej vore att anse såsom strejk, utan allenast såsom vägran att efterkomma en aftallsstridig order.

Samma dag kl. 12 midd.

Uptogs till behandling tvisten inom detaljkonfektionen, hvarvid närvaro såsom särskildt tillkallade

å *arbetsgifvaresidan*: herrar Aschberg, Bergström, Wetterqvist, Ström, Andersson, Pettersson och Dahlberg.

å *arbetaresidan*: herrar Andreasson och Ahlstrand.

§ 1.

Förlikningsmannen frih. Djurklou rekapitulerade tvistefrågorna och af honom framställt medlingsförslag.

§ 2.

Vidtog diskussion mellan parternas delegerade rörande ackordspriser och veckolöner i förlikningsmannens af arbetsgifvarna godkända medlingsförslag. Från arbetsgifvaresidan framhölls, att förslaget innebure nedläggning af förutvarande ackordspriser endast i så måtto, att den nu föreslagna lägsta tariffen förut ej tillämpats vid en del mindre fabriker; veckolönen understeg väl den förut gällande, men vore minimilön. I det hela innebure förslaget ej lönenedsättning, men status quo.

Å arbetaresidan ansågs förslaget fortfarande icke antagligt, men förklarade man sig beredd att, med fränfallande af vissa förut framställda kraf, taga nya förslag under ompröfning.

Samma dag kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Förekommo till öfverläggning tvisterna inom väg- och vattenbyggnadsbranschen, hvarvid närvaro såsom särskildt tillkallade

å *arbetsgifvaresidan*: löjtnant af Klintberg och dr Ekström;

å *arbetaresidan*: för Svenska Grof- och Fabriksarbetareförbundet herrar Granberg och Skoglund.

§ 1.

Sedan förlikningsmannen friherre Djurklou lämnat en redogörelse för tvisten vid Mockfjärds kraftstationsbyggnad, vidtog en kortare diskussion

mellan delegerade rörande timlönerna, hvarunder man å arbetaresidan förklarade sig beredd att vid frågans fortsatta behandling aflämnas uppgift å gällande timlöner i branschen å andra orter.

§ 2.

Friherre Djurklou redogjorde för tvistefrågorna vid Varberg—Ätrans järnvägsbyggnad, hvarefter en längre diskussion vidtog.

Från arbetsgifvaresidan upplystes, på därom framställd fråga af ordföranden, att mellan arbetsgifvarnas och förlikningsmannens förslag rörande § 4 mom. 1 af aftalet, väl ej finnes någon skillnad i sak, men att det senare förslaget befarades föranleda misstolkning i praktiken.

Den från förlikningsmannen föreslagna grupperingen af timlönerna förklarade sig arbetsgifvaresidan kunna biträda, under förutsättning att lönerna blefvo lika med de vid Mockfjärds kraftstationsbyggnad erbjudna.

Å arbetaresidan bibehölls vidhållandet af *en* lönegrupp, hvarjämte påyrkades garanti af timlönen vid alla fall, då särskild öfverenskommelse träffades om ackord.

Samma dag kl. 5 e. m.

Förekommo till behandling tvisterna inom sågverksindustrien, hvarvid närvaro såsom särskildt tillkallade

å arbetsgifvaresidan: herrar Sahlberg och Granström;

å arbetaresidan: för Svenska Sågverksindustriarbetareförbundet herr Svensson.

§ 1.

Friherre Djurklou redogjorde för konflikten vid Mora skiljeställe och föredrog följande skrivelse från Dalälfrarnas Flottningsförening. Bil. 6.

Under diskussionen betonades från arbetsgifvaresidan, att Flottningsföreningen såsom arbetsgiffare vid flottningsledningarna ej vore ansluten till Svenska Arbetsgiffareföreningen, hvadan sistnämnda förening ej vore part i aftalstvisten med flottningsarbetarna, hvaremot Flottningsföreningen såsom delägare i Svenska Arbetsgiffareföreningen berördes af strejken vid Mora skiljeställe, hvilken nu kräfdes upphäfd.

§ 2.

Förlikningsmannen herr S. H. Kvarnzelius föredrog tvistefrågorna vid Mariebergs sågverk och redogjorde för det framställda medlingsförslaget.

Från arbetsgifvaresidan upplystes, att arbetet numera blifvit återupptaget till två tredjedelar på grundval af arbetsgifvarnas sista erbjudande (5 proc. nedsättning af sommarackorden), hvarutinnan man å denna sida funnit ett ytterligare stöd för sin uppfattning.

Å arbetaresidan anfördes, att arbetsintensiteten vid denna plats vore synnerligen hög och arbetslönerna jämförelsevis låga, mot hvilka påståenden dock gjordes invändningar från arbetsgifvaresidan.

§ 3.

Diskuterades det från arbetsgifvaresidan framförda krafvet, att det redan ingångna aftalet vid Korsnäs Sågverks A. B. blefve underskrifvet äfven af fackföreningen vid Bomhus.

Under diskussionen framhölls från arbetsgifvaresidan hufvudsakligen följande:

att Landssekreteriatet och vederbörande förbundsstyrelse godkänt aftalet att undertecknas af fackföreningen å platsen;

att vid uppgörelsen inför statens förlikningsman beslut fattats, att i de delar, där ej enighet nåddes om redaktionen af det nya aftalet, redaktionen af det förutvarande aftalet skulle blifva gällande; samt

att arbetsgifvaren på platsen upprepade gånger förelagt fackföreningen det nya aftalet till undertecknande.

Från arbetaresidan gjordes häremot hufvudsakligen gällande:

att aftalets godkännande skett under förutsättning, att arbetsgifvarens uppgifter rörande aftalets verkan vore riktiga; samt

att fackföreningen ännu ej erhållit svar från arbetsgifvaren på en framställd begäran rörande aftalets redaktion.

Ytterligare förklarades från vederbörande fackförbunds representant, att han skulle verka för aftalets undertecknande af fackföreningen.

In fidem

Erik Sjöstrand.

Den 20 september kl. 11 f. m.

Närvarande:

Förlikningsmännen samt

Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse och

Landssekreteriatets ledamöter.

§ 1.

Ordföranden, stadsnotarien Cederborg, föredrog en skrivelse från Svenska Arbetsgifvareföreningen af följande lydelse. *Bil. 7.*

Med anledning häraf uppstod en kortare diskussion rörande beskaftenheten af de tvistefrågor, som omnämndes i Landssekreteriatets skrivelse den 16 sept. 1909; och beslöts därpå låta med behandlingen af detta ämne anstå till senare på dagen för att lämna arbetaresidan tillfälle öfverlägga i ämnet.

§ 2.

Företogs till behandling konflikten inom pitpropsbranschen i Göteborg, hvarvid närvaro såsom särskildt tillkallade å arbetaresidan för Sv. Transportarbetareförbundet herrar Käll och Isberg.

Sedan förlikningsmannen herr K. G. Karlsson föredragit tvistefrågan, uppstod en kortare diskussion mellan delegerade å ömse sidor, hvarunder från arbetsgifvaresidan uppgafs, att verksamheten å det af konflikten berörda området till full utsträckning upptagits med nyanskaffadt folk, hvilket dock bestreds från arbetaresidan.

§ 3.

Föredrogs af förlikningsmannen herr K. G. Karlsson tvisten vid Göteborgs porslinsfabrik i närvaro af å arbetaresidan särskildt tillkallade representeranter för De Förenade Förbunden herrar C. E. Sandberg och C. A. Andersson.

Följande skrivelse från De Förenade Förbunden upplästes. *Bil. 8.*

Från arbetsgifvaresidan förklarades det i skrivelsen framställda yrkandet icke antagligt och vidhölls den förut antagna ståndpunkten gentemot förlikningsmannens förslag.

Den 20 september kl. 2 e. m.

Närvarande:

*Förlikningsmännen samt
Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse och
Landssekreteriatets ledamöter.*

§ 1.

Fortsattes diskussionen rörande den samma f. m. föredragna svars-skrifvelsen från Sv. Arbetsgifvareföreningen, hvarvid man å ömse sidor enades om att till behandling inför förlikningsmännen upptaga pågående lönetvist vid Siljans kolaktiebolag i Ornäs. De väckta frågorna om nya aftal vid Klarafors, Örtvikens och Nyhamns pappersmassefabriker likasom två från arbetaresidan nu väckta frågor om aftal vid Matfors och Öhrvikens pappersmassefabriker hänvisades till behandling af resp. fack- och yrkesförbund; och skulle Sv. Arbetsgifvareföreningen och Landssekreteriatet förständiga vederbörande förbund att skyndsammast möjligt åvägbringa förhandlingar härom.

Beträffande öfriga tvistefrågor, som omförmäldes i punkterna 2—8 af Landssekreteriatets den 17 innevarande september ingifna skrifvelse, tillkännagafs, att, då enighet ej förelåg om deras upptagande till förhandling inför förlikningsmännen, spörsmålet därom finge förfalla.

På hemställan från arbetaresidan förklarade sig herr von Sydow villig att inhämta upplysningar om behandlingen af en pågående tvist om tolkning af aftal för vissa stenhuggeriarbetare i Bohuslän och därom sedermera underrätta Landssekreteriatet.

§ 2.

Ordföranden hemställde om enskilda öfverläggningar med delegerade å resp. sidor och beslöts, att dessa skulle föras med arbetsgifvaresidan under återstoden af innevarande dag och med arbetaresidan under nästföljande dag.

In fidem

Erik Sjöstrand.

Den 22 september kl. 11 f. m.

Närvarande:

*Förlikningsmännen samt
Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse och
Landssekreteriatets ledamöter.*

§ 1.

Ordföranden, stadsnotarien Cederborg, öfverlämnade till parternas delegerade

1) ett af honom i samråd med de öfriga särskildt förordnade förlikningsmännen uppgjordt förslag till förhandlingsordning, så lydande. *Bil. 9;*

2) en P. M. rörande lagstiftning om medling i arbetstvister i Canada. Härpå hemställde ordföranden om förhandlingars inledande i ämnet.

§ 2.

Efter en kortare diskussion enades man om att ingå i öfverläggning om åvägbringande af förhandlingsordning och utsattes såsom tid för första sammanträdet i frågan torsdagen den 23 sept. kl. 12 middagen.

Herr von Sydow tillkännagaf, att man å arbetsgifvaresidan vore besluten att söka få en förhandlingsordning till stånd i samband med uppgörelsen i den nu pågående striden; och anhöll herr von Sydow att senare på dagen få till motsidan öfverlämna ett å arbetsgifvaresidan uppgjort förslag till förhandlingsordning.

In fidem

Erik Sjöstrand.

Den 23 september kl. 12 middagen.

Närvarande:

Förlikningsmännen samt

Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse och

Landssekretariatets ledamöter.

§ 1.

Herr v. Sydow öfverlämnade till förlikningsmännen äfvensom till arbetaresidan följande å arbetsgifvaresidan uppgjorda förslag till förhandlingsordning. *Bil. 10.*

§ 2.

Uppstod diskussion rörande de föreliggande förslagen till förhandlingsordning, hvarvid från arbetsgifvaresidan hufvudsakligen följande gjordes gällande emot det af förlikningsmännen uppgjorda förslaget:

att den däri föreslagna skiljedomstolens utlåtande — som lätt finge karaktär af en dom — ej vore lämpligt i intressetvister;

att det föreslagna skiljedomsförfarandet i rättstvister vore alltför tidsödande;

att den kanadensiska lagstiftningen i arbetstvister, på hvilken ifrågasatt förslag till väsentlig del grundade sig, jämväl omfattade straffbestämmelser mot strejk och lockout, som saknades i detta; samt

att den kanadensiska lagstiftningen — hvilken för öfrigt ännu gällt för kort tid, för att visshet om dess verkningar skulle kunna anses vunnna — vore inskränkt till i vidsträckt mening samhällsfarliga arbetsinställelser.

Beträffande det från arbetsgifvaresidan framlagda förslaget framhölls af herr v. Sydow, att detta ej vore att betrakta såsom något ultimatum, däri förändringar ej finge ske, utan att man vore villig diskutera förslaget i detalj och eventuellt vidtaga de förändringar däri, som kunde visas vara befogade.

Från arbetaresidan invändes mot såväl förlikningsmännens som arbetsgifvarnas förslag, att däri berörda frågor vore af alltför vidtomfattande beskaffenhet för att kunna tillfredsställande lösas i samband med de förevarande specialkonflikterna, samt att, hvad särskildt anginge vissa här föreslagna bestämmelser, man borde afvakta en ifrågasatt lagstiftning i ämnet. I hvarje fall kräfde blotta öfverläggningarna i dessa ämnen så lång tid, veckor och månader, att det vore orimligt att tänka sig att låta dessa öfverläggningar pågå under en fortsatt öppen strid. Hvad särskildt be-

träffade arbetsgifvarnas förslag, anmärktes, att däri föreslagna bestämmelser om arbetets ledning och fördelning, om förmäns föreningsrätt och om utslutning ur organisationen såsom påföljd för aftalsstridigt handlingssätt m. m. icke hörde samman med begreppet förhandlingsordning och således i hvarje fall ej borde nu komma under bedömande.

För öfrigt uttalades å denna sida, att man vore böjd medgifva skiljedom i tolkningstvister, äfvensom att strejk och lockout ej borde vara tillåten under kollektivaffalls giltighetstid.

På förfrågan från ordföranden förklarades från arbetsgifvaresidan, att antagandet af en förhandlingsordning vore från denna sida en förutsättning för definitivt uppgörelse i de föreliggande speciella tvisterna. Arbetaresidan förklarade sig beredd att taga frågan om förhandlingsordning under fortsatt ompröfning, men på förhand vara af den bestämda uppfattning, att frågan ej nu kunde få sin lösning. Hvarken Landssekreteriatet eller Representantskapet hade ens befogenhet att nu besluta i ämnet, som i första hand hörde till vederbörande underorganisationers pröfning och afgörande. Dessutom måste enligt hvad förut framhållits detta afgörande betinga föregående långvariga förhandlingar; och vid en dylik förhandling borde äfven arbetaresidan hafva tillfälle väcka de förslag i ämnet, som från dess sida ansåges önskvärda. Allt detta gjorde, att man å denna sida såsom den enda möjliga linjen betecknade att nu söka lösa specialkonflikterna och, om detta lyckades, afblåsa striden samt därefter så fort ske kunde upptaga underhandlingar om en förhandlingsordning.

§ 3.

Beslöts att låta frågan om förhandlingsordning tillsvidare anstå och närmast upptaga till förnyad behandling de särskilda tvistefrågorna vid sammanträden med parterna hvar för sig.

In fidem
Erik Sjöstrand.

Den 25 september kl. 11 f. m.

Närvarande:

*Förlikningsmännen samt
Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse och
Landssekreteriatets ledamöter.*

§ 1.

Ordföranden, stadsnotarien Cederborg, öfverlämnade till delegerade å ömse sidor följande af honom i samråd med de öfriga förlikningsmännen uppgjorda förslag till lösning af de föreliggande tvistefrågorna. *Bil. 11.*

§ 2.

Beslöts, att svar skulle afgifvas å medlingsförslaget nästkommande måndag den 27 sept. kl. 3 e. m., dock så, att därest definitivt svar ej kunde till nämnda dag afgifvas från arbetaresidan, med afgifvande af svar från arbetsgifvaresidan skulle anstå, till dess arbetaresidans definitiva svar föreläge.

In fidem
Erik Sjöstrand.

Den 27 september kl. 4 e. m.

Närvarande:

Förlikningsmännen, samt

å arbetsgifvaresidan: Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse och representanter för resp. Pappersmasseförbundet, Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund, Detaljisternas Herrkonfektionsförbund och Järnbruksförbundet;

å arbetaresidan: Landssekretariatets ledamöter.

§ 1.

På förfrågan af herr v. Sydow tillkännagaf Ordföranden, att enligt hvad till honom från ömse sidor meddelats, vid de särskilda förhandlingar, som därom förts mellan vederbörande förbund, enighet vunnits i de förut omförmälda aftalstvisterna vid Klarafors, Ortvikén, Nyhamn, Matfors och Öhrviken. Riktigheten häraf vitsordades från båda sidor, därvid dock från Pappersmasseförbundet upplystes, att enligt det justerade protokollet öfver förhandlingarna ifråga enighet vunnits. »under antagande att vederbörande fackföreningar godkänna öfverenskommelsen, hvartill vederbörande fackförbund förklarat sig vilja medverka».

§ 2.

Ordföranden föredrog följande svarsskrivelser å det den 25 sept. afgifna medlingsförslaget. *Bil. 12. Bil. 13.*

Från arbetaresidan uppgafs, att man äfven där haft den uppfattning, att frågan om villkoren för arbetets upptagande m. m. borde göras till föremål för ytterligare förhandling mellan parterna.

§ 3.

Rörande frågan om åvägabringandet af en förhandlingsordning och ännu återstående meningsskiljaktigheter i de speciella tvisterna skulle förhandlingar under eftermiddagens lopp och följande dagar föras med delegerade för hvardera parten särskildt.

In fidem

Erik Sjöstrand.

Den 28 september kl. 1/2 4 e. m.

Närvarande:

Förlikningsmännen samt

Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse och Landssekretariatets ledamöter.

§ 1.

Ordföranden, stadsnotarien Cederborg, sökte i korthet bemöta några af de invändningar, som från arbetsgifvarnas sida gjorts mot det förslag till förhandlingsordning, som förlikningsmännen afgifvit, och hvars principiella godkännande de ansett sig böra tillstyrka. Gentemot arbetsgifvaresidans uttalande, att en däri föreslagen bestämmelse om skiljedomstols

utlåtande i intressetvist, innan strid finge etableras, vore ny och opröfvad, anfördes, att i det mellan den till Svenska Arbetsgifvareföreningen anslutna Sv. Cigarrfabrikantföreningen och det till Landsorganisationen hörande Tobaksarbetareförbundet träffade riksftalet en liknande bestämmelse vore införd, i det att den s. k. förstärkta stora nämnden äger att i intressetvister utlåta sig om sättet för deras lösning.

Med anledning af hvad från arbetsgifvaresidan anförts om det betänkliga däri, att skiljedomstol skulle afgifva utlåtande äfven i tvister om nya kollektivaftal, hvarvid således ett yttrande i ekonomiska frågor af livsvikt för en hel industri kunde komma att hänga på en röst, förklarade ordföranden å samtliga förlikningsmäns vägnar, att man vore beredd föreslå den ändring i bestämmelserna, att, där riksskiljedomstolen hade att yttra sig om nya kollektivaftal, för dylikt yttrande skulle krävas, att fem af domstolens ledamöter blefve därom ense, medan i annat fall skulle tillkännagifvas blott, att erforderlig majoritet för yttrande i ämnet ej ernåtts.

På förfrågan af ordföranden förklarade emellertid herr v. Sydow, att arbetsgifvaresidan icke heller med denna ändring kunde i princip antaga förlikningsmännens förslag till förhandlingsordning.

§ 2.

Ordföranden redogjorde härpå för gången af de enskilda förhandlingar, som under de senaste dagarna mellan honom och parterna pågått.

I de föreliggande specialkonflikterna hade det ännu ej lyckats att åvägbringa enighet mellan parterna i de kvarstående tvistepunkterna, men hade hvad vid de enskilda förhandlingarna förekommit dock synts tyda på, att åtminstone i de flesta af dessa tvistepunkter möjligheten af en öfverenskommelse genom ytterligare jämkningar icke vore utesluten.

Större svårighet syntes förknippad med divergensen parterna emellan i frågan om upprättande af en förhandlingsordning. I syfte att söka möjliggöra en öfverenskommelse hade förlikningsmännen vid de enskilda förhandlingarna slutligen ifrågasatt att begränsa omfattningen af de bestämmelser i förhandlingsordningen, som borde antagas före stridens afblåsning, till sådana stadganden, hvarom förhandlingar förut förts mellan resp. organisationer och som formulerats i mellan organisationerna tidigare eller samtidigt härmed träffade aftal, vid hvilket förhållande desamma kunde antagas vara redan förut tillfyllest debatterade, men att låta öfriga bestämmelser blifva föremål för förhandling efter arbetets återupptagande. Å arbetsgifvaresidan hade man förklarat sig vilja taga ett dylikt förslag under öfvervägande, men arbetaresidan hade i öfverensstämmelse med sin förut tillkännagifna ståndpunkt väl förklarat sig villig att medverka till upprättandet af en förhandlingsordning, men icke ansett sig kunna eller böra nu fatta något som helst bindande beslut eller afgifva några bindande utfästelser i berörda hänseende.

Från ömse sidor vitsordades riktigheten af hvad sålunda uppgifvits rörande parternas ståndpunkter i förhandlingsordningsfrågan.

§ 3.

Ordföranden framställde därefter det förslaget, att parterna å ömse sidor måtte öfver hela linjen biträda det senaste förlikningsförslaget i specialkonflikterna och besluta om arbetets upptagande, samt att parterna tillika måtte besluta att å tid snarast möjligt därefter, om hvilken parterna kunde öfverenskomma, upptaga förhandlingar om förhandlingsordning.

Arbetersidan förklarade sig villig att taga detta förslag under öfvervägande, hvaremot arbetsgifvaresidan förmäde sig icke kunna därpå ingå dels med hänsyn till de kvarstående tvistepunkterna i specialkonflikterna, dels och framför allt enär man å denna sida ej kunde uppgifva krafvet att, i sammanhang med konflikternas biläggande, få godkända åtminstone vissa i arbetsgifvarnas förslag till förhandlingsordning intagna principiella stadganden.

§ 4.

I sista hand hemställde Ordföranden till parternas delegerade, huruvida de ej i samhällets intresse ville besluta att, med upptagande omedelbart af arbetet, till bindande skiljedom öfverlämna såväl återstående meningskiljaktigheter i de speciella konflikterna som ock — efter det parterna fått tillfälle att inför vederbörande skiljemän utveckla sina kraf och önskemål i afseende å en förhandlingsordning — beslutandet af denna.

Detta förslag förklarade sig arbetsgifvaresidan af principiella skäl icke kunna biträda, och äfven arbetsresidan ansåg sig därtill förhindrad, åtminstone såvidt spörsmålet om förhandlingsordning angick.

§ 5.

Sedan sålunda samtliga framställda medlingsförslag förkastats, tillkännagaf Ordföranden, att då det åtminstone för närvarande syntes omöjligt att vinna enighet mellan parterna, förhandlingarna måste tills vidare afbrytas.

Att jämte ordföranden justera dessa protokoll utsågos herrar Hj. von Sydow och H. Lindqvist.

In fidem
Erik Sjöstrand.

Samtliga protokoll justerade ⁴/₁₁ 1909.

Allan Cederborg.

Hjalmar von Sydow.

Herm. Lindqvist.

Bil. 1.

Stockholm den 13 september 1909.

*Till Svenska Arbetsgifvareföreningen.
Landsorganisationen.*

Kungl. Maj:t har den 12 innevarande september åt mig såsom särskild förlikningsman uppdragit att, med biträde af förlikningsmännen herrar K. G. Karlsson, S. H. Kvarnzelius och friherre N. G. O. Djurklou, söka medla i vissa angifna arbetstvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen m. m.

Med anledning häraf får jag härigenom äran inbjuda parterna att inför mig och mina ofvannämnda kolleger sammankomma till förhandling rörande de ämnen, uppdraget afser.

Förhandlingarna komma att äga rum i Andra Kammarens klubbvåning uti Riksdagshuset.

Angående tiden för förhandlingarnas början och ordningen för desamma torde jag under hand få träffa öfverenskommelse med parterna.

Med högaktning
Allan Cederborg.

Bil. 2.

Stockholm den 13 september 1909.

Till Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret.

Sedan Kungl. Maj:t den 12 innevarande september beslutit uppdraga åt mig att, med biträde af vissa andra förlikningsmän, söka medla i föreliggande arbetstvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen m. m.,

tillåter jag mig härigenom hos Herrar Fullmäktige hemställa, huruvida för de sammanträden, som torde komma att af uppdraget föränledas, må kunna upplåtas lämplig lokal i Riksdagshuset.

Därest Herrar Fullmäktige finna sig kunna härmed tillmötesgå, hemställas tillika, huruvida genom Herrar Fullmäktiges försorg må kunna erhållas behöflig vaktbetjäning.

De kostnader, som i ena eller andra afseendet af uppdraget föränledas, bestridas af Kungl. Civildepartementet.

Med högaktning

Allan Cederborg.

Bil. 3.

Stockholm den 15 september 1909.

*Statens Förlikningsman i första distriktet**Herr Stadsnotarien Allan Cederborg,**Stockholm.*

Edert ärade den 13 dennes hafva vi bekommit och bedja att till svar därå få meddela följande.

I de ursprungliga konflikter, hvilka ytterst gäfvö anledning till den ännu delvis pågående, omfattande arbetsinställelsen förfäktade Svenska Arbetsgifvareföreningen vissa för arbetsgifvarna oefftergifliga principer. Dessa principer rörde sådana frågor som arbetsgifvarnas fordran att i nya aftal arbetslönerna må icke blott kunna höjas utan regleras efter gällande konjunkturer, att ingångna aftal och stadgad förhandlingsordning borde följas, att aftal, som för arbetarnas del godkänts af deras högsta organisation, borde godkännas och undertecknas jämväl af de underordnade fackföreningarna, samt i visst afseende frågan om arbetsgifvarnas rätt att leda och fördela arbetet.

Svenska Arbetsgifvareföreningen kan icke afstå från fordran på upprätthållandet af dessa principer och deras tillämpning i nu förevarande fall på sätt, som förut fordrats. Storstrejken och hvad i sammanhang därmed förekommit har icke bragt Svenska Arbetsgifvareföreningen att i detta afseende intaga en ändrad ståndpunkt. I en blifvande förhandling kan Svenska Arbetsgifvareföreningen alltså icke gå in på en uppgörelse, baserad på eftergifter härutinnan.

Vidkommande den förebragta frågan om åstadkommande af en förhandlingsordning mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen å ena samt Landsorganisationen å andra sidan har Svenska Arbetsgifvareföreningen intet att invända mot att försök göres att på tillfredsställande sätt lösa denna viktiga fråga.

Under återopande af hvad sålunda blifvit anfördt acceptera vi Eder inbjudan till förhandling med Landsorganisationen under Eder ledning och

äro villiga att ofördröjligen genom vår verkställande direktör träffa öfverenskommelse om tiden för förhandlingarnas början.

Högaktningsfullt
Svenska Arbetsgifvareföreningen
Hjalmar von Sydow.

Bil. 4.

Stockholm den 15 september 1909.

Till Förlkningsmannen

Stadsnotarien Herr Allan Cederborg,

Stockholm.

På Landsorganisationens vägnar meddelas härmed, som svar å Eder skrifvelse af den 13 dennes, att Landssekretariatet på Eder framställning beslutat möta till förhandling på tid, hvarom öfverenskommelse under hand kan träffas.

För Landssekretariatet
Herm. Lindqvist.
Ordf.

Bil. 5.

Till Förlkningsmannen

Stadsnotarien Herr Allan Cederborg,

Stockholm.

Sedan vi från Eder mottagit inbjudan till förhandling rörande vissa mellan oss och Svenska Arbetsgifvareföreningen förefintliga tvister, få vi härmed till Eder framställa, att nedannämnda tvister upptagas till behandling för lösning, nämligen:

1) Samtliga de tvister, som utgjorde föremål för Eder och vissa andra förlikningsmäns medling, och hvarom förslag till lösning af oss förelades den 25 juli detta år.

2) Fråga om kollektivaftal vid Korsnäs Sägverks A.-B.

3) Löne- och aftalsfråga vid Sturkö och Tjurkö stenhuggerier.

4) Lönetvisten vid Siljans Kolaktiebolag i Ornäs.

5) Fråga rörande vissa bestämmelser angående arbetsinställelser vid hamnarna.

6) Aftalsfråga vid A.-B. Norden i Norrköping.

7) Fråga om upphäfvandet af bojkott mot hamnarbetarna i Visby.

8) Föreningsrättstvist vid Långeds pappersbruk.

Slutligen hemställa vi, att förhandlingar måtte genom Eder försorg åvägabringas för åstadkommande af sådan öfverenskommelse vid vissa spårvägar i riket samt för kommunernas arbetare, att arbetet på dessa områden kan blifva återupptaget.

Stockholm den 16 september 1909.

Högaktningsfullt
För Landssekretariatet:
Herm. Lindqvist.
Ordf.

Bil. 6.

Till Förlikningsmannen Baron Djurklou.

Då den hemställan, som i anledning af konflikten vid Mora skiljeställe blifvit af Eder framställd, innefattar en vädjan till Dalälffvarnas Flottningsförening att ingå i förhandlingar om kollektivafstal för flottningsarbetet vid bifloderna, och då Sägverksförbundet ej kunnat lämna något svar på denna hemställan till följd däraf, att Flottningsföreningen icke är medlem af förbundet för arbetarna vid bifloderna, hafva vi ansett att det från vår sida kräfves ett särskildt svar.

Vi anhålla alltså att härmed få meddela, att Dalälffvarnas Flottningsförening icke är benägen att ingå i förhandlingar om kollektivafstal för flottningsarbetet vid bifloderna. Det skäl, hvarpå vi grunda vårt afslag, är ingalunda motvilja mot kollektivafstal i allmänhet, utan vår öfvertygelse att arbetet i fråga icke lämpar sig för kollektivafstal. Arbetet i bifloderna är nämligen af synnerligen kortvarig beskaffenhet; det räcker en à två, längst tre veckor, växlande för olika år och olika vattendrag. På grund af detta arbetes natur och den stora vikten, att den kortvariga högvattentiden ej försummas, är det så godt som nödvändigt att anlita ortsbefolkningen för arbetets utförande, och i de flesta fall upplåtes arbetet på entreprenad. Klart är, att då vi upplåta arbetet på entreprenad, det är entreprenörens sak att skaffa arbetare och uppgöra om aftalsvillkoren. Men äfven om Flottningsföreningen själf är arbetsgivare, är det efter vår mening till intet gagn att upprätta kollektivafstal, men väl skulle det kunna medföra skada därigenom, att arbetare från andra håll skulle begagna sig af kollektivafstalet samt sitt medlemsskap i fackföreningen att från arbetet uttränga ortsbefolkningen.

Flottningsföreningen vill däremot förbehålla arbetet åt ortsbefolkningen, emedan den dels genom bofasthet på platsen kan passa på den rätta tiden för arbetet, dels ock genom vana vid arbetet är skickligare i dess utförande än arbetare från andra håll.

Stockholm den 24 juli 1909.

För Dalälffvarnas Flottningsförening:

J. H. Hultin.

Bil. 7.

Stockholm den 20 september 1909.

Förlikningsmannen i första distriktet

Herr Stadsnotarien Allan Cederborg,

Stockholm.

Till svar å den framställning, som från Landssekreteriatet ingifvits till Eder rörande omfattningen af medlingen i nu pågående arbetstvister, få vi härmed äran anföra följande.

Det synes oss nödvändigt, att man begränsar de nu pågående förhandlingarna dels till de tvister, som redan förut af vederbörande förlikningsmän behandlats, eller om hvilkas upptagande till förhandling redan då gjorts framställning, och dels sådana andra tvister, i hvilka redan vid lockoutens ikraftträdande öppen konflikt förelåg. Skulle man utsträcka förhandlingarna till att omfatta äfven alla sväfvande aftalsfrågor och dylikt, skulle det alltför länge draga ut på tiden, och att dela på dessa frågor, så

att några komma med, andra icke, låter sig ur rättvisans synpunkt icke göra. Med hänsyn härtill tillåta vi oss ifråga om punkterna 2—8 i Landssekreteriatets skrivelse anföra följande:

Mom. 2. Vid Korsnäs Sågverks A.-B. har öfverenskommelse mellan oss och Landssekreteriatet träffats angående kollektivt aftal, och kunna vi icke inlåta oss på någon förhandling om ändring härutinnan utan påyrka, att detta aftal varder underskrifvet af vederbörande fackförening.

Mom. 3. De enligt detta mom. omförmälda arbetsplatserna tillhöra icke Svenska Arbetsgifvareföreningen, hvadan vi icke kunna åtgöra något åt saken.

Mom. 4. Vi hafva intet emot, att fråga om biläggande af ifrågavarande öppna konflikt upptages till behandling.

Mom. 5—8. Af förut angifna skäl kunna vi icke medgifva, att dessa frågor inbegripas under förhandlingarna.

Redan vid förhandlingarna inför förlikningsmännen under sistlidna juli månad yrkades från Pappersmasseförbundets sida, att förhandlingar skulle upptagas rörande nya aftal vid följande fabriker, nämligen:

- 1) A.-B. Mölnbacka-Trysil, Klarafors sulfit- och pappersbruk.
- 2) Skönviks A.-B:s sulfitfabrik i Ortviken,
- 3) Nyhamns cellulosa A.-B.

Dessa aftalsfrågor kommo icke då till behandling. Då yrkande om deras upptagande sålunda blifvit väckt redan före lockouten, hemställa vi, att de nu måtte upptagas till pröfning och afgörande.

Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Hjalmar von Sydow.

Bil. 8.

Till Förlikningsmannen Herr Allan Cederborg.

Vi få härmed komplettera vårt muntliga förslag till förlikningsmannen herr K. G. Karlsson af den 23 sistlidne juli för biläggning af föreningsrättsstriden vid Göteborgs porslinsfabrik.

Som villkor för upphäfvandet af den mot fabriken utfärdade blockaden och bojkotten hemställa vi, att nedanstående antal arbetare, som önska återgå i sitt förra arbete vid fabriken, återtagas med förmånsrätt till arbete, innan några andra arbetare engageras.

Dessa arbetares antal uppgå till 108, fördelade på följande fabriksafdelningar:

Grofarbetare, män	8	Formareverkstaden, män.....	8
Ugnsarbetare, »	20	»	15
Glasyren, »	3	Slamhuset, män	3
»	6	Målaresalen, »	2
Rågodsmagasinet, kvinnor	10	»	10
Tryckeriet, män	3	Glatmagasinet, kvinnor	10
»	10		

Stockholm den 18 september 1909.

För De Förenade Förbunden

C. E. Sandberg.

Förhandlingsordning.¹⁾

Undertecknade arbetsgifvare och arbetareorganisationer sluta för egen del samt för tillhörande arbetsgifvare och arbetare eller organisationer af sådana följande öfverenskommelse:

Förhandlingar i första instans.

§ 1.

Uppkommer meningsskiljaktighet mellan arbetsgifvare och arbetare eller deras ortorganisationer, skall försök alltid i första hand göras att genom förhandling dem emellan ernå uppgörelse. Sådan förhandling skall påbörjas sist å åttonde dagen efter det skriftlig framställning därom gjorts. I dylik förhandling äger ombudsman eller förtroendeman för vederbörande organisation, vare sig ortlig eller mera omfattande, rätt att deltaga.

Ernås öfverenskommelse, skall densamma skriftligen affattas, och i fall af behof, ofödrörligen för godkännande underställas vederbörande högre instans.

§ 2.

Har icke inom 20 dagar efter det skriftlig framställning gjorts, öfverenskommelse kunnat träffas, skall frågan sist inom 8 dagar därefter, vid äfventyr att densamma anses hafva förfallit, af part, som önskar dess fullföljd, skriftligen hänskjutas till vederbörande yrkesförbund, krets- eller distriktsstyrelse eller fackförbund, där dylik mellaninstans finnes, eller i annat fall till vederbörande hufvudorganisation. Därvid skola lämnas fullständiga uppgifter om frågans innebörd, om tiden för aflåtandet af sådan skriftlig framställning, hvarom i § 1 sägs, och om resultatet af de förda förhandlingarna samt, om möjligt, bifogas justerade protokoll öfver samma förhandlingar.

Förhandlingar i andra instans.

§ 3.

Därest yrkesförbund, krets- eller distriktsstyrelse eller fackförbund finner hänskjuten fråga böra fullföljas, skall, sist å åttonde dagen från det frågan dit inkommit, till yrkes- eller fackförbundet, resp. krets- eller distriktsstyrelsen å motsidan aflåtas skriftlig framställning i ämnet. Kan ej genom skriftväxling enighet uppnås inom fjorton dagar därefter, skall muntlig förhandling äga rum så fort ske kan och, där ej vederbörande om annat enas, vara avslutad sist å åttonde dagen från första sammanträdet.

Vid denna muntliga förhandling skall å hvardera sidan närvara ombudsman eller förtroendeman, medan i öfrigt vederbörande själfva bestämma, huru de skola vara representerade.

Hvardera sidan äger till dylik förhandling kalla jämväl representant från förhandlingarna i första instans.

Därest å någondera sidan begäres tillkallande af opartisk ordförande, skall så ske. Öfver förhandlingarna skall föras protokoll, som justeras.

Ernås öfverenskommelse, skall densamma skriftligen affattas, och där så kräffes, underställas hufvudorganisationerna för godkännande.

¹⁾ Förlikningsmannens förslag.

Hvad ofvan i denna § stadgats, skall i tillämpliga delar gälla äfven där sådan organisation af andra instans, som i paragrafen omförmäles, finner sig ej kunna godkänna öfverenskommelse, träffad vid förhandling i första instans, eller där organisation af andra instans vill få fråga, som tillhör dess omedelbara upptagande, underkastad förhandling och pröfning.

Därest inom någon hufvudorganisation sådan mellaninstans, hvarom här nämnts, saknas eller saknar här förutsatt befogenhet, skall dylik hufvudorganisation utse tre delegerade att fungera som mellaninstans med de enligt denna förhandlingsordning för sådan instans förutsatta och stadgade befogenheter.

§ 4.

Vid förhandling enligt § 3, kunna organisationerna enas om frågans återförvisande till ny behandling i första instans. För sådan frågas vidare behandling gälla jämväl i tillämpliga delar ofvan angifna bestämmelser.

Förhandlingar emellan hufvudorganisationerna.

§ 5.

Skulle vid förhandling, hvarom i § 3 sägs, enighet icke uppnås inom föreskrifven tid, eller träffad öfverenskommelse icke godkännas af vederbörande hufvudorganisation, upptagas skyndsamt mellan resp. hufvudorganisationer ytterligare förhandlingar, hvilka, där ej öfverenskommelse om annat träffas, skola varda slutförda sist inom en månad från första sammanträdet.

Denna sista tidsbestämmelse gälle äfven beträffande frågor, hvilka omedelbart upptagas af hufvudorganisation.

§ 6.

Afser uppkommen meningsskiljaktighet tolkning eller tillämpning af gällande kollektivaftal, eller af träffad öfverenskommelse eller förlikning, och kan vid förhandling enligt §§ 1, 3 och 5, enighet ej ernås, skall tvistefrågan, där endera hufvudorganisationen skriftligen det yrkar, öfverlämnas till afgörande af skiljenämnd. Sådan skiljenämnd skall bestå af två ledamöter, valda af hvardera sidan, samt en opartisk ordförande. För beslut fordras, att tre ledamöter af nämnden äro därom ense. Kan sådan majoritet ej uppnås, blifver ordförandens votum nämndens beslut.

Annan tvistefråga kan, om parterna därom enas, öfverlämnas till dylik skiljenämnd.

Hvarje sida gäldar arfvoden till sina två ledamöter i dylik nämnd; öfriga kostnader bäras till hälften af hvardera sidan.

§ 7.

Därest i fall, då opartisk ordförande skall tillkallas, parternas representanter eller skiljomän ej kunna enas om valet eller därom, åt hvilken valet i stället skall uppdragas, utses ordföranden af statens förlikningsman i distriktet.

§ 8.

Finner part sig ej kunna åtnöjas med skiljedom, meddelad enligt bestämmelserna i § 6, äge sist inom en månad från det parten af domen

erhållit bevislig del, söka ändring hos en hela riket omfattande skiljedomstol, tillsatt för kalenderår.

I denna skiljedomstol utser hvarje af de hufvudorganisationer, som träffat denna förhandlingsordning, två ledamöter och fyra suppleanter att fungera i de resp. organisationer berörande, till denna skiljedomstol hänskjutna tvistefrågor. Därjämte föreslår hvarje hufvudorganisation hos chefen för civildepartementet sex personer, hvilka ej få tillhöra någon af de här afhandlade organisationerna, och bland hvilka Kungl. Maj:t utser en att i berörda frågor vara ledamot af domstolen och två att vara suppleanter för honom. Kungl. Maj:t utser därjämte opartisk ordförande i skiljedomstolen jämte en vice ordförande att fungera vid förfall för ordföranden.

För beslut fordras, att fyra af domstolens sju ledamöter äro därom ense; nås ej sådan majoritet, blir ordförandens votum skiljedomstolens beslut. Denna skiljedomstols afgöranden äro för alla parter ovillkorligen bindande.

Hvarje hufvudorganisation gäldar arfvoden till de af densamma valda eller efter dess förslag af civilministern utsedda ledamöter och suppleanter i nämnden. Öfriga kostnader gäldas af vederbörande hufvudorganisationer gemensamt i förhållande till antalet af hvarje dylik organisation berörda arbetare.

§ 9.

Äfven när tvistefråga icke enligt här gifna bestämmelser eller parternas öfverenskommelse hänskjutes till skiljedom, må densamma icke under något förhållande föranleda sådan åtgärd som strejk, lockout, bojkott eller blockad, maskerad eller öppen, med mindre därförut dels förhandling mellan parterna i frågan i enlighet med här gifna bestämmelser ägt rum, dels ock därefter den i § 8 omnämnda skiljedomstol på begäran afgifvit yttrande i ärendet, såvidt möjligt med förslag till tvistens lösning, till vederbörande parters slutliga bepröfvande. I hvilken mån och under hvilka villkor sådan fientlig åtgärd, hvarom ofvan sagts, må därefter kunna ifrågakomma, beror, såvidt angår förhållandena under tiden för kollektivafvals giltighet, af dess stadganden i ämnet. Dock må sådan åtgärd af part i tvistefrågan icke i något fall vidtagas senare än å 20:de dagen, efter det sådant yttrande af skiljedomstolen afgifvits, som i denna § sägs. Meddelande om sådan fientlig åtgärd skall i hvarje fall skriftligen tillställas motparten minst åtta dagar före ikraftträdandet.

§ 10.

Där andra arbetsgifvare och arbetare eller organisationer af sådana ände, som ingått på denna förhandlingsordning, enas om att till den i § 8 omförmälda skiljedomstol hänskjuta tvistefråga för bindande afgörande enligt § 8, eller för yttrande enligt § 9, vare skiljedomstolen oförhindrad att därmed tillmötesgå.

§ 11.

Organisationerna, med tillhörande fack- eller yrkesförbund, förplikta sig å ömse sidor att själfva noga iakttaga gällande aftal och denna förhandlingsordning samt att fullt ansvara för afvals och förhandlingsordnings följande af dem underordnade organisationer eller enskilda medlemmar. För upprätthållande af aftal och förhandlingsordning, samt, vid brott däremot, för vinnande af rättelse skola användas alla till buds stående medel, däri inbegripet vägran af understöd och uteslutning ur vederbörande organisation.

§ 12.

Twister rörande tolkning och tillämpning af denna förhandlingsordning skola, där ej ens efter förhandling mellan hufvudorganisationerna enighet kan därom vinnas, afgöras af den i § 8 nämnda skiljedomstol.

§ 13.

Därest skiljenämnd eller skiljedomstol, hvarom i §§ 6 och 8 stadgas, finner brott mot gällande aftal eller denna förhandlingsordning föreligga från hufvudorganisationens eller underlydande organisations sida, äger den samma besluta jämväl om och i hvad mån dylikt brott bör för vederbörande föranleda skadeståndsskyldighet. Hufvudorganisationerna med tillhörande yrkes- och fackförbund ansvara såsom för egen skuld för hvad, enligt kraftvunnet beslut af allmän domstol eller af sådan skiljenämnd eller skiljedomstol, hvarom ofvan sagts, åligger dem eller underlydande organisationer att utgifva i dylikt skadestånd.

§ 14.

Denna förhandlingsordning gäller intill utgången af år 1914 och där-
efter år efter år, så länge ej uppsägning sker minst 6 månader före giltighetstidens utgång.

Bil. 10.

Förhandlingsordning.¹⁾

§ 1.

Skulle vid arbetsplats, där ett kollektivafstal är gällande mellan arbetsgivare, tillhörande Svenska Arbetsgifvareföreningen, och arbetareförening, ansluten till Landsorganisationen, uppstå tvist mellan arbetsgivaren och arbetarna, skola allvarliga försök göras att genom muntlig eller skriftlig förhandling mellan arbetsgivaren och arbetarna bilägga tvisten, och bör skriftlig framställning göras om sådan förhandling.

Träffade öfverenskommelser skola skriftligen affattas.

§ 2.

Har icke inom 20 dagar efter det sådan skriftlig framställning gjorts, som omförmäles i § 1, öfverenskommelse träffats, äger den part, som vill fullfölja ärendet, att inom 8 dagar efter utgången af nyss angifna tid till styrelsen för det arbetsgivare- eller arbetareförbund han tillhör göra skriftlig framställning i saken, åtföljd af fullständiga uppgifter om ärendets innebörd, dagen då framställningen först gjordes och resultatet af de förda förhandlingarna. Har ärendet icke inom sålunda fastställd tid fullföljts, anses frågan hafva förfallit.

§ 3.

Sedan anmälan enligt § 2 inkommit, utreder förbundsstyrelsen skyndsamt ärendet och söker med alla till buds stående medel åstadkomma förlikning mellan parterna. Anser endera parten muntlig förhandling behöflig, utse förbundsstyrelserna å hvaradera sidan tre kommitterade, hvilka skola

¹⁾ Svenska Arbetsgifvareföreningens förslag.

söka genom förhandling lösa tvisten. Arbetsgifvareförbundsstyrelsen anmodar en af sina kommitterade att sammankalla kommittén. Kommitterade utse en ordförande bland sig, eller, om de ej därom kunna enas, en utomstående opartisk person att leda förhandlingarna. Hafva till förbundsstyrelse ingått flera framställningar af likartad beskaffenhet, må de, om så finnes lämpligt, förhandla samtidigt.

§ 4.

Den kommitté, hvarom i föregående § stadgas, skall vara tillsatt senast 8 dagar, efter det yrkande därom blifvit framställt.

Behandlingen af ärendet skall vara avslutad inom 14 dagar, efter det kommitterade erhållit skriftligt meddelande om valet, såvidt ej kommitténs flertal besluta uppskof. Har uppgörelse träffats, skall den skriftligen affattas, i annat fall uppsättes ett kortfattadt protokoll öfver förhandlingarna.

§ 5.

Tillhör arbetsgifvare, hos hvilken tvist uppstått, icke något yrkes- eller ortförbund inom Svenska Arbetsgifvareföreningen, utan den s. k. allmänna gruppen, skall framställning enligt § 2 göras direkt hos Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse, och skall sedermera en af föreningens ombudsmän eller annan af föreningens styrelse utsedd tjänsteman fullgöra, hvad eljest skulle ålegat arbetsgifvareförbundsstyrelsen.

§ 6.

Kan förlikning icke uppnås genom förhandling enligt § 4, hänskjutes tvisten, om endera parten det skriftligen yrkar, till Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landssekreteriatet, hvilka, för behandling af tvisten, utse lika antal delegerade. Rör tvisten en tolkningsfråga, äga dessa delegerade, om de därtill finna skäl, hänskjuta den till afgörande af skiljemän enligt lagen om skiljemän. Skiljemännen skola meddela dom inom 20:de dagen efter den dag, då beslut om skiljemännens tillsättande meddelats.

§ 7.

Innan ärendet slutbehandlats enligt nu nämnda regler, må icke på grund af detsamma strejk, lockout, blockad, bojkott eller dylik åtgärd äga rum. Beslut om arbetsinställelse skall omedelbart tillställas motparten och må icke verkställas tidigare än tre dagar efter den dag, då det delgifvits motparten.

§ 8.

Därest behandling af tvistefråga enligt förestående regler icke medfört ärendets afgörande, må samma fråga icke upptagas till förnyad förhandling, förr än 6 månader förflutit från den dag, då föregående förhandlingar avslutats.

§ 9.

Finnas i särskildt nu gällande aftal några ytterligare bestämmelser meddelade angående förhandling, skola de, så länge aftalet gäller, äfven tillämpas.

§ 10.

Kontrahenterna godkänna följande bestämmelser:

»Med iakttagande af aftalets bestämmelser i öfrigt äger arbetsgifvaren rätt att leda och fördela arbetet, att fritt antaga eller afskeda arbetare samt att använda arbetare, oafsedt om dessa äro organiserade eller ej.

Föreningsrätten skall å ömse sidor lämnas okränk.

Anse arbetarna, att afskedande ägt rum under omständigheter, som kunna tolkas såsom angrepp på föreningsrätten, äga de att, innan andra åtgärder vidtagas, genom sin organisation påkalla undersökning för vinnande af rättelse.»

Till följd häraf skola dessa bestämmelser införas i alla aftal, som slutas mellan kontrahenterna eller medlemmar af deras organisation, och skall i tvist angående kränkning af föreningsrätten tillämpas hvad i denna § är stadgad.

§ 11.

Kontrahenterna godkänna ömsesidigt principen, att ingångna aftal skola till alla delar noggrant efterföljas. Bryter någondera af kontrahenterna häremot, är han pliktig att till den andra utgifva skadestånd, hvars belopp i brist af åsämjande bestämmes af skiljemän enligt lagen om skiljemän den 28 oktober 1897.

§ 12.

Bryter medlem af endera organisationen mot gällande aftal, är organisationen skyldig att för vinnande af rättelse använda alla till buds stående medel, eventuellt uteslutning ur organisationen.

§ 13.

Har öfverordnad organisation för underordnads räkning ingått aftal, är den underordnade pliktig att ställa sig det till efterrättelse. Underlåter den underordnade hvad honom sålunda åligger, tillämpas hvad i § 12 är stadgad.

§ 14.

Det fastställles härmed, att icke någon medlem af någondera organisationen kan vinna befrielse från gällande aftal genom att utgå ur organisationen.

§ 15.

Kontrahenterna öfverenskomma, att icke någon strejk, lockout, blockad, bojkott eller dylik åtgärd å någondera sidan får beslutas eller godkännas, så framt icke för beslutet finnes minst $\frac{3}{4}$ majoritet af afgifna röster inom den korporation, som enligt gällande stadgar har att besluta i ärendet.

§ 16.

Det öfverenskommes, att arbetsgifvares fordran, att förmän eller andra arbetsgifvarens särskilda förtroendemen icke må tillhöra arbetarnas fackorganisation, ej är en kränkning af föreningsrätten. Likaledes fastställles, att arbetsgifvaren utan någon som helst inblandning af arbetarna eller deras organisation äger utse förmän och andra förtroendemen.

§ 17.

Som brott mot aftal må — så framt stadgandena här ofvan iakttagits och ej aftalet annat innehåller — icke anses vare sig af arbetsgifvaren företagen lockout, som gillats af Svenska Arbetsgifvareföreningen, eller af arbetarna företagen strejk, som sker efter medgifvande af Landsorganisationen. Sådan lockout eller strejk får dock ej ske för att framkalla ändring i eller tillägg till gällande aftal eller förbindas med yrkande om sådan ändring eller sådant tillägg.

§ 18.

Uppsägning af gällande aftal skall, så framt icke aftalet innehåller andra bestämmelser, ske minst 4 månader före utlöpnings tiden och, för att vara gällande, vara åtföljd af fullständigt förslag till nytt aftal, såvidt den uppsägande önskar avsluta sådant.

§ 19.

Uppstår fråga om avslutande af kollektivaf tal hos arbetsgifvare, hvars arbetare tillhöra olika, till Landsorganisationen anslutna fackförbund, skola kontrahenterna å ömse sidor verka för att ett samfälligt aftal slutes för dessa arbetare.

Samma regel skall gälla ifråga om slutande af riksaf tal inom industri, hvars arbetare tillhöra olika, till Landsorganisationen anslutna fackförbund.

§ 20.

En hvar af kontrahenterna förpliktar sig att icke godkänna eller understödja någon strejk, lockout, blockad, bojkott eller dylik åtgärd, som etablerats i strid med förestående bestämmelser, utan för häfvande af sådan konflikt använda alla till buds stående medel, eventuellt uteslutande ur organisationen.

§ 21.

Denna förhandlingsordning gäller intill utgången af år 1914 och där-
efter år efter år, så länge ej uppsägning sker minst 6 månader före giltig-
hetstidens utgång.

Bil. 11.

Förlikningsmannens hemställan.

Till lösning af nedan angifna tvister mellan parterna får jag, efter samråd med förlikningsmännen Djurklou, Karlsson och Kvarnzellius, afgifva följande förslag.

1. Cellulosaindustrien (inberäknadt Skutskär).

Förlikningsmannen Cederborgs tidigare förslag vidhålls med följande tillägg och ändringar.

1) Det vitsordas, att protokollsuttalandet om eventuell höjning af minimi-
timlönerna i mån af duglighet afser — hvad ock vid förhandlingarna fram-
gick — rena timlöner men icke arbetare med blandad tid- och ackordslön.

2) Vid *Husmofors* skall i prislistan för virkesutlastning vid brädgården införas stadgande om 10 proc. nedsättning för lastning af hyfladt virke från tralla direkt på järnvägsvagn och för bunchläggning i hyfvelskjulet.

3) Vid *Kramfors* blir *dels* aflöningen för sandfångare 22 öre för timme och 1 öre för ton, *dels* ock timlönen ändrad för kalkkörare och för kokare-reparatör till 24 öre.

II. En-gros-skrädderiet.

1) Den förslaget till riksafstal åtföljande öfverenskommelsen erhåller den lydelse, som angifvits i förlikningsmannen Cederborgs sista förslag, dock att angående tid och villkor för arbetets upptagande gälla samma villkor, som föreslås för arbetets upptagande i allmänhet.

2) Riksaftalets text formuleras i enlighet med de medgifvanden och erinringar, som innefattas i arbetsgifvarnas förlikningsmannen tillställda svar å hans sista förslag — äfven med de i detta svar eventuellt medgifna stadganden rörande tidlöner. Dock skall utlöpningstiden, i likhet med hvad af Svenska Arbetsgifvareföreningen för detaljkonfektionen medgifvits, blifva den 1 maj 1912.

3) I afseende å ackordsprislistorna förblifver vid arbetsgifvarnas erbjudanden, dock med följande ändringar:

att, där vid verkställande af procenttillägget för ackordspris i grupperna I och II uppstår bråktal af öre, halft öre och däröfver räknas som helt, samt

att rörande *gosskläder* skall förblifva vid förlikningsmannens sista förslag, dock med den afvikelse, att alla dithörande plagg skola betalas 25 proc. lägre än motsvarande mansplagg.

4) Enär genomförandet af riksaftalet med tillhörande prislistor torde å nedannämnda orter i en del fall medföra väl kännbara reduktioner i förmåner på en gång, bestämmes att intill den 1 januari 1911 såväl tid- som ackordslöner skola i *Örkelljunga* vid fabriken Hjelm utgå med de för grupp II bestämda belopp; samt att därest i *Alingsås* för konfektionsaktiebolaget Oscar Molander och i *Falun* för firman Herman Münnich nu gällande aftal upphöra före den 1 januari 1911, ackords- och tidlöner därstädes dock skola till nämnda tid utgå med de för grupp I bestämda belopp — i detta sista fall dock med rätt för firman i följd af förut träffad öfverenskommelse att, därest densamma så önskar, intill den 1 januari 1911 i stället behålla nu gällande aftal.

Efter den 1 januari 1911 träde äfven för här ofvan angifna firmor riksaftalets bestämmelser i full tillämpning, för firman Herman Münnich dock med rätt att, om den så önskar, i stället låta nu gällande aftal äga tillämpning äfven efter den 1 januari 1911.

III. Detaljkrädderiet.

Förlikningsmannen friherre Gustaf Djurklous förslag af den 24 sistlidne juli vidhållles, blott med det tillägg att till protokollet föres hvad såväl under tidigare förhandlingar som vid de senaste sammanträdena från arbetsgifvaresidan förklarats,

»att hvad angår de veckolönsarbetare personligen, hvilka nu åtnjuta högre veckolön än den minimilön, förslaget angifver, det icke afses någon nedsättning, så länge dessa arbetare visa samma duglighet som hittills».

IV. Kraftstationsbyggnaden i Mockfjärd.**V. Järnvägsbyggnaden Varberg—Ätran.****VI. Mariebergs sågverk.**

I afseende å dessa konflikter vidhållas de af vederbörande förlikningsmän den 24 sistlidne juli framställda medlingsförslag.

VII. Bomhus hyfleri och brädgård.

Det åligger afdelningen n:r 5 af Svenska Sågverksindustriarbetareförbundet att — därest så ej redan skett — underteckna aftal af det innehåll, som tidigare af förbundet och Landssekretariatet godkänts.

VIII. Mora skiljeställe.

Enär Dalälflvarnas Flottningsförening icke är medlem af till Svenska Arbetsgifvareföreningen anslutet förbund för flottningsarbetet vid bifloderna, och då tillika upplysts, att föreningen nekande besvarat förlikningsmannen friherre G. Djurklous framställning, att föreningen dock måtte upptaga sådana förhandlingar, som i förlikningsmannens förslag af den 24 sistlidne juli förordats, kan beträffande Mora skiljeställe ej göras annan hemställan, än att rörande häfvande af igångsatt strejk och blockad samt upptagande af arbetet därstädes måtte gälla samma bestämmelser, som föreslås för konflikterna i allmänhet.

IX. Munkfors järnverk.

Beträffande denna konflikt vidhålls det af förlikningsmannen friherre Gustaf Djurklou den 24 sistlidne juli framställda förslag, blott med den ändring att i första stycket orden »den 15 augusti» utbytes mot »den 31 oktober».

X. Konflikten inom pitpropsbranschen i Göteborg.

Rörande denna konflikt förblifver vid hvad nedan under rubrik »Arbetets upptagande m. m.» hemställts.

XI. Konflikten vid Aktiebolaget Göteborgs porslinsfabriks etablissement, Göteborg.

Arbetsgifvarna erkänna arbetarnas föreningsrätt, och arbetarna upphäfva mot bolaget riktade blockad och bojkott.

XII. Siljans kolaktiebolag.

Arbetet upptages i den omfattning och ordning, som arbetsgifvaren finner kunna ske, på de af arbetsgifvaren vid förhandlingarna den 27 juli bjudna villkor.

Ytterligare förhandlingar upptagas omedelbart angående nya aftal och skola vara afslutade senast den 1 november 1909.

Intill sistnämnda dag skall arbetet ostördt fortgå, och må ej någon fientlig åtgärd såsom lockout, strejk, blockad eller bojkott äga rum.

Därest de nya aftalen komma att för någon arbetaregrupp medföra högre aflöning än den af arbetsgifvaren nu bjudna, skall skillnaden retroaktivt utgå till de arbetare, som vid aftals träffande fortfarande stå kvar i arbetet.

XIII och XIV. Kubikenborgs och Heffners sågverk.

Det förblifver vid den träffade öfverenskommelsen, och aftalen skola omedelbart undertecknas.

Arbetets upptagande m. m.

Där i resp. medlingsförslag icke meddelas särskild föreskrift af annat innehåll, skall gälla.

1) Hvarje strejk, lockout, blockad, bojkott eller dylik åtgärd, maskerad eller öppen, som påbudits eller gillats i sammanhang med någon af förenämnda konflikter, skall upphävas samt arbetet i den omfattning ske kan upptagas snarast möjligt och sist å den tid, hvarom parterna, därest föreliggande medlingsförslag vinna godkännande, kunna öfverenskomma.

2) Inga repressalier eller trakasserier mot arbetsgifvare, arbetare eller andra, hvilka berörs af konflikterna, få förekomma.

3) Där konflikt ägt rum, men aftal enligt i detsamma meddelade bestämmelser ännu ej tilländalupit, förblir dylikt aftal, såvidt ej annat är öfverenskommet, fortfarande gällande till den stadgade utlöpfungstiden.

4) I den mån hos vederbörande arbetsgifvare föreligger behof af arbetskraft, vare sig omedelbart vid arbetets upptagande eller därefter intill slutet af detta år, lämnas företräde åt förutvarande personal, som omedelbart eller senast före den 15 oktober 1909 anmäler sig till återgång i arbete.

Bil. 12.

Stockholm den 27 septemder 1909.

Förlikningsmannen inom första distriktet

Herr Stadsnotarien A. Cederborg,

Stockholm.

I anledning af det förslag till biläggande af rådande arbetstvister, som den 25 denna månad blifvit tillställt oss, få vi härmed äran anförä följande:

Ifråga om konflikterna inom Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund (II) och Svenska Detaljisternas Herrkonfektionsförbund (III) åberopa vi såsom svar närlagda yttranden af resp. förbundsstyrelser [*Bil. 12 a, b*].

Mot förslaget ifråga om konflikterna inom Pappersmasseförbundet (I), vid Korsnäs Sägverks A. B. (VII), vid A. B. Göteborgs porslinsfabrik (XI), vid Siljans Kol-A. B. (XII) och vid Kubikenborgs och Heffners sågverk (XIII & XIV) hafva vi intet att invända.

Mot förslagen till biläggande af konflikterna vid Mora skiljeställe (VIII) och inom pitpropsbranschen i Göteborg (X) hafva vi i och för sig intet att erinra, men anmärka, att förslaget om villkoren för arbetets återupptagande, såsom nedan säges, icke af oss oförändradt godkännes.

Eder hemställan ifråga om konflikterna vid kraftstationsbyggnaderna i Mockfjärd (IV), vid järnvägsbyggnaden Varberg—Åtran (V), vid Mariebergs sågverk (VI) och Munkfors järnverk (IX) öfverensstämmer fullständigt med de förslag till biläggande af dessa konflikter, som den 24 sistlidne juli afgifvos af vederbörande förlikningsmän, och som vi då af anförda skäl förklarade oss icke godkänna. Vår uppfattning i dessa frågor är fortfarande densamma som då. Storstrejken jämte hvad i sammanhang därmed före-

kommit å arbetsmarknaden utgör icke för oss någon anledning att frågå vår ståndpunkt i dessa delar. Vi kunna sålunda icke acceptera Edert förslag härutinnan.

Hvad vidare angår Edert förslag om arbetets upptagande m. m., så gifver detta förslag helt visst anledning till erinringar från vår sida, men då, såsom förut blifvit anfördt, vi icke kunna till alla delar godkänna förslaget om de reella villkoren för stridens biläggande, torde vi för närvarande sakna anledning yttra oss om ifrågavarande del af förslaget, hvarom ej heller någon diskussion ägt rum mellan parterna.

Slutligen tillåta vi oss erinra, att krafvet från vår sida å godkännande af en förhandlingsordning jämte i samband därmed stående bestämmelser kvarstår oförändradt.

Högaktningsfullt

Svenska Arbetsgifvareföreningen

Hjalmar von Sydow.

Bil. 12 a.

Till Styrelsen för Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Med anledning af det oss tillställda förlikningsförslaget i en-gros-skrädderiet få vi härmed meddela, att vi mot detsamma hafva följande erinringar att göra.

1) Vi kunna icke medgifva, att aftalet utlöper tidigare än den 1-maj 1914, och tillåta oss med anledning af förlikningsnämndens åberopande af den föreslagna aftalstiden i detaljkonfektionen fästa uppmärksamheten på att aftalet i nämnda bransch endast gäller för Stockholm.

2) Vi kunna icke godkänna den föreslagna procentsatsen för gosskläder såsom innebärande allt för stora prisförhöjningar å hufvudartiklarna och anse oss äfven nödsakade påfordra, att den af oss föreslagna definitionen på gosskläder införes i aftalet.

I öfrigt godkänna vi det föreliggande förslaget, under förutsättning att detsamma samtidigt godkännes af arbetaresidan.

Stockholm den 26 september 1909.

Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund.

Oscar Nylén.

Henning Schlasberg.

Walfrid Hermanson.

Bil. 12 b.

Till Styrelsen för Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Med anledning af oss tillställt förslag till uppgörelse i detaljskrädderiet få vi härmed meddela följande:

Då vi hysa principiella betänkligheter mot att genom protokollsutlanden sätta aftalsbestämmelser ur kraft, se vi oss nödsakade att afböja det föreslagna protokollsuttalandet, men förklara vi oss i öfrigt biträda friherre G. Djurklous förslag af den 24 sistlidne juli; sålunda vidblifvande helt den

ståndpunkt till berörda konflikt, hvarå förlikningsmannen friherre G. Djurklou ställt sig i sitt ofvannämnda förslag af den 24 juli 1909.

Stockholm den 25 september 1909.

Svenska Detaljisternas Herrkonfektionsförbund.

Paul U. Bergström.

Carl Axel Pettersson.

Karl Andersson.

Bil. 13.

Stockholm den 27 september 1909.

Till Förlikningsmannen Stadsnotarien Allan Cederborg,

Stockholm.

Landsorganisationens Representantskap, som vid behandling af Edert förslag till uppgörelse i vissa angifna tvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen haft att taga hänsyn jämväl till de villkor, som ej innefattas i Edert förslag, men som framförts från Svenska Arbetsgifvareföreningen, om stadfästande af en förhandlingsordning såsom ett af momenten i fredsslutet, har öfver de på detta sätt kombinerade förslagen beslutat afgifva följande yttrande:

Då den nya frågan om en förhandlingsordning är af sådan innebörd, att arbetaresidan ej på en begränsad tid kan träffa bestämdt afgörande därom, uppställas här den fordran, att frågan om upprättande af förhandlingsordning göres fri och oberoende af uppgörelsen i nu pågående konflikter.

Under förutsättning af bifall härtill skall Landssekreteriatet efter den 15 december detta år träda i förhandling med Svenska Arbetsgifvareföreningen om en förhandlingsordning, hvarvid som utgångspunkt för öfverläggningarna äfven må upptagas förslag från arbetaresidan.

Med bifall till ofvanstående från Svenska Arbetsgifvareföreningens sida förklarar Representantskapet Edert förslag till uppgörelse i förefintliga tvister vara bifallet, med undantag likväl af förslaget rörande skrädderibranschen, banbyggnaden Varberg—Ätran och förslaget rörande Utansjö cellulosafabrik, beträffande hvilka frågor Edert förslag till uppgörelse ej i oförändrad form kunnat godkännas.

Högaktningsfullt

För Landssekreteriatet:

Herm. Lindqvist.

Ordf.

4. Tredje medlingen.

Medlingsprotokoll den 3—13 november 1909.

Protokoll hållna nedannämnda dagar vid fortsatta sammanträden för medling enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1909 i tvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landssekreteriatet m. m.

Den 3 november e. m.

Sedan de förhandlingar i vissa arbetstvister m. m., som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1909 ägt rum under tiden den 14—28 september s. å. mellan delegerade för Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landssekreteriatet inför statens förlikningsman i första distriktet, stadsnotarien Allan Cederborg, med biträde af förlikningsmännen, ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Karl Gustaf Karlsson, advokaten friherre Nils Gustaf Otto Djurklou och ledamoten af Riksdagens Andra Kammar Svante Herman Kvarnzeliuss å sistnämnda dag måst förklaras tills vidare afbrutna, hade statens förlikningsman i första distriktet den 30 därpå följande oktober till parterna aflåtit en skrifvelse af den lydelse Bil. 1 utvisar med inbjudan till förnyad underhandling inför de särskildt förordnade förlikningsmännen.

Svenska Arbetsgifvareföreningen hade i anledning häraf inkommit med skrifvelse af det innehåll Bil. 2 utvisar, hvarefter bägge parterna på förlikningsmannens förfrågan under hand meddelat, att de voro villiga möta till förhandling torsdagen den 4 november kl. 12 middagen.

Med anledning häraf sammanträdde nyssnämnda herrar förlikningsmän till enskild öfverläggning i Andra Kammarens klubbvåning inom Riksdagshuset å dag, som här ofvan angifvits.

Därvid antogs till sekreterare aktuarien i Kommerskollegium Erik Sjöstrand och till biträdande sekreterare fil. kand. Ivar Arnoldsson.

Den 4 november kl. 12 m.

Närvarande:

Förlikningsmännen herrar A. Cederborg, K. G. Karlsson, friherre G. Djurklou och S. H. Kvarnzeliuss samt

å arbetsgifvaresidan Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse herrar Hj. v. Sydow, O. Carlsson, G. Falkenström, B. Wijkander, V. Schwartz, J. Hellner, I. Swartling, L. Yngström och suppleanten herr E. Lundin;

å arbetaresidan Landssekreteriatets ledamöter herrar H. Lindqvist, E. Söderberg, A. Thorberg, A. Björklund, J. Jönsson, A. Sjöstedt, Ch. Lindley och suppleanten herr C. L. Lundberg.

§ 1.

Ordföranden herr A. Cederborg, öppnade förhandlingarna med en kortfattad redogörelse för läget i de förevarande arbetstvisterna, som sedan septemberförhandlingarna förändrats endast i så måtto, att nya menings-skiljaktigheter framträdde och motsatserna skärpts. Då en fortsatt strid blott kunde medföra nya olägenheter och förvecklingar för parterna och samhället, hade på ansvarigt håll växt fram den öfvertygelsen, att ett nytt försök måste göras att få striden bilagd och riktade herr Ordföranden jämte ett tack för att inbjudan till dessa nya förhandlingar hörsammats, den vädjan till parterna att göra hvad på dem ankommer, för att förhandlingarna måtte leda till ett resultat.

§ 2.

Genomgingos preliminärt specialkonflikterna med hänsyn till hvad i dem förekommit sedan sist förda förhandlingar mellan hufvudorganisationerna och upplystes därvid:

att beträffande konflikterna inom cellulosaindustrien, en-gros-skrädderiet och detalj-skrädderiet samt vid kraftstationsbyggnaden i Mockfjärd, Mariebergs sågverk, Mora skiljeställe, Munkfors järnverk, Göteborgs porslinsfabrik, Siljans kolaktiebolag samt Kubikenborgs och Heffners sågverk parternas ståndpunkter vore oförändrade, hvarvid dock tillika upplystes från arbetsgifvaresidan, att arbetet vid Mora skiljeställe blifvit återupptaget med delvis nyanskaffadt folk;

att vid Bomhus hyfleri och sågverk aftal blifvit undertecknad af fackföreningen på platsen samt att i konflikten inom pitpropsbranschen i Göteborg uppgörelse träffats, hvadan dessa bägge tvister afskrefvos samt

att vid järnvägsbyggnaden Varberg-Ätran arbetet blifvit i full utsträckning återupptaget med delvis nyantagna arbetare, sedan uppgörelse på förutvarande lönevillkor träffats mellan arbetsgifvare och arbetare på platsen.

Herr Lindqvist tillkännagaf, att man å arbetaresidan i fråga om Varberg-Ätran-konflikten ville låta det blifva vid de nuvarande förhållandena, om äfven arbetsgifvarne godkände, att tvisten affördes.

I fråga om denna konflikt förklarade sig herr v. Sydow skola inhämta vederbörande yrkesförbunds yttrande.

§ 3.

Hemställde Herr Ordföranden till delegerade å ömse sidor att diskutera frågan om skapandet af en förhandlingsordning mellan hufvudorganisationerna, hvarefter en längre debatt uppstod.

Därunder anförde herr Lindqvist, att jämte de skäl, som vid föregående förhandlingstillfälle å arbetaresidan andragits mot genomförandet, på sätt som från motparten föreslagits, af en förhandlingsordning han nu äfven ville framhålla, att arbetsgifvarne enligt gällande aftal, bl. a. det mellan Järnbruksförbundet och vederbörande fackförbund gällande, icke ägde rätt att uppställa antagandet af en sådan förhandlingsordning, som påyrkats såsom villkor för den pågående sympatilockoutens häfvande. Af 1 § i arbetsgifvarnes förslag till förhandlingsordning sammanställd med § 9 af följande lydelse: »Finns i särskildt nu gällande aftal några ytterligare bestämmelser meddelade angående förhandling, skola de, så länge aftalet gäller, äfven tillämpas», fann herr Lindqvist framgå, att förhandlingsordningen med däri

inrymda principiella stadganden skulle tillämpas *jämte* bestämmelserna i gällande specialaftal. Att med sympatilockout förbinda yrkande om ändring i eller tillägg till gällande aftal vore emellertid stridande mot § 18 i det mellan Järnbruksförbundet och respektive fackförbund bestående aftalet, äfvensom mot samma bestämmelser i andra aftal.

Häremot anförde herr v. Sydow, att arbetsgifvarnes yrkande endast afsåge, att förhandlingsordningen i hvad den medförde ändring i eller tillägg till nu gällande aftal skulle tillämpas efter specialaftalens utgång, en afsikt som skulle hafva betonats från arbetsgifvaresidan, därest förslaget vid föregående förhandlingstillfälle blifvit föremål för diskussion i detalj. Sådan hade emellertid från arbetaresidan afböjts. Exempelvis skulle de mot förslaget till förhandlingsordning stridande bestämmelser, som förefunnos i det gällande specialaftalet inom tobaksbranschen, fortfarande äga tillämpning.

Herr Lindqvist förmälte sig vidhålla sin tolkning af § 9 i förslaget och anse konstateradt, att motsidan först framställt, men nu frånträdt yrkande om förhandlingsordningens tillämpning å gällande specialaftal. I samma riktning yttrade sig herr Björklund.

Härvid erinrades af herr O. Carlsson att arbetsgifvaresidan icke framlagt förslaget såsom ultimatum, utan förklarat sig villig att ingå i öfverläggning om modifikation däri.

Samma erinran gjordes af herr v. Sydow, som tillika vidhöll, att arbetsgifvaresidan aldrig afsett att framställa något sådant yrkande, som af herr Lindqvist påståtts.

Med afseende å yrkandet, att förhandlingsordningens bestämmelser skulle träda i kraft, i den mån specialaftalen utlöpste, framförde herr Lindqvist betänkligheter mot den möjlighet, som därigenom bereddes en part att under sympatilockout eller sympatistrejks uppställa villkor för stridens avslutande oafsedt gällande aftal och i kraft af en sympatistrid genomföra villkor, som vid aftals utlöpande skola ersätta dem som vid tillfället vore gällande. I öfverensstämmelse därmed kunde exempelvis arbetarne för häfvande af en sympatistrejks uppställa såsom villkor 5 öres förhöjning af timlönen.

Häremot genmälte herr v. Sydow, att ett kraf från arbetaresidan sådant som det sistnämnda skulle möta motstånd icke såsom stridande mot aftal utan såsom varande i andra hänseenden olämpligt. Orimligt vore att af specialaftal låta sig förhindras att för tiden efter deras utgång träffa generella aftal, hvarigenom infördes den likformighet i bestämmelser, som organisationsväsendet afsåge att skapa. Ett aftal kunde gifvetvis hafva betydelse endast för den tid, det gällde.

Samma uppfattning att organisationerna vore oförhindrade att träffa bestämmelser för tiden efter gällande aftals utgång, underströks af herr Wijkander, som påpekade, att den anförda bestämmelsen (§ 18 i Järnbruksaftalet) om förbud mot sympatistrejks eller sympatilockouts förbindande med vissa yrkanden endast hänförde sig till »gällande» aftal och gifvetvis icke begränsade organisationernas handlingsfrihet med afseende å förfarandet efter aftalens utgång.

Herr Björklund fann däremot, att anlitande af sympatilockout eller sympatistrejks för genomdrifvande af vissa bestämmelser, afsedda att träda i kraft efter gällande aftals utgång, vore stridande mot åberopade § 18 i Järnbruksaftalet, hvilken afsåg att tillförsäkra parterna fri förhandling om nya aftal. Dessutom innebure de framställda och med lockout understödda krafven i visst hänseende förändring af bestående aftals giltighetstid och vore därigenom äfven stridande mot nyssnämnda § 18.

§ 4.

På förslag af Herr Ordföranden beslöts att icke under förhandlingarnas gång lämna tidningspressen något meddelande om desammas förlopp, för så vidt icke annat blefve bestämdt.

§ 5.

Begärde Herr Ordföranden enskilda öfverläggningar med hvardera partens delegerade; och beslöts, att dessa skulle äga rum följande dag kl. 11 f. m. med arbetsgifvaresidan och kl. 2 e. m. med arbetaresidan, hvar efter förhandlingarne förklarades afslutade för dagen.

Den 6 november kl. 12 m.

Närvarande:

Förlikningsmännen hrr A. Cederborg och K. G. Karlsson,
Svenska Arbetsgifvareföreningens andre direktör G. Falkenström och
 direktörsassistent I. O. Larsson,
 för *Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund* hrr O. Nylén, W. Her-
 mansson, J. G. Öhlin, H. Schlasberg och Widengren,
 för *Svenska Detaljisternas Herrkonfektionsförbund* hrr O. Aschberg, K.
 Andersson, C. A. Pettersson och Ström,
 för *Svenska Skrädderiarbetareförbundet* hrr Andreasson, Ahlstrand
 och Johansson.

§ 1.

Upptogs till behandling tvisten inom en-gros-konfektionen, hvarvid från arbetsgifvaresidan angafs, att dess ståndpunkt gent emot förlikningsmannens förslag af den 25 september 1909 vore densamma, som uttryckts i svars-skrifvelsen af den 26 samma månad, med reservation dock för eventuella fel i den utskrift af berörda förslag, som tillställts parterna.

Efter en stunds enskild öfverläggning å arbetaresidan preciserade där-på herr Andreasson denna sidas ståndpunkt gent emot förslaget af den 25 september sålunda:

Förslaget godkändes utom i följande punkter:

Vid protokollsanteckningen till § 3 mom. 2 af riksaktalet önskades det tillägg, att den särskilda godtgörelse, som kunde betingas, skulle utgå i en-lighet med § 8 mom. 2. af riksaktalet.

Med afseende å tidlöner vidhölls det förslag till normallöner, som till-ställts förlikningsmannen från denna sida.

Beträffande tariffernas tillämpning påyrkades likalydande bestämmelse, som af förlikningsmannen föreslagits för detaljkonfektionen.

Beträffande ackordspriser godkändes förlikningsmannens förslag af den 24 juli, dock så att rörande gosskläder förslaget af den 25 september accepterades.

§ 2.

Genomgicks tvisten inom detaljkonfektionen, hvarvid herr Andreasson på hemställan från herr Ordföranden preciserade arbetarnes ståndpunkt sålunda:

1) Förlikningsmannens förslag om tre tariffer antaget för rockar, där sådant föreslås, med undantag för bonjourer och jacquetter, som utföras i endast en tariff, detta mot villkor af, att grundpriset å alla rockar utom gossrockar, i tariff I höjes med 25 öre.

2) Gosskavajer i största storleken, såväl 1- som 2-radig i andra tariff höjes med 25 öre.

3) Kostymväst 2-radig höjes i tariff II till 1,40 och i tariff III till 1,25.

4) I fråga om extra arbeten samt änderingsarbeten vidhålls vårt till förlikningsmannen ställda förslag.

5) Manl. riktares och pressares veckolön sättes till kr. 31: —

Kvinnl. » » » » » » » » 20: —

Manl. veckoarbetares » » » » » » » » 29: —

Med afseende å kvinnliga veckoarbetares veckolöner antages förlikningsmannens förslag.

Tariffernas definition antages, som den blifvit af förlikningsmannen föreslagen.

I öfrigt antages medlingsförslaget.

På förfrågan från herr Ordföranden angaf därefter herr Falkenström arbetsgifvaresidans ståndpunkt vara densamma, som uttryckts i denna sidas svar af den 25 sistlidne september å då framlagdt medlingsförslag. Däri omförmälda protokollsuttalande vid tarifförslaget för detaljkonfektionnen hyste man å denna sida fortfarande betänkligheter mot, enär däri genom aftalade minimilöner skulle göras omstridda och sättas ur kraft.

Därefter tillkännagaf hr Andreasson, att den ståndpunkt, arbetaresidan nu tillkännagifvit i skrädderikonflikterna, intagits endast för att icke hindra en uppgörelse vid detta tillfälle. Komme sådan dock ej till stånd, förbehöll man sig å arbetaresidan full handlingsfrihet.

Den 6 november kl. 2 e. m.

Närvarande:

Förlikningsmännen hrr A. Cederborg, K. G. Karlsson och friherre G.

Djurklou samt

å *arbetsgifvaresidan* hrr R. Palmgren och disp. Haslum,

å *arbetaresidan* herr Svensson.

§ 1.

Genomgicks tvisten vid Utansjö cellulosafabrik och företeddes därvid tvänne kalkyler öfver bolagets lönestat enligt förlikningsmannens förslag af den 24 sistlidne juli, den ena uppgjord af vederbörande arbetsledning och utvisande, att nämnda förslag skulle medföra en merutgift för bolaget af c:a 13,900 kr., den andra uppgjord af arbetspersonalen på platsen och utvisande, att samma förslag skulle medföra en lönenedsättning af c:a 14,000 kr. Därvid konstaterades, att skillnaden i dessa beräkningar berodde dels därpå, att bolagets lönestat beräknats på grundval af 18,000 tons årlig tillverkning — hvilken produktion man å arbetsgifvaresidan angaf sig med säkerhet kunna räkna på, sedan nu nya maskinella anordningar införts vid fabriken och hvilken äfven vid juliförhandlingarna från arbetaresidan medgifvits — medan arbetarnes kalkyl grundats på 16,000 tons årlig tillverkning, dels därpå, att arbetarnes kalkyl i ett flertal punkter innehöll felaktiga beräkningar.

§ 2.

På förfrågan från herr Ordföranden förklarade man sig å ömse sidor vidhålla sin förutvarande ståndpunkt, och uppgafs därjämte från arbetsgifvaresidan, att de viktigaste platserna vid fabriken numera blifvit besatta.

Den 12 november kl. 2 e. m.

Närvarande:

De särskildt förordnade *förlikningsmännen* samt
Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelsemedlemmar som förut jämte Pappers-
masseförbundets ombudsman herr R. Palmgren och
Landssekretariatets ledamöter jämte suppleanten herr C. L. Lundberg.

Sedan det vid de förhandlingar, som förts med parternas delegerade under dagarne den 4—6 innevarande november, visat sig icke möjligt att omedelbart nå en öfverenskommelse dem emellan, hade förlikningsmannen den 9 samma månad tillställt hvardera sidan ett medlingsförslag, af lydelse *Bil. 3* [a, b] utvisar, med anhållan om sammanträde för afgifvande af svar härå fredagen den 12 november kl. 2 e. m., och närvaro med anledning häraf ofvannämnda delegerade inför förlikningsmännen.

§ 1.

Föredrog herr Ordföranden de afgifna skriftliga svaren å medlingsförslaget, hvilka voro af följande lydelse. *Bil 4. Bil 5.*

§ 2.

Herr Ordföranden hemställde till arbetaresidan, huruvida den vore benägen att, såsom arbetsgifvarne föreslagit, låta konflikterna vid Varberg—Åtrans järnvägsbyggnad och Mariebergs sågverk afföras.

Herr Lindqvist förklarade sig skola afgifva svar härå efter hållen enskild öfverläggning å arbetaresidan.

§ 3.

Med anledning af ett af de villkor för godkännande af medlingsförslaget i Munkforskonflikten, som innehölles i arbetsgifvaresidans svar, tillkännagaf herr Ordföranden, att den i medlingsförslaget riktade »vädjan» till förvaltningen vid Munkfors järnverk gifvetvis icke kunde innebära någon förpliktelse för förvaltningen, utan endast en varm önskan från förlikningsmannen.

Herr Lindqvist upplyste, att man på arbetaresidan icke tolkat ordet »vädjan» såsom innebärande någon förpliktelse, utan såsom uttryck för en önskan, hvilken man dock förmodade skulle vinna efterföljd.

I afseende å krafvet från arbetsgifvaresidan å viss formulering af de frågor, som skulle underställas skiljedom, anhöll herr Lindqvist att få yttra sig efter enskild öfverläggning med sina meddelegerade.

§ 4.

Arbetaresidans hemställan beträffande skrädderikonflikterna föranledde för närvarande intet uttalande, utan skulle arbetsgifvaresidan beredas tillfälle att därom öfverlägga enskildt.

§ 5.

Sammanfattade herr Ordföranden arbetsgifvaresidans yrkande med afseende å frågan om en förhandlingsordning, hvarefter de gemensamma förhandlingarna för dagen afbrötos för enskilda öfverläggningar.

Den 13 november kl. 2 e. m.

Närvarande:

De särskildt förordnade förlikningsmännen samt
Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelsemedlemmar som förut och
Landssekretariatets ledamöter jämte suppleanten herr Lundberg.

§ 1.

Herr Ordföranden meddelade, att det trots äfven under denna dag hållna enskilda öfverläggningar med hvardera sidans delegerade visat sig omöjligt att finna en utväg till uppgörelse, i det att man å ömse sidor vidhölle de ståndpunkter, som uttryckts i svaren å medlingsförslaget.

Herr Ordföranden anförde vidare till protokollet, att från arbetaresidan framstälts till motsidans öfvervägande det förslaget till uppgörelse i skrädderikonflikterna, att dessa skulle afskrifvas, men att arbetsgifvaresidan förklarar detta förslag oantagligt. Under sådana förhållanden vore blott att konstatera, att förhandlingarna befunnits resultslösa och måste afslutas.

Herr Lindqvist betonade, att, då arbetaresidan förutom beträffande skrädderikonflikterna godkänt medlingsförslaget, detta skett, icke emedan förslaget vore tillfredsställande för denna sida, utan därför, att man trots detsamma äga understöd från regeringen, hvilken ställt en vädjan till parterna att i det allmännas intresse söka åstadkomma uppgörelse, och hade man härvid antagit, att motsidan äfvenledes skulle hörsammat denna regeringens vädjan och därmed möjliggjort en uppgörelse.

Herr Lindqvist erinrade äfven därom, att arbetaresidan i den punkt af medlingsförslaget, som från denna sida icke godkänts, under förhandlingarna framställt tvänne olika förslag till uppgörelse, och förmält sig villig taga ännu andra uppslag under öfvervägande.

Herr v. Sydow anförde, att arbetsgifvaresidan i de föreliggande specialkonflikterna, som till största delen faktiskt lösts enligt denna sidas önskingar, likväl gjort stora medgifvanden i svaret å medlingsförslaget.

Arbetsgifvaresidans ändringsyrkanden beträffande afdelning II af medlingsförslaget vore oeftergifliga, enär de gällde tillgodoscendet af lifsintressen för industrien. Man vore å denna sida viss på att genom svaret å medlingsförslaget hafva, i samhällets intresse, gjort allt hvad göras kunde för ernående af arbetsfred.

Herr Ordföranden betonade, att då medlingsförslaget framlagts, detta skett i den öfvertygelsen, att därigenom de af herr v. Sydow nämnda viktiga intressena blifvit på ett nöjaktigt sätt tillgodosedda.

§ 2.

Att justera dessa protokoll utsågos å arbetsgifvaresidan hrr Hj. v. Sydow och J. Hellner samt å arbetaresidan hrr H. Lindqvist och A. Thorberg.

§ 3.

Herr Ordföranden förklarade förhandlingarna afslutade.

In fidem

Erik Sjöstrand.

Justeradt ¹⁶ 12 1909.

Allan Cederborg.

Hjalmar von Sydow. Joh. Hellner.

Herrn. Lindqvist. Arvid Thorberg.

Bil. 1.

Stockholm den 30 oktober 1909.

*Till Svenska Arbetsgifvareföreningen.**Landsorganisationen.*

Med åberopande af det uppdrag, Kungl. Maj:t den 12 nästlidne september lämnat mig att, med biträde af förlikningsmännen Djurklou, Karlsson och Kvarnzelius, söka medla i vissa arbetstvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen m. m.,

får jag äran härigenom inbjuda parterna att, för förnyad underhandling rörande de ämnen uppdraget afser, sammanträda inför mig och mina ofvannämnda kolleger i Andra Kammarens klubbvåning inom Riksdagshuset tisdagen den 2 instundande november kl. 12 på dagen.

Med högaktning

*Allan Cederborg.**Bil. 2.*

Stockholm den 30 oktober 1909.

*Till Statens förlikningsman i första distriktet**Herr Stadsnotarien Allan Cederborg,**Stockholm.*

Vi hafva att erkänna mottagandet af Edert ärade af denna dag, hvars innehåll vi noga bemärkt.

Vi nödgas emellertid meddela, att vi till tisdagen den 2 instundande november utsatt sammanträde med vår styrelse för behandling af vissa frågor, som därefter skola företagas till handläggning af våra fullmäktige vid sammanträde dagen därpå. Dessa båda dagar kunna vi därför icke inställa oss till något förlikningssammanträde men äro oförhindrade att å den tid därefter, som Ni behagar utsätta, inställa oss till sammanträdet.

Högaktningsfullt

Svenska Arbetsgifvareföreningen

*Hjalmar von Sydow.**Bil. 3 a.*

Stockholm den 9 november 1909.

*Till Svenska Arbetsgifvareföreningen.**Landssekreteriatet.*

Då det vid de förda förhandlingarna icke visat sig möjligt att åvägbringa samstämmighet mellan parterna, får jag äran härmed öfverlämna ett förslag [Bil. 3 b.] till uppgörelse i de föreliggande tvistefrågorna, hvilket förslag ansetts böra samtidigt härmed bringas till allmänhetens kännedom; och tillåter jag mig hemställa, att parterna ville infinna sig å andra kammarens klubbvåning nästkommande fredag, den 12 november 1909 kl. 2 e. m., för afgifvande af svar å medlingsförslaget och eventuell ytterligare förhandling.

Svaren torde aflämnas skriftligen och förseglade, att samtidigt öppnas.

Med högaktning

Allan Cederborg.

Bil. 3 b.

I. Specialkonflikterna.

I afseende å tvistefrågorna inom *en-gros-konfektion*en och *detaljkonfektion*en samt vid kraftstationsbyggnaden i *Mockfjärd*, *Mariebergs sågverk*, aktiebolaget *Göteborgs porslinsfabrik* äfvensom *Kubikenborgs* och *Heffners sågverk* vidhålls förlikningsmannens förslag af den 25 september 1909.

Beträffande *cellulosaindustrien* vidblifves jämväl förslaget af den 25 september 1909, blott med följande ändringar:

att i afseende å öfvergångsbestämmelserna vid *Kramfors* och *Utansjö* där angifna extra ersättningsbelopp skola utbetalas med hälften första aflöningsdagen i december 1909 och hälften första aflöningsdagen i januari 1910, samt

att vid *Utansjö dels* aflöningsarna höjas för vedinfraktare till 27 öre i timmen och för spånlossare till 9 öre pr kubikmeter, *dels* och hyra erlägges först från och med 1910 års ingång.

Vidkommande tvisten vid *Siljans kolaktiebolag* vidhålls likaså förslaget af den 25 september 1909 blott med den ändring, att i andra stycket orden »den 1 november 1909» utbytas mot »den 1 januari 1910».

I afseende å tvisten vid *Mora skiljeställe* hemställas:

att rörande häfvande af igångsatt strejk och blockad samt upptagande af arbetet därstädes må blifva gällande, hvad i sammanhang med uppgörelse af öfriga tvistefrågor, blifver i sådant hänseende mellan parterna aftaladt.

Beträffande konflikten vid *Munkfors järnverk* blir förlikningsmannens uttalande följande:

Hvad angår tolkningen af gällande aftal i de punkter, hvarom här tvistats, föreslår förlikningsmannen Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen att besluta,

att denna tolkningstvist skall dem emellan blifva föremål för förhandlingar, hvilka böra upptagas snarast möjligt och skola vara avslutade senast den 15 december detta år, samt

att i den mån icke inom nämnda tid enighet mellan de förhandlande ernåtts, kvarstående tvistefrågor omedelbart hänskjutas till bindande afgörande af skiljenämnd.

Denna skiljenämnd skall bestå af sex ledamöter, valda tre af hvardera af de förhandlande parterna, samt en opartisk ordförande, utsedd af de sex ledamöterna gemensamt eller, där de ej kunna om valet enas, af statens förlikningsman i femte eller mellersta distriktet. Skiljenämndens beslut skall vara fattadt senast den 31 januari 1910. Inom nämnden afgöras frågorna med enkel majoritet.

Hvad sedan angår frågan om återtagande i arbetet af de arbetare, hvilka vägrat åtygda gifven order om öfvertidsarbete af anledning, att, enligt deras upfattning, denna order skulle stå i strid mot aftalet, och hvilka på grund af denna sin vägran afskedats, så — ehuruval, enligt förlikningsmannens mening, arbetarne genom denna sin vägran gjort sig skyldiga till aftalsbrott och afskedandet på grund därav varit befogadt — finner förlikningsmannen likväl skäl att till förvaltningen vid *Munkfors järnverk* rikta enahanda vädjan rörande dessa arbetares återtagande m. m., som innefattas i sista stycket af förlikningsmannen G. Djurklous medlingsförslag i ämnet af den 24 juli 1909.

I afseende å aftalsfrågan vid *järnvägsbyggnaden Varberg*—Åtran hemställes:

att det af förlikningsmannen G. Djurklou den 24 juli 1909 framlagda förslag till arbetsaftal måtte godkännas, dock med den ändring att hvad i sagda aftals § 2 föreslagits rörande gruppering af arbetarne och minimitiönsbelopp inom de särskilda grupperna utgår och i stället där såsom enda minimitiön infördes den lägsta tiönlön, som därstädes för närvarande utgår till fullt arbetsdugligt arbetare.

II. *Frågan om förhandlingsordning.*

I regeringsbeslutet af den 12 september 1909 framhölls vikten af att, i sammanhang med lösningen af de föreliggande arbets- och lönetvisterna, något åtgjordes för att, om möjligt, emellan parterna åvägabringa en sådan öfverenskommelse, att störande afbrott i arbetets gång genom arbetsinställelser kunde i möjligaste mån förebyggas.

I anledning häraf framlade ock förlikningsmannen, efter samråd med sina kolleger, ett förslag till förhandlingsordning i ofvan angifna syfte, hvilket emellertid af båda parterna afvisades.

Samtidigt framlades från arbetsgifvaresidan ett annat förslag till förhandlingsordning; och har man å denna sida såsom *villkor* för uppgörelse i specialkonflikterna och aflåsning af striden fordrat träffande af bestämmelser i sådant hänseende eller åtminstone godkännande af vissa i förslaget inrymda principiella stadganden.

Å arbetaresidan har man förmått sig villig framdeles underhandla om en förhandlingsordning men af anförda skäl motsatt sig krafvet på godkännande i detta sammanhang helt eller delvis af arbetsgifvarnes förslag.

Huru önskvärdt träffandet af en förhandlingsordning mellan parterna snarast möjligt än må vara, synes det möta stora betänkligheter att kräfvat en slutgiltig lösning af denna fråga, innan den pågående striden afläses, och därigenom efter all sannolikhet ytterligare afsevärdt förlånga denna strid, som redan pågått allt för länge.

Inom de särskilda industrier eller arbetsområden, där hittills förhandlingsordningar tillskapats, såsom inom verkstads- och tobaksindustrierna samt vid de enskilda järnvägarna, hafva nämligen öfverläggningarna därom och genomförandet af desamma tagit afsevärdt lång tid i anspråk; och detsamma var fallet beträffande riksaftalet inom byggnadsindustrien.

Det nu ifrågavarande området äger väsentligt större räckvidd, och tillika äro förhållandena där vida mera växlande, i följd hvaraf svårigheterna ock kunna antagas blifva större. Billigheten lär kräfvat, att i en fråga af sådan omfattning och svårighet nöjaktigt rådrum beredes för en noggrann pröfning icke blott af båda sidornas synpunkter utan äfven af de samhällets kraf, hvilka i en dylik fråga icke få lämnas obaktade.

Då härtill kommer *dels* att innehållet och affattningen af en sådan förhandlingsordning som den ifrågavarande måste blifva i viss mån beroende af den, enligt hvad antagligt är, snart förestående omläggningen af arbetaresidans organisation, *dels* ock att emot krafvet på godkännande helt eller delvis af vissa aftalsbestämmelser såsom *villkor* för sympatikonflikternas häfvande blifvit rest den invändningen att detta kraf vore aftalsstridigt, synes, äfven med hänsyn härtill, lämpligt att tillråda parterna att i förevarande fråga gå en annan väg, nämligen den, att besluta upptagande och fullföljande inom viss tid efter fredsslutet af förhandlingar i ämnet. Det här i fråga om vissa af de ofvannämnda förhandlingsordningarna för andra arbetsområden

visat sig möjligt att åvägabringa desamma genom fri förhandling; och det torde väl då kunna antagas, att äfven här ett liknande förfarande skulle leda till det önskvärda målet.

Med hänsyn till angelägenheten af att, intill dess bestämmelser i förevarande ämne må komma till stånd, söka i all den mån ske kan förebygga utbrott af nya strider å arbetsfältet, synes dock från båda sidor böra visas det tillmötesgående att, intill dess de blifvande öfverläggningarna om en förhandlingsordning slutförts och beslut i ämnet fattats, förekommande arbets- eller lönetvister ej må föranleda strejk eller lockout, utan att därförut hufvudorganisationerna å ömse sidor sig emellan förhandlat i tvisten.

Hinder synes ej heller böra möta för, att man å ömse sidor nu enas i ett principuttalande rörande vissa allmängiltiga grundsatser, hvilka redan vunnit uttryck i aftal, som för åtskillig tid framåt gälla mellan parternas medlemmar.

Med åberopande af hvad sålunda anförts finner sig förlikningsmannen böra till parterna hemställa, att de i förevarande ämne godkänna följande uttalande:

»Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen förklara sig ense om önskvärdheten af, att i enlighet med regeringsuttalandet den 12 september 1909 dem emellan upprättas en förhandlingsordning, genom hvilken »störande afbrott i arbetets gång genom arbetsinställelser må i görligaste mån för framtiden kunna förebyggas.»

Underhandlingar i sådant syfte skola upptagas den 15 december 1909 under opartisk, utomstående ledning. Kunna de förhandlande parterna icke vinna enighet om valet därutinnan, hemställas af dem hos Kungl. Maj:t om förordnande i sådant hänseende.

Dessa underhandlingar skola vara slutförda och beslut i ämnet från ömse sidor fattadt senast den 31 december 1910.

Intill dess berörda underhandlingar slutförts och beslut i anledning af desamma å ömse sidor fattats, må icke i tvist mellan medlemmar af Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen företagas lockout eller strejk, utan att tvisten därförut varit föremål för förhandling mellan själfva dessa hufvudorganisationer.

Emellertid förklara Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen redan här, att de godkänna såsom i och för sig riktiga själfva de grundsatser rörande arbetsgifvares rätt att leda och fördela arbetet samt att antaga och afskeda arbetare äfvensom rörande ömsesidigt respekterande af föreningsrätten, hvilka vunnit uttryck i de under senare år mellan de båda nämnda hufvudorganisationernas medlemmar slutna kollektivaftal».

III. Arbetets upptagande m. m.

I händelse parterna å ömse sidor biträda förslagen under I och II här ofvan, hemställas att parterna omedelbart upptaga till behandling och afgörande frågan om arbetets upptagande med hvad därmed står i sammanhang.

Bil. 4. a.

*Till Statens förlikningsman i första distriktet,
Herr Stadsnotarien Allan Cederborg.*

I anledning af det förslag till biläggande af rådande konflikter å arbetsmarknaden, som den 9 dennes blifvit oss tillställt af Eder, hafva vi härmed äran till svar meddela följande.

1) *Specialkonflikterna*. Rörande konflikterna inom Pappersmassedeförbundet, Svenska Detaljisternas Herrkonfektionsförbund, vid kraftstationsbyggnaden i Mockfjärd, vid Göteborgs porslinsfabrik, vid Kubikenborgs och Heffners sågverk, vid Siljans kol-A. B. och vid Mora skiljeställe godkänna vi medlingsförslaget.

I fråga om konflikten vid Varberg—Ätrans järnvägsbyggnad har man å arbetaresidan afstått från krafvet på denna konflikts biläggande genom ett formligt aftal, och som arbetet på platsen är i full gång med oorganiserade arbetare, anse vi oss kunna lämna vårt samtycke till att denna konflikt omedelbart afskrifves och sålunda icke utgör hinder för stridens biläggande i öfrigt.

Vid Mariebergs sågverk är arbetet också i normal gång med utom Landsorganisationen stående arbetare på de lönevillkor, som bjudits af arbetsgifvaren. Vid sådant förhållande torde det ej böra komma i fråga att tvinga arbetsgifvaren att betala högre löner, men för att icke heller denna konflikt skall utgöra hinder för en eventuell uppgörelse hemställa vi, att också densamma ställas utanför denna öfverenskommelse och sålunda ej utgör hinder för stridens afblåsning.

I fråga om konflikten vid Munkfors järnverk få vi härmed i afskrift öfverlämna och såsom svar åberopa ett yttrande af Järnbruksförbundet [Bil. 4 b]. Däraf framgår, att förbundet godkänner medlingsförslaget under förutsättning, dels att förslagets godkännande icke för bruksförvaltningen vid Munkfors medför någon *skyldighet* att bifalla den af förlikningsmannen till förvaltningen riktade vädjan, dels ock att den föreslagna skiljenämndens befogenhet fastställas till afgörande af de frågor, som finnas formulerade i yttrandet.

Beträffande förslaget till biläggande af konflikten inom Svenska Grossisternas Herrkonfektionsförbund har förbundets styrelse påyrkat följande ändringar:

- 1) att aftalet icke utlöper tidigare än den 1 maj 1914;
- 2) att definitionen på »sommarmarkavaj af lägsta kvalitet (ej af kamgarn), utan uppvikt kant», ändras till: »kostymkavaj af lägsta syning (s. k. fruntimmersydd) utan uppvikt kant» samt att priset å densamma sättes till kr. 2: 45 för enradig och kr. 2: 70 för 2-radig;
- 3) att den af förbundet förut påyrkade definitionen på gosskläder införas i aftalet.

Jämte det vi bringa dessa förbundets yrkanden till Eder kännedom hemställa vi, att för den händelse enighet vinnas i öfriga punkter omedelbart göres ett ytterligare försök att komma till samstämmighet äfven i denna konflikt.

2) *Frågan om förhandlingsordning*. I denna del hafva vi påyrkat införandet i aftalet af vissa allmänna bestämmelser af dels formell dels materiell art, hvilkas fastställande enligt vår öfvertygelse skulle vara ägnadt att förekomma många öppna konflikter å arbetsmarknaden och sålunda i sin mån bidraga till främjandet af en varaktig arbetsfred. Af dessa bestämmelser finnes i aftalet berörd endast en, nämligen den om arbetets frihet samt arbetsgifvarens rätt att leda och fördela arbetet m. m. Som emellertid i fråga härom föreslagits endast ett principuttalande men icke någon formulering af bestämmelsens lydelse, skulle ett godkännande af medlingsförslaget i denna del icke medföra garanti mot att stridigheter i ämnet för framtiden uppkomma. Med kännedom om den svårighet, som varit förenad med åstadkommande af den formulering utaf bestämmelsen, som under senare tider varit vedertagen, är det tvärtom ytterst sannolikt, att bittra och långvariga strider skulle uppstå härom. Med hänsyn därtill

och då ett absolut fastslående af denna princip såväl i materiellt som formellt afseende är ett livsvillkor för industriens fortbestånd kunna vi icke godkänna förslaget i denna del utan att tillika en formulering af bestämmelsen blir fastställd. Vi påstå icke, att den nu brukliga formuleringen är den bästa möjliga och vilja därför icke undandraga oss förhandlingar angående eventuella ändringar i densamma, men vi måste bestämt fordra, att intill dess öfverenskommelse om dylika ändringar eventuellt träffats, den nuvarande formuleringen oförändrad bibehålles.

Med hänsyn härtill föreslå vi, att ifrågavarande stycke i Edert förslag gifves följande lydelse:

»Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen förklara dels att de godkänna såsom i och för sig riktiga själfva de grundsatser rörande arbetsgifvares rätt att leda och fördela arbetet samt att antaga och afskeda arbetare äfvensom rörande ömsesidigt respekterande af föreningsrätten, hvilka vunnit uttryck i de under senare år mellan de båda nämnda hufvudorganisationernas medlemmar slutna kollektivafstal, dels ock att intill dess annorledes må hafva blifvit öfverenskommet mellan hufvudorganisationerna godkänna den formulering af samma principer, som efter förhandling mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen godkändes den 20 december 1906 för åtskilliga då rådande specialkonflikter.»

Vi kunna ej heller underlåta att fästa oss vid att i Edert förslag en annan princip af mycket stor betydelse för arbetsgifvarne blifvit utesluten, nämligen den angående förmäns rätt att stå utom arbetarnes fackorganisation. Vi kunna icke förstå någon anledning, hvarför icke äfven denna princip, hvars berättigande vunnit erkännande från de mest skilda håll, skall fastställas i aftalet. I det riksafstal, som nyligen ingåtts mellan Landsorganisationen och Centrala Arbetsgifvareförbundet, är såväl denna grundsats som principen om arbetets frihet m. m. å ömse sidor gillad och stadfäst. Vi yrka alltså att i aftalet införes följande:

»Likaledes förklara Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen, att de godkänna principen, att arbetsgifvares fordran, att förmäns eller andra arbetsgifvares särskilda förtroendmän icke må tillhöra arbetarnes fackorganisation, ej är en kränkning af föreningsrätten».

Slutligen anse vi oss böra för vår del fastslå och önska att få till protokollet antecknad, att vi i enlighet med den aftalstolkning, som hittills varit vedertagen mellan organisationerna, anse, att rätten till sympatilockout eller sympatistrejck tillkommer vederbörande arbetsgifvare eller arbetare, så framt icke annat finnes uttryckligt bestämt i gällande aftal.

Mot förslaget om ytterligare förhandlingar med början den 15 december 1909 för öfverenskommelse om en förhandlingsordning hafva vi icke annat att erinra än att i andra stycket sidan 5 efter orden »lockout eller strejk» införas orden »eller blockad eller bojkott».

3) *Arbetets upptagande m. m.* Därest enighet vinnes i öfriga punkter, äro vi villiga att omedelbart förhandla därom.

Af hvad nu blifvit anfördt framgår, att vi icke kunna godkänna Edert medlingsförslag i oförändradt skick utan påyrka vissa ändringar i detsamma. För den händelse dessa ändringar å arbetaresidan medgivas och enighet vinnes om villkor för arbetets upptagande m. m., äro vi beredda till uppgörelse af konflikterna på angifna villkor.

Stockholm den 12 november 1909.

Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Hjalmar von Sydow.

*Bil. 4 b.**Till Svenska Arbetsgifvareföreningen.*

Järnbruksförbundets styrelse får härmed äran afgifva infordradt yttrande angående förlikningsmannens den 9 dennes framlagda medlingsförslag, såvidt detsamma afser konflikten vid Munkfors järnverk.

Styrelsen upptar därvid först till behandling den delen af förlikningsmannens uttalande, som angår frågan om återtagande af de afskedade arbetarne, hvilken fråga af styrelsen alltjämt ansetts vara af den hufvudsakligaste betydelsen i denna konflikt.

Styrelsen erinrar härvidlag, hurusom det medlingsförslag, som på sin tid framlades af förlikningsmannen friherre Djurklou, blef af styrelsen afstyrkt förnämligast på grund af den hemställan, som däri gjordes om arbetarnes återtagande och hvilken hemställan styrelsen på anförda skäl icke ansåg sig kunna godkänna.

Då nu denna hemställan upprepats i det senast framlagda medlingsförslaget, nödgas styrelsen, under hänvisning till sitt den 24 sistlidne juli afgifna yttrande, bestämdt förklara, att för så vidt ifrågavarande hemställan innebär, att medlingsförslagets godkännande skulle för bruksförvaltningen vid Munkfors medföra någon som helst *skyldighet* att ställa sig förlikningsmannens hemställan i förevarande punkt till efterrättelse, sådant godkännande icke bör enligt styrelsens uppfattning meddelas.

Skulle åter innebörden af förlikningsmannens hemställan icke vara den omförmälda och har förvaltningen sålunda, äfven om medlingsförslaget godkännes, fullt fria händer i fråga om återtagande eller icke-återtagande af de afskedade arbetarne, finner styrelsen ifrågavarande hemställan gifvetvis icke utgöra hinder för närmare pröfning af medlingsförslaget i öfrigt.

Styrelsen är därmed inne på frågan om hänskjutande till skiljedom af den vid Munkfors uppkomna tvisten angående rätta tolkningen af gällande aftals bestämmelse i visst fall om öfvertidsarbete.

I afseende härå upprepar styrelsen hvad som redan i dess ofvan åberopade yttrande af den 24 juli hufvudsakligen anfördes emot skiljenämnds-förfarande i denna tvist, nämligen att arbetarne själfva genom tillgripande af maktmedel öfvergifvit den i aftalet stadgade förhandlingsvägen. Vidare erinrar styrelsen hvad som redan vid förhandlingarna inför förlikningsmannen i september månad framhölls eller att förevarande tvist icke längre är på något sätt aktuell vare sig vid Munkfors eller vid något annat järnverk. Tvistens lösning är således icke för närvarande för någondera parten af någon vital betydelse.

Huru starkt än de nu anförda synpunkterna tala *emot* godkännande af förlikningsmannens förslag om skiljenämnds-förfarande, vill dock styrelsen erkänna, att det för järnbruksförbundets vidkommande kan till förebyggande af *framtida* tvister vara af ett visst intresse, att de uppkomna tolkningsfrågorna blifva afgjorda, och anser sig styrelsen med hänsyn härtill kunna godkänna, att skiljedomsvägen för detta ändamål anlitas.

Dock synes det styrelsen nödigt, att de tolkningsfrågor, som sålunda — under förutsättning att enighet om dem icke kan vinnas vid de af förlikningsmannen föreslagna förhandlingarna emellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen — böra hänskjutas till skiljedom, blifva redan nu klart och bestämdt formulerade, och föreslår styrelsen i detta hänseende, att skiljenämndens eventuella yttrande skall afse följande två frågor:

1) Frågan huruvida arbetsgifvare — som enligt § 4 mom. 1 i järnbruksaftalet ostridigt har rätt att vid synnerlig brådska fordra, att arbe-

tarne i valsverk »antingen börja arbetet kl. 8 söndags- eller helgdagseftermiddag eller ock fortsätta arbetet motsvarande tid dag före sön- eller helgdag» — enligt nyssnämnda stadgande också måste anses berättigad att vid synnerlig brådska påfordra öfvertidsarbete under *kortare* tid än aftalet uttryckligen angifver; samt

2) Frågan huruvida detta öfvertidsarbete, kan, därest omständigheterna sådant påkalla, uppdelas med viss del omedelbart efter den ordinarie arbetstidens slut och med viss del omedelbart före den ordinarie arbetstidens början.

I fråga om skiljenämndens sammansättning, den tid, inom hvilken dess beslut bör fattas, samt röstberäkningen inom nämnden har styrelsen intet att emot förlikningsmannens förslag erinra.

Stockholm den 11 november 1909.

För Järnbruksförbundet

M. Carlson.

Bil. 5.

Stockholm den 12 november 1909.

Till Förlikningsmannen

Herr Stadsnotarien Allan Cederborg,

Stockholm.

Landsorganisationens Representantskap har, efter behandling af Edert förnyade förslag till uppgörelse i de mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen föreliggande tvistefrågorna, fattat följande beslut, hvilket vi härmed ha äran delgifva Eder.

Under förutsättning af, att enighet i förnyade öfverläggningar uppnås i punkt III af Edert förslag, ang. arbetets upptagande m. m., förklaras förslaget i punkterna I och II vara i oförändrad form godkända för Landsorganisationens del, med undantag dock för förslaget rörande tvistefrågorna inom en-gros-konfektionen och detaljkonfektionen.

Då enighet i dessa tvistefrågor ej synes möjlig att ernå i form af upprättade aftal, men då dessa tvister ej böra få stå hindrande i vägen för en slutlig uppgörelse, föreslår Representantskapet, att med slutande af bindande aftal för dessa industrigrenar må anstå, och att arbetsförhållandena ordnas på följande sätt:

Mellan vederbörande parter träffas öfverenskommelse om, att nu gällande aftal skola äga bestånd intill utgången af år 1911 samt stadfästes i öfrigt de löne- och arbetsvillkor, som voro gällande år 1908, och må ändring i dessa villkor från ingendera sidan kunna påkallas före den 1 januari 1912. Dock, må före denna tid kunna upptagas förhandlingar rörande de villkor, som eventuellt böra fastställas att gälla i aftal efter sagda tid.

Högaktningsfullt.

För Landssekreteriatet:

Herman Lindqvist.

Ordf.

Svenska Arbetsgifvareföreningens meddelande om järnbrukslockoutens upphäfvande.

(Meddelande genom Svenska Telegrambyrån den 13 november 1909.)

Vid den medling, som under ledning af stadsnotarien Allan Cederborg ägt rum för biläggande af rådande konflikter å arbetsmarknaden, har någon enighet mellan parterna icke kunnat uppnås. Svenska Arbetsgifvareföreningen har för sin del icke kunnat godkänna det framlagda medlingsförslaget i oförändradt skick hufvudsakligen af två skäl. I fråga om arbetets frihet och arbetsgifvarens rätt att leda och fördela arbetet m. m. har endast gjorts ett principuttalande, men icke fastslagits något bestämt formuleradt stadgande. Då man erinrar sig de långvariga strider, som ägde rum beträffande formuleringen af dessa principer, innan den nu brukliga lydelsen fastställdes, har man allt skäl att befara, att ett afstående från ett klart och bestämt uttryck för principerna skulle leda till förnyade, envisa och bittra konflikter, och att sålunda därigenom arbetsfreden skulle störas i stället för främjas. Och vidare har i förslaget alldeles lämnats åsido en annan för arbetsgifvaren viktig grundsats, hvars riktighet från de mest skilda håll medgifvits, nämligen den, att arbetsgifvarens fordran, att förmän och andra arbetsgifvarens särskilda förtroendemän icke må tillhöra arbetarnas fackorganisation, ej utgör en kränkning af föreningsrätten. De ändringsyrkanden, som i dessa afseenden framställts från arbetsgifvaresidan hafva från motsidan förkastats.

Emellertid är Svenska Arbetsgifvareföreningen villig att, på sätt förlikningsmannen föreslagit, 15 dec. 1909 börja förhandlingar för att söka åstadkomma en förhandlingsordning, ägnad att främja en varaktig arbetsfred, och har i skrifvelse till förlikningsmannen lämnats honom meddelande härom. Det är emellertid från arbetaresidan framhållet, att arbetet härmed måste kräva betydlig tid.

Vid sådant förhållande har helt naturligt för Arbetsgifvareföreningen framställt sig den frågan, om det är nödvändigt att under hela förhandlingstiden upprätthålla den kvarvarande akuta striden vid järnbruken. Den konflikt, för hvilken Järnbruksförbundet ursprungligen trädde i lockout, nämligen strejken vid valsverken i Munkfors, är faktiskt löst, i det nämligen arbetet vid valsverken är i full gång, och de arbetare, hvilka begått aftalsbrott, blifvit afskedade och icke vidare komma att återtagas. Äfven i öfriga punkter på den vidsträckt stridslinjen är arbetsgifvarens fullständiga seger konstaterad och äfven i motpartens press erkänd.

Vid detta konfliktläge har Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse ansett sig kunna tillmötesgå den önskan, som från samhällets sida allt lifligare framställts om ett aflåsansande af den akuta striden vid järnbruken, och har därför beslutat att omedelbart upphäva den hos Järnbruksförbundets medlemmar påbjudna lockouten.

Förlikningsmannens hemställan om ny förhandling.

Stockholm den 16 november 1909.

Till Landssekreteriatet.

Med öfverlämnande härhos i afskrift af en från Svenska Arbetsgifvareföreningen mig tillhandakommen skrifvelse får jag äran anhålla om meddelande, huruvida Landsorganisationen är villig och oförhindrad att å den i skrifvelsen angifna tid med Svenska Arbetsgifvareföreningen upptaga där ifrågasatta förhandlingar rörande förhandlingsordning jämte allmänna bestämmelser äfvensom rörande de ännu oafgjorda specialkonflikterna.

Med högaktning:

Allan Cederborg.

Stockholm den 13 november 1909.

Statens förlikningsman i första distriktet .

Herr Stadsnotarien Allan Cederborg, Stockholm.

Vi bedja härmed få meddela Eder att, ehuru de förhandlingar strandat, som under Eder ledning ägt rum för biläggande af rådande konflikter å arbetsmarknaden, vi äro villiga att på sätt i förlikningsförslaget hemställt den 15 december 1909 påbörja förhandlingar med Landsorganisationen för åstadkommande af en förhandlingsordning jämte allmänna bestämmelser och därvid äfven söka nå ett formligt biläggande af de ännu oafgjorda konflikterna å arbetsmarknaden.

I sammanhang härmed har vår styrelse beslutit omedelbart upphäfva den hos Järnbruksförbundets medlemmar påbjudna lockouten.

Högaktningsfullt

Svenska Arbetsgifvareföreningen

Hjalmar von Sydow.

Stockholm den 19 november 1909.

Till Herr Förlikningsmannen

Stadsnotarien Allan Cederborg, Stockholm.

Som svar å Eder skrifvelse 16 dennes, hvori Ni — med anledning af från Svenska Arbetsgifvareföreningen till Eder ingången i afskrift till oss bifogad skrifvelse — framställer förfrågan, huruvida Landsorganisationen är villig och oförhindrad att den 15 december detta år träda i förhandling med nämnda förening rörande vissa angifna tvister, få vi härmed delgifva följande:

Landssekreteriatet förklarar sig villigt och oförhindradt, att på angifven tid träda i förhandling med Svenska Arbetsgifvareföreningen, under förutsättning att föreningen före nämnda tid upphäft de ännu mot Landsorganisationen vidhållna lockouterna.

Högaktningsfullt

För Landssekreteriatet:

Herm. Lindqvist,
Ordf.

ANDRA AFDELNINGEN.

Handlingar rörande parters m. fl. åtgärder.

Cirkulär, meddelanden m. m.

5. Arbetsgifvareorganisationer.

Svenska Arbetsgifvareföreningen.¹⁾

Till Svenska Arbetsgifvareföreningens Herrar Delägare.

I skrivelse den 26 juli 1909 har Landssekreteriatet meddelat, att Landsorganisationens Representantskap beslutit hemställa till Landsorganisationens samtliga medlemmar att onsdagen den 4 augusti 1909 nedlägga arbetet öfver hela landet för att åvägabringa en antaglig uppgörelse i pågående konflikter.

Den strid, som alltså förestår för alla Svenska Arbetsgifvareföreningens medlemmar, är börjad från arbetarnes sida. Genom uppsägning af gällande aftal i och för höjningar af löner och andra förmåner, genom strejker och aftalsbrott hafva arbetarne förorsakat, att öppen konflikt uppstått hos flera af de till Svenska Arbetsgifvareföreningen anslutna yrkesförbund, och då föreningens fullmäktige för att värna om förbundens och föreningens intressen nödgats utvidga den sålunda å arbetaresidan började striden, har Landssekreteriatet svarat med påbud om storstrejk. Genom detta sitt beslut har Landsorganisationen fört striden öfver på ett helt annat plan än där den förut pågick. Numera är det icke längre Landsorganisationen, som kämpar emot Svenska Arbetsgifvareföreningen, det är Landsorganisationen och dess allierade, som föra strid mot samhället i dess helhet.

I denna strid uppmana vi våra delägare till lugn, besinning och ut hållighet, vissa därom, att i känslan af att det här gäller icke blott arbetsgifvarnes utan hela samhällets rätt till nödvärn gent emot arbetareorganisationernas öfvergrepp, våra delägare skola endråktigt utkämpa striden.

Vi uppmana tillika våra delägare att såvidt möjligt bereda stöd åt de arbetare, som trots storstrejksproklamationen vilja fortsätta arbetet.

I alla ärenden rörande storstrejken böra de af våra delägare, som tillhöra yrkes- eller ortförbund, vända sig till förbundsstyrelserna, delägarne inom allmänna gruppen direkt till Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse. Förbundsstyrelserna äga att i förekommande fall inhämta nödiga upplysningar och instruktioner hos Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse.

Under storstrejken äro våra delägare berättigade till strejkersättning enligt § 24 i föreningens stadgar.

Stockholm den 31 juli 1909.

Svenska Arbetsgifvareföreningen

Hjalmar von Sydow.

Cirkulär till Sv. Arbetsgifvareföreningens Herrar Delägare.

Som bekant har Typografförbundets styrelse beslutat uppmana sina medlemmar ansluta sig till storstrejken, till följd hvaraf fr. o. m. i morgon utgifvandet af de flesta dagliga tidningar torde komma att upphöra. Lands-

¹⁾ Svenska Arbetsgifvareföreningens cirkulär och tillkännagifvanden äro här återgifna efter tidningspressen.

sekretariatet kommer emellertid att utgifva en särskild tidning rörande storstrejken under namn af »Svaret».

I anledning häraf, och då det vore synnerligen ofördelaktigt, om Landssekretariatet ensamt skulle få sprida de uppgifter, som det anser vara för sig fördelaktiga, få vi härmed uppmana våra herrar delägare att helst pr telegraf meddela oss alla upplysningar om arbetets återupptagande eller dylikt, hvilkas publicerande ur arbetsgifvarsynpunkt kan anses önskligt. Vi vilja därefter göra allt för att bringa dessa meddelanden till allmänhetens kännedom.

Under den tid typografstrejken varar, ämna vi söka genom periodiska meddelanden, som pr post skola tillställas våra delägare, gifva dem en bild af ställningen för dagen.

Stockholm den 9 aug. 1909.

Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Hjalmar von Sydow.

Cirkulär n:r 10 till Svenska Arbetsgifvareföreningens Herrar Delägare.

Svenska Arbetareförbundet har beslutat en utbrytning ur storstrejkslinjen och återgång till arbete den 23 dennes. Betydelsen häraf, icke minst genom beslutets moraliska verkan, behöfver icke närmare utvecklas.

Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse har beslutat underlätta återgången genom att medgifva, att Arbetareförbundets styrelse får för sina medlemmar å de särskilda platserna utfärda samfälliga förbindelser att ej med penningar understödja de utestängda eller deras organisationer; i dessa förbindelser skall det också bestyrkas, hvilka som äro medlemmar af förbundet. Utfärdas sådana förbindelser vare sig af Arbetareförbundets centralstyrelse i Stockholm eller af en lokal styrelse för förbundet, få förbundsmedlemmar börja arbetet.

Svenska Arbetareförbundets återgång inträffar midt under det storstrejksledningen triumferar öfver resultatet af den nya strejkräkningen af den 18 dennes, jämförd med den förra af den 9 dennes skulle de strejkandes antal hafva nedgått från 285,762 till 284,418. Emellertid förhåller det sig så, att den första räkningen skedde med delvis skäligen lösliga kalkyler, hvadan slutsiffrorna då skulle ha varit åtskilligt större, än en jämförelse mellan räkningarna gifver vid handen, isynnerhet som 6,000 typografer och 1,000 landtarbetare börjat strejka under mellantiden.

Stockholm den 20 augusti 1909.

Sv. Arbetsgifvareföreningen.

Hjalmar von Sydow.

Tillkännagifvande.

Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse har beslutat att med alla till buds stående, lagliga medel skydda en hvar, som under nu pågående arbetsinställelse återinträder i arbetet, och har styrelsen i sådant syfte funnit skäligt fastställa följande regler till efterrättelse:

1) Varder arbetsvillig öfverfallen med våld eller hot, bör vederbörande arbetsgifvare vidtaga alla nödiga åtgärder för att befordra den eller de skyldige till laga ansvar.

2) Om arbetare, anställd hos någon af föreningens delägare, med ord eller handling ofredar eller antastar arbetsvillig, vare sig i eller utom arbetet, bör arbetsgifvaren ofördröjligen aflämna rapport därom till Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse.

3) När sådan rapport inkommit till styrelsen, låter styrelsen ofördröjligen genom särskildt utsedd tjänsteman verkställa undersökning i ärendet.

4) Om genom undersökning den uppgifna förseelsen konstateras, kommer Arbetsgifvareföreningens styrelse att hos vederbörande arbetsgifvare påfordra den felandes omedelbara afskedande.

I sammanhang härmed har styrelsen velat erinra föreningens delägare därom, att det är en af föreningens grundsatser, att arbetskonflikt icke uppgöres på sådana villkor, att arbetsgifvaren blir nödsakad afskeda arbetare, som han under konflikten intagit. Denna grundsats har föreningen hittills undantagslöst följt och kommer att så förfara äfven för framtiden.

Stockholm den 6 september 1909.

Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Hjalmar von Sydow.

Cirkulär till Svenska Arbetsgifvareföreningens Herrar Delägare.

Den 3 nov. 1909 sammanträdde Sv. Arbetsgifvareföreningens herrar fullmäktige bland annat för behandling af frågan om ordnandet af föreningens ekonomiska angelägenheter efter storstrejken. På styrelsens förslag beslöto herrar fullmäktige följande:

1:o att delägarnas garantiförbindelser få för föreningens räkning belånas intill 50 proc. af nominella beloppet, och att vederbörliga skuldförbindelser skola å föreningens vägnar utfärdas af dess verkställande direktör;

2:o att anmoda styrelsen att af försäkringsfondens tillgångar jämte de medel, som enligt mom. 1:o blifva tillgängliga, jämlikt 24 par. i föreningens stadgar, till delägarna utbetala ersättning för storstrejk och lockout;

3:o att dels uppdraga åt styrelsen att jämlikt par. 9 mom. 2 och par. 14 i stadgarna verkställa uppsägning af 30 proc. å delägarnas nuvarande ansvarsförbindelser, dels ock bemyndiga styrelsen att, därest så skulle blifva nödigt, verkställa ytterligare uppsägning å förbindelserna;

4:o att tillerkänna delägare, som medgifver att kvittning omedelbart må äga rum mellan hans fordran å storstrejks- eller lockoutersättning och motsvarande belopp af den uppsagda andelen af hans garantiförbindelse, rätt att tillgodoräkna sig ränta efter 6 proc. för den tid, inbetalningen å garantiförbindelsen sålunda sker i förskott, hvarvid strejk- eller lockoutersättningen för tiden intill 1 nov. 1909 anses förfallen samma dag uppsägning sker å garantiförbindelsen. Detta beslut innebär jämväl, att delägare, som utan att använda sig af kvittning, i förskott gör inbetalningar å garantiförbindelserna, äger rätt att tillgodoräkna sig den i punkt 4:o omnämnda räntan.

För att närmare klargöra det i mom. 4:o afsedda betalningssätt, som styrelsen och fullmäktige tänkt sig skola företrädesvis ifrågakomma, tillåta vi oss anföra följande exempel:

Herr A. är delägare i föreningen för 100 arbetare å 190 kr. pr arbetare och har sålunda en garantisumma af 10,000 kr. Hans arbetare hafva samtliga varit ute i storstrejken under 40 dagar, hvaran hans ersättningsbelopp uppgår till 4,000 kr. Uppsägning sker å hans garantisummor med

3,000 kr. att betalas i 3 satser å 1,000 kr. med 6 månaders mellanrum. Medgifver nu hr A. kvittning, såsom styrelsen föreslagit, afskrifvas omedelbart å hans garantiförbindelse 3,000 kr., och får han genast lyfta kontant 1,180 kr., nämligen 1,000 kr., hvarmed ersättningen öferskjuter det uppsagda beloppet å garantiförbindelsen, samt 180 kr. ränta för förskottsintibetaling å garantiförbindelsen. På grund af detta våra fullmäktiges beslut få vi härmed uppsäga 30 proc. å Eder till Svenska Arbetsgifvareföreningen ställda garantiförbindelse att inbetalas på följande sätt: 10 proc. af garantiförbindelsens belopp eller kr. 15 maj 1910, ytterligare 10 proc. af garantiförbindelsens belopp eller kr. 6 november 1910, slutligen ytterligare 10 proc. af garantiförbindelsens belopp eller kr. 15 maj 1911; och anhålla vi tillika om meddelande, huruvida Ni medgifver, att likvid sker genom kvittning enligt mom. 4:o i fullmäktiges beslut, eller fördrager att genast erhålla strejk- eller lockoutersättning kontant och sedermera på förutnämnda tider kontant göra inbetalningar å garantiförbindelsen.

Vi tillåta oss till Eder liksom till våra öfriga delägare rikta en varm vädjan, att Ni måtte för att stödja föreningens ställning medgifva användandet af kvittning på sätt fullmäktige föreslagit. Det är uppenbart, att, därest hela den strejk- och lockoutersättningssumma, som det åligger föreningen att utgifva till sina delägare, kontant lyftes och föreningen sålunda kommer att häfta i skuld till bankinrättningar med omkring 5 å 6 millioner kronor, föreningen gent emot arbetarorganisationerna kommer i svag ställning, intill dess skulden till bankerna blir betald genom inbetalning å garantiförbindelserna, hvilket drager minst 1 $\frac{1}{2}$ år. Om våra delägare däremot anlita det af styrelsen och fullmäktige föreslagna betalningssättet, hvilket icke innebär annan olägenhet för delägarna, än att de mot räntegodtgörelse göra inbetalningar å sina garantiförbindelser i förskott, kommer föreningen vid årets slut visserligen att hafva sin garantifond minskad från c:a 17 millioner till c:a 12 millioner, men att vara fri från skuld till utomstående och sålunda fortfarande befinna sig i fullt stridbart skick. Här torde det mer än i de flesta andra fall gälla, att den som önskar freden måste vara rustad för striden.

Vid svars insändande torde Ni ifylla bifogade blankett för beräkning af beloppet af Eder strejk- eller lockoutersättning.

Anhållande om erkännande utaf mottagandet af denna skrifvelse per omgående teckna vi

Stockholm 10 nov. 1909.

Högaktningsfullt
Svenska Arbetsgifvareföreningen
Hjalmar von Sydow.

Svenska Arbetsgifvareföreningens formulär för garantiförbindelser.

I. För skriftlig förklaring.

Undertecknade, anställda vid

förklara härigenom på tro och heder, att vi icke äro medlemmar af fackförening, som tillhör eller står i förbindelse med Landsorganisationen, och förbinda vi oss att under nu pågående arbetsinställelse icke lämna penningunderstöd afsedt för utestängda arbetare.

II. För intyg om muntlig förklaring.

Undertecknade intyga härmed, att

i vår närvaro på tro och heder förklarat, att han icke är medlem af fackförening, som tillhör eller står i förbindelse med Landsorganisationen, och förbundit sig att under nu pågående arbetsinställelse icke lämna penningunderstöd afsedt för utestängda arbetare.

Enskilda arbetsgifvares formulär för garantiförbindelser.

Garanti.

Undertecknad, arbetande hos firma — — — — —, medgifver härmed, att af min aflöning må afdragas 1 kr. i veckan, till summan uppgår till Kr. 40:— (fyrtio), hvilka skola inestå såsom garanti för att jag ej må hindra arbetets lugna gång genom strejk eller neka att befatta mig med bojkottade råvaror (såsom stål, järn, stenkol och slipstenar eller dyl.), i hvilka fall dessa pengar blifva förverkade.

Likaledes förbinder jag mig att ej inom fabriksområdet bedrifva socialistisk propaganda eller på något vis trakassera icke i fackförening stående arbetskamrater, hvars påföljd må blifva omedelbart afsked, eljest gäller 1 veckas ömsesidig uppsägning.

— — — — —, d.

Vi undertecknade förbinda oss å vår sida, att såframt ofvanstående obrottsligen hålles, betala vederbörande minst samma arbetslön och styckpriser som förut samt att, då han lämnar vår sysselsättning, återbetala ofvan omnämnda Kr. 40:— eller den summa, som hunnits inbetalas, jämte sparbanksränta därå. Under ofvanstående villkor återtages i mån af behof nu lediga, före strejken här sysselsatta arbetare.

Bevittnas:

Undertecknade, anställda hos — — — — — vid — — — — — med tillhörande anläggningar, förklara härigenom på tro och heder, att vi icke äro medlemmar af fackförening, som tillhör eller står i förbindelse med Landsorganisationen, och förbinda vi oss att under nu pågående arbetsinställelse icke lämna penningunderstöd afsedt för utestängda arbetare.

Vi förbinda oss vidare att icke på något sätt trakassera hos — — — — — anställda arbetsförmän, ej heller arbetare, hvilka ej tillhöra — — — — —, och som under arbetsinställelsen arbetat eller arbeta hos bolaget, samt medgifva, att om trakasserier i någon form förekomma, detta må föranleda den därtill skyldiges omedelbara afskedande. Hvad vi sålunda härigenom hvar för sig utfäst oss, skall ovillkorligen, och vid sidan af det denna dag mellan — — — — — och — — — — — upprättade kollektiva aftal, gälla.

— — — — —, den 5 oktober 1909.

Namn å samtliga arbetare.

Svenska Landtarbetsgifvareföreningarne.

Till jordbrukets skydd.

Då Svenska Landtarbetareförbundet uppmanade de organiserade landtarbetarne att ansluta sig till den af Landsorganisationen anordnade storstrejken, trodde knappast någon jordbrukare, att våra landtarbetare skulle följa denna uppmaning. Dessa arbetare äro merändels vid sidan af sina kollektivaftal bundna vid sin tjänst genom personliga aftal, och brytandet af detta personliga aftal skulle för arbetarne medföra oberäkneliga ekonomiska förluster samt utgöra ett aftalsbrott, som icke kan försvaras af några som helst strejksympatier.

Ännu har denna brytning icke skett, men dagen därför är ju af Landtarbetareförbundet bestämd, och att döma af de ofta nog våldsamma påtryckningar samt den lifliga agitation, som för närvarande bedrifves på landsbygden, kunna våra bästa förhoppningar gäckas och vi när som helst vänta en skördestrejk inom landet. Inför denna fara kunna våra jordbrukare icke i likhet med arbetsgifvarne inom industrien ställa sig afvaktande och låta sädesskörden förfaras. Vi vända oss därför nu till den rättänkande allmänheten att träda emellan och rädda den skörd, som eljes kan komma att tillspillo gifvas. Här gäller det icke strid emellan arbetsgifvare och arbetare, ty därtill har ingen utmaning utgått från oss, utan här gäller att rädda en stor del af allmänhetens bröd för kommande vinter. Det är stora värden, som stå på spel genom en dylik skördestrejk, och de förluster, som däraf blifva en följd, komma att mest drabba arbetarna själfva.

Vi hoppas därför, att arbetsvilliga inom alla klasser betrakta det som en nationens sak, ja som en hederssak att nu hjälpa våra jordbrukare och därmed rädda årets brödsädesskörd. Det är icke några strejkbrytare vi härmed påkalla, det är icke ens mot aftalsbrytare vi sända vår hjälp, utan här gäller det i främsta rummet att rädda brödet.

Anmälan om inträde i denna frivilliga arbetskår, som har att påräkna skydd, kan göras skriftligen eller personligen till nedanstående landtarbetsgifvareföreningars expeditioner:

Skånska Landtarbetsgifvareföreningen, Malmö, Bergsgatan 2,

Östergötlands Jordbrukarförening, Linköping, Nygatan 33,

Sörmlands Landtarbetsgifvareförening, Eskilstuna,

Örebro läns Landtarbetsgifvareförening, Örebro, hvarifrån fördelning efter behof kan ske till öfriga föreningar, samt å vår expedition i Stockholm, Kommendörsgatan 2.

Svenska Landtarbetsgifvareföreningarnes Fullmäktige.

Centrala Arbetsgifvareförbundet.

Cirkulär n:r 59.

Till Centrala Arbetsgifvareförbundets hrr ledamöter.

Ehuru endast en kort tid förflutit, sedan fred slöts emellan Centrala Arbetsgifvareförbundet och arbetarnes organisationer genom undertecknande af riksafstal för byggnadsindustrien, stå vi åter inför en arbetsinställelse af större omfattning än någonsin tillföre.

Landsorganisationens storstrejksproklamation drabbar ej endast den arbetsgifvareorganisation, med hvilken arbetarne ligga i konflikt, utan den går ut öfver alla.

Vi uppmana förbundets ledamöter att med lugn och kraft möta den förestående arbetsinställelsen och fästa särskildt uppmärksamheten därpå, att striden gäller den svenska industriens vara eller icke vara.

Det är förvånansvärdt, huru arbetareorganisationerna, blinda för industriens och det allmänna arbetslägets ställning, anse sig ideligen kunna fortgå med höjda anspråk, och är det absolut nödvändigt, att en gång ett allvar samt motstånd från arbetsgifvarnes sida göres.

Från flere af de fackförbund, med hvilka förbundet nyligen upprättat riksafstal, hafva vi mottagit skrivelser, att de medgifva, att deras afdelningar komma att delta i strejken. Som svar härå hafva vi å förbundets vägnar sändt följande skrivelse:

Härmed meddelas, att vi emottagit Eder skrivelse om storstrejksproklamationen i hvad afser äfven de arbetare, som äro anställda hos medlemmar af Centrala Arbetsgifvareförbundet, sedan riksaftalet hunnit tillämpas föga mer än en månad, ett förhållande, för hvars konsekvenser I alltså blifven ansvariga. Vi få därför underrätta Eder, att vi förbehålla förbundet och dess medlemmar rätt att träffa närmare bestämmelser om tid och sätt för arbetets återupptagande eller hvad eljes för våra medlemmars intressen kan blifva nödvändigt af de förhållanden, som härigenom komma att inträda.

Under strejken skall följande af samtliga förbundets ledamöter iakttagas:

1) Alla arbetare, som önska kvarstå i arbete, bör om möjligt därtill beredas tillfälle;

2) Uppgift å antalet strejkande insändes till resp. distriktskontor — för mellersta distriktet direkt till hufvudkontoret;

3) Lokalföreningars styrelser skola jämväl lämna fullständig redogörelse för allt af intresse, som rörande strejken tilldrager sig å resp. plats.

För samtliga arbetsgifvare gäller att på allt sätt stödja Svenska Arbetsgifvareföreningen i denna strid, väl förstående, att dess lyckliga utgång gäller alla och icke minst medlemmarne af vårt förbund.

Öfverstyrelsen kommer att åter sammanträda, och utfärdas vidare förhållningsregler i den mån förhållandena så påfordra.

Centrala Arbetsgifvareförbundets Öfverstyrelse:

A. E. MAGNUSSON.

N. J. Welinder.

Cirkulär n:r 61.

Till lokalföreningarnas Herrar Ordförande.

Med hänvisning till öfverstyrelsens cirkulär n:r 59 till förbundets ledamöter rörande den nu pågående storstrejken, få vi delgifva:

Från flera håll hafva under de senaste dagarna ingått förfrågningar, om arbetet kunde få upptagas, när arbetsvilliga voro att tillgå. Det ligger i sakens natur, att då arbetsvilliga i så stor utsträckning anmält sig, att arbetet med fördel kan upptagas, böra resp. arbetsgifvare öppna arbetsplatserna. Härvid är dock att märka, att arbetsgifvarne icke hafva någon

som helst skyldighet att lämna företråde åt förut anställda arbetare, utan hafva de full rätt att antaga, hvem de önska.

Strejken må icke räknas som aftalsbrott annat än i de fall, där vidtagande af strejk, lockout o. d. i det gällande aftalet uttryckligen varit förbjudet. Äfven där så varit fallet, kan arbetet i alla händelser återupptagas med tillämpning af förut gällande löner o. d., men skall omedelbart hit insändas meddelande om förhållandet samt det ifrågasatta aftalet, på det vi må blifva i tillfälle att konstatera aftalsbrottet och vidtaga de åtgärder, som förhållandena betinga.

På det att likartade afgöranden må kunna vidtagas å hvarje plats, anmodas Herrar Ordförande att omedelbart sammankalla resp. förening och delgifva dess ledamöter följande:

1:o. att, därest arbetsvilliga i tillräckligt antal anmäla sig, omedelbart igångsätta arbetena;

2:o. att arbetet upptages med tillämpande af förut gällande aftal, samma arbetsvillkor, som gällde före strejkens utbrott;

3:o. att, därest enskilda aftal skulle finnas, som i sig innefatta förbud mot strejker o. d., skall detta delgivas för vidare befordran till Centrala Arbetsgifvareförbundet;

4:o. att då arbetet eventuellt återupptagits, omedelbart lämna meddelande om antalet arbetare, i den mån sådana återgå i arbete;

5:o. att i enlighet med cirkuläret n:r 59 lämna uppgift om antalet strejkande, där så ej redan skett.

Vi erinra om nödvändigheten af att dessa förhållningsorder noga iakttagas och invänta med snaraste omnämnda meddelanden angående strejken och hvad i öfrigt af allmänt intresse tilldragit sig å hvarje plats.

Stockholm den 16 augusti 1909.

För Centrala Arbetsgifvareförbundet:

A. E. MAGNUSSON.

Ax. Fallgren.

Cirkulär n:r 62.

Till lokalföreningar och enskilda medlemmar af Centrala Arbetsgifvareförbundet.

Efter det strejkleddningen kommit till insikt om det ohållbara i storstrejken, har den beslutat upphäfva densamma och begränsat striden till enbart den arbetsgifvareorganisation, med hvilken tvist råder.

En del arbetsgifvareorganisationer hafva i förening med arbetareorganisationerna undertecknat en af statens förlikningsman framlagd handling innefattande vissa villkor, på hvilka arbetet skulle återupptagas. Förbundets öfverstyrelse har emellertid ansett, att arbetet skall upptagas utan några som helst förbindelser från arbetsgifvarnes sida och sålunda vägrat att godkänna eller underteckna den förelagda handlingen.

I enlighet med förut fattade beslut, hvilka i cirkulär n:r 58 delgifvits förbundets ledamöter och i cirkulär n:r 61 till lokalföreningarnas ordförande, har öfverstyrelsen endast delgifvit förlikningsmannen, att förbundets medlemmar redan förut erhållit meddelande om att, då tillräckligt antal arbetsvilliga anmälde sig, skulle arbetet återupptagas, och sålunda förelåg från förbundets sida intet hinder för storstrejkens aflåsning. Strejkleddningen förr godt att, trots det begärda godkännandet med däraf följande undertecknande af de framlagda bestämmelserna vägrades, ändock prokla-

mera, att arbetet måndagen den 6 innevarande månad skall upptagas, äfven hvad vårt förbund vidkommer.

Med erinran om innehållet i cirkuläret n:r 61 har öfverstyrelsen beslutat delgifva:

1:o. att vid intagande af arbetare har arbetsgifvaren full frihet antaga huru många och hvilka arbetare han själf önskar;

2:o. att arbetare, som kvarstått i arbete eller antagits under strejken, skola på allt sätt skyddas och få under inga förhållanden afskedas på framställning från arbetare eller deras organisationer;

3:o. att, därest trakassering mot arbetare förekommer, omedelbart anmäla detta för vederbörande myndighet och till Centrala Arbetsgifvareförbundets kontor å resp. distrikt.

Det är i hela samhällets intresse en glädje kunna konstatera, att storstrejken fullständigt misslyckats, och är att hoppas, att en lång tid skall förflyta, innan vårt land blifver skådeplatsen för dylika ödeläggande och till sin innebörd revolutionära tilltag.

Stockholm den 4 september 1909.

För Centrala Arbetsgifvareförbundet:

A. E. MAGNUSSEN.

A. Fallgren.

Cirkulär n:o 63.

Till lokalföreningar och enskilda ledamöter af Centrala Arbetsgifvareförbundet.

Hos nedanstående firmor hafva arbetarne vägrat att återgå i arbete, och utfärdas med anledning däraf arbetsförbud mot dessa, med hänvisning till Centrala Arbetsgifvareförbundets stadgar § 3 mom. b) punkt 5).

Arbetsförbudet gäller för arbetare från:

- 1:o. Målaremästaren Karl Lundgren, Malmberget;
- 2:o. Plåtslagaremästaren K. Jonsson, Örebro;
- 3:o. Glasmästeriarbetare från Göteborg;
- 4:o. Svenska Guldlistfabriken i Karlstad;
- 5:o. A.-B. Myrstedt & Stern, Stockholm, tapetseriarbetare samt
- 6:o. enligt meddelande från Svenska Elektriska Arbetsgifvareföreningen, alla arbetare inom elektriska montörsfacket, hvilka kunna antagas vara medlemmar af Sv. Elektriska Arbetareförbundet.

Det är af största vikt, att alla medlemmar noga iakttaga här angifna arbetsförbud, på det att de aftalsbrott, som med vägran att återgå i arbetet och däraf följande blockadförklaringar äro förknippade, må vederbörligen blifva bemötta.

Arbetsförbudet delgifves af ordf. för resp. lokalförening till samtliga förenings ledamöter och gäller, intill dess annorlunda meddelas.

Stockholm den 10 september 1909.

För Centrala Arbetsgifvareförbundet:

A. E. MAGNUSSEN.

A. Fallgren.

Cirkulär n:o 64.

*Till Centrala Arbetsgifvareförbundets ledamöter inom möbelindustri-
och tapetserarefacken.*

Vi erinra härmed om att strejk fortfarande pågår hos A.-B. Nordiska Kompaniet, emedan denna firma tillhör Sv. Arbetsgifvareföreningen.

På grund häraf utfärdas arbetsförbud för arbetare, hvilka haft anställning å nämnda firmas verkstäder i såväl Stockholm som Nyköping. Vid antagande af nya arbetare skall således noga undersökas, hvar den arbetssökande varit senast anställd, och, därest några af firmans arbetare redan antagits, skola de omedelbart afskedas.

Arbetsförbudet gäller, intill dess att strejken hos Sv. Arbetsgifvareföreningens medlemmar blifvit upphäfd.

Stockholm den 14 september 1909.

För Centrala Arbetsgifvareförbundet:

A. E. MAGNUSSON.

Ax. Fallgren.

6. Arbetareorganisationer.

Landsorganisationen.

Landsorganisationens cirkulär n:r 96.¹⁾

Kallelse till extra representantskapsmöte.

I anledning af vissa föreliggande tvister med organisationer, tillhörande Svenska Arbetsgifvareföreningen, har denna, såsom känt är, med vissa mellanrum proklamerat lockout för arbetarne inom tvenne grenar af skrädderi-branschen, vid pappersmassfabrikerna samt vid väg- och vattenbyggnaderna

Härtill ha vi nu fått mottaga skrifvelse från Svenska Arbetsgifvareföreningen, uti hvilken meddelas, att föreningens fullmäktige beslutat ytterligare utvidga dessa lockouter fr. o. m. måndagen den 26 juli 1909 att omfatta äfven de till Pappersmasseförbundet anslutna träsliperierna, textilindustrien samt sågverksindustrien, detta under förutsättning att en för arbetsgifvarne antaglig uppgörelse ej blifver träffad i samtliga tvister före den 26 juli.

Fr. o. m. 2 augusti 1909 förklaras därpå lockout vid järnbruken.

Skulle här nämnda lockouter ej lända till för arbetsgifvarne äsyftadt resultat, skall striden än ytterligare utvidgas, på sätt Arbetsgifvareföreningens styrelse kan finna lämpligt besluta.

Med anledning af denna situation, uti hvilken vi åter befinna oss, har sekretariatet funnit det nödvändigt att inkalla Representantskapet för överläggning om de åtgärder, som från Landsorganisationen böra vidtagas.

Mötet afhållas å Landssekretariatets lokal i Stockholm, Upplandsgatan 2, 1 tr. med början måndagen den 19 juli 1909 kl. 10 f. m.

Vi hoppas, att hvarje delegerad skall inse vikten af representation vid detta tillfälle om oaktadt den korta varsel, som här lämnats rum för, infinna sig vid mötet ifråga, för hvars afhållande torde kunna beräknas åtgå två dagar.

Stockholm den 16 juli 1909.

Med hälsning
För Landssekretariatet:
Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 97.

Till vederbörande förbundsstyrelser.

Härmed meddelas, att Landssekretariatet fattat beslut om att tisdagen den 27 dennes genom pressen gifva offentlighet åt det beslut, som den 19 dennes fattades af Landsorganisationens Representantskap med anledning af Svenska Arbetsgifvareföreningens mot oss riktade lockoutförklaringar.

¹⁾ Likartade cirkulär med kallelse till representantskapsmöten utfärdades upprepade gånger under stridens förlopp, men hafva ej ansetts böra här nedan återgifvas.

Proklamationen härom är under tryckning, och kommer densamma att måndagen den 26 dennes utexpedieras i 30,000 ex. från expeditionen till respektive förbundsstyrelser.

Förbundsstyrelserna böra vara beredda att därpå omedelbart sända proklamationen vidare till afdelningar, sektioner och verkstadsklubbar på sätt förbundsstyrelserna finna lämpligt.

Önskligt vore om förbundsstyrelserna i särskildt cirkulär ville samtidigt meddela detaljerna för arbetsinställelsen, som för hvarje förbund eller dess olika grupper eventuellt kan vara behöfliga, och hvarom förbundsstyrelserna sjelfva må besluta.

Ett tillstyrkande i lugna och lämpliga ordalag från förbundsstyrelserna till den af Representantskapet beslutade åtgärden borde vara af stor vikt och värde för åtgärdens effektivitet.

Vi vädja nu till Eder alla om ett enhälligt och gemensamt lugnt och behärskadtt samarbete i denna för vår rörelse så utomordentligt viktiga situation.

Stockholm den 24 juli 1909.

Med hälsning
För Landssekreterariatet:
Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 98.

Till Landsorganisationens medlemmar!

Ställningen hotande!

Proklamation om allmän arbetsinställelse.

Arbetsgifvarnas hänsynslösa angrepp mot våra organisationer har nu drifvits så långt, att Landsorganisationens Representantskap funnit sig nödgadt rikta en vädjan till Landsorganisationens medlemmar att på en viss gifven dag besvara dessa angrepp med en allmän arbetsinställelse.

Det är först efter moget öfervägande och sedan det klart och tydligt framgått, att den hårda näfrättspolitik, som våra organiserade arbetsgifvare nu begagna sig utaf, ej på något annat sätt kan stälfjas, som Representantskapet funnit sig pliktigt anbefalla denna skarpa motåtgärd mot arbetsgifvarnas lockoutraseri.

Sedan öfver ett år tillbaka ha de organiserade arbetsgifvarna här i landet bedrifvit en den mest hänsynslösa och aggressiva taktik. Med den första fallande konjunkturvinden framträdde arbetsgifvarna på stridsfältet med sina lockoutförklaringar. Slag i slag och utan uppehåll ha lockoutproklamationerna därpå slungats emot oss. Äfven de minsta tvistefrågor hafva härvid tagits som intäkt för och gifvit anledning till nya lockoutförklaringar, alltid af vidtomfattande art, och under öfver ett års tid har hvarje förhandling måst föras under trycket af hotet om en stor lockout.

Under hela det sist gångna året sökte man dock från Landsorganisationens sida, trots dessa vidrigheter, komma fram till uppgörelse utan att upptaga den så många gånger erbjudna jättestridden. Arbetsgifvarna ansågo tydligen för sin del tidpunkten för en jättestrid under förlidet år vara för dem högst gynnsam på grund af de starkt fallande konjunkturerna och en redan då skönjbar stor arbetslöshet under den förestående vintern. Genom energiska och ihärdiga förhandlingar åvägbringades dock undan för undan

uppgörelse under det gångna året, och man hoppades på arbetaresidan, att arbetsgifvarnas lockoutraseri skulle så småningom dämpas, men däraf blef intet.

I samma forcerade tempo ha lockoutförklaringarna slungats emot Landsorganisationen under den gångna delen af innevarande år. Sålunda stodo vi på våren detta år inför utbrottet af en genom Centrala Arbetsgifvareförbundet förklarad lockout, som skulle omfattat hela byggnadsindustrien i landet, hvilken lockout dock slutligen undgicks genom arbetaresidans fasta positioner och med tillhjälp af ett kraftigt och klokt ingripande från förlikningsmannens sida. Samtidigt både förklarades och iscensattes en större lockout inom byggnadsämnesindustrien, hvilken dock genom nya förhandlingar inom kort fann sin lösning.

På arbetaresidan antogs slutligen allmänt, att vi på grund af den bedrifna fredspolitikens skulle vara befriade för ytterligare lockoutförklaringar en tid framåt, men knappast hade den sista uppgörelsen slutits, förrän Svenska Arbetsgifvareföreningen, den mest stridslystna af arbetsgifvareorganisationerna, med kraft kastade sig in på krigsskådeplatsen.

Förhandlingar hade en tid pågått om upprättandet af aftal för tvenne grenar inom skrädderibranschen. Grossisterna och detaljisterna inom herrkonfektionsbranscherna kräfde upprättandet af s. k. riksafstal, hvarvid arbetarna bjödos afsevärda nedsättningar i förutvarande löner. Då arbetarna ej kunde bifalla de erbjudna nedsättningarna, förklarades lockout, af Grossisternas Herrkonfektionsförbund den 24 maj och af Detaljisternas Herrkonfektionsförbund den 5 juli.

Med anledning af en lönetvist vid Skutskärs cellulosafabriker, gällande äfven nedsättning i arbetarnas förutvarande löner, förklarades den 12 innevarande juli lockout för hela pappersmasseindustrien. Vid Mockfjärds kraftstation förelåg en lönetvist, och då denna trots långa förhandlingar ej kunde bringas till en lösning, nödgades arbetarna nedlägga arbetet den första april, hvilket nu haft till följd, att arbetsgifvarna genom lockout utestängt arbetarna vid väg- och vattenbyggnadsarbetena fr. o. m. den 12 juli.

Sedan arbetsgifvarna intagit denna stridsställning, sammankallades Svenska Arbetsgifvareföreningens krigsråd (föreningens fullmäktige) till möte den 14 sistlidne juli samt beslöto i anledning af de på detta sätt iscensatta striderna, att nu förklara jättelockout mot Landsorganisationen, om icke för Arbetsgifvareföreningen antagliga uppgörelser vore träffade i samtliga föreliggande tvister senast den 26 juli detta år. Härvid har som villkor för lockouternas inhiherande vidare uppställts kravet på upphäfvandet af en arbetsinställelse, som af arbetarna vidtagits vid Munkfors bruk, där bolagets förvaltare ej kunnat förmås ställa sig till efterrättelse det nyligen ingångna aftalet, omfattande järnbruken, samt vidare, att en strejk vid Mora skiljeställe skall upphävas, som af arbetarna måst tillgripas för att förmå vederbörande arbetsgifvare att träda i förhandling med flottningsarbetarna om arbets- och lönevillkor. Härtill har från Arbetsgifvareföreningens sida förknippats villkoret om lösningen af ett flertal andra mer eller mindre aktuella tvistefrågor inom pappersmasseindustrien, sågverksindustrien m. fl.

Svenska Arbetsgifvareföreningens sista lockoutproklamation innehåller bl. a. följande bestämmelser:

Därest ej uppgörelser äro träffade till den 26 juli, på villkor som af Arbetsgifvareföreningen kunna godkännas, i alla här omnämnda eller andra före nyss nämnda datum eventuellet tillkommande nya tvister, skola de pågående lockouterna utvidgas gent emot till Landsorganisationen anslutna arbetare.

Utvidgningen skall ske successivt så, att lockout kommer att inträda

a) från och med måndagen den 26 juli 1909 jämväl hos de till Pappersmasseförbundet anslutna träsliperierna, hvilka undantagits vid förbundets pågående lockout, samt hos Sveriges Textilindustrieförbund och Sägerverksförbundet;

b) från och med måndagen den 2 augusti 1909 jämväl hos Järnbruksförbundet.

Därest äfven sistnämnda utsträckning af lockouten skulle visa sig resultatlös, skall lockouten ytterligare utvidgas på sätt och i den ordning, styrelsen äger bestämma.

Med iakttagande af bestämmelsen i § 22 af Svenska Arbetsgifvareföreningens stadgar äger styrelsen meddela de närmare föreskrifter angående lockoutens omfattning, som kunna finnas erforderliga.

Slutligen meddelas, att därest den utsträckta lockouten kommer till stånd, förbehåller sig Svenska Arbetsgifvareföreningen fria händer ifråga om villkoren för stridens biläggande.

Från och med 2 augusti skall sålunda cirka 50,000 af Landsorganisationens medlemmar vara afstängda från arbetet genom dessa lockouter, detta under förutsättning, att uppgörelser ej äro träffade på arbetsgifvarnas villkor, innebärande nedsättning i lönerna och försämring af arbetarnas villkor öfver hela linjen.

Under denna situation har Landsorganisationens Representantskap vid sammanträde den 19 och 20 dennes haft att öfverväga om de åtgärder, som under för handen varande omständigheter vore att vidtagas från Landsorganisationens sida. Fullständig enighet rådde vid Representantskapets öfverläggningar därom, att arbetsgifvarnas fortsatta hänsynslösa lockouttaktik ej längre kan eller bör tolereras, framförallt ej på det sättet, att, under trycket af dessa lockouthot, uppgörelser skulle träffas med försämrade arbetsvillkor. Genom det omfång de nu förklarade lockouterna kommer att få, skulle Landsorganisationen endast med yttersta ansträngningar nödortfittigt kunna understödja de utestängda massorna, och med den stämning, som visat sig f. n. förefinnas bland de organiserade arbetarna mot långa och uttömmande strider med höga uttaxeringar, kunde Representantskapet vid detta tillfälle ej rekommendera samma stridssätt, som hittills använts inom våra organisationer.

Härvid hade Representantskapet äfven att särskildt beakta Arbetsgifvareföreningens delgifvande, att denna efter den 2 augusti än ytterligare skulle utvidga lockouterna, om ej för dem antagliga uppgörelser ernåddes genom de då redan iscensatta.

Under dessa omständigheter har Landsorganisationens Representantskap fattat följande beslut:

1) Att de nu pågående förhandlingarna med Svenska Arbetsgifvareföreningen skola fortsättas, i syfte att få en för arbetarna tillfredsställande uppgörelse till stånd.

2) Att i händelse ingen antaglig uppgörelse kan åvägbringas och arbetsgifvarna fullfölja sitt beslut af den 14 juli 1909, genom att den 26 juli och 2 augusti detta år utvidga lockouterna i enlighet med af Svenska Arbetsgifvareföreningen fattadt beslut, Landssekretariatet skall utarbeta en proklamation, uti hvilken värdjan göres till Landsorganisationens medlemmar att öfver hela landet nedläggä arbetet fr. o. m. den 4 augusti 1909, för att därigenom framtvunga en antaglig uppgörelse och åvägbringa ett hastigare slut på jättestriden.

3) Att arbetet ej må nedläggas, då det står i förbindelse med vården af sjuka människor eller skötsel af lefvande djur, ej heller vid belysnings-, vatten- och renhållningsverk.

4) Att allt understöd upphör från och med här nämnda utvidgning af striden.

5) Att Landssekreterariatet gifves i uppdrag att pålägga de i arbetet eventuellt kvarvarande medlemmarna ett så stort uttaxeringsbelopp, som kan anses lämpligt för hopbringande af medel till understöd för sviderna af denna strid.

Någon utsikt till ernående af en för arbetarna antaglig uppgörelse i alla af Svenska Arbetsgifvareföreningen nu hopsamlade tvister förefinnes ej. Jättelockouten är därför oundviklig.

Landssekreterariatet får i anledning häraf i enlighet med af Representantskapet fattadt beslut vädja till Landsorganisationens medlemmar att öfver hela landet nedlägga arbetet från och med onsdagen den 4 augusti 1909.

Representantskapet och Landssekreterariatet äro fullt medvetna om de stora uppoffringar, som härvid krävas af Landsorganisationens medlemmar. Ansvaret för striden faller dock på arbetsgifvarna, som genom sin hänsynslösa taktik framtvingat denna strid.

Följderna af striden blifva utan tvifvel svåra, men med förenade krafter må vi söka öfvervinna dem, och det är därpå, som all vår kraft härefter måste koncentreras.

Vi mana alla och enhvar till lugn besinning under striden. Inga öfvergrepp få förekomma. Målmedvetet och besinningsfullt böra alla på den angifna dagen lämna sina sysselsättningar, och en arbetsinställelse af denna art skall med sin inneboende kraft verka så mäktigt, att intet annat moment må få tillkomma, som förvanskar styrkan däri.

Oftvanstående proklamation må genast upptagas till behandling på extra möte af hvarje organisation i landet, där enhetliga beslut om arbetsinställelsen må fattas.

Den åtgärd, som Representantskapet härvid funnit sig nödgadt anbefalla, är af så stor och mäktig natur, att vi ej finna det lämpligt bifoga proklamationen några eggande moment eller antaganden af något slag. Vi endast vädja till hvar och en att handla kallt, lugnt och målmedvetet i känslan af att det här gäller hela den svenska fackföreningsrörelsens vara eller icke vara.

Stockholm den 24 juli 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordförande.

Landsorganisationens cirkulär n:r 99.

Till vederbörande förbundsstyrelser.

Vi hafva uppmärksammat, att sådana öfverenskommelser blifvit träffade i aftal mellan fackförbund och arbetsgifvarnes organisationer, att vid sympatistrejker godkännande skall vara gifvet från vederbörande förbundsstyrelse, för att sådan strejk skall få tillgripas. I anledning häraf vilja vi hemställa, att hvarje förbundsstyrelse, som vet sig vara meddelaktiga i dylikt aftal, omedelbart må till vederbörande arbetsgifvareorganisation inom därför eventuellt stadgad tid afgifva skriftlig förklaring, att förbundsstyrelsen godkänner för sin del de arbetsinställelser, som med anledning af Landssekreterariatets cirkulär n:o 98 af den 24 juli 1909 komma att iscensättas.

Stockholm den 27 juli 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 100.

Till Landsorganisationens medlemmar.

Förändring af den påbjudna uttaxeringen.

Då Landsorganisationens Representantskap den 19 dennes fattade sitt genom sekretariatet nu delgifna beslut om den allmänna arbetsinställelsen, uttalades samtidigt, att den af sekretariatet i cirkulär n:r 92 påbjudna uttaxeringen skulle upphävas i och med ikraftträdandet af den allmänna arbetsinställelsen.

Vidare beslöts uppdraga åt Landssekretariatet att pålägga de i arbetet eventuellt kvarvarande medlemmarna ett så stort uttaxeringsbelopp, som kan anses lämpligt för hopbringande af medel till understöd för sviterna af denna strid.

I den proklamation angående den allmänna arbetsinställelsen, som Landssekretariatet utfärdat i enlighet med Representantskapets beslut, kräfvades stora oppoffringar af alla dem, som den 4 augusti skola gå ut i den påbjudna arbetsinställelsen, och i anslutning härtill anser sekretariatet, att de i arbete eventuellt kvarvarande måste ikläda sig en i någon mån motsvarande oppoffring. Gifvet är, att pålagorna härvid ej kunna fullständigt jämnt avvägas, framförallt därför, ett en del af de, som nödgas stanna i arbete, äro så lågt aflönade, att ingen möjlighet föreligger att af dem uttaga ett tillräckligt högt uttaxeringsbelopp. Till dem, som äro bättre situerade och som komma i åtnjutande af högre aflöning, vädjar sekretariatet därför, att i form af frivilliga bidrag lämna ett tillskott utöfver den uttaxering som härmed påbjudes.

Under den tid härvid påbjudna uttaxering pågår, skola förbundsstyrelserna till Landssekretariatet veckovis afgifva rapport öfver det antal medlemmar förbundet har indragna i striden jämte uppgift öfver det antal, som eventuellt fortsätta i arbetet. För dessa senare ha styrelserna att till Landssekretariatet utan afdrag inbetala uttaxering enligt här nedan angifvet belopp.

Med stöd af ofvanstående upphäfves härmed den af Landssekretariatet enligt cirkulär n:r 92 af den 5 juli 1909 påbjudna uttaxeringen från och med veckan 25—31 juli 1909.

Samtidigt påbjudes från och med veckan 1—7 augusti 1909 en uttaxering af 4 kronor för helt samt 2 kronor för halft betalande medlem per vecka, för alla Landsorganisationens medlemmar, som efter den 4 augusti under den allmänna arbetsinställelsen eventuellt fortsätta i arbetet.

Uttaxeringen upptages på sedvanligt sätt och skall första veckans uttaxering enligt här fastställt belopp vara insändt till resp. förbundsstyrelser måndagen den 9 augusti 1909, hvarpå förbundsstyrelserna öfverbringa de samlade beloppen till sekretariatet senast onsdagen den 11 augusti o. s. v. vecka efter vecka, intill dess Landssekretariatet utfärdar påbud om förändring uti eller upphäfvande af denna uttaxering.

Landssekretariatet förlitar på, att hvarje medlem gör sin plikt, och att ingen, trots dessa betungande pålagor, sviker sina kamrater i den utomordentliga situation, hvari vår gamla bepröfvade svenska fackföreningsrörelse nu befinner sig.

Stockholm den 31 juli 1909.

För Landssekretariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordförande.

Landsorganisationens cirkulär n:r 101.

Till Samtliga fast anställda funktionärer i arbetarerörelsens olika grenar!

Som känt är, har Landssekreterariatet, efter därom af Representantskapet fattadt beslut, påhjudit allmän arbetsinställelse för Landsorganisationens medlemmar fr. o. m. 4 augusti 1909, samt därvid nödgats dekretera, att intet understöd utgår till de i striden deltagande. Anledningen till denna åtgärd är för Eder alla nogsamnt känd, så att vi här ej behöfva angifva densamma.

Emellertid kräfves ju på grund af dessa kända förhållanden stora uppoffringar af alla dem, som skola gå ut i denna jättestrid för allas gemensamma intresse, och det är därför viktigt, att pålagorna i samband härmed fördelas ut så vidsträckt som möjligt, samt att alla åtgärder vidtagas för hopbringande af medel till understöd åt dem, som drabbas af sviterna af denna jättekamp.

För att fylla de behof, som i detta afseende öppna sig, har Landssekreterariatet redan utverkat kraftigt stöd från våra broderländers organisationer i Danmark, Norge och Finland, och ha dessutom särskilda åtgärder vidtagits för att från den stora internationella organisationen erhålla ekonomisk hjälp. Vidare påläggas de af tvingande omständigheter eventuellt under storstrejken i arbete kvarvarande medlemmarna en rätt hög uttaxering, hvarjämte en frivillig insamling kommer att iscensättas ut öfver hela landet.

Ösoökt uppstår härjämte den frågan, hvilka förpliktelser de i rörelsen fast aflönade funktionärerna skola ikläda sig. Efter öfverläggning härom har Landssekreterariatet kommit till den slutsatsen, att de fast aflönade funktionärerna fr. o. m. veckan 1—7 augusti 1909 och intill dess den stora allmänna arbetsinställelsen är afblåst, som understöd till de utedstängda arbetarna må afstå hela sin till resp. funktionärer utgående veckolön.

Vi ställa härmed en liflig vädjan till samtliga funktionärer i arbetarerörelsens olika grenar att fatta ett afgörande beslut hvar för sig i denna sak, samt att hvar och en personligt tillsänder Landssekreterariatet meddelande därom.

Medlen kunna därpå för hvarje ort hopsamlas på sätt funktionärerna finna lämpligt för att jämte förteckning öfver bidragsgifvarna öfversändas till Landssekreterariatet.

Vi uttrycka vår förhoppning om att anslutningen skall blifva allmän och enhetlig till förslaget i fråga från alla dem det vederbör.

Med hälsning.

Stockholm den 31 juli 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordförande.

Landsorganisationens cirkulär n:r 102.

Regler och bestämmelser att iakttaga under den allmänna arbetsinställelsen.

Lugn och ordning skall vidmakthållas.

Med hänvisning till hvad i Landssekreterariatets proklamation i cirkulär n:r 98 anförts och de undantag, som i nämnda proklamation gjorts för

vissa arbetens indragande i den allmänna arbetsinställelsen, samt den manning till lugn och ordning, som däri riktats till landets arbetare, får sekretariatet härmed utsända följande närmare ordningsföreskrifter:

1) Arbetskraft skall ställas till förfogande för transport af sjuka, och läkare skola på vanligt sätt betjänas för sina sjukbesök.

2) Om läkemedel tryta vid sjukhus, skall på begäran transport af sådana äga rum.

3) Transport af aflidna och hvad därmed står i samband skall oförhindradt fullgöras; dock må organiserade arbetare ej anse sig skyldiga att vid begravningskörning tillhandagå i större utsträckning än med körsel af likvagn jämte en vagn för anhöriga.

4) Hvarje körsven skall vara försedd med ett från vederbörande organisation utfärdadt frikort.

5) Vården af lefvande djur skall utan afbrott fullföljas.

6) Kommunstyrelserna anmodas att omedelbart för hvarje ort sammankalla styrelserna för befintliga fackföreningar till gemensamt möte, där ett strejkskott tillsättes med uppdrag att leda och ordna förhållandena på platsen i enlighet med af Landssekreteriatet, förbundsstyrelser eller afdelningar fattade beslut. Strejkskottens närmaste uppgift skall vara:

att lämna råd och upplysningar angående arbetsinställelsen och till däri deltagande;

att anordna och leda eventuellt behöfliga möten under arbetsinställelsen;

att utfärda de kort, som angifvas i punkt 4 af dessa bestämmelser;

att noggrant öfvervaka, att ordning är rådande på platsen; samt

att under konflikten uppehålla förbindelse med Landssekreteriatet och delgifva de tillkännagifvanden, sekretariatet kan komma att utfärda.

Omedelbart som strejkskott är utsedt, skall namn och adress på korresponderande insändas till Landssekreteriatet.

7) I och för ordningens upprätthållande skola strejkskotten omedelbart gå i författning om utseendet af tillräckligt antal ordningsmän bland härför fullt tillförlitliga personer. Utskotten böra hvar på sin ort rådgöra med vederbörande polismyndigheter om utförfandet af dylik ordningsmannabefattning, och må ordningsmännen förses med skriftlig fullmakt samt bära synligt tecken på, att de ha uppdrag att tjänstgöra som sådana. Ordningsmännen skola noggrant handla i öfverensstämmelse med polismyndigheternas föreskrifter.

8) På platser, där kommunstyrelse eventuellt ej finnes, må fackföreningstyrelserna själfva vidtaga åtgärder för sammankomst, som ofvan sägs, och i öfrigt fullgöra hvad här är föreskrifvet.

Stockholm den 2 augusti 1909.

För Landssekreteriatet:

Herm. Lindqvist.
Ordförande.

Landsorganisationens cirkulär.

Till Sveriges organiserade arbetare.

In i fackföreningarna!

Som känt är, ha de organiserade arbetarna i landet genom arbetsgifvarnas hänsynslösa stridstaktik bringats att som skydd och värn för sig besluta tillgripa allmän arbetsinställelse.

Landssekretariatets proklamation om denna allmänna arbetsinställelse har rönt fullständigt allmän ankläng ute i landet bland de organiserade arbetarna, hvarpå bevis dagligen lämnas genom en mängd sympatiuttalanden, som ingå till Landssekretariatet. De organiserade arbetarna stå fullt beredda att nu upptaga jättekampen, väl vetande att striden blir hård, då de härvid ha att gå i strid mot det starka bolagsväldet, mot allt koncentreradt kapital, hela den samlade arbetsgifvarekåren i landet, stödd och omgärdad, med högst få undantag, af hela den borgerliga pressen, som i olika vändningar söker misstänkliggöra arbetarnas rättträdiga sträfvanden, och som nu slunga ut sina påståenden, att striden för arbetarna redan från början är förlorad.

Hos hvarje organiserad arbetare i landet ligger dock med fasta och djupa rötter en annan säker inneboende uppfattning. De känna, hvilken jättekraft som ligger i en allmän arbetsvägran. De veta allt för väl, att då de mångtusende idoga armarna, som dock ytterst hålla samhällsmaskineriet i gång, upphöra med sina funktioner, så afstannar därmed hela det pulserande samhällslifvet, arbetsgifvarna äro för få att uppehålla samhällsmaskineriet, kapitalet blir dödt och värdelöst, och samhället märker då som först, hvad värde de föraktade kroppsarbetarnas seniga armar representera i samhället.

Utgången af den förestående stora jättekampen kan ej vara omtvistad, under förutsättning att hela arbetarklassen håller obrottsligt enigt samman i den stora kraftmätningen.

Det är på splittringen bland arbetaremassorna, som arbetsgifvarna och kapitalisterna bygga sin seger, utan denna splittring skall segern vara arbetarnas. Den gamla bepröfvade svenska fackföreningsrörelsen kan ej splittras eller slås sönder, enigheten bland de organiserade är orubblig, men i en strid sådan som den nu förestående, beror utgången i stort sedt på alla dem, som ännu ej tillhöra fackorganisationen.

Frågan blir här, om de ännu af olika anledningar vid sidan om sina organisationer stående arbetarna skola tjäna arbetsgifvarnas eller sina egna klasskamraters intressen.

Att arbetsgifvarna inse vikten af att för sina intressen få utnyttja de oorganiserade arbetarnas tjänster, framgår klart och tydligt redan vid genomläsandet af Svenska Arbetsgifvareföreningens stadgar. Däri är nämligen bl. a. fastställt, att delägare, vid äfventyr att eljes utgifva skadestånd, skall fullfölja af fullmäktige eller stämman fattadt beslut om lockout, men är delägare därvid ej pliktig att utestänga arbetare, hvilka skriftligen eller muntligen i vittnens närvaro förklara, att de icke tillhöra den hufvudorganisation, hvartill de i konflikten indragna arbetarna höra, samt förbinda sig att icke med penningar understödja utestängda arbetare eller deras organisation.

Vid de nu iscensatta lockouterna ha emellertid de oorganiserade arbetarna i hufvudsak lämnat sitt arbete i förening med sina organiserade kamrater, hvilket föranlett arbetsgifvarna att offentliggöra ett tillkännagivande, hvarigenom utlovas, att de arbetare, som afgifva muntlig eller skriftlig förbindelse i enlighet med Svenska Arbetsgifvareföreningens ofvan angifna bestämmelse, och som infinna sig till arbete, då fabriksdriften för de icke utestängda arbetarna upptages, utbetala viss ersättning äfven för den tid arbetet varit inställt.

I dagarna har dessutom synbarligen från arbetsgifvarehåll genom massspridning utdelats ett anonymt cirkulär, uti hvilket »arbetare, som ogilla

storstrejken», genom arbetsgifvarnas mun tala för splittring bland arbetaremassorna.

Ställa vi arbetsgifvarnas ofvan relaterade åtgärder i belysning af ett annat stadgande i Svenska Arbetsgifvareföreningens stadgar, så klarlägges i detta sammanhang, att de organiserade arbetsgifvarnas sträfvan går ut på, att med de oorganiserades tillhjälp icke allenast beröfva de organiserade hvarje medbestämmande på arbetsvillkoren genom sina organisationer, utan äfven att med företrädesrätt i arbete åt de oorganiserade blifva i tillfälle utestängda de organiserade kamraterna af samma klass.

I Svenska Arbetsgifvareföreningens stadgar, par. 23, är nämligen bl. a. föreskrifvet följande:

Delägare är förbjudet att under pågående strejk eller lockout eller därefter, i strid mot styrelsens kungjorda beslut, i arbete använda strejkande eller utestängda arbetare från andra verk och företag eller eljes understödda sådana; börande styrelsen vidtaga lämpliga åtgärder för möjliggörande af dessa bestämmelsers efterlevnad. Uppsätlig öfverträdelse häraf föranleder skadeståndsskyldighet.

Det gäller sålunda för de oorganiserade arbetarna att öfverväga, om de skola förråda sin egen klass och sina egna intressen genom att följa arbetsgifvarna på af dem anvisade vägar, eller om de vilja stödja sina klassbröder i den nu förestående jättekampen och därigenom göra det möjligt för sig och sina kamrater att fortfarande få äga ett visst medbestämmande öfver sina arbetsvillkor.

Genom ett samladt och enigt uppträdande af alla arbetare skola arbetsgifvarnas sträfvan i detta afseende fullständigt omintetgöras.

För att underlätta en sådan enig samling och ett enhetligt och gemensamt uppträdande af hela den svenska arbetareklassen har sekretariatet, därtill äfven bringadt af arbetsgifvarnas här skildrade stridssätt, funnit sig böra fatta följande beslut, som härmed kungöres för landets samtliga oorganiserade arbetare.

Hvarje nu oorganiserad arbetare i landet, som senast 15 aug. 1909 ingått som medlem i till Landsorganisationen ansluten organisation, skall vid afvecklingen af den nu förestående jättestriden behandlas lika med förutvarande medlemmar beträffande det stöd, som moraliskt och ekonomiskt kan gifvas från Landssekretariatets sida i de blifvande sviterna efter den stora kraftmätningen.

Vi hoppas, att alla såväl organiserade som oorganiserade skola rätt uppfatta och uppskatta denna åtgärd, samt att föreningsstyrelser och alla bidraga till underlättandet af ett godt resultat af detta sekretariatets beslut.

Låt jättestriden sluta med 100,000 nya medlemmar i Landsorganisationen såsom ett det mest värdiga svar på arbetsgifvarnas årslånga angrepp mot våra organisationer och såsom en ytterligare tryggande garanti för en god och för arbetareklassen lycklig uppgörelse.

En obrottslig solidaritet och enighet inom hela arbetareklassen, det är den kraft, som ej kan nedbrytas.

Stockholm den 2 augusti 1909.

För Landssekretariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 103.

Till Landsorganisationens medlemmar.

Förändrad tid för Landsorganisationens kongress.

På grund af den af kända anledningar i dagarna ikraftträdande allmänna arbetsinställelsen, har sekretariatet nödgats besluta förändring af tiden för afhållandet af Landsorganisationens kongress, för hvilken tiden ursprungligen varit bestämd till dagarna 16—22 augusti 1909.

De närmare orsakerna härtill äro, dels att en del af det för kongressen nödiga förarbetet ej kunnat verkställas, samt särskildt, emedan sådana förhållanden med den allmänna arbetsinställelsen inträda, att ett regelbundet och ordnad kongressarbete svårligen kan bedrivas.

Med stöd häraf utsätter Landssekretariatet tiden för Landsorganisationens femte ordinarie kongress till dagarna 4—10 oktober 1909, då kongressen öppnas först nämnda dag kl. 10 f. m. i Folkets Hus i Stockholm, salen A.

Så snart samtliga fullmakter ingått, skall Landssekretariatet utarbeta ombudsförteckning samt utfärda inträdeskort för de valda ombuden och öfriga deltagare, hvilka kort därpå tillställas ombuden genom resp. förbundsstyrelser.

Stockholm den 3 augusti 1909.

För Landssekretariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordförande.

Landsorganisationens cirkulär n:r 104.

Till Sveriges rättänkande medborgare!

Gif ekonomiskt stöd åt de kämpande arbetarna!

Sveriges organiserade arbetare ha nu till själf försvar bringats ut i en jättestrid af fullkomligt obegränsad omfattning. Under lång tid och med seg ihärdighet har man på arbetaresidan sökt att på förhandlingens väg komma fram till uppgörelser och lösning i förekommande tvistefrågor, hvilket äfvenledes i stor utsträckning kröntes med framgång. Ständigt ha dock dessa förhandlingar måst föras och uppgörelserna ske under trycket af och hotet om stora lockouter.

I känslan af den makt ett koncentreradt kapital besitter, har särskildt Svenska Arbetsgifvareföreningen fortsatt med sina lockouthot i oafbruten följd och i alltid vidgad omfång, och föreningens sista beslut innebär, att ända till 163,000 arbetare eventuellt skulle kastas på gatan genom fortsatt utestängning, om ej arbetarna böjde sig för föreningens kraf på afsevärda nedsättningar i lönerna för stora grupper af arbetare.

Då arbetarna ej i dessa dyra tider, då dyrtidstillägg beviljas tjänstemän och andra, kunnat böja sig för nedpressningsukasen, ha nu hundra tusentals arbetarefamiljer tvingats ut i bitter kamp för sin tillvaro.

Då på detta sätt alla arbetare, som eljest genom inbördes upoffringar stödjä hvarandra i den sociala kampen, beröfvats sina inkomster och som en följd däraf möjligheten att förhjälpa hvarandra till bröd och uppehälle,

nödgas vi härmed att på de i strid varande arbetarnas vägnar vädja till rättänkande medborgare äfven stående utom arbetarnas led, att gifva sitt bidrag till hjälp åt de kämpande.

Vi äro förvissade om, att det finnes många medborgare i Sveriges land, som fullt förstå och uppskatta det rättvisa uti arbetarnas sträfvanden, och som inse, att arbetarna ej sökt utan påtvungits denna strid, till sitt omfång större och mera genomgripande än någon social strid till förene, samt att de af dessa grunder gärna skola lämna största möjliga bistånd i form af ekonomisk hjälp.

På grund af de omfattande redogörelser öfver denna sociala jättestrid, som redan lämnats i arbetarnas dagspress, anse vi det obehöfligt att mera ingående redogöra för striden ifråga samt inskränka oss därför att rikta en sann vädjan till alla rättänkande medborgare i landet, att genom ekonomisk hjälp bispringa de för sina lifsintressen kämpande arbetarna här i landet. För ändamålet utfärdade bidragslistor kunna rekvireras eller afhämtas å Landssekreteriatets expedition, Barnhusgatan 16, dit hopsamlade bidrag äfvenledes öfversändas under adress endast Landssekreteriatet, Stockholm.

För ytterligare spridning tillåta vi oss sända denna vädjan jämte bidragslistor till samtliga arbetarekommuner i landet, under hopp om, att dess styrelser välvilligt skola biträda vid denna frivilliga insamling.

Vi hoppas, att såväl enskilda som korporationer skola gifva ett det kraftigaste stöd i enlighet med här gjord framtällning samt framföra å de kämpande arbetarnas vägnar på förhand ett varmt tack härför.

Offentlig redovisning skall lämnas efter insamlingens slut.

Stockholm den 4 augusti 1909.

För Landssekreteriatet:

Herm. Lindqvist.

Ordförande.

Landsorganisationens cirkulär n:r 105.

Till vederbörande strejkutskott.

Statistik öfver arbetsinställsens omfattning.

För åstadkommandet af en fullt tillförlitlig öfversikt öfver det antal arbetare, som deltaga i den allmänna arbetsinställelsen, få vi härmed hemställa till Eder, att omedelbart vidtaga nödiga åtgärder för åstadkommande af en tillförlitlig sammanräkning af deltagarna.

Strejkutskotten må själfva hvar för sin ort afgöra, hur räkningen skall verkställas. Olika sätt kunna ju härvid användas, anpassade efter platsernas storlek m. m.

På mindre platser torde personlig anmälan kunna ske direkt hos strejkutskottet, men på större platser torde räkningen böra verkställas genom befintliga fackföreningar, som därpå lämna resultaten till strejkutskottet på platsen. Särskilda anordningar måste dock gifvet vidtagas för att få räkning verkställd bland äfven de oorganiserade.

Räkningen må verkställas så att den bestämdt anger antalet deltagare måndagen den 9 augusti 1909, och må sammanräkningar af strejkutskotten göras hastigast möjligt för att snarast få resultaten insända till Landssekreteriatet. Genom denna undersökning skall en fullt exakt uppgift på antalet deltagare, organiserade och oorganiserade, män och kvinnor hvar för sig åstadkommas.

Såsom organiserade räknas alla, som äro till fackföreningar anslutna, oafsedt om de äro anslutna till Landsorganisationen eller ej.

Sekretariatet torde någon senare dag komma att hemställa om ny räkning, hvarom vi då skola göra särskild framställning.

Uppgifterna må insändas på här vidfogad blankett under adress Landssekretariatet, Stockholm.

Vi hoppas hvarje strejktuskott skall punktligt och noggrant fullgöra detta uppdrag, då det ur flera synpunkter är af stor vikt för Landssekretariatet att äga vetskap om arbetsinställsens omfattning.

Stockholm den 6 augusti 1909.

För Landssekretariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordförande.

Landsorganisationens cirkulär n:r 106.

»Svaret.»

Landssekretariatets tidning.

Utkommer hvarje morgon under storstrejken.

Till vederbörande strejktuskott.

Sedan Svenska Typografförbundet nu fattat beslut om deltagande i den allmänna arbetsinställelsen genom nedläggandet af arbetet öfver hela landet på kvällen måndagen den 9 dennes, har Landssekretariatet vidtagit åtgärder för utgifvandet af en periodisk skrift för daglig spridning öfver hela landet. Öfverenskommelse härom är träffad mellan oss och styrelsen för Svenska Typografförbundet.

»Svaret» blir namnet på det meddelande, som Landssekretariatet kommer att utgifva under den tid den allmänna arbetsinställelsen varar. »Svaret» utgifves af Landssekretariatet genom en härför särskildt tillsatt redaktion, som förlägges till sekretariatets lokaler. Redaktör och ansvarig utgivare blir hr G. Gerhard Magnusson.

Detta Landssekretariatets meddelande får en stor och viktig uppgift att fylla i den nu pågående striden, sedan den öfriga tidningspressen upphört att utkomma.

För att emellertid »Svaret» skall kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin stora uppgift, vädja vi till samtliga strejktuskott landet rundt att för hvarje dag insända en skriftlig rapport öfver ställningen på den plats, där utskottet verkar. Dessa uppgifter måste insändas hvarje dag, ty endast därigenom kan »Svaret» bli hvad den är afsedd att blifva, en trogen afspegling af situationen i landets olika delar. Händer något, så insänd en kort, fullt sannfärdig rapport om saken — i trängande fall pr telefon eller telegraf — och händer intet, så gif dock ett meddelande därom. För hvarje dag måste Landssekretariatet ha hela situationen klar för sig, och hvarje strejktuskott bör inse den absoluta nödvändigheten af att stå i daglig rapport med centralledningen.

Alla bref och rapporter af detta slag sändas under adress »Svaret», Landssekretariatet, Stockholm.

Resp. strejktuskott ombedjas för hvarje plats utse en eller flera lämpliga personer, som ta hand om distribueringen af »Svaret». Tidningen sändes ut hvarje morgon från Stockholm till alla strejktuskott, och det är härvid viktigt, att utskotten distribuera den erhållna upplagan, så att

den erhåller största möjliga spridning. Angående den önskade upplagens storlek torde utskotten genast insända rekvisition därå till »Svarets» expedition.

»Svaret» skall säljas för 5 öre pr ex., men redovisas af utskotten med 3 öre pr ex. till »Svarets expedition», dit alla rekvisitioner och förfrågningar rörande distributionen äfven insändas. Eventuellt öfverblifna, osålda exemplar behållas af utskotten i händelse af återrekvisition från »Svarets» expedition.

OBS. följande adresser:

Redaktionen af »Svaret», Landssekreterariatet, Stockholm.

Expeditionen af »Svaret», Folkets Hus, Stockholm.

Telefoner:

»Svarets» redaktion: Riks. 178, 89 65. Allm. 43 64, 57 87.

»Svarets» expedition: Riks. 44 57. Allm. 68 68.

Vi rikta till slut en liflig vädjan till samtliga strejkutskott att ej lämna någon möda ospard vare sig rörande insändandet af uppgifter och meddelanden till denna landets enda offentliga tidning och ej heller rörande distribuering och spridning af densamma.

Sker detta, skall »Svaret» fylla en stor mission i den allmänna arbetsinställelsen år 1909.

Stockholm den 9 augusti 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordförande.

Landsorganisationens cirkulär n:r 108.

Till vederbörande strejkutskott.

Hjälp till de mest behöfvande af de stridande arbetarna.

Jättestriden mellan kapital och arbete har nu med oförminskad kraft fortgått i en och en half vecka, och med stark solidarisk makt ha cirka 300,000 arbetare i landet kämpat i striden utan understöd.

Solidaritetsens bud har visat sig vara starkt och kraftigt, och proklamationen om allmän arbetsinställelse har i alla delar efterföljts af landets arbetaremassor, organiserade och oorganiserade.

Striden skulle enligt proklamationen utkämpas utan reglementerad understöd, och lojalt ha arbetaremassorna böjt sig härför samt nu utan inkomster enigt hållit ut i striden i snart två veckors tid. Med det omfång striden har, måste sekretariatet äfven i fortsättningen bestämdt vidhålla proklamationens föreskrifter i denna punkt.

Då emellertid själfvallet mången arbetare med stor familj eller sådana, som tidigare haft små inkomster och därtill af arbetslöshet eller förutgående strider blifvit urständsatta att nu skydda sig eller förskaffa sig det oundgängligaste för livets uppehälle, har Landssekreterariatet funnit sig böra besluta, att hjälp fr. o. m. nu bör utgå till de mest behöfvande af de i striden deltagande.

Strejkutskotten uppfordras därför härmed, att omedelbart bland samtliga i striden deltagande arbetarna på platsen företaga undersökning, om

behof förefinnes af dylikt nödhjälpsunderstöd, samt till sekretariatet genast afgifva rapport därom med uppgift om det lägsta belopp, som för afhjälpande af denna nöd kan för vidkommande plats vara erforderlig.

På större platser må denna undersökning lämpligast kunna göras genom styrelserna för vederbörande fackförbundsafdelningar, som därpå lämna sina uppgifter till vederbörande strejkutskott, och på de mindre platserna torde strejkutskotten direkt kunna sällfva verkställa denna utredning.

Hvarje utskott må finna det angeläget att härvid endast medräkna och upptaga de arbetare och familjer, som äro mest i behof af hjälp. Intet annat understöd utgår från vare sig Landsorganisationen eller till denna anslutna fackförbund under den tid den allmänna arbetsinställelsen varar.

Strejkutskotten uppmanas att genast verkställa här nämnda undersökning samt därom insända uppgift till sekretariatet, och torde aflägsat belägna platser telegrafiskt insända sina uppgifter.

Strejkutskotten skola därpå mot redovisningsskyldighet utbetala anslagna belopp, och kräfves härvid noggranhet och punktlighet i alla afseenden.

Äfven må utskotten pröfva lämpligheten af att, där så ske kan, utdela hjälpen genom i kooperativa affärer inköpta matvaror.

Fast och enig sammanhållning bland de kämpande arbetaremassorna, hjälp till de mest behöfvande, obrottslig solidaritet inom hela arbetarklassen, och striden skall utkämpas till ett för arbetarna lyckligt slut.

Stockholm den 15 augusti 1909.

Med broderlig hälsning

För Landssekretariatet:

Herm. Lindqvist.

Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 110.

Till Sveriges kämpande arbetare.

Kraftig samling i striden.

I öfver två veckor har nu den stora jättestriden fortgått, alltjämt under samma lugna, men beslutsamma stämning från arbetarnas sida. Såväl de direkt utkastade 80,000 som de ännu vida större massor, hvilka till svar på denna utkastning af offervillig solidaritet nödgades nedlägga arbetet, ha i hela sin hållning visat, att Sveriges arbetarklass förstår att föra de korslagda armarnas kamp på ett sätt, som ovillkorligen tilltvingat sig respekt och erkännande i vida kretsar i både in- och utlandet.

Arbetarna ha insett och förstätt, att deras lugna men beslutsamma gemensamma vägran af sin arbetskraft är i denna strid, som påtvungits dem, ett verkligt effektivt påtryckningsmedel. Där är den afgörande punkten.

När mass-strejken allt mera förlamar hela vårt industriella lif, betyder det för stridens utgång intet, om en handfull öfverklass i hufvudstaden och på andra platser med glad förvåning finner sig kunna nödtorftigt lära så mycket, att den får myndigheternas benägna tillstånd att för några dagar ikläda sig nyttiga arbetares skepselse. Med dessa maskerade utklädnader

inbillar man sig på motsidan ha krossat arbetarna och deras kampmedel, då man i verkligheten icke ens därmed berört kärnan i den kamp arbetarna föra.

Nej, de för sin rätt kämpande arbetarna hålla obrottsligt samman i striden ut öfver hela landet, och högerns och motståndarnas illojala energiska ansträngningar att splittra arbetarmassornas sammanhållning genom förvrängda uppgifter om ställningen på arbetsarsidan, har kommit fullständigt på skam samt studsat tillbaka mot arbetarnas fasta solidariska beslutsamhet.

Striden hvilar på ett underlag så fast, att den ej kan sprängas genom förvrängda framställningar. Vi äro äfven förvissade om att vår gamla bepröfvade fackföreningsrörelse skall bestå i det hårda prof den nu är satt uti, och det är under denna fasta öfvertygelse vi vädja till alla och en hvar att i stridens fortsättning uppmärksamt lystra till och följa solidaritetens bud. Sker detta, skall utan tvifvel en för arbetareklassen lyckosam afslutning framgå ur denna jättekraftmätning.

Det gäller nu kamp för hela arbetareklassen, utan åtskillnad på organiserade och oorganiserade, i det att stridens lösning och resultat blir afgörande för hela arbetareklassens intressen.

Förutom den lugna besinning och målmedvetna kraft, som af de svenska arbetarna inlagts i denna strid, har allt ifrån stridens början den meningen gjorts gällande, att striden från arbetarnas sida skulle föras så långt det varit möjligt humant. Det är på andra sidan man har att söka dem, som, hvad det vill synas, ej ogärna skulle se, att striden finge en annan karaktär, för att arbetarna med vapenmakt skulle kunna nedgöras. Arbetarna förstå däremot, att deras sak intet kan vinna af kampens brutalisering, men att en sådan afvikning från hittills iakttagen hållning skulle i högsta grad försvåra den slutliga uppgörelsen.

Utgående från denna uppfattning fattade Representantskapet sitt beslut om de bekanta undantagen från den allmänna vädjan till deltagande i denna arbetsinställelse. Mot humant fortsättande af värden af sjuka människor och af djur har icke heller nämnvärda invändningar förports. Hvad angår vattenverken i städerna, är det påtagligt, att vatten behöfs för alla, icke minst för arbetarna, hvilka äfven svårigen torde kunna undvara sådant. Belysningen bör vidmakthållas i den allmänna ordningens intresse, som alla erkänna sammanfaller med storstrejkens eget intresse. Och hvad slutligen renhållningen angår, skulle det ha varit ansvarslost, i främsta rummet mot arbetarna själfva, att inför möjligheten till epidemier afstånga detta ur den allmänna hälsovårdens synpunkt nödvändiga arbete.

Öfver så godt som hela linjen ha också arbetarna beaktat dessa synpunkter — den konflikt, som uppstod vid Stockholms gas- och elektricitetsverk, hade sin särskilda orsak i en utmanande militärförläggning. Under stridens fortgång ha emellertid framställningar hopat sig hos Landssekreteriatet att, särskildt med hänsyn till myndigheternas partiska uppträdande och motståndarnas utmaningar, upphäfva beslutet och kalla ut äfven renhållningsarbetarna i striden.

De känslor, som så tagit sig uttryck, förstå vi till fullo.

De, som dagligen framhäfva, att de ha sin »skyddsskär», som står färdig att ersätta renhållningsarbetarna, ha knappt någon rätt att beklaga sig, om arbetarna skulle vilja ta dem på orden och låta »kären» visa, hvad den duger till på det området. Och den upprörande partiskhet, som särskildt i Stockholm och vissa andra platser framträdte från myndigheters och en viss allmänhets sida, måste själfallet väcka en stämning hos arbetarna för att möta denna hänsynslöshet med samma vapen.

Likafullt är det vår fasta mening, att i en strid som denna stämnings-synpunkter icke böra få bli de slutligt afgörande, när de klara förnufts-skälen fordra vidhållande af den beslutade linjen.

Utom att de ursprungliga skälen för här berörda undantag kvarstå i full kraft, måste arbetarna också säga sig, att en renhållningsstrejk icke skulle på något sätt verkligt stärka ställningen på den sidan. Men framför allt: det är icke på en mer eller mindre effektiv renhållningsstrejk i Stockholm och eventuellt någon mera stad, som denna jättekamp öfver hela landet beror. Kärnpunkten ligger, som ofvan framhållits, icke i gatuförhållanden o. dyl. i ett par storstäder, utan i frågan, om industriidkarna i landet tåla vid storstrejkens förlamande inverkan. Det är mot dem, de organiserade arbetarna slå sitt slag, hvilka med lockoutklubban som ständigt svingadt vapen velat beröfva arbetarna deras under årslånga ansträngningar tillkämpade medbestämmanderätt på arbetsvillkoren. Där afgöres jättestriden, icke annorstädes.

Landssekreterariatet måste därför, efter samvetsgrann och upprepad profning, för sin del bestämdt vidhålla sin förut tillkännagifna ståndpunkt rörande de i proklamationen från den allmänna arbetsinställelsen undantagna arbetargrupperna.

Motståndarnas första anstorm för att komma de landet rundt kämpande lederna att vackla är afslagen.

Två veckors kamp har ingalunda bräckt solidariteten hos den svenska arbetareklassen. Fortsatt uthållighet, och den stora försvarsstriden skall vara med ära genomkämpad och arbetarnas medbestämmanderätt öfver arbetsvillkoren för framtiden tryggad.

Stockholm den 19 augusti 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär.

Tillkännagifvande.

Landsorganisationens Representantskap, som i dagarna är samladt i Stockholm, har beslutat genom strejkutskotten för nästkommande vecka utbetala ett något större belopp till hjälp åt de behöfvande, än som under sista veckan utgått.

Strejkutskotten uppfordras därför att tisdagen den 24 dennes i enlighet med bestämmelserna i cirkulär nr 108 till sekretariatet insända bestämd uppgift om nödvändigt erforderligt belopp.

Stockholm den 21 augusti 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär.

Till Landsorganisationens medlemmar och öfriga i jättestriden kämpande arbetare.

Med anledning af från en sidoorganisation på arbetaresidan, Svenska Arbetareförbundet, utgåendet meddelande om återgång till arbete, oaktadt ingen uppgörelse är träffad i den nu pågående striden, vilja vi härmed

rikta en maning till alla öfriga arbetare att ej låta detta från en viss arbetaregrupp mot den öfriga arbetareklassen riktade angrepp i något afseende inverka på sammanhållningen i striden. Proklamationen från nämnda förbund, som i sin helhet återgifves på annat ställe i »Svaret», är till sitt innehåll affattad i enlighet med våra motståndares uppfattning, och talar aktstycket i detta afseende för sig själf.

Det skall dock snart visa sig, om medlemmarna inom denna organisation skola följa den af vederbörande gifna parollen till splittring i den nu pågående striden.

Enighet må råda, tills uppgörelse vunnits i kampen.

Stockholm den 21 augusti 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär.

Till Strejkskotten.

För vinnande af tid uppmanas härmed på detta sätt vederbörande strejkskott att måndagen den 23 aug. företaga en noggrann räkning af de i striden indragna arbetarna å hvarje plats och att ovillkorligen insända uppgifterna till Landssekreterariatet tisdagen den 24 innevarande månad.

Räkningen bör omfatta alla de i striden indragna arbetarna, med särskild uppgift å organiserade och oorganiserade.

Noggranna och korrekta uppgifter fordras till angifna dato, och böra dessa räkneuppgifter lämnas å särskilda papper, å hvilka inga andra uppgifter få förekomma.

Stockholm den 21 augusti 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 112.

Till Sveriges kämpande arbetare.

Stridsställningen för närvarande.

Landsorganisationens Representantskap, som varit samladt i Stockholm till öfverläggning om den nuvarande ställningen af striden och därvid till särskild behandling haft uppe frågan om frontförändring i den samma, har efter ingående ompröfning beslutat, att striden tillsvidare må fortsättas i oförändrad form.

Kampen har nu öfvergått till att blifva en klass-strid. Hela samhället har med kraft kastat sig emot de för sin rätt kämpande arbetarna. Från de högsta kretsarna och ända ned igenom synas alla och enhvar stå som arbetarnas svurne motståndare, på alla tänkbara sätt stödjande hvarandra för att krossa arbetarna i denna af arbetsgifvarna påtvungna strid.

Hänsynslöst far hela tidningspressen fram, ständigt sysslande med arbetarnas angelägenheter. Med förvrängda framställningar söker man på allt sätt splittra sammanhållningen bland de kämpande arbetarna. Medan å ena spalten under feta rubriker i bjärta färger framställles den nöd och svält arbetarna äro underkastade, antecknas å spalten bredvid

med förtjusning regeringens uttalande, att föreliggande förslag till medling ej till någon åtgärd föranleder.

I snart fyra veckor ha arbetaremassorna landet rundt i trots af allt detta motstånd, alla förvrängda uppgifter om ställningen på arbetaresidan, alla trakasserier af olika slag dock enigt hållit samman i denna jättekraftmätning. Genom detta prof på uppoffrande solidaritet och den lugna lojalitet, hvarmed striden förts från arbetaresidan, har Sveriges arbetareklass gifvit sig obetingad rätt till erkännande, men detta synes vara ett främmande begrepp för våra motståndare.

Då emellertid Representantskapet funnit sig böra vädja till Sveriges arbetare om fortsatt enig kamp med oförändrade stridslinjer, så har detta varit förestafvadt af för Representantskapet fullt afgörande skäl. Hvarje arbetare må minnas, att det är arbetsgifvarna, som iscensatt denna strid, och att arbetarna endast upptagit kampen som själf försvar, och må vidare hvar och en ställa den frågan till sig, om han skall bidra till att den arbetsgifvareorganisation, som hvilat på det industriella storkapitalet, stödd och kraftigt omgärdad af alla reaktionära makter i landet, skall få göra sig till ensamtbestämmande öfver de tusende arbetarnas lefnadsvillkor här i landet.

Striden har blifvit lång, hård och bitter, men vi äro förvissade om att hvarje man och kvinna i den stora kämpande arbetareskaran skall äfven i fortsättningen ikläda sig de stora offer, som nu krävas af alla och enhvar för bevarandet af den medbestämmanderätt, som arbetarna tillkämpat sig under årslångt arbete och stora uppoffringar.

Från utlandets arbetarevärld strömmar de kämpande arbetarna tillmötes sympati och förståelse i kampen, själfallet utgörande bevis på gemensamma klassintressen, och då dessa uttryck för sympati åtföljas af uppmuntrande ekonomiskt stöd, må vi alla däri se en maning till fast sammanhållning, under medvetandet om att vi ingalunda äro lämnade åt oss själfva.

Af de rapporter, som inströmma till Landssekreteriatet, angifves ställningen ut öfver landet fortfarande vara den bästa, och motståndarnas osanna, ständigt och i alla olika vändningar upprepade uppgifter om återgång i arbetet utan uppgörelse, ha på mångahanda sätt blifvit vederlagda.

Den senast officiellt verkställda räkningen af antalet deltagare i arbetsinställelsen, som i dag offentliggjorts, uppvisar ett antal af öfver 255,000 arbetare. Denna siffra är dock missvisande, enär på många platser, enligt hvad vi funnit, upptagits för låga uppgifter. Vi ha dock för tillfället icke sådan undersökning fullt verkställd, att vi öfver hela linjen kunna med andra siffror bemöta uppgifterna ifråga.

Ställningen är sålunda i stort sedt oförändrad, stämningen bland massorna god och enigheten fast och beslutsam. Vid detta förhållande må allt tillsvidare blifva, och Sveriges arbetareklass skall utkämpa denna i många afseenden ojämna strid med ett för den framtida verksamheten godt resultat.

Stockholm den 28 augusti 1909.

För Landssekreteriatet:

Herm. Ländqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär.

Tillkännagifvande till strejkutskotten.

Vi uppmana härmed strejkutskotten att, i likhet med senast gångna vecka, tisdagen den 31 augusti till Landssekreteriatet insända uppgift

om nödvändigt understöd för veckan, med bestämdt angifvande af nu önskadtt belopp.

Med ansökan om medel skall ovillkorligen bifogas uppgift på antalet deltagare i striden för närvarande, organiserade och oorganiserade. Dessa uppgifter skola lämnas å särskildt papper, hvarå inga andra uppgifter få förekomma.

Stockholm den 28 augusti 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 113.

Till vederbörande strejkutskott.

Ett viktigt led i den kamp, de svenska arbetarna nu föra mot sina motståndare, är att känna omfånget af striden genom att äga fullt exakta uppgifter om antalet i striden deltagande arbetare. Hade vi på arbetarsidan i rätt tid kunnat åstadkomma sådana uppgifter, skulle högerpressens lögnery på ett säkrare sätt kunnat besvaras, och vi skulle då äfven ägt möjlighet att kontrollera den officiella statistik, som förts öfver arbetsinställelsen.

Ledsamt nog har det dock brustit i detta afseende. Vi hade hoppats och väntat, att strejkutskotten skulle varit i tillfälle att för hvarje plats till oss lämna korrekta uppgifter på antalet deltagare vid de två tillfällen vi begärt sådana, men så har ej skett, utan många uppgifter saknas ännu. Vi anbefallde räkning den 9 och 23 dennes, men båda dessa räkningar äro defekta, så vi ej kunnat begagna desamma som bevismaterial.

Vi vända oss därför till Eder med en bestämd anmaning att omedelbart få insänd uppgift om antal deltagare i arbetsinställelsen å Eder plats den 23 augusti, organiserade och oorganiserade. Skrif uppgiften å särskildt papper, å hvilket ej får förekomma någon annan uppgift.

Väl inseende att äfven Ni äro strängt upptagna, hemställa vi dock att omedelbart få motse uppgifterna i fråga.

Stockholm den 30 augusti 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 116.

Till vederbörande förbundsstyrelser.

Ett första steg till afveckling af den stora striden.

Med anledning af gjorda förfrågningar till Landsorganisationens ordf. angående innebörden af hans i talet vid Hornsberg använda uttryck »rationell klyfning af det hela», har lämnats följande förklaringar till Sv. Telegrambyrån.

»Regeringen har genom sin kommuniké af den 30 augusti efter vår mening låst fast frågan. Det är oss icke möjligt att gå den väg, regeringen synes ha indirekt anvisat. Vi kunna icke lämna ut några vissa arbetargrupper till uppgörelse på förhand. Det är helt enkelt omöjligt.

På arbetaresidan ha vi i en sådan situation då måst ställa frågan till oss, om möjligen någon annan väg vore framkomlig; vi stå ju nämligen i dag liksom alltid förhandlingsvilliga, om inga omöjliga förhandsvillkor uppställas.

Vår uppfattning har då blifvit den, att i händelse ett förslag komme att föreläggas om afveckling genom en »rationell klyfning» på visst sätt, så skulle vi kunna reflektera därpå. Detta skulle då gå ut på, att vi anbefalld medlemmarna af våra organisationer samt tillrådde öfriga att på bestämd dag åter upptaga arbetet hos alla arbetsgivare med undantag af Svenska Arbetsgivareföreningens medlemmar, under förutsättning att en sådan förändring af striden lämnar garantier för en lösning af det hela.»

Den träffade öfverenskommelsen.

På hemställan af förlikningsmannen Cederborg hafva Landssekreteriatet och styrelsen för Svenska Typografiförbundet samt styrelserna för Sveriges Verkstadsförening, Centrala Arbetsgivareförbundet och Allmänna Svenska Boktryckareföreningen äfvensom Centralstyrelsen för Sveriges Skräddaremästareföreningar afgifvit de förklaranden, som innefattas i nedanstående handlingar.

Handlingarna äro af denna lydelse:

1:o. Landssekreteriatet förklarar sig redo att å Landsorganisationens vägnar besluta och i öfrigt tillråda upptagande snarast möjligt af arbetet å alla områden med undantag för Svenska Arbetsgivareföreningens medlemmar.

2:o. Svenska Typografiförbundet förklarar sig likaledes redo att besluta upptagande snarast möjligt af arbetet.

3:o. Emot dessa förklaringar tillkännagifva Sveriges Verkstadsförening, Allmänna Svenska Boktryckareföreningen, Centralstyrelsen för Sveriges Skräddaremästareföreningar, att de å sin sida äro villiga låta arbetet hos sina medlemmar snarast möjligt upptagas i den omfattning, som ske kan.

4:o. De anspråk eller yrkanden, hvartill den ena eller andra organisationen eller särskilda dess medlemmar i anledning af storstrejken eller därmed sammanhörande förhållanden funnit eller finna skäl, skola, i den mån de samma ej anhängiggöras vid domstol eller, enligt gifven föreskrift eller vederbörande parterns åsämjande, öfverlämnas till bindande skiljedom, blifva föremål för förhandling direkt mellan vederbörande hufvudorganisationer så fort ske kan efter arbetets återupptagande.

5:o. Under förutsättning af vederbörandes bifall till punkterna 1—4 här ofvan träffas och offentliggöras omedelbart beslut i enlighet med samma punkter, och bestämmes såsom den dag, då arbetet, i den mån ske kan, skall senast upptagas, måndagen den 6 september 1909.

Stockholm den 1 september 1909.

För Landssekreteriatet:

För Svenska Typografiförbundets styrelse:

Herm. Lindqvist,
ordf.

Eduard Viberg,
förtroendeman.

Sveriges Verkstadsförening.

Allmänna Svenska Boktryckareföreningen, Styrelsen.

Ernst F. Wällgren.

C. Ramström.

Enligt öfverstyrelsens beslut.

Sveriges Skräddaremästares Centralstyrelse.

K. E. Ringholm.

Stockholm den 3 september 1909.

Till Statens Förlikningsman

Herr Stadsnotarien Allan Cederborg.

I anledning af Eder framställning till Centrala Arbetsgivareförbundet har öfverstyrelsen beslutit meddela Eder:

Redan den 16 sistlidne augusti delgafs Centrala Arbetsgivareförbundets medlemmar, att, därest arbetsvilliga i tillräckligt antal anmäla sig, skulle de omedelbart upptaga arbetet.

Genom detta förhållande torde tydligen framgå, att förbundet ej lägger några hinder i vägen för arbetets återupptagande, och att Landssekreterariatet hvad vårt förbund vidkommer kan afblåsa storstrejken.

Å Centrala Arbetsgifvareförbundets öfverstyrelses vägnar.

A. E. Magnusson.

I sammanhang med lämnandet af detta tillkännagifvande meddelas, att under de detsamma föregående öfverläggningar hade från arbetaresidan till förlikningsmannen Cederborg framställt fråga, huruvida man, i händelse af stridens afveckling i den omfattning, som af honom förordats, hade att vänta något ingripande från regeringens sida för biläggande af den återstående delen af striden. Å denna fråga hade förlikningsmannen lämnat följande svar:

»Enligt min uppfattning ligger i regeringens uttalande af den 30 augusti, om än i indirekt form, en förklaring att, därest striden inskränktes på där antydt sätt, regeringen är villig ingripa för medling i den kvarstående striden. Min bestämda öfvertygelse är därför, att, om striden afvecklas i den omfattning, som af mig förordats, kommer verkställigheten af detta beslut att föranleda ett medlingsbudskap från regeringen. Här om är jag ock villig att hos regeringen göra direkt hemställan, så snart den föreslagna inskränkningen af striden blifvit af vederbörande parter godkänd.»

Vi ha med detta velat underrätta vederbörande förbundsstyrelser om vidtagna åtgärder och innebörden af desamma.

Vidare meddelanden skola senare delgifvas Eder, sedan Representantskapet haft sitt sammanträde.

Stockholm den 3 september 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindquist.

Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 116¹/₂.

Till Sveriges kämpande arbetare.

Förändring i striden beslutad.

På därom af förlikningsmannen stadsnotarien Allan Cederborg förelagdt förslag har Landssekreterariatet för Landsorganisationens medlemmar beslutat och för öfriga i striden deltagande arbetare tillrädt, att arbetet må upptagas måndagen den 6 september hos alla arbetsgifvare öfver hela landet med undantag för Svenska Arbetsgifvareföreningens delägare.

Striden har af Landssekreterariatet hittills vidhållits oförändrad med den breda front, som af Sveriges arbetare väsentligen formerades den 4 augusti. Sedan det emellertid framgått, att de upprepade förslag om medling i jättestriden, som med hänsyn till samhällets allmänna intressen från olika håll framkommit, icke tillvunnit sig gehör hos regeringen, har Landssekreterariatet ansett sig böra ånyo taga under ompröfning de önskingar om omläggning och koncentrerung af stridslinjen, som redan förut upprepade gånger trängt sig fram. Sedan det senaste afvisandet af medlingen i viss mån bundit regeringen, var det Landssekreterariatets plikt att om möjligt söka finna en framkomlig väg, hvarigenom en regerings naturliga uppgift som själfskrifven medlare i en landsomfattande social kamp åter kunde göra sig gällande.

Det har synts oss, att det uppslag, som regeringens egen förlikningsman i sådant syfte framkommit med, kunde vara väl ägnadt härtill och stod i öfverensstämmelse med den för sin rätt kämpande arbetareklassens påtagliga intresse. Striden återfaller nu helt på den lockoutförklarande Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Alla arbetare landet rundt, som ej haft anställning hos medlem af Svenska Arbetsgifvareföreningen, må på morgonen måndagen den 6 dennes i samlad trupp infinna sig i arbetet på alla arbetsplatser hos de arbetsgifvare, där de förut haft anställning. Hos Svenska Arbetsgifvareföreningens samtliga medlemmar fortgår striden som förut.

För den vackra uppmarschen i denna jättekamp, för de stora uppoffringar, som både män och kvinnor bringat i striden, för det lugn och den enighet, hvarmed densamma förts af alla dem, som deltagit däri, ha ni från hela världens arbetaremassor tillvunnit eder erkännande. De, som nu gå ut ur striden, ha genom sitt deltagande och sin uthållighet gjort sin storslagna insats för att tillkämpa den svenska arbetareklassen en position, som för framtiden utan allt tvifvel skall lägga en verksam dämpare på arbetsgifvarnas lockoutifver och därigenom möjliggöra för den svenska fackföreningsrörelsen att i fortsättningen som hittills trygga arbetarnas intressen. Men för fullbordandet af detta stora verk må de ännu i striden varande arbetareskarorna hålla som hittills obrottsligt, enigt och fast samman, tills kampen i sin helhet kan förklaras afslutad.

Enligt från motsidan gifna uppgifter kommer de stridandes antal från och med måndagen att fortfarande utgöra minst 163,000 arbetare. Kampen äger sålunda alltså en kolossal omfattning, ehuru den nu riktar sig endast mot Svenska Arbetsgifvareföreningen. Det gäller nu ytterst, om denna arbetsgifvareorganisation skall fortfarande kunna vidhålla sin lockout för att beröfva arbetarna deras medbestämmanderätt i arbetsvillkoren.

Med sammanhållning må arbetaregrupperna på måndag tåga till arbetet, och lugnt och enigt skola alla de arbetare, som ha anställning hos Svenska Arbetsgifvareföreningens medlemmar, tillsvidare fortsätta sin kamp under afvaktan, att verkningarna af nu viktiga förändring i jättekampen snarast skola medföra en för arbetarna lyckosam afslutning.

Stockholm den 3 september 1909.

För Landssekreterariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 117.

Tillkännagifvanden

Till landets kämpande arbetare och vederbörande strejktuskott.

Landsorganisationens Representantskap, som i dagarna är samladt i Stockholm till extra sammanträde, har efter öfverläggning och ompröfning af den viktiga förändringen i den pågående jättekampen beslutat till alla delar godkänna Landssekreterariatets åtgöranden och beslut samt uppdragit åt sekretariatet att offentliggöra detta.

Beträffande fortsättningen af striden har Representantskapet vidare beslutat, att det direkta öfvervakandet af densamma och administrerandet af den ekonomiska hjälpen till de i konflikten kvarstående från och med nu öfverflyttas från strejktuskotten till vederbörande förbundsstyrelser.

Strejkskotten äga sålunda ej att rekquirera vidare understöd, utan kommer sådant hädanefter att förmedlas genom förbundsstyrelserna till resp. afdelningar. Förbundsafdelningarna böra därför omedelbart till resp. förbundsstyrelser insända uppgift om antal deltagare i striden denna vecka samt i öfrigt efterkomma sina förbundsstyrelserns anvisningar.

Förbundsstyrelserna skola onsdagen den 8 september till sekretariatet afgifva rapport öfver antalet deltagare, hvarpå sekretariatet påföljande dag uppgör det ekonomiska mellanhafvandet med förbunden.

Storstrejskotten anmodas att snarast till sekretariatet insända be- styrkt tablå öfver sina räkenskaper jämte en kort redogörelse öfver verk- samheten i öfrigt.

Till medlemmarna i dessa utskott landet rundt framför sekretariatet ett tack för det arbete och den osparda möda de för sin del nedlagt vid administrerandet af jättekampen.

Slutligen tillkännagifves, att Landssekretariatets meddelande »Svaret» från måndagen den 6 september upphör att utkomma, och hänvisas medlemmarna härefter till sekretariatets och förbundsstyrelsernas genom cir- kulär blifvande tillkännagifvanden samt den socialdemokratiska partipressens meddelanden.

Så långt det är sekretariatet möjligt, skall dess meddelanden omedel- bart distribueras till hela partipressen, och där tiden icke medgifver denna distribution, har Social-Demokraten lofvat vara förmedlare af dessa våra meddelanden.

Representantskapet framför till landets kämpande arbetaremassor en hälsning och tack för de stora uppoffringar, som bringats för den svenska arbetareklassens lifsintressen under fast förväntan, att striden efter den nya linjen skall med samma fasta sammanhållning som hittills slutföras till godt resultat.

Stockholm den 5 sept. 1909.

För Landssekretariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Meddelande.

Med anledning af de förfrågningar, som gjorts om orsaken till att resp. platser ej erhöilo meddelande om förändringen af stridsläget tidigare, än tillkännagifvande därom gjordes offentligt genom Telegrambyrån, får sekretariatet härmed meddela, att, då förlikningsmannens förslag förelades de olika parterna hvar för sig, för godkännande och undertecknande, kunde offentliggörandet endast ske af förlikningsmannen, sedan han erhållit par- ternas godkännande af sitt förslag, om hvilket godkännande från öfriga parter sekretariatet ej ägde kännedom, förrän handlingen genom Telegram- byrån offentliggjordes.

Det var sålunda omöjligt för sekretariatet att bringa kännedom om den beslutade förändringen, förrän förlikningsmannen offentliggjort hand- lingarna därom.

Stockholm den 5 sept. 1909.

För Landssekretariatet:

Herm. Lindqvist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 118.

Ställningen i jättestriden i Sverige.

Den jättekamp, som de svenska arbetarna tvingades in uti den 4 augusti detta år, har pågått i oförändrad form i det allra närmaste i fem veckor. Cirka 300,000 män och kvinnor ha under oerhörda uppoffringar hållit enigt och obrottsligt samman under hela denna tid i kampen för arbetareklassens intressen.

Hela samhället har med kraft kastat sig emot arbetarna i denna deras rättvisa kamp mot hänsynslösa industriidkare och kapitalstarka opersonliga bolag. Landets konservativa regering har ställt sig starkt stödjande bakom arbetsgifvarna, och genom denna regeringens ståndpunkt har hvarje försök, ja, hvarje tanke på en uppgörelse varit fullständigt utesluten. Hela den svenska pressen från de rabiataste högerorganen ända ut till den radikala pressen — som med tillhjälp af strejkbrytare ur borgarklassen utkommit i trots af typografstrejken — har med lögn och förvrängda framställningar sökt komma arbetarna och deras organisationer till lifs genom att vända hela opinionen mot arbetarna i afsikt att spränga enigheten och sammanhållningen bland dessa.

Regeringen hade fullständigt låst saken genom förnyade afslag och försäkringar om att intet komme att åtgöras från regeringens sida för medling mellan de stridande parterna. På grund af stridens långvarighet och allt tryck och påverkan på arbetaremassorna genom lögnaktiga framställningar lyckades det våra motståndare att under förliden vecka bringa en viss tvekan in bland vissa stora och betydande arbetaregrupper, så att fara uppstod för att dessa skulle sprängas och mot ledningens beslut återgå till arbetet.

Stödda af denna agitation mot arbetarna proklamerade arbetsgifvarna på många betydande platser arbetets omedelbara återupptagande med hot om afsked, vräkningar ur bostäder jämte allehanda trakasserier, om ej arbetet genast blef upptaget, hvilket allt medförde, att svårigheter yppade sig att hålla stridslinjen med sin oerhörda omfattning obruten någon längre tid, ehuru arbetarna på andra platser stodo fullt beredda för fortsatt kamp.

Med den starka solidaritet, som behärskar de svenska arbetarna, skulle nog ändock och trots allt den breda front, som formerades den 4 augusti, kunnat bibehållas äfven i fortsättningen, om tillräckliga stridsmedel funnits. Härtill skulle dock erfordrats inemot 3 millioner kronor pr vecka, ett belopp, som gifvet ej ens tillnärmelsevis kunnat uppbringas, oaktadt våra klassbröder i andra länder på ett det mest kraftigaste sätt kommit de svenska kamraterna till undsättning.

Allt och alla stodo på detta sätt kämpande emot arbetaremassorna. Hot, lockelser, lögnaktiga uppgifter om arbetarnas återgång göts oafbrutet i olika vändningar in i arbetarnas sinnen. I in- och utlandet spreds från motståndarna påståendet omorstrejken misslyckande för att förminska stödet till de kämpande arbetarna, och från motsatta sidan trädde nöden i arbetarehemmen allt skarpare fram såsom våra motståndares trogna bundsförvant och pressade arbetarna.

Under denna situation framfördes efter regeringens sista kommuniké från förlikningsmannen ett uppslag till en förändring af stridslinjen, och sedan denna så utformats, att de arbetsgivarorganisationer, som stodo vid sidan af Svenska Arbetsgivarförbundet, skulle förbinda sig att utan förhandsvillkor återupptaga arbetet, under försäkran att de oorganiserade

arbetsgifvarna skulle följa samma afvecklingslinje, beslöt sig sekretariatet för en omläggning, hvarigenom massan af de sympatistrejkande på viss dag skulle återgå i arbetet, och hela striden därmed komma att återfalla på den lockoutande arbetsgifvareorganisationen.

Genom denna anordning har en eljest oundviklig sprängning af det hela undgått, och striden har förts öfver mot den direkt angripande parten.

Den väg, som genom denna stridsförändring var banad och klar fram till en uppgörelse, synes dock nu vara spärrad af nya hinder, i det Stockholms spårvägsbolag och kommunens arbetschefer uppställt fullständigt oantagliga och för arbetarna förnedrande villkor för rätten till återgång i arbete.

Striden har härigenom samt på grund af många andra hämndåtgärder från vissa arbetsgifvares sida på nytt tillspetsats, och kampen synes därför äfven i fortsättningen med de öfver 150,000 ännu i strid varande bli hård och bitter, innan en lösning af det hela kan ernås.

Med den nu vidtagna frontförändringen, som Landsorganisationens Representantskap funnit oundgängligen nödvändig och för stridens lyckliga slutförande fördelaktigt, skola dock de svenska arbetarna fortsätta kampen till det yttersta, förlitande sig på fortsatt kraftigt ekonomiskt stöd från utlandets klassbröder.

Fortsatt kraftig ekonomisk hjälp från utlandet, obrottslig enig sammanhållning bland de kämpande arbetaremassorna i Sverige, det är de betingelser, som erfordras för ett ärorikt afslutande på jättekampen mot de svenska kapitalisterna.

Under fast hopp om ett trofast fullföljande af dessa båda betingelser bringa vi en hälsning och ett varmt tack till såväl de för sin rätt kämpande arbetaremassorna som till alla dem, hvilka genom pekuniär hjälp bidragit och i fortsättningen bidraga till att mota den bittra nöd, som är arbetsgifvarnas bästa och säkraste bundsförvant i kampen mot arbetarna.

Utan att nu under förhanden varande situation kunna tränga längre in i detaljerna i denna strid, tillropa vi till sist Sveriges arbetare ett gif akt för samfällid enig kamp mot våra motståndare.

Stockholm den 9 september 1909.

För Landssekretariatet:

Herm. Lindquist.
Ordf.

Landsorganisationens cirkulär n:r 119.

Meddelanden till fackförbundens styrelser.

Förändringen af stridsläget.

Landsorganisationens Representantskap, som afhållit extra sammanträde i Stockholm dagarna 4—7 september, har noggrant pröfvat ställningen och förhållandena i den pågående striden samt därvid i allo godkänt den frontförändring i striden, som vidtogs den 6 dennes.

Striden skall sålunda enligt Representantskapets beslut vidmakthållas hos Svenska Arbetsgifvareföreningens medlemmar, tills en antaglig uppgörelse med denna lockoutförklarande arbetsgifvareorganisation kan åvägbringas.

Rörande de närmare motiven för denna frontförändring i striden hänvisas till Landssekretariatets cirkulär n:r 118, och torde förbundstyrelsens ombud i Representantskapet vara i tillfälle att lämna de vidare upplysningar, som kunna gifvas utöfver hvad som meddelats i cirkuläret ifråga.

Beträffande fortsättningen af striden har Representantskapet vidare beslutat, att det direkta öfvervakandet af densamma och administrerandet af den ekonomiska hjälpen till de i konflikten kvarstående från och med den 6 dennes öfverflyttas från strejkutskotten till vederbörande förbundsstyrelser.

Förbundsstyrelserna aumodas härför att på onsdagen i hvarje vecka till sekretariatet afgifva korrekt rapport öfver antalet deltagare, organiserade och oorganiserade, samt må förbundsstyrelserna i öfrigt hålla sekretariatet väl underrättadt om ställningen och läget af striden inom respektive förbund.

Stockholm den 10 september 1909.

För Landssekretariatet:

Herm. Lindquist.

Ordf.

Socialdemokratiska Partistyrelsen.

Till arbetarekommunerna och dess afdelningar.

Vid extra partikongressen, som afhölls i Stockholm den 24—27 april 1907, fattades beslut om

att ställa en allvarlig maning till arbetarekommunerna och föreningar att omedelbart till storstrejksfonden inbetala med anledning af Partistyrrelsens cirkulär af den 1 november 1906 insamlade medel för att bland annat tillbakaslä eventuella attentat mot arbetarnas fri- och rättigheter.

Den masslockout, som nu från arbetsgifvarehåll igångsatts, hvilken ledt till storstrejksvapnets användning, är af den art, att alla tillgängliga medel själfklart böra just nu komma till användning.

Partistyrrelsens verkst. utskott har därför beslutat att ställa storstrejksfondens alla tillgängliga medel till Landssekretariatets förfogande.

Det är Partistyrelsen bekant, att hos arbetarekommuner och föreningar ännu finnes en del insamlade, men tills storstrejk utbryter deponerade medel. Partistyrelsen ställer därför härmed en energisk maning till alla dem, som inneha oredovisade storstrejksmedel, att omedelbart insända dessa till Partistyrrelsens expedition, för att äfven de må ställas till Landssekretariatets förfogande.

Stockholm den 1 september 1909.

För Socialdemokratiska Partistyrelsen.

Branting.

Ordf.

Wickman.

Skr.

Till Sveriges arbetande folk!

Under hela den jättekamp, som Sveriges arbetare sedan i somras nödgats föra till värn för sin lefnadsställning och för sin medbestämmanderätt på arbetsaftalen, har den svenska socialdemokratien trofast stått vid den fackliga arbetareorganisationens sida, kämpat och lidit med denna och uppbjudit alla sina krafter för arbetareklassens stora gemensamma sak.

Striden synes emellertid nu glida in i ett skede, där den icke längre är enbart en facklig försvarskamp mot en öfvermodig, lockoutande arbetsgivarförening, utan där också rent medborgerliga och allmän-mänskliga fri- och rättigheter dels hotas, dels redan börjat trampas ned med en hänsynslöshet, som måste kalla hvarje man och kvinna med hjärta och rättskänsla upp till en energisk protest. Det socialdemokratiska arbetarepartiet tillfaller förpliktelsen att gå i spetsen i en sådan folkprotest och att för dess kraftigast möjliga framförande vädja i främsta rummet till alla partimedlemmar och för öfrigt till Sveriges hela arbetande folk.

Kring järnbruken och några andra platser har på sista tiden kampen koncentrerats. Bruksägarna, bolag och enskilda, ha där, på lockoutföreningens order, den 2 augusti kastat ut sina arbetare, med hvilka de ingestådes, på ett enda undantag när, haft någon som helst konflikt, och som de på flera platser önskade vid utkastningen snart välkomna igen som goda vänner. Men tiden gick, och sinnena ändrades hos bruksherrarna. De utkastade dristade ju rent af, stödda på organisationen, att fordra få återgå som fria män, på samma aftalsvillkor som förut, med behållen föreningsrätt och självklart också med behållen rätt att använda sin egen, ärligt förtjänta lön på det sätt de själfva funno för godt.

Men sådana elementära rättsanspråk från svenska arbetare få ej gälla mot den nya »lockoutens rätt», som från arbetsgivarlägret i dessa dagar proklameras som högre än både grundlag och lag, högre än svensk häfd och sed. Dessa bruksherrar sleto nu sönder sina egna aftalsförbindelser, ej till nödvärn för sin klass, för att skynda hårdt ansatta kamrater till hjälp, som en del arbetaregrupper närorstrejken försvarskamp bröt löst, utan helt enkelt därför att landets regerande herrar i Sv. Arbetsgivarföreningen så befalle.

Aftalen garanterade okränkt föreningsrätt — Sv. Arbetsgivarföreningen, som berömmar sig af att föra sin strid »med osviklig logik och regeltrohet», fordrade: ut ur Landsorganisationen, och därtill förbindelser att icke hjälpa andra lockoutade, om det så vore egna föräldrar eller barn. Aftalen stadgade, att efter sympatilockout allt skulle återgå till gamla villkor — men för att häfva striden fordrade man förhandsgodkännande äfven af helt nya »principer», lagda efter arbetsgivarernas intressen.

Dock, härvid skulle det ingalunda stanna. För att krossa de utkastades sega fasthållande vid sina rättigheter som människor och medborgare, har man ej tvekat att först hota med och nu till sist tillgripa de yttersta våldsmedel. Vräkning ut i höstkölden af brukens gamla trotjänare och medaljörer, som blott hållit på sin goda rätt, vräkning på bar backe af hustrur och värnlösa barnskaror — det är arbetsgivarernas nya moral, affischerad först vid civilminister greffe Hamiltons bolag Högfors, visad i handling nyss vid Horndal, bebådad vid Fagersta, Utansjö cellulosafabrik och en hel rad andra arbetsplatser här i vårt »fria» Sverige.

Det är gifvet — allt går fullt till efter lag och rätt! Därför borgar hela raden af »högt aktade» och »sammällsbevarande» bolagsmän, från statsråden och ända upp till vårt penningväldes matadorer, som hvar för sig stå inför samhället ansvariga för dessa upprörande vräkningar. Men lagen, som tillstodder slikt, är Sveriges rikes lag — de fattiges röst har vid dess tillkomst varit allt för litet hörd. Och om rätten, när »klass trampas af klass», skref redan Viktor Rydberg att »tyranni, i lagens mantel klädt, det kallas rätt.»

Det är vår vissa öfvertygelse, att den stora, öfvervägande delen af Sveriges folk här står, trots all laglighet i förfarandet och alla länsmän, polis och militär som uppbådas, med sin djupaste medkänsla hos de ut-

vräkta arbetarna, men ägnar vräkarna, på hvilka platser i samhället de än må sitta, sin ärligt menade harm öfver sådan omänsklig brutalitet.

Men vi alla, som känna det så, vi som uppröras öfver de utbrott af reaktionärt raseri, hvarmed lockoutherrarna och deras lakejer hvar dag på nytt fira hvad de kalla »samhällets seger» öfver arbetarnas storslagna och hjältemodiga försvarskamp, vi alla, som ämnar till det yttersta motsätta oss, att hela det svenska folket trampas ned af ett nytt stormansvälde, att Sverige efterträder det godsägarpinade Irland som vräkningslandet i Europa -- må vi alla resa en samfällid protest mot denna klasskampens förvildning, en protest, som går fram till dagens makthafvare och tvingar genom sin omfattning och sin kraft äfven de mest motspänstiga till besinning.

Det är hög tid, att det svenska folket åter låter sin egen stämma ljuda -- allt för länge ha masslockoutens män och deras hjälpare fått föra det stora ordet här, emedan arbetareklassen efter storstrejken varit helt upptagen af den ännu fortgående, hårda och till det yttersta kraftspännande kampen. Upp därför nu till protest mot ett hänsynslöst öfverklassvälde, som resulterar i svält och nöd, i tvungen massutvandring och i vräkningar af hederliga, plikttrogna gamla arbetare och deras familjer ut i den börjande vinterkölden! Må öfverallt, där möjlighet finnes, arbetarekommunerna taga initiativ till möten och demonstrationer, som visa, hvad svenska folket vill i dessa brytningar. Låt den eniga lösen gå ut öfver landet, att vårt arbetande folk aldrig får kufvas till maktlösa, värnlösa trälar åt bolagsfurstendömen!

Stockholm den 27 okt. 1909.

För Partistyrelsens Verkst. Utskott:

Hj. Branting.
Ordf.

C. G. T. Wickman.
Partisekr.

Vissa fackförbund.

Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet.

Cirkulär n:r 8.

*Till Svenska Järn- och Metallarbetareförbundets afdelningar,
verkstadsklubbar och medlemmar.*

Härmed öfversända vi till Eder Landsorganisationens cirkulär n:r 98, innehållande tillkännagifvande om dess Representantskaps beslut att vädja till medlemmarna öfver hela landet att den 4 instundande augusti nedlägga arbetet på grund af de af Svenska Arbetsgifvareföreningen isensatta lockouterna.

Arbetsnedläggelse på de resp. platserna sker efter beslut af resp. afdelning eller verkstadsklubb. Hvarje afdelning eller verkstadsklubb skall sålunda omedelbart efter mottagandet af detta cirkulär sammankallas af dess styrelse till möte och på sätt i Landsorganisationens proklamation säges behandla frågan.

Beslutad arbetsnedläggelse skall meddelas resp. arbetsgifvare, och bör sådant meddelande så vidt möjligt ske 2 dagar före arbetsnedläggelsens början, eljest så fort ske kan. Då strejk inträdt på resp. plats, skall afdelningens styrelse -- i Stockholm och Eskilstuna platsstyrelsen -- omedelbart

meddela detta till förbundsexpeditionen och jämväl uppgifva antalet af de strejkande på hvarje verkstad.

De afdelningar, där lockout inträder (näml. vid järnbruken), skola meddela till förbundsexpeditionen antalet af de utestängda på hvarje plats.

Som af Landsorganisationens cirkulär framgår, upphör fr. o. m. den 4 aug. allt understöd från Landsorganisationen och fackförbunden. Det är ju för en hvar utan vidare klart, att vid en strid af den omfattning, hvarom här är fråga, icke kan finnas möjligheter till vanligt understöd. Gifvet är då också, att det då upphör äfven för dem, hvilka som deltagare i redan nu pågående strejker och lockouter dittills åtnjutit sådant understöd, likaså upphör under storstrejken understöd, som nu utgår till medlemmar enligt § 12 mom. 1.

Vårt förbunds arbetslöshetskassa kan gifvetvis icke fungera under de förhållanden, som inträda i och med en så omfattande arbetsnedläggelse. I understödkassans stadgar § 5 är bestämdt, att vid större strid utgår understöd icke till högre belopp, än hvad de i striden deltagande åtnjuta. Då nu intet understöd kan utbetalas till dem, kan det icke heller utgå något understöd ur reshjälps- och understödkassan.

Allt utbetalande af understöd ur reshjälps- och understödkassan upphör i alla afdelningar fr. o. m. den 4 aug. d. å., intill dess annorlunda af oss meddelas, dock att medlem, som ej före den 4 aug. afhämtat honom före denna dag tillkommande understöd, äger rätt att utfå detta innan veckans utgång.

Alla medlemmar, som deltaga i strejk eller lockout, äro fr. o. m. veckan 1—7 aug. befriade från betalning af kontingent eller uttaxering, och äga de att få sina medlemsböcker fristämplade för den tid arbetsinställelsen varar.

Slutligen få vi meddela, att förbundsstyrelsen godkänt de strejker, som af medlemmarna på grund af Landsorganisationens proklamation företages.

I öfrigt få vi hänvisa till den utfärdade proklamationen, som gifver medlemmarna besked om ställningen och icke torde tariffa några vidare utläggningar från vår sida.

Stockholm den 28 juli 1909.

För Svenska Järn- och Metallarbetareförbundets Styrelse.

Ernst Blomberg.

P. S. Meddelandet till resp. arbetsgifvare om att strejk beslutats kan ha följande formulering, hvilken ock må af afdelningens eller verkstads-klubbstyrelsen prövas, om den passar:

Till

På grund af Svenska Arbetsgifvareföreningens iscensatta lockouter har nedannämnda verkstadsklubb beslutat att fr. o. m. den 4 aug. nedlägga arbetet vid Eder verkstad.

För Sv. Järn- och Metallarbetareförbundets afdelning N:o —i—.

Ordf.

Sekr.

(Har verkstadsklubb beslutat arbetsnedläggelse, undertecknas det för verkstadsklubb etc.)

Cirkulär n:r 14.

Till Svenska Järn- och Metallarbetareförbundets afdelningar!

Såsom medlemmarna genom Landssekreterariatets meddelanden redan känna, har stridsläget undergått den förändringen, att striden fr. o. m. den 6 dennes afblåsts beträffande alla arbetsplatser med undantag för de, som tillhöra Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Beslutet härom kunde på grund af omständigheter, som Landssekreterariatet bekantgjort i »Svaret» för den 6 dennes, icke meddelas från detsamma tidigare än som skedde. I anledning däraf, att förbundsstyrelsen sålunda icke förrän sent på aftonen den 3 dennes fick kännedom om beslutet, blef det omöjligt för den att på annat sätt än genom ett på söndagen 5 dennes afsänt, kortfattadt telegram till de i storstrejken deltagande afdelningarna meddela dem förbundsstyrelsens ställning till beslutet, och att detsamma af den godkända. Något cirkulär kunde således af oss omöjligen utsändas före måndagen, och arbetet hopade sig genast så oerhördt på förbundsexpeditionen på grund af en mängd spörsmål, som uppstodo i samband med afvecklingen af denna del af striden, att vi icke förrän nu kunnat få detta cirkulär utsänt till afdelningarna. Vi vilja härmed emellertid gifva afdelningarna de anvisningar, som med anledning af det förändrade stridsläget äro nödvändiga:

1) Arbetsinställelsen fortfar å alla Svenska Arbetsgifvareföreningen tillhörande arbetsplatser. Vid järnbruken, som tillhöra Järnbruksförbundet, och öfriga arbetsplatser, som tillhöra ofvannämnda arbetsgifvareförening, är ställningen sålunda oförändrad, och arbetet å dessa arbetsplatser skall icke upptagas, förrän annorlunda blifvit å vår sida beslutadt.

2) Å de arbetsplatser, som icke tillhöra Svenska Arbetsgifvareföreningen, har inom förbundets område, så långt vi känna, när detta skrives, arbetet återupptagits å de flesta håll. Dock ha å en del platser svårigheter för afvecklingen uppstått, som, när detta skrives, ännu icke äro afvecklade.

På några håll har det på grund af brist på arbete, materiel eller dylikt händt, att arbetet på resp. verkstad icke omedelbart i sin helhet kunnat sättas i gång, och i hvilket fall de, som nu ej kommit i arbete, få vänta, till driften kommit fullt igång på resp. verkstäder. Där däremot svårigheter af annat slag uppstått eller uppstå i samband med återgången, att repressalier eller dylikt öfvas af arbetsgifvaren, så må resp. afdelning eller verkstadsklubb genom förhandling söka att ordna saken. Lyckas icke detta, skall de yrkanden, som därvid från ena eller andra sidan framställas, blifva föremål för förhandling direkt mellan hufvudorganisationerna i de fall, där arbetsgifvaren tillhör någon af de organisationer, som underskrifvit förklarandena om arbetets återupptagande (se »Svaret» för 4 sept.). Sådana yrkanden må emellertid icke hindra arbetets återupptagande. Detta gäller särskildt verkstäder, som tillhöra Verkstadsföreningen, hvilken underskrifvit nämnda förklaranden. I sådana fall, hvarom nu nämnts, må afdelningarna sålunda, helst skriftligen, därom meddela förbundsstyrelsen.

Skulle särskilda omständigheter föreligga å någon plats, som gjort, att arbetet ej kunnat återupptagas, torde detta genast meddelas förbundsstyrelsen och orsakerna därtill, såvidt det icke redan är meddeladt.

3) Af Landssekreterariatets tillkännagifvande i »Svaret» för den 6 dennes framgår, att med förut nämnda förändring af striden en omläggning äfven skett därutinnan, att storstrejksutskotten upphört att funktionera, och att bringandet af ekonomisk hjälp till de, som fortfarande deltaga i striden, skall äga rum genom förbunden. I anledning häraf få vi anmoda afdelningarna om följande:

a) Uppgift skall insändas till förbundsstyrelsen enligt bifogade formulär A¹⁾ öfver de arbetsplatser, där arbetet återupptagits, och det antal medlemmar, som eventuellt ännu ej vid sådana platser fått återgå i arbetet.

b) Uppgift insändes för de platser, där strejk eller lockout fortfarande äger rum, öfver antalet deltagande medlemmar enligt formulär B²⁾.

c) Därrest uppgiften af resp. afdelning redan insändts enligt det af Landssekreterariatet gjorda tillkännagifvandet i »Svaret» för 6 dennes, skall afdelningen likväl till oss insända uppgifter enligt bifogade formulär.³⁾

Det är nödvändigt, att dessa uppgifter äro oss tillhanda snarast möjligt och senast måndagen den 13 dennes. Detta för att vi till nästa vecka skola kunna beräkna möjligheterna af ekonomisk hjälp till de medlemmar, som äro i strid eller, vid de platser, där arbetet återupptagits, ännu icke kommit i arbete.

4) I förutnämnda uppgifter skola icke upptagas de medlemmar, som vidorstrejken (lockoutens) början voro arbetslösa och ännu äro detta, utan endast de, som då hade anställning och fortfarande äro i strid eller — på de platser, där arbetet upptagits — ännu icke kommit i arbete.

¹⁾ Formulär A.

Uppgift

till Svenska Järn- och Metallarbetareförbundets expedition.

Å nedanstående verkstad, verkstäder, & hvilka arbetarna deltagit iorstrejken, har arbetet återupptagits:

Verkstadens namn	Arbetet återupptogs den	Antal medlemmar, som vid arbetets återupptagande ej intagits i arbete och fortfarande icke fått återgå.	Anmärkning
.....			
.....			
.....			
Summa			

Af detta antal äro familjeförsörjare med tillsammans barn under 15 år, och ungarlar.

..... den 1909.

För afdelning n:r af Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet
.....

²⁾ Formulär B.

Uppgift

angående i {strejk
lockout} deltagande medlemmar.

Å nedannämnda plats deltagar denna dag ... medlemmar af Sv. J. och M. F. i {strejk
lockout}

Af dessa äro familjeförsörjare med tillsammans barn under 15 år, och äro ungarlar.

..... den 1909.

För afdelning n:r ... af Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet:
.....

³⁾ I Stockholm och Eskilstuna upptager platsstyrelsen dessa uppgifter, sammanfattar dem och insänder dem till förbundsexpeditionen.

5) Understödkassans verksamhet kan icke ännu återupptagas, då vi först genom de förutnämnda uppgifterna måste vinna klarhet öfver ställningen, innan vidare därom kan meddelas. Närmare meddelande härutinnan skall dock inom kort gifvas.

6) Den för de medlemmar, som ej deltagit i storstrejken (lockouten), påbjudna kontingenten af 4: 40 kr. för helt och 2: 20 kr. för halft betalande skall för dessa medlemmar fortsätta t. o. m. veckan 12—19 dennes, hvarefter denna uttaxering upphör.

Det torde blifva nödvändigt att pålägga samtliga medlemmar, som på grund af förändringen i striden inträdt eller inträda i arbetet, en uttaxering till hjälp för dem, som ännu skola fortsätta striden. Detta kan emellertid icke ske omedelbart, utan skall därom i så fall gifvas vidare meddelande.

De medlemmar, som deltagit i storstrejken och inträdt eller inträda i arbete, erlägga sålunda fr. o. m. veckan 5—13 dennes vanlig kontingent. Har medlemmen inträdt i arbete under veckan 5—13 dennes (sak samma på hvilken dag i veckan), så börjar han erlägga kontingent från och med nämnda vecka; har han inträdt i arbete under veckan 14—21, så börjar han betala kontingent fr. o. m. sistnämnda vecka o. s. v.

Vi vilja slutligen ännu en gång framhålla nödvändigheten af att samtliga afdelningar till på måndag insända de begärda uppgifterna, och skola vi, sedan de inkommit, återkomma med ytterligare meddelanden till afdelningarna.

Stockholm den 9 sept. 1909.

För Sv. Järn- och Metallarbetareförbundets styrelse:

Ernst Blomberg.

Cirkulär n:r 24.

Till Svenska Järn- och Metallarbetareförbundets afdelningar vid järnbruken!

Det är Eder redan bekant, att de förhandlingar, vi omnämnde i vårt förra cirkulär, strandade den 13 dennes, och att Svenska Arbetsgivarföreningen därefter helt oförmodadt upphäfde lockouten vid järnbruken.

Förbundsstyrelsen har, som Ni genom vårt telegram blifvit meddelade, vid det förhållande, att arbetsgivarne upphäfde lockouten, ansett anledning icke förefinnas att fortsätta striden, då hufvudanledningen därtill bortfallit med att arbetarne icke behöfde afge förbindelser om utträde ur organisationen etc. som villkor för återgång i arbetet.

Tiden medgaf ej annat än det kortfattade telegram, vi afsände 14 dennes, men afdelningarne synes väl hafva fattat dess innebörd, som var, att resp. afdelning skulle genom en kommitté söka att få klart för sig hos arbetsgivarne, hur återgången skulle äga rum och söka få den ordnad på bästa sätt, samt där missförhållanden uppstode, skulle meddelanden göras till förbundsexpeditionen för samrådande om hur man skulle förfara. I öfverensstämmelse härmed har afvecklingen af lockouten, när detta skrives, begynt, och arbetet på en del platser är redan upptaget.

Vi ombedja de afdelningar, som möjligen ej redan gjort detta, att genast meddela förbundsexpeditionen om huru förhållandena ställa sig på resp. plats. Samtliga afdelningar skola afgifva rapport om arbetets återupptagande

enligt närslutna formulär¹⁾, och bör sådan rapport afges, äfven om förut meddelande på annat sätt afgifvits till förbundsexpeditionen. Vi få vidare meddela, att förbundsstyrelsen med afseende å understöd och kontingentbetalning för de, som återinträda i arbetet m. m., beslutat följande:

1) Medlemmarna, som deltagit i lockouten, äga att efter samma grunder och till samma belopp som under striden åtnjuta understöd under en tid af 14 dagar efter den dag de inträda i arbete; efter dessa 14 dagar upphör understödet.

Om medlem träder i arbete å dag midt i veckan, erhåller han understöd för de dagar, som förflutit från förra veckans slut till den dag han begynner arbetet, med $\frac{1}{6}$ per dag af resp. veckounderstöd (om medlem t. ex. träder i arbete å måndagen, så får han understöd från den dagen; träder han i arbete på tisdagen, får han en dags understöd och därefter 2 hela veckor; träder han i arbete på onsdagen, får han 2 dagar och 2 hela veckors understöd o. s. v.).

Därest icke alla medlemmar på samma gång inträda i arbete, skall anteckning af afdelningsstyrelsen föras öfver de tider, resp. medlemmar träda i arbete, för att veta tiden, då understödet för hvar och en upphör.

2) Medlemmarna äro fria från kontingent de två veckor de åtnjuta understöd, sedan de trädit i arbete, som ock en vecka därefter. Från och med fjärde lördagen, som medlem är i arbete, beräknas kontingentbetalningen begynna med den kontingent, som då är gällande.

3) Medlemmar, som icke nu komma i arbete, erhålla fortfarande understöd på samma sätt som hittills; och hvarefter de komma i arbete tillämpas hvad i punkt 1 säges.

Med träffande af dessa åtgärder hoppas förbundsstyrelsen i någon mån åtminstone hafva förminskat de svårigheter, som på grund af den långa aflöningsperioden vid järnbruken förefinnas den första tiden arbetet begynner. Sedan någon tid gått och afvecklingen af striden ägt rum, torde de, som tilläfventyrs då ännu icke kommit i arbete, komma att understödjas enligt § 11 förbundsstadgarna, och hvarom vi då skola vidare meddela.

Genom att arbetsgifvarne upphäfde lockouten vid järnbruken, som de efter allt att döma slutligen funno sig nödsakade till att göra, har striden på detta område afslutats, och afvecklingen af densamma pågår nu som bäst. Hård och svår har den tre och en half månader långa kampen varit, men obrutet går vårt förbund ur striden, och järnbruksarbetarne gå tillbaka med fullt bibehållen organisation, som vi hoppas efter denna strid än ytterligare skall stärkas.

¹⁾ Rapport

från afdelning N:o vid angående arbetets återupptagande.

Arbetet återupptogs vid härvarande järnbruk dagen den

Vid arbetets återupptagande deltog i striden medlemmar af förbundet.

Af dessa har vid arbetets återupptagande omedelbart fått börja arbetet, och får börja arbetet i mån som arbetet kommer i gång (har fått löfte om arbete framför andra nya arbetare).

..... den 1909.

För afdelning N:o i

(Namn.)

Uppgif här nedan äfven, om någon eller några medlemmar på grund af striden blifvit afskedade och ej återtagits i arbetet, och i så fall huru många. — — —

Vi sända förbundskamraterna vid järnbruken vår varma hälsning och vårt tack för väl kämpad strid.

Stockholm den 16 november 1909.

För Svenska Järn- och Metallarbetareförbundets styrelse:

Ernst Blomberg.

Svenska Grof- och Fabriksarbetareförbundet.

Cirkulär n:r 8.

Till förbundets medlemmar!

Samtidigt härmed närslutes Landsorganisationens cirkulär n:r 98, hvilket tydligt angifver den situation, hvori vår svenska arbetarerörelse nu har kommit, och hvilket icke kräfer någon ytterligare förklaring från oss.

Då emellertid i många af de gällande aftalen finnes en bestämmelse, att sympatistrejck icke bryter aftalen, om denna strejk sker med förbundsstyrelsens medgifvande, har vi ansett nödigt, att för undvikande af tvist efter en eventuell arbetsnedläggelses slut, härmed lämna detta medgifvande i alla de fall, där nämnda bestämmelse finnes och afdelningarna besluta ställa sig representantskapets värdjan till efterrättelse.

I aftal, där vare sig tillåtelse eller förbud för sympatiarbetsnedläggelse står angifvet, finnes prejudikat på att den är tillåten efter samma grunder, som där tillåtelse står i aftalen angifven.

Finnes i något aftal förbud mot sådan arbetsnedläggelse, må afdelningarna själfva afgöra, i hvad mån den där bör tillgripas.

Genom det stora antal medlemmar, som äro och ytterligare komma ut i lockouterna, samt genom det antal, som kommer att delta i sympatiarbetsnedläggelsen, blifver det icke möjligt kunna utbetala stadgeenligt understöd, hvarför allt sådant, och äfven till de medlemmar, som utkastats i lockouterna, indrages samma dag, som understödet från Landsorganisationen upphör.

Påpekande att det i denna strid gäller organisationens vara eller icke vara, att det gäller om arbetsgifvarna ensamt skola diktera arbetsvillkoren eller arbetarna äfven skola få något inflytande, vilja vi dock uppmana våra förbundskamrater, att såväl vid besluts fattande som äfven under den tid, en eventuell arbetsnedläggelse kommer att pågå, handla lugnt, sansadt och välbetänkt i organisationens sanna intresse.

Stockholm den 26 juli 1909.

För förbundstyrelsen.

J. Jönsson.

Svenska Arbetareförbundet.

Svenska Arbetareförbundet och storstrejken.

Svenska Arbetareförbundets centralstyrelse har på sammanträde den 29 juli behandlat storstrejksfrågan, och beslöts därvid göra följande uttalande:

Då arbetarna i sina sträfvande för en bättre ställning i samhället äro beroende af många öfriga medborgares sympatier, och då storstrejken i

stor utsträckning äfven berör andra än de stridande parterna, är styrelsen af den meningen, att detta stridsvapen endast bör tillgripas, då arbetarnas verkliga och fulla lifsintressen stå på spel. Men dåorstrejken nu är riktad mot en lockout, som, om den blifvit utsträckt enligt beslutet, fått en omfattning, som haft en mycket stor inverkan för hela landet, äro redan i lockoutens proklamerande samhällets intressen i hög grad äfventyrade. Vi ha därför genom att för vårt förbund antaga förlikningsmannens förslag, under villkor att ingen utsträckning af lockouten skulle ske, velat angifva, att de föreliggande tvistepunkterna för ingendera parten varit af den betydelse, att storlockout ellerorstrejck därför borde tillgripas.

Ehuru vi sålunda icke tro på fördelaktiga verkningar för arbetarna af enorstrejck, ha vi dock beslutat uppmana våra medlemmar att på platser, där de bli berörda af striden, efter anmälan till resp. arbetsgifvare, de böra gå med i arbetsnedläggelsen. Denna uppmaning är grundad på öfvertygelsen om det riktiga uti att icke vår organisation på något sätt bidrager till ett eventuellt misslyckande af strejken, samt därpå, att allt, som är ägnadt att förbittra striden, bör om möjligt undvikas af den orsaken, att de af oss omnämnda sympatierna för arbetarna från allmänhetens sida äro i hög grad beroende af arbetarnas uppträdande under strejken. Vi ha därför uppmanat våra medlemmar på resp. platser att göra allt hvad de kunna, för att alla arbetare må uppträda på ett värdigt sätt.

I öfrigt förbehålla vi oss i denna strid, nu såsom alltid, full handlingsfrihet för vår organisation.

Stockholm den 29 juli 1909.

Svenska Arbetareförbundets styrelse

gm *Axel Ceder.*

Cirkulär n:r 2 c.

Förbundskamrater!

Vårt senaste cirkulär angaf vår ställning till den stora lockouten. Då vi voro med i åtskilliga tvistepunkter, var det, som synes af uttaxeringen, vår fasta afsikt att föra förbundet lyckligt igenom, åtminstone i hvad det berodde på förbundsstyrelsen. Det har emellertid nu visat sig, att Landsorganisationen ej vågat taga lockouten, utan i stället påbjuditorstrejck. Då ju dennaorstrejck till sin omfattning icke är så mycket större än det under hela Svenska Arbetsgifvareföreningen och de med den samarbetande arbetsgifvareorganisationerna hörande arbetareantalet omfattar, hvilka ju alla i en utvidgad lockout kunnat komma med, så är det gifvet att enorstrejck är ägnadt att förkorta striden, äfven om arbetarnas vinstmöjligheter i än högre grad äfventyras. En lång strid med utmattande uttaxeringar är emellertid i detta fall äfven vanskelig. Vår ställning tillorstrejcken är ju emellertid den samma som till storlockouten. Vi ha tvistefrågor oafgjorda, och skulle vi nu inkasta en motsatt mening bland arbetarna d. v. s. agitera motorstrejcken, då fordrade konsekvensen att våra medlemmar öfverallt stodo kvar i sitt arbete, men dels få vi alla nu lof att göra *allt* för att icke de viktiga arbetareintressen, som nu stå på spel, bli helt förlorade, och dels vore ett sådant uppträdande från vår sida ägnadt att förbittra striden samt en käkommen anledning att på oss öfverföra skulden för ett eventuellt nederlag.

Vi tro det således vara riktigt, att våra medlemmar på platser, där de beröras aforstrejcken, icke böra arbeta.

Vi skola noggrant följa händelsernas gång, så att vi i rätt tid kunna gifva de meddelanden, som kräfvcs för att bevaka våra medlemmars och vår organisations framtid. Då lokala förhållanden kunna föranleda till särskildt beslut, torde i detta fall omedelbart meddelande därom göras.

Vi anse det dock vara klokt, att medlemmarna på lämpligt sätt underrätta sin respektive arbetsgifvare om, att de under den situation, som inträder medorstrejakens början, icke kunna arbeta. Detta för att vi ej skola bryta ingångna aftal.

Vi kunna naturligtvis lika litet som Landsorganisationen utlofva något understöd. Men den uttaxering af två kronor i veckan, som vi påbjödo, gäller gifvetvis endast för en vecka. På hvarje medlem kommer alltså fyra veckors uttaxering à 30 öre och en vecka à två kronor (halft betalande betala hälften af detta belopp). Två kronors-uttaxeringen räknas för veckan 25—31 juli, dock kunna de medlemmar, som ha synnerligen svårt att betala, nu lämnas anstånd. De, som möjligen komma att arbeta, betala denna uttaxering äfven för den tidorstrejken varar.

Redan före den stora lockoutens början den 26 juli hade vi sex afdelningar i strid på grund af lönenedsättningar. Af dessa gick till Sävenäs och Marieberg en vecka cirka 1,200 kr. i understöd.

Det är således af vikt, att vi nu få in medel, ty äfven om understrejken icke något understöd betalas, ha vi haft stora utgifter för att kunna hålla emot lönenedsättningar. Lyckas det arbetsgifvarne att göra lönenedsättningar på några ställen så gå de snart öfver hela linjen.

Alla medlemmar böra lugnt se den närmaste tiden an. Vi ha ingen som helst del iorstrejakens tillkomst. Men vi skola icke göra något, som kan bidraga till att syftet med densamma förloras.

Vi skola framförallt handla så, att våra medlemmars och vårt förbunds intressen bevakas.

Sänd meddelanden om ställningen.

Stockholm den 28 juli.

Med förbundshälsning.

Styrelsen

gm Axel Ceder.

Cirkulär n:r 4.

Förbundskamrater!

Som alla känna till, har pressen under den tid, som gått, sedan vi sände vårt förra cirkulär, gjort allt hvad den kunnat för att framställa den nu pågående strejken såsom en revolutionär eller politisk strejk. Såsom vi förut emellertid framhållit, är det ju *en ren lönestrid* från början, och det är som bekant detta, som gjort att vi gått med. I en del af pressen har emellertid påståtts, att det inom vårt förbund icke skulla ha varit enighet angående vår ställning till striden. Vi ha dock nu från öfver 100 platser i landet fått mottaga meddelande om att afdelningarna helt godkänna styrelsens beslut i den situation, som medorstrejken inträdde. Däremot har intet meddelande inkommit, som tyder på ogillande af förbundsstyrelsens ställning. Då vi ju redan från början uttalat, att vi icke tro på några fördelar aforstrejken, kunna vi nu med så mycket större jämnmod se nederlaget, om det skulle bli ett sådant för arbetarna. Vår tro, att om den misslyckas, vi icke böra bära skulden därför, synes oss emellertid fortfarande vara riktigt. Därför böra, enligt vår mening, med-

lemmarna icke gå in i arbetet, förr än order från oss kommer med meddelande om att vårt förbund har träffat uppgörelse. Vi hafva på nytt upptagit underhandlingarna och hoppas kunna lotsa förbundet ut ur striden starkare än det var före stridens början. För att kunna vinna detta syfte är det emellertid nödvändigt, att alla afdelningar lugnt öfverväga ställningen på respektive platser samt om den på någon plats är kritisk fatta beslut och inrapportera till expeditionen (eventuellt pr telefon), så att icke medlemmarnes platser äfventyras. Då vi anse rätta ögonblicket vara inne att ge order om arbetets återupptagande, kommer detta att ske eventuellt pr telegram.

Från många håll har kommit meddelande om att nya medlemmar ingått i afdelningarna. Vi vilja därför erinra om att hvarje medlem bör i detta afseende göra hvad som kan göras för vinnande af nya medlemmar. De nya medlemmarna erhålla gifvetvis samma skydd, såväl ekonomiskt som moraliskt, för möjligen kommande repressalier efter storstrejken. Vi äro emellertid förvissade därom, att genom medlemskap i vår organisation äro de bäst skyddade, ty vi ha ju tydligt till allmänheten anmält, att det är under reservation vi uppmanat våra medlemmar att deltaga.

Skulle det emellertid visa sig, att vi behöfva göra stora ekonomiska uppförringar för att hålla våra medlemmar i möjligaste mån skadeslösa för storstrejkens följder, ha vi redan satt oss i förbindelse med de icke socialistiska organisationerna i Tyskland, och från Hirsch Dunkerska organisationen ha vi den 10 dennes fått svar, att deras fackförbund, om det är behöfligt, verkställa insamling för vårt förbund. Bäst är ju, om vi kunna visa, att medlemmarna själfva äro mäktiga att upprätthålla förbundets ekonomi, trots att vi till storstrejkens början till alla betalt fullt understöd.

De afdelningar, som voro indragna i lockouten veckan den 26—31 juli, ha emellertid välvilligt upptagit vårt förslag om att de skulle inbetala den uttaxering å 2 kr., som då gällde, och flera afdelningar ha redan inbetalt detta belopp.

De medlemmar som arbeta under storstrejken, äro, som synes af föregående cirkulär, ålagda en uttaxering af 2 kr. pr vecka. Då den uttaxering af 30 öre pr vecka, i fyra veckor, som påbudits före lockouten, icke hann till fullo inbetalas före storstrejkens början, gäller den för de återstående två veckorna f. o. med andra veckan efter arbetets återupptagande (för de afdelningar som icke redan inbetalt hela beloppet). Däremot befrias alla de medlemmar, som deltaga i storstrejken från augusti månads kontingent.

De medlemmar, som nu ingå i afdelningen, kunna, om så behöfvas, lämnas något anstånd med inträdesafgiftens erläggande om afdelningsstyrelsen det tillstyrker.

Håll möten med de oorganiserade och enas med dem om taktiken, samt sök då samtidigt vinna dem för vårt förbund.

Stockholm den 10 augusti 1909.

Svenska Arbetareförbundets styrelse.

gm *Axel Ceder.*

Obs! Då cirkulär utsändas, gå de alltid till dem, som få tidningen, emedan vi ha dessa adresser tryckta.

Cirkulär n:r 6.

Förbundskamrater!

Med anledning af den förändring i storstrejken, som blifvit en följd af att äfven grupper utanför Landsorganisationen nedlagt arbetet och brutit kollektiva aftal, och då förbundsstyrelsen anser det kollektiva aftalet af så stor betydelse, att tilltron till detsamma måste för vårt förbund uppehållas, sammankallade styrelsen förtroenderådet till gemensamt möte med styrelsen lördagen den 14 augusti. Samtidigt beslöt styrelsen att upptaga underhandlingar för att söka få återstående tvister lösta, och då dagarna före lockouten tvisterna vid Sävenäs, Heffners och Johannedal blefvo genom förlikningsmannens ingripande bilagda, återstod i hufvudsak endast den vid Marieberg.

Då arbetsgifvarna här vidhöll sitt yrkande om 5 % nedsättning af sommarackordet, måste denna punkt t. v. lämnas för att upptagas till förnyad behandling, efter det underhandlingen om ett kollektivaftal är avslutad. Då denna tvist emellertid ej är så betydande, att den ensamt kan föranleda oss att vara med i vare sig lockouten eller storstrejken, och då vårt deltagande i storstrejken hufvudsakligast var afsedd som en protest mot den stora lockouten, samt då storstrejken den senaste tiden visat sig allt mer öfvergå till en partistrid och därmed dess misslyckande i än högre grad måste bli en följd, så beslöt förtroenderådet och förbundsstyrelsen enhälligt den 17 dennes, att vårt förbunds medlemmar böra återgå till arbetet måndagen den 23 dennes.

Då gifvetvis en del medlemmar komma att bli arbetslösa, äfven sedan vi avslutat storstrejken för vår del, torde efter det arbete sökt anskaffas för alla, anmälan till expeditionen göras om antalet arbetslösa medlemmar, så att förbundsstyrelsen kan taga frågan om understöds utbetalande under ompröfning.

Vi ha beslutat antaga erbjudandet från Tyskland om ekonomisk hjälp.

Några personliga förbindelser få icke af medlemmarna undertecknas. Fordras på någon plats sådan, skall afdelningsstyrelsen omedelbart till expeditionen insända förteckning öfver de medlemmar, som tillhöra afdelningen, då arbetet återupptages, hvarefter styrelsen sedan skall ordna denna fråga. Vill vederbörande förvaltning invänta detta, innan arbetet får återupptagas, kan afdelningsstyrelsen för alla medlemmar t. v. lämna muntligt löfte.

Vi komma att snarast sända en tryckt redogörelse öfver vår ställning till de strider, som varit, samt våra motiv för att avsluta storstrejken. Denna redogörelse skall af medlemmarna utdelas på mest lämpligt sätt. Rekvisition på flera ex. bör om så behöfvas sedan insändas till expeditionen.

Obs.! Glömmen icke att vinna de oorganiserade för eder afdelning, nu när arbetet återupptages.

Svenska Arbetareförbundets styrelse

gm Axel Ceder.

Cirkulär n:r 7.

Förbundskamrater!

Då vi vid utsändandet af vårt förra cirkulär icke närmare hade tillfälle att angifva skälen för förtroenderådets och förbundsstyrelsens beslut

att för vårt förbund avsluta storstrejken, anhålla vi nu att få anföra dels de skäl, som finnas angifna i vår tryckta redogörelse, dels också det, att då nu faktiskt strejken går under afmattnings tecken, den snart har ingått i det skede, då striden gäller, om alla skola återfå sina platser eller ej, och då vi nu icke ha någon skuld till striden från början, kan det icke vara riktigt om våra medlemmar t. ex. vid Munksund skola strejka endast därför, att icke hela personalen vid Stockholms spårvägar kunna få återgå i arbetet, då vi ju icke haft något inflytande på om spårvägspersonalen skulle deltaga i spårvägsstrejken eller ej. Vi ha med vårt deltagande i storstrejken velat uttala en protest emot lockouten, och denna protest har varit kraftig nog. Då vi ha utsatt måndagen den 23 dennes som lämplig dag för arbetets återupptagande, ha vi därmed endast gifvetvis velat angifva den tidpunkt vi ansett vara lämpligast, men vi förstå ändock väl, att på många platser arbetet ej kan upptagas den dagen. Det är också därför vi velat ha in uppgifter på huru många som bli arbetslösa, oaktadt vårt afblåsande af striden. Däraf framgår ju, att afdelningarna i särskilda fall skola fatta beslut, och att vi sedermera till de arbetslösa skola söka betala något understöd. Då vi från många håll mottagit förfrågan om huru våra medlemmar skola ställa sig till blockaderna, få vi med afseende på detta meddela, att då vi aldrig ännu förklarat några blockader, vi ju icke heller kunna taga för stor hänsyn till den andra organisationens blockadmeddelanden. Dessutom kommer det säkerligen att dröja mycket länge, innan blockaderna komma att af de socialistiska fackföreningarna upphävas, då ju enligt konsekvensen de fordra att först alla deras medlemmar skola återfå sina platser. Vi anse emellertid, att medlemmarna böra om möjligt undvika att upptaga platser, som af andra lämnats, och som fortfarande strejka. Men då på många ställen allt arbete skulle omöjliggöras genom att tillämpa denna regel, kunna vi icke håller ålägga medlemmarna att alltid följa densamma. Vi ha dessutom icke en dylik hänsyn att vänta från deras sida. De af våra medlemmar, som haft arbete under striden, erinras om att enligt förbundsstyrelsens beslut de i uttaxering skola erlägga ytterligare 2 kr. eller i ett för allt 4 kr. pr medlem.

Den af oss utsända tryckta redogörelsen öfver striden bör af alla medlemmar spridas på bäst lämpliga sätt. Flera ex. kunna rekvireras från expeditionen. Insänd skyndsamt rapport om ställningen.

Svenska Arbetareförbundets styrelse

gm *Axel Ceder.*

7. Storstrejksutskott.

Stockholms storstrejkskommitté.

Stockholms kommunstyrelses cirkulär.

Förslag till ordnandet af samarbetet och ordningens upprätthållande bland de olika arbetaregrupper, som beröras af den allmänna arbetsnedläggelsen i Stockholm 1909.

Behovvet af sammanhållning, ordning och ett planmässigt uppträdande från arbetarnas sida framträder alltid som en oafvislig skyldighet, och den förestående storstrejken kommer säkerligen att i detta fall taga de organiserade arbetarnas allra bästa krafter i anspråk.

Helt naturligt måste hvarje man och kvinna, under känsla af sin plats i ledet — som en del af det hela — göra allt hvad på dem ankommer, så att vårt uppträdande må bli mönstergillt och så effektfullt som möjligt.

Det är därför nödvändigt, att förarbetet och organiserandet af samarbetet verkställas innan strejken utbrutit, så att de allmänna linjerna äro klara och vi stå rustade att möta hvad, som komma skall.

Som ett led i detta arbete föreslår kommunstyrelsen:

1) Att styrelsernas möte måtte välja en för hela Stockholm gemensam kommitté med uppdrag att under tiden, som strejken varar, sammankalla till stora allmänna möten och demonstrationer för de strejkandes sammanhållning och opinionsyttringar i till strejken hörande allmänna frågor. Kommittén arbetar under namnet »Stockholms storstrejkskommitté 1909» och uppgör inom ramen af de beslut, som styrelsemötet fattar — själf sin arbetsordning i fråga om de närmare detaljerna för sin uppgift.

2) Kommittén består i sin helhet af 25 ordinarie ledamöter, men bör i fråga om verkställighetsåtgärder uppdelas i arbetsutskott för sina olika uppgifter.

Dessutom väljer styrelsemötet 12 suppleanter, som inkallas i den tur de erhållit röstetal.

3) I de fall kommittén finner detta lämpligt och behöfligt, må samarbete ske med kommunstyrelsen.

Kommitténs uppgift i allmänhet.

4) Kommittén har till uppgift att vara den organisation, som officiellt sammankallar Stockholms arbetare till allmänna möten och demonstrationer, hvilka så vidt möjligt böra hållas i det fria.

Att till dessa möten anskaffa talare, sång och musik.

Att tillse, att ett tillräckligt antal ordningsmän finnes vid alla dessa möten och att i öfrigt sörja för att ordningen i allmänhet upprätthålles vid af kommittén anordnade möten och demonstrationer.

Att om så skulle påfordras biträda med ordningens upprätthållande inom Folkets Hus och dess närhet vid större folkskockningar, då demonstrationerna vanligen upplösa sig å Norra Bantorget.

Att så långt möjligt är tillse och vid alla tillfällen inskräpa nödvändigheten af att ett mönstergillt uppträdande måste iakttagas af de strejkande, så att det hela aflöper till allas vårt gemensamma bästa.

5) Då kommittén sålunda handhafver de allmänna ärenden, som äro förknippade med storstrejken, framgår häraf, att de olika förbundens och fackföreningarnas inre angelägenheter icke kunna göras till föremål för afgörande på af kommittén anordnade möten, enär detta betraktas som de olika organisationernas ensak.

6) För att erhålla ett nödigt antal ordningsmän bemyndigar styrelsernas möte kommittén att i sin tur begära dessa hos respektive fackorganisationer.

Då striden är af facklig karaktär, har kommunstyrelsen icke ansett sig böra som styrelse taga hand om det förestående samarbetet i detta fall, men har med anordnandet af detta möte velat taga initiativ till att här föreslagna organisation kommer till stånd.

Stockholm den 31 juli 1909.

Kommunstyrelsen.

Protestresolution mot den »borgerliga skyddskåren».

(Fattad vid kommunstyrelsens möte den 31 juli 1909.)

Mötet, som nyss beslutat, att de strejkande arbetarna vid sitt offentliga uppträdande själfva skola ansvara för ordningen, finner, att den tilltänkta »skyddskårens» sammansättning af personer, hvilka icke ha några som helst förutsättningar att rätt bedöma stridsläget, och hvilka därtill enligt hvad det uppges skola förses med lifsfarligt vapen, utgör den allra största fara för den ordning, som den själf säger sig vilja upprätthålla. Härtill kommer, att »skyddskårens» främsta uppgift enligt planen skulle bli att utföra strejkbryteriarbete, en i hvarje arbetares ögon neslig handling, som i och för sig är ägnad att framkalla oroligheter. Att vidare dessa strejkbrytare på samma gång skulle vara ett slags »ordningsvakt» gent emot de strejkande, är en ytterligare utmaning.

Mötet vill därför ha bragt till myndigheternas känedom, att de organiserade arbetarna, därest »skyddskåren» kommer till stånd, på förhand fritaga sig från det ansvar för oordningar, som kunna bli en följd af den planerade organisationen.

Resolution ang. garantier vid arbetets återupptagande.

(Fattad vid kommunstyrelsens möte den 31 juli 1909.)

Stockholms fackföreningars styrelser, representerande c:a 40,000 organiserade arbetare, samlade till möte för val af storstrejksledning för Stockholm, vilja som sin bestämda mening framhålla, att storstrejk ej må af den fackliga hufvudledningen afblåsas, förrän alla organisationer landet rundt fått sina aftal tryggade och respektive arbetsgivare garanterat, att

inga trakasserier skola få förekomma. Skulle en arbetsgivare, enskild eller chef för ett statens eller kommunens verk, vägra att ge rent besked angående arbetets återupptagande af samtliga i striden deltagande, anse vi, att detta själfklart förlänger jättestriden.

Nedlägg vi samfäldt arbetet, då skola vi äfven samfäldt återupptaga det!
Lefve den obrottsliga solidariteten — förutsättningen för vår seger!

Storstrejskommittén

beslöt den 4 augusti att uppdelas sig i trenne utskott: ett expeditionsutskott, som har till närmaste uppgift att sköta utskrifningen af Landssekretariatets frikort och öfva noggrann kontroll öfver att dessa ej missbrukas; ett mötes- och demonstrationsutskott, som planlägger och ordnar alla möten, demonstrationer o. dyl.; samt ett ordningsutskott, hvilket kommer att vara hufvudledning för arbetarnas egna ordningsmän.

Kommitténs arbetslokal är Arbetarkommunens expedition.

Meddelande frånorstrejskommitténs expeditionsutskott den 5 augusti 1909.

Med hänvisning till Landssekretariatets beslut att arbetskraft skall ställas till förfogande hvad det gäller transport af sjuka och lifsmedel till sjukhus, skjuts åt läkare och vid begrafningar, vill strejkkommitténs expeditionsutskott meddela, att s. k. frikort för dylikt arbete utfärdas af kommittén å Arbetarkommunens expedition. Ansökan om erhållande af dylikt kort skall vara åtföljt af intyg från vederbörande fackförenings styrelse.

Frikort utdelas, äfven då det gäller transport af födoämnen åt djur. Kort får ej under några förhållanden öfverlätas till annan än den, för hvilket det är utfärdadt. Detta vid risk af att kortet eljest indrages.

Hvarje kortinnehafvare måste ha sitt namn skrivet på kortets baksida. Äfven önskas vederbörande fackförenings stämpel.

Vid transport af sjuka skola kuskarna som kännetecken ha en hvit bindel om ena armen.

Kort uppvisas för fackföreningarnas ordningsmän, då dessa därom anhölla.

Expeditionstid: kl. 9 f. m.—6 e. m. hvarje dag.

Lokal: Arbetarkommunens expedition, Folkets Hus.

Storstrejskommittén och vattenledningsverket.

(Meddelande den 7 augusti 1909.)

Då rykten cirkulera om att strejk skulle utbryta vid Stockholms vattenledningsverk, vill kommittén begagna tillfället att stryka under Landssekretariatets maning till våra kamrater vid dessa verk att stå kvar i arbetet. Endast den, som ej tänkt sig in i hvad en vattenledningsstrejk kan medföra för vådor, främst för det stora flertalet af Stockholms invånare, arbetarna själfva (sjukvården, ev. eldsolyckor o. s. v.), kan tillstyrka bruket af detta farliga vapen. Vi äro öfvertygade om att våra kamrater vid vattenverken genom sitt kvarblifvande i arbetet göra sina stridande kamrater den största solidaritetstjänsten.

Sjuktransporter och begrafningar.

(Meddelande den 8 augusti 1909.)

Till allmänhetens kännedom meddelas, att nedannämnda firmor tillhandahålla åkdon vid inträffande af sjukdomsfall och till begrafning:

Bilbolaget, Hagagatan.
 Gustaf Joulin, Brunkebergsgatan.
 Freys, Grefteuregatan.
 Nybergs, Jungfrugatan.
 Grankvist, Tjärhofsgatan.
 Johansson, Götgatan.
 Landström, Stora Badstugatan.
 Blomkvist, Bryggargatan.
 Forsberg, Upplandsgatan.
 Johnsson, Jakobsbergsgatan.

*Storstrejkskommitténs exp. utskott.**Meddelande från Stockholmsorstrejkskommitté den 8 augusti 1909.*

Härmed meddelas, att de firmor och personer, som fr. o. m. måndagen den 9 aug. fortfara med körning och transport, då det ej står i förbindelse med de af Landsorganisationen gjorda undantagen samt utan att frikort därför erhållits, komma att stämplas som blockadbrytare.

*Stockholms strejkkommitté: Expeditionsutskottet.**Resolution, fattad vid mötet vid Lilljans den 6 augusti 1909.*

Kamrater!

Vi äro påorstrejakens tredje dag, och någon förändring i stridsläget har ej inträdd. Det är vår plikt att i största möjliga grad höja stridens effektivitet och därmed öka utsikterna till en snar uppgörelse med seger för arbetarnas rimliga anspråk. Ett medel att föra striden med ökad kraft är arbetsnedläggelse af järnvägsmän och typografer.

Mötet riktar därför en kamratlig vädjan till landets järnvägsmän och typografer att ej längre stå afvaktande i striden, utan rycka in i leden. Må tågen stanna! Må tidningarna upphöra att utkomma, arbetareklassens samfälliga aktion kräver detta!

Järnvägsmän, typografer!

Vi vädja till Eder solidaritet i förvissning om att vår maning ej skall ljuda ohörd.

*Cirkulär från Stockholmsorstrejkskommitté den 16 augusti 1909.**Arbetare! Medborgare!*

Till arbetarefiendernas taktik i dessa allvarsdagar hör också att strö ut öfver landet små perfida pamfletter mot de organiserade arbetarnas valda ledning, mot socialisterna, mot Landsorganisationen och hela arbetareklassen och främst naturligtvis mot dess mäktiga uppmarsch för bröd och rätt och människovärde:orstrejken. — Dessa lejda sidohugg ur skum-

rasket inverka väl knappast ett jota påorststrejkens utgång, men vi kunna ju ändå bevärdiga ett och annat af dem med en ordentlig återstöt; och därför detta.

Stockholms gator ha i dagarna här och där legat hvita af söndersliten, hopkramad och nertrampad makulatur. — Det har varit ett par »flygblad» från det illa beryktade »Svenska folkförbundet», det ena, samt ett anonymt dito, utgifvet från Centraltryckeriet, det andra, hvilket rönt detta välförtjänta öde, att trampas under fötterna, där de i ändlösa massor vräcks ut öfver staden. — Och likadant har det nog gått pamfletterna annorstädes i landet.

»Införorststrejken!» utropar folkförbundarnas okände skribentbiträde, så böra arbetarna skynda att retirera från fanan, tyorststrejken är »endast okynne» ... »Den socialistiska ledningens ansvarslösa politik» är det, som kastat landet i denna strid.

Naturligtvis! — Men de stora arbetsgifvarna-lockoutherrarna då, som började dansen, som föreorststrejken började sin utvräkning af 163,000 arbetare? Ack, därom heter det endast — »att arbetsgifvarna nödgats genom en omfattande lockout göra klart för arbetareledningen, att det nu en gång för alla måste bli slut på dessa ständiga upprifvande småstrider» ... som arbetsgifvarna naturligtvis varit alldeles oskyldiga uti!

De som på detta sätt ställa »kyrkan mitt i byn» mellan de två partierna, de ha väl ändock utan vidare dokumenterat kapitalistsidans städjendrar och kunna aldrig pretendera att bli uppfattade såsom de där endast velat säga ett bekymradt välment ord inför sina »medborgare», hur de falskeligen usurpera och neddraga ett ursprungligen, innan dessa herrar lade embargo på det, så pass vackert namn som »Svenska folkförbundet!

Alltså, »arbetsgifvarna ha nödgats» o. s. v. för »småstridernas» skull ... Lögn visserligen, men låt gå. — Men nu ha arbetarna å sin sida verkligen, och utan all annan möjlighet, nödgats också de att genomorststrejken göra klart för lockoutledningen, att det nu en gång för alla måste bli slut på dessa ständiga, upprifvande jättelockouter eller hot därom.

Den formuleringen af satsen är riktig, den andra är falsk.

Det är »samhället själlft» vi angripa, säges det vidare, genom »våldsåtgärder, upplösning och inre anarki.» — »Samhället själlft», hvad är det? Det borde väl vara vi alla, arbetareklassen äfven, och inte bara de förmodna borgarna, deras staber och domestiker, tidningspress och myndigheter. Men är det så? Ja, ifråga om de stora skyldigheterna, men rättigheterna och platserna kring det dukade samhällsbordet, hur är det med dem? — Abonnerade af de »öfre tio tusen», helt enkelt. Och ändå ha vi ej angripit »samhället», men detta med alla dess organ, det har redan gjort sig till part i saken på lockoutherrarnas sida. Då dessa göra storlockout, då tiger samhället och samtycker, men då arbetarna svara medorststrejk, då är det upprörande våld. Hvad sägs om den moralen?

För »våldsåtgärder» beskyller man oss. — Hvilka våldsåtgärder? När var det så fredligt, som hittills underorststrejken? »Anarki», ha arbetarna ställt till någon sådan? Att inte herrskapet får sin bil till Djurgårdspromenaden, och att bekvämligheterna i mycket annat inhiberats, det går ju så lätt att ändra: — Upphäf lockouten!

»Storststrejken är på förhand dömd att misslyckas», utropar folkförbundet i konstlad jubelton. — Det ha vi inte sett än. Det beror på virket i den svenska arbetaren; det har hittills visat sig kärnfullt mer än man vågat hoppas, och det torde väl inte murkna just nu. Den arbetare-

klassens solidaritet, som pröfvats i onda och goda dagar nu i ett kvarts sekel, den skall inte, får inte brista, hur än den bleka nödvändigheten spänner den till det yttersta.

Striden betyder försakelser, skuldsättning, brist, half svält, nöd, trångmål för många, många ... måla pamfletterna skadeglåd ut det. — Sant, det veta arbetarna; det visste de, då de fattat sina beslut i de många fackföreningarna. De ha ej i sinnesrus gått till denna kamp, utan med hopbitna tänder gå de den emot, med en enda vilja: segern. Inte en sådan där skimrande triumf kanske, men en antaglig uppgörelse, med respekt för arbetets rätt och med garanti för framtida ohemula lockout-öfverfall. Det är seger.

»Arbetare! Är striden värd dessa oerhörda uppoffringar?» ... fråga sirenerna och de falska lockarna till affall i pamfletterna. — Ja, den är värd detta; det behöfde icke svars här, det ha arbetaremassorna redan svarat själfva. Det gällde icke blott striden om några prislistor här och där; inte blott om sänkningar i förut knappa löner, utan det gällde också reellt om inte formellt, huruvida arbetarna för framtiden skulle klafbinda sig under arbetsgifvarnes nåde, med påtvungna minimilöner fastslagna såsom *maximi* dito samt hela fackorganisationen och föreningsrätten, under det till en institution blifna jätteleckouthotet, förvandlad till en rent illusorisk dekoration.

Det är detta man förstått, det är därför arbetarna upptogo den tunga stridshandsken, då arbetsgifvarna kastade den. Det är stridens innebörd, som gör den värd de »oerhörda uppoffringarna», försakelsen, trångmålet, allt detta, som arbetarna nu med kallt blod gått att möta, hellre än att ge sig på sina herrars nåd och onåd. — Och träningen till försakelse, både af brödet för dagen och mer till, det har sannerligen arbetsgifvare och samhälle så många gånger förr, under långa arbetslöshetsperioder, lockouter och kriser kastat på arbetsklassen, så att om den nu i egen nyttas syfte gör sig den träningen till godo, så bör man inte förarga sig.

Hör hur pamflettförfattarna »klargöra» stridens innebörd:

»Har du icke någon gång med förvåning och förgelse sett, att arbetare i ditt fack, med samma arbete som du, i en annan fabrik har mycket större arbetslön än du, fastän lefnadskostnaderna äro desamma? Det är orättvist, men omständigheterna ha medfört det. Nu är det i vissa af dagens strider fråga om att utjämna denna orättvisa, att höja något för de sämst betalade i ett fack, att sänka något för de högst betalade i samma fack. Meningen är ordning och rättvisa, meningen är, att arbetsförtjänsterna skola bli desamma, men att de skola rättvisare fördelas. Nu vilja de, som få böja sig för utjämningen, drifva dig och de andra två hundratusentalen arbetare ut i en omöjlig jättestrid för att slippa dela rättvist med sämre betalade kamrater.»

Och denna absolut skefva och lögnaktiga framställning skulle förmå arbetarna att svika! Denna vädjan till det sämsta, afundsjukan — »med förvåning och förgelse sett, att (en annan) arbetare har mycket större arbetslön än du» — den skulle krossa storstrejken! Dessa »arbetare», som undertecknat den utgjutelsen måtte dock icke vara några af de bästa.

Och arbetsgifvarna ha välvilligt åtagit sig att »utjämna» lönerna — nedåt förstås — genom sin lockout, och så bli arbetarna missnöjda och svara med storstrejk. Är inte det oerhördt!

»Ännu har ingen storstrejk i världen lyckats», säger man. — En half sanning. Men tänk om denna skulle lyckas ändå! En gång i ett land skall detta slags aktion i alla fall lyckas. Tänk om det skulle vara i Sverige just. Utlandets arbetare-bröder hoppas därpå; äro intresse-

rade som vi, stödja oss, hoppas och frukta med oss i denna kamp, till hvilken världen ännu ej sett maken. — Utgången af denna storstrejk har den största internationella betydelse för arbetarna i alla land; vi bära just nu ett väldigt ansvar inför all världens arbetarrörelse; vi få ej svikta!

Och hvilken ära för Sveriges land och folk, om vi med heder rida denna storm ut! — Ett stordåd vore det helt enkelt — värdigt våra stora historiska föregåenden. Detta utan all förhåfvelse sagdt.

Man räknar de hundra tusenden och millioner om dagen och i veckan, som arbetarna och landet i sin helhet förlorar. Väl, det är förlust, men krig blir alltid dyrt; ibland är det dock billigare än fred med underkastelse. Så ock. nu. Det är mot nedpressningar och förluster under långa kommande år, som arbetsskassen med sin försvarskamp velat skydda sig. — Och nationalförlusten, ja, den står kvar; dock icke så fruktansvärd, som man skriker. Järnet i våra grufvor och träden i våra skogar finnas kvar, äfven sedan lockouten och strejken slutat. Att loken och bilarna stå stilla i stallarna, att högerpressens raseri måst tystna, och att bourgeoisin kommer litet obehägnadt till sommarnöjena m. m. sådant, är däremot ingen nationalförlust.

Man skriker om de »brutna aftalen»; formellt ha de brutits men... »högsta rätt blir högsta orätt», säger ett gammalt visdomsord. — Och det oskrifna blodsbandets och den broderliga klassolidaritetsens aftal, det står dock i förtviflade situationer öfver annat.

Om det aftalet brutits och en del viktiga fack, seende endast på sitt, utlämnat sina bröder att i en ojämn strid reda sig på egen hand, det hade varit ett långt värre aftalsbrott, än annullerande af en handling, underskrifven, då en situation som den nuvarande icke kunde förutses.

Men det bröts icke; spårvägsmän och typografer m. fl. ha redan kommit med; heder och handslag åt dem därför! Jordbruksarbetarna komma, och järnvägsmännen ha ju på allvar behandlat frågan om att komma med.

Allt som allt: Må striden fortgå enligt den en gång inslagna taktiken. — Lugn, lugn! Uthållighet och åter uthållighet!

Stockholm den 10 augusti 1909.

Storstrejskommittén.

Skrifvelse till dödgrävarne.

(Odaterad.)

Kamrater! Vi uppskatta till fullo Edra afsikter med att nedlägga arbetet, men vi vädja dock till Eder å Stockholms organiserade arbetares vägnar att återupptaga detsamma. Detta gagnar vår gemensamma sak bäst. Vi få ej vända allmänhetens sympatier från oss i vår stora strid. I krig, som i det sociala kriget, måste ambulansen, transport af döda och sårade etc. fortgå och dessa humanitära synpunkter måste vi respektera. Kamrater! Upptagen därför arbetet i enlighet med Landssekretariatets maning.

Till styrelserna för i Stockholm varande fackföreningar och verkstadsklubbar.

Enligt uppdrag af Landssekreterariatet, gifvet genom dess cirkulär n:r 108, får härmed meddelas, att nödhjälps nu kan utlämnas till de mest behöfvande af de arbetare, som äro indragna i den allmänna arbetsinställelsen. Hjälpen kommer att utdelas hufvudsakligast genom anvisningar i de kooperativa affärerna Thule och Framtiden, samt i någon mån i konstanter.

Då endast en mycket begränsad penningesumma kan ställas till kommitténs förfogande och det gifvetvis är af största vikt att densamma blir möjligast rättvist fördelad, anmoda vi Eder att verkställa en beräkning af det antal personer, som inom det fack Eder organisation omfattar, således äfven de oorganiserade, äro i sådana omständigheter, att de i och för fortsättande af striden äro i oundgängligt behof af understöd samt uppgift å den summa, som för afhjälpande af nöden för Eder del fordras.

Särskildt vilja vi vädja till de föreningar, hvars medlemmar äro nägorlunda godt ställda eller som af egna tillgångar kunna lämna stöd åt sina medlemmar, att vid här ifrågasatta beräknings verkställande tages största möjliga hänsyn till sämre lottade yrkesgrupper, så att dessa kunna få hvad där kan vara absolut af behovet påkalladt.

Då största skyndsamhet är af nöden, hemställa vi till Eder, att före tisdag den 17 kl. 4 e. m. inlämna ofvan infordrade beräkning å vår expedition i Folkets Hus härstädes.

Stockholm den 16 augusti 1909.

För Stockholms Storstrejskommitté:

Expeditionsutskottet.

Johan Enberg.

Ordf.

Utdrag ur vissa strejkskotts slutrapporter till Landssekreterariatet.

(Stockholms län.)

På ofvannämnda möte tillsattes äfven en ordningsmannakår bestående af tjugo personer från de olika fackföreningarna, som skulle ha till uppgift att i stället för polisen och den i beredskap liggande militären upprätthålla ordningen bland de strejkande. Stadens myndigheter gingo in på att öfverlämna ordningens upprätthållande åt arbetarne själfva och lofvade att ej onödigt inblanda stadens ordningsmakt. — — — — —

Beträffande ordningen bland de strejkande har denna under hela strejktiden varit den bästa, men stadens ordningsmakt, som lofvat att ej inblanda sig, tyckte dock, att det gick alldeles för lugnt tillväga. Strax före strejkens slut sattes en fabrik i gång med några stycken arbetsvilliga, och det intresserade de strejkande att gå ut och titta på dessa hedersmän, när de gingo till och från arbetet. Detta föll emellertid ej polisen i smaken, hvarför dessa uppbjödo hela sin energi att genom ett brutalt och olämpligt uppträdande hetsa de strejkande till öfvergrepp, men detta misslyckades dock. För att i alla fall ta någon hämnd blefvo 21 personer genom stämningar inkallade till rådhusrätten för att stånda till ansvar för deltagande

i demonstration och folksamling. Strejkstyrelsen gick i författning om att anskaffa försvarsadvokat, och målen ligga för närvarande under handläggning i rådhusrätten. På ett af de stora strejkmötena uttalades en skarp protest mot polisens brutala framfart.

Efterorstrejks slut har på initiativ af strejkstyrelsen ett stort möte afhållits med samtliga fackföreningar för behandling af personliga kontraktsfrågan, som äfven här på platsen är aktuell, på grund af att efter strejken en del arbetsgifvare söka att binda sina arbetare med kontrakt. Mötet uttalade sin skarpaste protest mot de kamrater, som genom kontrakt låta binda sig och sålunda sälja sin bestämmanderätt på arbetsmarknaden, och uppmanades arbetarne att ej underskrifva några som helst kontrakt eller afgifva liknande muntliga förbindelser, då det visar sig vara till skada för arbetarerörelsen i sin helhet. — — — — —

(Stockholms län.)

Storstrejks dagar äro nu förbi, och vi hafva alla på några man när kommit i de gamla spåren. Strejken har gjort ett mäktigt intryck på en hvar, som tagit en öfverblick af densamma; vi, som varit föremålet för dessa blickar, hafva ständigt haft det ömsevis stora, ömsevis tvifvelaktiga nöjet att umgås med två slags människor, den ena parten hjärtligt god, den andra gränslöst ond; de senare träffas allestädes här ute och bestå mest af uppkomlingar, här hafva de funnit sitt paradiset likt nässlan vid aflopps diket, dessa äro äfven de på människokärlek fattigaste, men på lidelser rikaste, då de finna tillfälle att besudla de i deras tycke ständigt omedgörliga arbetarne.

Lögnar, smädelser och trakasserier ha varit dagligt understöd från denna *nobless*, men vi hafva med lugn besinning förbisett deras gifmildhet och endast haft ett mål i sikte, nämligen seger åt vår rättvisa sak, kanske ett hänleende åt smädaren. — — — — —

(Uppsala län.)

Som en märklig händelse bör nämnas ett stort gemensamt möte med c:a 1,000 organiserade arbetare, som hölls i — — — — kyrkan vid — — —. Märkligt i så fall att det enligt vår kännedom ej förr i någon svensk statskyrka har hållits något möte med strejkande arbetare. — — — — —

(Kalmar län.)

Vid mötet den 2 aug. valdesorstrejksutskott bestående af 7 personer. Samtidigt valdes 42 ordningsmän. Dessa ordningsmän indelades i grupper med reglerad tjänstgöringstid, och hvarje grupp under ledning af en förman. Rapporter aflämnades tillorstrejksutskottet, hvilket hade högsta ledningen. Ordningen bland de stridande skarorna var hela tiden den mest mönstergilla, och aldrig har — — — —'s samhälle haft en så lugn prägel som just underorstrejken. Polisen visade sig vara öfverflödig. Men myndigheterna och arbetsgifvarne önskade gärna få kravaller i gång. Dessa gjorde energiska ansträngningar att få anledning att hitrekvirera militär. Myndigheterna, hvilka fullständigt gingo kapitalisternas ärende, blefvo för hvarje dag allt mera nervösa, och utmaningen steg dag för dag

mot arbetarne; dock lyckades man icke få sin vilja fram. Torsdagen den 19 augusti voro några hundra strejkande ute vid en arbetsplats för att lugnt åskåda några importerade »arbetsvilliga». Några personer hade äfven vidtalat dessa arbetsvilliga, men endast i all vänlighet enligt hvad som senare framkommit vid rättegång. Denna oskyldiga demonstration föranledde, att tre personer häktades. Allm. åklagaren hade yttrat, att man skulle försöka döma dem till det hårdaste straff åkarpslagen medgifver. Strejkskottet anskaffade rättegångsbiträde, och det lyckades nedbringa straffet till en obetydlighet, 15 kronors böter för hvardera två och en månads fängelse för en tredje person. Myndigheterna hade väntat minst $\frac{1}{2}$ års straffarbete för hvardera. Yttrande hade äfven fällts af allm. åklagaren, att någon af dem skulle säkerligen få 1 års straffarbete. Men som sagdt, de blefvo besvikna. Vidare dömdes en person att böta 25 kronor och en att böta 10 kronor, för att de tilltalat arbetsvilliga och beträdd fridlyst område. På grund af häktningarna nedlade de strejkandes ordningsmän sina mandat, enär ordningen bland de kämpande icke nödvändiggjorde bibehållande af en ordningsmannakår; och då de strejkandes ordningsmän icke ansågo sig skyldiga upprätthålla ordningen bland polisen etc. eller ansågo sig kunna svara för följderna af densammes uppträdande.

(Kalmar län.)

Stämningen har varit mycket god den första tiden. Men till följd af att fattigdomen är ganska stor i allmänhet här på platsen, beroende på den dåliga betalning, som städse varit rådande här och delvis på den fem veckor långa lockout, vi voro indragna uti på försommaren, så började snart nöden göra sig kännbar. Som vi ej kunde vänta något understöd, så måste vi för att kunna lindra nöden bland de mest behöfvande taga af de få medel, som voro kvar sedan lockouten i Grofarbetarnes kassa. Detta kunde ju ej räcka så synnerligen länge, hvarför Landssekreteriatets meddelande om understöd blef ytterst välkommet, men som allt flera anmälde sig för erhållandet af understöd, så var det ganska svårt att få det gå ihop, hvarför äfven tendenser till splittring började göra sig gällande. Så beslutade härvarande tunnbinderiafdelning på enskildt möte, utan att rådgöra sig med de öfriga afdelningarna, som voro anslutna till samorganisationen, att återupptaga arbetet på måndagen den — — —. Detta beslut följdes af ett liknande af härvarande afdelning af Järn- och Metallarbetareförbundet. Detta hade till följd, att de oorganiserade, som förut stått solidariska med oss, började återgå mangrant i arbete. Så skedde äfven med de mest vacklande af de organiserade grofarbetarna, så att endast 112 st. uppehöll striden den sjunde september. Detta är i korthet hvad vi för strejkskottets vidkommande ha att rapportera.

(Blekinge län.)

Styrelsen för föreningen Folkets Hus i — — — har under strejktiden välvilligt upplåtit föreningens Folkets Park till fritt begagnande, hvarjämte samtliga deltagare lämnades gratis tillträde till nöjesanordningar samt förmånen af nedsatta priser vid rekvisition af varor från serveringspaviljongen.

På grund af den mönstergilla ordning, som hela tiden iakttofs af deltagarna i storstrejken äfven här, fanns ingen anledning för härvarande

myndigheter att ingripa, hvarför såväl stadens ordningsmakt som den härstädes förlagda militärkontingenten af 100 man under ifrågavarande tid njöt af en ledighet som aldrig tillförne; dock torde få antecknas ett särdeles lindrigt fall af uppträdande från myndigheternas sida i ådömandet af en bötessumma af fem kronor för förseelsen att anbringa anslag om en fests afhållande. Den felande, fil. stud. — — — —, som fullgjorde det anförda på uppdrag af utskottet, har naturligtvis hållits skadeslös, i det att utskottet betalt de ådömda böterna. — — — — —

(Kristianstads län.)

Denna klyfning kom för hastigt, hade det gått parlamentariskt tillväga, så borde det legat i hvarje afdelnings eget afgörande, liksom när storstrejken bröt ut, nu är allt förfuskadt. Verkstads- och byggnadsarbetarne äro kommenderade tillbaka, det var kärntrupperna, nu ha vi de vacklande igen, och hur skall det sluta, nu får Sv. Arbetsgifvareföreningens medlemmar sina fabriker och maskiner reparerade, sina byggnader färdigbyggda, och så är allting klart, och verkstads- och byggnadsarbetarne få dagligen utföra blockeradt arbete; det är sannerligen en trefflig ända på en sådan uppoffrande kamp och så se sina kämpande kamrater blifva utestängda, det är det värsta af allt, och deras platser upptagna af strejkbrytare. Hoppas åtminstone, att Ni gör Er plikt, så att blockaden på jästfabriken kan blifva effektiv, för i annat fall komma arbetarne att förlora allt förtroende till organisationen. — — — — —

(Malmöhus län.)

4) Som det i andra strejkveckan visade sig ganska kännbar brist å bröd, gick utskottet i författning om och förhyrde — — — —'s Handelsbolags bageri, och kunde från och med måndagen den 16 augusti bröd erhållas genom strejksutskottet till alla, som hade strejkkort att uppvisa; sådana anskaffades vid strejkens början; som ändring i striden gjordes från och med den 6 sept., öfverlämnades bageriet som följd häraf. — — — — —

(Göteborgs och Bohus län.)

Strejken, som här har omfattat arbetare hufvudsakligen tillhörande Grofarbetare och Textilarbetare, mottogs med lifligt bifall och med goda förutsättningar, att den skulle bringa arbetsro på marknaden, och hvarje arbetare befitade sig om att följa Landsorganisationens order in i minsta detalj. De första veckorna förflöto ock lugnt, men så kom den så olyckliga parollen från Textilfabrikanterna om igångsättning med blockadbrytare samt myndigheternas partiska hållning, som gjorde att lugnet stördes. Strejksutskottet har vid alla tillfällen sökt att få den största valuta af striden, så ha 2 demonstrationer afhållits, flera resolutioner antagits, samt beslut fattats om bojkott af den borgerliga pressen, af handlande, som tillhandahålla denna press, samt af ett flertal olika firmor, som använda strejkbrytare i sin tjänst. — — — — —

Utskottet, som under sitt arbete har haft ett godt stöd i den Soc.-dem. klubben på platsen, som skött om agitationen för vinnande af medlemmar i afdelningarna och därtill anordnat barnbespisning, hvilken utskottet i sin tur understött.

Från Landssekreterariatet har utskottet mottagit rekviderad advokat, som tagit hand om de mål, som af myndigheterna hopsmidts mot 13 arbetare här däribland utskottets ordförande. — — — — —

(Älfsborgs län.)

Som ofvanstående tablå visar, så har strejkutskottet måst till medlemmarna utlämna rekvisitioner till större belopp än hvad som de hittills har erhållit af sekretariatet, detta på grund af att affärsmännen här på platsen har låtit stänga krediten för de strejkande arbetarne, så att de måst anlita kooperativa affären, häraf kommer den kooperativa affären att få vidkännas svåra efterräkningar, hvarför vi vädja till sekretariatet att så fort sig göra låter till strejkutskottet öfverlämna ofvanstående belopp summa kr. — — — — —. Vi få härmed erkänna full och tacksam ansvarsfrihet åt strejkutskottet för den tid revision innefattar. — — — — —

(Värmlands län.)

Strejkutskottets första sammanträde hölls den 9 augusti och öppnades af utskottets ordförande, — — — — —. Första frågan, som därvid behandlades, var den angående hvilka åtgärder utskottet måtte vidtaga med anledning af att förvaltningen vid utlämnande af aflöningen, afdrag gjordes för alla, som häftade i skuld till brukshandeln, hvilket hade till följd, att cirka ett 50-tal blefvo helt utan aflöning. Sedan utskottet behandlat saken, beslutades att omedelbart träda i förbindelse med Koop. Handelsföreningens styrelse och därigenom söka öppna en möjlighet för de nödställda att förskaffa sig det nödvändigaste på kredit. Detta lyckades äfven, dock att beloppet, för hvilket kredit lämnades, ej borde få öfverstiga 20 kr. pr man. Utskottet beslutade, att afdelningen borde ikläda sig att framdeles betala 50 % af den därvid uppkomna skulden samt ställa sig som borgen för det hela. — — — — —

Förutom ofvan nämnda åtgärder i frågan inrapporterades saken om förvaltningens handlingssätt till förbundsstyrelsen, hvilken af en jurist fick kännedom om att förvaltningens tilltag var lagstridigt, men ansåg förb.-styrelsen, att ingen rättelse å laglig väg f. n. vore lämplig. — — — — —

Å ett strejkmöte beslutades instämma i en hemställan från Grufarb.-fackföreningen i — — — om förklarad bojkott mot en skomakare — — —, för det denne skulle yttrat, att »alla socialistbusar skulle vara på Djäfvulsön». — — — — —

(Västmanlands län.)

Den 3 augusti voro samtliga afdeln.-styrelser sammankallade för behandling af stridsläget; vid detta sammanträde uppdrogos de första gränserna för styrelsens arbetssätt i den kommande striden, bland annat beslöts, att en strejkstyrelse skulle väljas efter följande grunder, att hvarje afdelning, som deltagar i striden, äger rätt välja en representant och ytterligare en för hvarje påbörjad 25-tal medlemmar afdelningen äger. Styrelsen kom då att bestå af en 15—16 personer, hvilket visade sig blifva en mycket tungrodd apparat, hvarför strejkstyrelsen sedermera beslöt att tillsätta ett verkställande utskott, på hvilket sedermera det mesta af arbetet har hvilat. — — — — —

Redan under strejkens andra vecka började nöden inställa sig hos de sämst lottade, hvilket föranledde, att strejkstyrelsen hemställde till de olika fackföreningarna om kontanta bidrag. Resultat af denna styrelsens framställning blef kronor 85:—, hvilka utdelades till de mest behöfvande. Under de efterföljande veckorna har från Landssekreterariatet erhållits ett understödsbelopp af kronor 2,000:—, hvilket utdelades till omkring 400 personer. Af enskilda personer har erhållits ett bidrag af kronor 125: 54, dessutom har från Templarnes lokalstyrelse erhållits ett belopp af kronor 50:—. Under den första vecka, som understödet utdelades, visade sig, att en del af understödstagarne använde understödet till förfriskningar eller andra onyttiga saker, hvilket föranledde styrelsen att i stället för kontanta bidrag dels utdela matpoletter till ungkarlarna. Till familjeförsörjare utdelades så kallade rekvisitionsblanketter å viss summa till Konsumtionsföreningen.

(Västmanlands län.)

Vidare har utskottet anordnat 18 offentliga möten, vid hvilka följande personer talat: —

Sammanlagda deltagareantalet på dessa möten ha varit omkring 23,000. Det högsta antalet på ett möte har varit 2,000, det lägsta 600 personer. 4 demonstrationer har gått af stapeln med sammanlagdt 3,400 deltagare. 9 st. diskussions- och föreläsningmöten ha hållits, hvarvid följande personer medverkat som inledare och föreläsare: —

De ämnen, som blifvit behandlade, ha varit följande: 1) Kooperationen, 2) Nykterhetsrörelse och arbetarerörelse, 3) Allmänt rusdrycksförbud, 4) En ny kultur, 5) Fröding och hans diktning, 6) Fredrik på Ransätt, 7) Kvinnan och nykterhetsrörelsen, 8) Pressens betydelse i klasskampen, 9) Industriell utveckling. I anslutning till de olika diskussionerna ha resolutioner blifvit antagna, hvilka dock af brist på utrymme måste uteslutas.

Upprops- och strejkmöten ha af de olika fackföreningarna afhållits hvarannan dag. —

Utskottet har äfven under den korta, men dock så betydelsefulla tid det verkat jämt haft för ögonen vid sina besluts fattande organisationens bästa och densammas stärkande och utbredande bland de många, som ännu stå oförstående för vår kamp för bättre ekonomiska villkor att arbeta under — ett bättre samhälle att leva i och i allt en bättre mänsklighet. Vi få dock nu, då vårt ansvarstunga och allt annat än tacksamma värf är slut, uttala den förhoppningen, att den nu öfverståndna striden lärt mång' tusende inse, att hvad vi söka nå endast kan vinnas genom solidaritet och sammanslutning, och hoppas vi att handla i öfverensstämmelse härmed genom att stärka våra organisationer. Äfvenledes hoppas vi, att den uppräckning, som skett här i — — — må blifva konstant, så att vi bli befriade från att se det verk vi varit med om att med möda bygga upp, ohjälpligt störta samman; våra motståndare till gagn, oss själfva till skada. Låt oss undvika se en och annan af de våra, som under striden stått med i ledet, i breschen, sargade och blödande dragas fram ur spillrorna af våra organisationer. Slut upp kring fanorna! In i leden och verka med kraft för arbetareklassens frigörelse från ekonomiskt och andligt förtryck och i solidaritetens namn teckna vi: — — —

(Kopparbergs län.)

Arbetsinställelsen beslöts enhälligt å ett med samtliga på platsen till Landsorganisationen hörande fackföreningar gemensamt möte den 31 juli. Beslut delgafs förvaltningen den 1 augusti genom — — — af vederbörande fackföreningsordförande undertecknad skrifvelse, innehållande äfven mötets svar å en från direktören framställd begäran om vakters tillsättande. Vid samma möte valdes en af 7 personer bestående strejkkommitté, som omedelbart fick i uppdrag att på lämpligt sätt vädja till de oorganiserade att deltaga i striden. Detta fullgjordes genom utgifvande af medsända upprop. Samtliga oorganiserade hörsammade vår vädjan samt har till en vecka efter omläggningen stått solidariska. Efter denna tidpunkt återgingo ett 100-tal, hvilket gjorde, att bolaget med deras hjälp kunde få i gång ett par mindre vaskverk samt malmastning af upplag. Någon vidare återgång gjorde sig under de härpå följande 2 veckorna ej märkbar. Hoppet om ett resultat af de pågående förhandlingarna uppehöll naturligtvis en del vankelmodiga. Så fort att förhandlingarna strandat, återgingo dock ett nytt hundratal, hvilket gjorde, att ett större vaskverk igångsattes. Anmälningar af arbetsvilliga ökade nu dagligen samtidigt, som misströstan om något resultat af striden började göra sig gällande. Kom så den 2 okt. meddelande från förvaltningen, att om striden skulle fortsättas, blefve följden den, att tvenne grufvor, hvari sysselsättas en 200 man, skulle nedläggas under vintern, en upplysning, som ej kunde tagas som skrämskott, då det är ett faktum, att vid dessa grufvor, hvari bryts för inhemsk förädling, finnes upplag för bortåt 2 år. Skulle vi nu tagit striden med dess konsekvenser 200 arbetslösa plus 200 från vaskverken om en månad samt ändå ej kunnat förhindra arbetet i egentliga exportfältet, där en massa malm är bruten och magasinerad, och hvilken tack vare de tekniska hjälpmedel den relativt ringa erforderliga arbetsstyrkan har till sitt förfogande att bringa malmen på järnvägsvagn? Inför dessa förhållanden måste man kallt beräkna, om vi kunde med våra resurser öfva någon påtryckning, i all synnerhet som halfva styrkan är oorganiserad, något som vi i en af våra första rapporter under stridens början påpekade som vår svagaste punkt. Vi ansågo därför lämpligast i det helas intresse att försöka en öfverenskommelse på antagliga villkor. En sådan vanns också på sätt, att alla återgingo, däribland några som under striden förklarats afskedade, då de vägrat utföra dem ålagdt strejkbrytarearbete.

Om kommitténs verksamhet under striden må nämnas, att den anordnat 3 offentliga möten med hrr — — — som talare. Den sistnämnde har dessutom under de första strejkveckorna hållit en serie föreläsningar öfver ämnet: »Grunderna för Sveriges stats- och kommunalförvaltning». Strejkmöten, till hvilka äfven de oorganiserade haft tillträde, har hållits 1 å 2 ggr i veckan. Bland beslut, som vid dessa har fattats, må nämnas hänvändelse till hyresvärdarne, motarbetande af strejkbryteri, särskildt inom jordbruket — — — samt öfverenskommelse om lingsplockning till Stockholmskamrater. Kommittén har dessutom haft utdelningen af den af sekretariatet utlämnade nödhjälpen om hand, som tillgått så, att de behöfvande fått anmäla sig viss tid, hvarefter de fått rekvisitioner till de kooperativa affärerna till stor förtret för de privata affärsmännen. Samma utdelningssätt har äfven praktiserats af fackföreningsstyrelserna, sedan de öfvertogo understödsutbetalningen. Stor svårighet har i synnerhet fackföreningsstyrelserna fått vidkännas vid understödsutbetalningen, då de haft halfva styrkan oorg.

att dela med, öfver hälften af understödet har också gått till de oorganiserade. —————

(Kopparbergs län.)

I anledning af senaste Svarets upprop om historik öfver stridens förlopp både här och å andra platser, få vi från denna plats rapportera, att det hela tiden varit så lugnt, att vi ej behöft göra det ringaste för ordningens upprätthållande, utan en hvar har varit sin egen ordningsman. Från ingenjörens sida har ingen åtgärd gjorts för att sätta fabriken i gång, dock ha åtskilliga arbetsvilliga varit i diverse utarbeten hela tiden.

Vi kunna ej direkt klandra hvad som gjorts för den ändring striden tagit, dock kommer framtiden utvisa, om herrar kapitalisters skadeglädje öfver att vi blefvo tillbakaslagna skall besannas i den slutliga uppgörelsen.

Är det så, att vi efter dessa veckors svält och umbäranden nödgas ta till godo en neslig fred, då instämna vi uti, att det varit bättre i oförändrad strid gått undergången till mötes med heder.

Af hvad från andra platser framgått, har nöden varit större, än hvad den varit här, tack vare ett litet stöd i vår kooperativa affär, men fria ha vi icke gått, utan en del familjer ha fått knappt in på staten till det yttersta. Då vi nu gå att till sist taga farväl af det oss så kära »Svaret», göra vi det med smärta, på samma gång vi uttrycka vår oförställda beundran öfver hvad som kunnat i så kritiska tider åstadkommas, äfven för dess redaktör måste vi böja på geniknölen och säga ett varmt tack för ett arbete värdigt en svensk frihetshjälte.

Af hjärtat önska vi, att »Svaret» kommit att fortsätta som aftontidning alltfjämt, men vi vilja i stället slå trogen vakt om vår egen press, och i bojkotten af lögnarpresen skola vi blifva obrottsliga; prenumeration, lösnnummer och annonsering, allt är innefattadt.

Vi bryta ej stridslinjen, förrn vi få order från högkvarteret.

—————

(Gäffleborgs län.)

Med anledning af den frontförändring på stridsfältet sekretariatet i sin senaste proklamation anbefaller, hvarigenom de vid stridens början tillsatta strejksutskottet blifvit öfverflödiga, får undertecknade härmed afgifva rapport för strejksutskotts sammansättning och verksamhet under tiden 2 augusti—7 september 09.

Vid gemensamt möte med alla den 2 augusti vid lockoutade arbetare, valdes från hvarje fackförening 2:ne ombud, hvilka skulle utgöra förmedlande länk mellan afdelningarne och Landsssekretariatet samt verka för samarbete de olika afdelningarna emellan. —————

Utskottet valde inom sig ordförande, sekreterare och kassör. Dessutom valdes en från hvarje plats vid och samt två från att fungera som nödhjälpskommitté. Vidare tillsattes en ordningskommitté, 10 man stark, samt en tidningskommitté. Utskottet har hvarje vecka haft minst 2:ne sammanträden, hvarvid behandlats nödhjälpskommitténs rapport samt planlagts för agitationens bedrifvande under närmaste tiden. Hvarje vecka har minst ett allmänt möte afhållits, dessa hafva i medeltal varit besökta af emellan 6—700 organiserade och oorganiserade arbetare från ofvan nämnda platser. Vid dessa möten har föredrag hållits af —

Då vi icke lyckats erhålla någon talare, har vi anordnat offentliga diskussionsmöten, och har stämningen vid dessa varit den allra bästa. Genom

samarbete meds strejkutskott hafva vi tillsammans med arbetarne vid afhållit imponerande demonstrationer i, och hafva föredrag vid dessa platser hållits af , — — —

Under den tid, striden har förts, hafva vi tillåtits samlas till möten på bolagets mark och för öfrigt åtnjutit ganska stor rörelsefrihet. På sista tiden synes dock förvaltningen ändrat taktik, så till vida att den icke endast förbjuder främmande talare att uppträda på bolagets område, utan skaffar sig äfven fullmakt från bönder, hvilka äga en liten jordbit vid den s. k. , hvarest vi i många år har haft vårt tillhåll, då någon främmande talare besökt denna plats. Söndagen den 5 september hade vi besök af Järn- och Metallarbetareförbundets ombudsman herr och med anledning däraf kungjort möte vid Men väl anlända till platsen förbjöds föredraget af polisen, som uppgaf, att förvaltningen äger fullmakt från bönderna att förhindra främmande talare att där uppträda. Föredraget måste på grund häraf inhiberas.

Måhända skall detta utgöra någon sorts hämnd för att vi icke ville upphäfva blockaden? — — — — —

Upprop m. m. från fackförbund, fackföreningar, strejkutskott, o. dyl. Diverse meddelanden.

Sågverksindustriarbetarförbundet.

Att föredragas vid afdelningarnas möten.

Några råd till de kämpande.

Den kamp, som förestår, kan räcka i flera veckor. För de slantar, som stå att uppbunga, gäller det att redan före den häftigaste stridens utbrott, medan ännu förräder finnas tillgängliga, köpa det nödvändigaste för några veckor framåt.

Arbetare, som ha släktingar eller anhöriga på landet, böra resa till dessa, om så låter sig göra eller, inom barnrika familjer, söka sända åtminstone några af barnen ut till dessa släktingar.

I skogarne äro nu bären mogna, och en hvar har rätt att i skogarne plocka så mycket bär han vill, blott han ej gör åverkan på buskar eller träd; därför ut i skogarna! Bär är närande föda och bärsaft till vatten en nyttig dryck. Går det ej att få mjölk, så gif barnen förr vatten med litet bärsaft än kaffe o. dyl.

Där tillfälle till fiske och jakt finnes, bör detta ej försummas, isynnerhet ej fisket.

På hvarje plats, där strejk eller lockout råder, bör jämte styrelsen, som har högsta ledningen, från första dagen tillsättas en strejkkommitté, som utlyser möten, mottar rapporter, går tillhanda med råd och dåd, tillser att sprit ej förtäres och att lugnet ej af kamraternas störes.

Äfven bör tillsättas en särskild nödhjälpskommitté, dit den familj eller enskilde kan vända sig, hos hvilken lifsmedlen så tagit slut, att man där står inför ren uthungring. Efter undersökning bör denna kommitté se till, att i första hand barnen inom en dylik familj få mat hos andra familjer och därefter de vuxna. Familjer, som äro villiga att på så sätt hjälpa möjligen behöfvande, böra anmäla detta hos denna kommitté.

För att under hela kampens gång hålla modet och entusiasmen uppe, och för att kampens gång må kunna följas i hvarje hem, är det af den yttersta vikt, att inom hvarje hem finnes en arbetaretidning. De organiserade arbetarne böra därför också ständigt verka för arbetarepressens spridning till hvar enda hem. Där man ej har en sådan tidning förut och ej ensam har råd att prenumerera, kunna lämpligen ett par eller tre familjer slå sig tillsammans. Där det icke är möjligt att få prenumeration, böra de, som hålla tidningen, sedan de läst den, låta den gå vidare till dem, som ingen ha eller ha en borgartidning. Borgartidningar i dessa dagar äro fullkomligt värdelösa, där de ej verka direkt skadligt genom sina lögnar och förvrängningar och genom partitagande för kapitalet. Skona ingen borgerlig tidning, som det minsta sviker arbetarnes rättfärdiga sak! Mest praktiskt är att samtidigt med att strejk- och nödhjälpskommittéerna tillsättas äfven tillsätta prenumerant-samlare för arbetarepressens spridning.

För att organisera icke organiserade kamrater i trakten och vänligen söka få dem in i organisationen samt för att agitera bland landarbetare och småbönder, organisera och sprida upplysning om den pågående striden och om socialdemokratins och hela arbetarerörelsens mål böra alla icke i fasta kommittéer upptagna men till förfogande stående kamrater bilda agitationsklubbar, som pr cykel eller till fots förrätta agitations- och organisationsarbete. Så blir denna kampens tid äfven en sådenn tid, skall ge äfven den goda skördar för vår sak.

Upprop till Söderfors organiserade arbetare.

Med anledning af den nu förestående konflikten mellan arbetsgifvare och arbetare vilja vi, särskildt hvad det angår ett lugnt och besinningsfullt uppträdande, hänvisa till Landsorganisationens proklamation, däri det står: Vi mana alla och enhvar till lugn besinning under striden. Inga öfvergrepp få förekomma. Målmedvetet och besinningsfullt böra alla på den angifna dagen lämna sina sysselsättningar, och en arbetsinställelse af denna art skall med sin inneboende kraft verka så mäktigt, att intet annat moment må få tillkomma, som förvanskar styrkan däri; samt vilja vi, hvad särskildt den här platsen angår, uttala den förhoppningen, att hvarje organiserad arbetare känner sin målmedvetenhet som sådan och som följd därutaf icke tillåter sig något öfvergrepp mot hvarken eventuellt arbetsvilliga eller någon annan.

Ändock vi anse, att ofvanstående uppmaning hvad Söderfors organiserade arbetare angår, kunnat vara öfverflödig, ha vi dock inte kunnat underlåta att ytterligare betona detta samt påpekar härmed, att i motsatt fall hvar och en får själf svara för sina handlingar.

För Söderfors Järn- & Metallarb.-fackförening.

Arbetare! Klassbröder!

Tusental af våra kamrater ha i dagarne af en hänsynslös arbetsgifvare-grupp utkastats i svält och nöd. Från vår sida finnes ej något annat medel att tillgripa än en allmän arbetsnedläggelse för att därigenom framtvinga en antaglig uppgörelse och åvägabringa ett hastigare slut på jättestriden.

För de, som ej äro helt förblindade af egoism eller äro köpta att föra de mätta och belåtnas talan, står det tydligt och klart, att för de små, de nära nog på svältgränsen stående samhällsmedlemmarna är det en kamp för hem och bröd. Allt hvad vi genom årslånga uppoffringar lyckats genom våra organisationers hjälp förskaffa oss af medbestämmanderätt vid arbetsaftals ingående svärfvar i fara att förintas i ett slag.

Kamrater!

Endast genom obrottslig enighet kunna vi föra vår rättvisa sak till seger. Låt oss i de dagar, som stunda, visa, att det endast äro våra motståndare, som äro råa, brutala, egoistiska. Från vår sida må inga öfvergrepp förekomma.

Mönstergill ordning! Absolut nykterhet!

fordras af hvarje arbetare, försåvidt han ej vill betraktas som förrädare mot sig själf och sin klass.

Lunds fackföreningars strejkkommitté.

Gif!

Till alla rättänkande medborgare i lyckligare ekonomisk ställning vänder sig hela den svenska arbetareklassen med en vördsam vädjan om understöd i sin förtviflade strid för rätten att genom arbete förvärfva en nödortftig bärning.

I anledning af de alltjämt höjda priserna å lifsförnödenheterna ha statens ämbets- och tjänstemän genom riksdagens beslut erhållit förbättrade lönevillkor. Kommunerna ha sedermera genom särskilda anslag afsevärdt ökat de i lag fastställda förmånerna.

Arbetareklassen har emellertid icke på detta sätt kunnat vinna beaktande för sina viktigaste lifsintressen. Den har uteslutande varit hänvisad att medelst sammanslutning i föreningar söka stöd för rätten till människovärdig tillvaro. I många tusen svenska hem har den bittra fattigdomen härigenom kunnat utestängas och arbetarne kunnat fylla sina lefnadsbehof samt sålunda äfven mäktigt bidragit till ökad omsättning i varumarknaden och på detta sätt befrämjat hela nationens ökade välstånd.

Helt visst skulle aldrig någon önskan att bekämpa denna de fattiges egen frihetsrörelse förefunnits, så vida icke det storkapitalistiska vinstbegäret fordrade ett ohejdadt exploaterande af den mänskliga arbetskraften. De arbetsgifvareorganisationer, som tillkommit, ha under hvarjehanda obetydliga förevändningar sökt att i grund krossa arbetarnes föreningar utan att det ringaste bekymra sig öfver de oerhörda olyckor, som därigenom skulle drabba hundratusentals svenska hem. Det är efter flere uppenbara försök i denna riktning och sedan Svenska Arbetsgifvareföreningen den 2 aug. utestängt icke mindre än 80,000 arbetare och under hot att låta ytterligare 89,000 arbetare vederfaras samma öde, som arbetarne öfver hela landet nödgades medelst allmän strejk söka skydd mot denna rättskränkning.

Huru än de politiska åskådningarne divergera, för hvarje människas oförevillade rättsbegrepp bör det likväl vara klart, att fordringarna å en arbetslön, som medgifver möjlighet att fylla anspråkslösa lefnadsbehof, utgör en så elementär begäran, att hvarje afvikande uppfattning borde uteblifva. Ända från barndomen bevara vi alla i vårt minne den vackra satsen: »Arbetaren är sin lön värd!»

En säljare anses äga full rätt att antaga eller förkasta köpeanbud. Det är en motsvarande rättighet, rätten att till underpris vägra sin arbetskraft, som arbetarna göra gällande genom den allmänna strejken, deras enda lagliga försvarsmedel.

Utsikten att genom arbete kunna sig redbart försörja sväfvar i fara för hundratusentals svenska arbetare. Att rädda dessa många från fullständigt slaveri är ett så i högsta mening behjärtansvärdt nationellt ändamål, att dess motstycke hittills aldrig förefunnits.

Må alla, som vilja värna frihet och rättvisa här i landet, lämna sitt bistånd, så att de mest hjälpbehövande arbetarefamiljerna inom Avesta köping varda förskonade från nöd! Till hrr handlande, som framdeles vilja påräkna arbetarne som kunder, till alla öfriga hjälpsamma invånare i samhället och dess omnejd rikta vi en innerlig, vördsam framställning om bidrag. Icke endast penningar utan äfven alla slags födoämnen m. m. mottagas med största tacksamhet och afhämtas efter tillsägelse å Understödskommitténs expedition (samma hus som Koop. handelsföreningens affär, 1 tr. upp) eller pr Rikstel. 28. Utsända personer, försedda med vederbörligen utfärdade, af underskrifter bestyrkta bidragslistor, äga äfven rättighet att mottaga gåfvor.

Fördelning af dessa gåfvor sker under fullt betryggande kontroll.

Avesta i augusti 1909.

För många hjälpbehövande arbetarefamiljer:

Understödskommittén.

Utdrag ur protokoll, fördt vid möte med samtliga organiserade arbetare i Folkets Hus i Tomelilla torsdagen den 19 augusti 1909.

§ 1.

Mötet öppnades af ordföranden N. M. Levin kl. 10 f. m., som hälsade de närvarande välkomna.

§ 6.

Mötet beslöt i enlighet med strejkutskottets förslag, att de arbetare, som äro sysselsatta vid jästfabrikationen, uppmanas att nedlägga arbetet, på grund af att deras arbetsgifvare intagit strejkbrytare.

Som ofvan.

Gustaf Nilsson.

vice sekret.

Tomelilla Arbetarekommun beslöt på sitt extra möte torsdagen den 9 dennes att tillställa samliga bagare och handlare i Tomelilla protokollsutdrag öfver de beslut, som fattades af mötet.

§ 7.

Mötet tog till förnyad behandling det förut fattade beslut om blockaden af Jäst- och Spritfabriken Activ i Tomelilla, och beslöt mötet, att en skrif-

velse skulle tillställas alla arbetarekommuner och platser, där nämnda fabriks alster finnas i marknaden, samt uppmana arbetare på dessa platser att inte köpa bröd eller sprit hos de handlare och bagare, som hafva dessa varor till salu.

Detta beslut gäller äfven handlare och bagare i Tomelilla. Mötet beslöt därför att utse en kommitté på tre personer, som skall hafva i uppdrag att meddela nämnda affärsmän beslutet med uppmaning till Eder att upphöra med att föra nämnda fabriks alster i marknaden, till dess att blockaden på nämnda fabrik blir upphäfd, då i motsatt fall de organiserade arbetarne komma att vidtaga andra åtgärder.

Tomelilla den 9/8 1909.

A. Hansson,
v. ordf.

G. A. Karlsson,
sekret.

Arbetare!

Ryktet om arbetets återupptagande på Fränninge garfveri är osant. Strejken kommer enligt arbetarnes enhälliga beslut att pågå, tills storstrejken afläses af Landsorganisationen.

Kamrater, arbetare, blif ej strejkbrytare!

För fackföreningen:
Storstrejkskommittén.

Tillkännagifvande.

Med anledning af — — —'s osolidariska uppträdande mot sina arbetskamrater, ha dessa beslutat att bojkotta honom och hans mjölkaffär.

Från och med fredagen den 20 augusti tillhandahålles mjölken i Kooperativa affären.

Ställdalen i aug. 1909.

För afd. 270 af Grofarbetarförbundet:

Kommitterade.

Blockad.

Då Arbetsgifvareföreningen sedan 2 augusti proklamerat härvarande arbetsplats i lockout, anse vi oss nödgade t. v. blockera densamma, och undanbedes därför all arbetskraft — den förbindelse nämnda förening under lockouten förelägger hvarje arbetare bör väcka eftertanke.

Må ingen hederlig arbetare här ta anställning, förrän konflikten afvecklats.

Bispberg den 14/8 1909.

Sv. Grufarbetareförbundet afdeln. n:r 20:

Styrelsen.

Blockad.

Härmed förklaras Hudiksvalls stads samtliga arbeten i blockad under den tid storstrejken pågår, så när som på hvad det gäller de i Landssekreterariatets proklamation gjorda undantagen. De genom afskedanden ledigblifna platserna förklaras äfven härmed i blockad, och stämpas en och hvar, som utför några af dessa arbeten, såsom strejkbrytare och kommer att behandlas därefter.

Strejksutskottet. ¹⁾

Strejk- och blockadbrytare hos Bëve och C:nis Kappfabrik, Sundsvall.

Fröken N. N.

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

(strejkbrytarvarfverska)

Herr N. N.

(mottagit största understöd).

Fröken N. N.

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

Herr N. N.

» »

(föret arbetat hos skräddare
N. N., Vifsta varf).

Må dessa personer bemötas som de förtjänat!

Sundsvall den 13 september 1909.

Sundsvalls Kappsömmerskefackförening.

Arbetssökande, se upp!

Aktiebolaget Carbo vid Grötingsjö blockeradt från arbetskraft.

På grund af att bolaget nekat återtaga flertalet af de gamla arbetarna och dessutom en del orimliga fordringar framställt, har öfverenskommelse om arbetets återupptagande ej kunnat träffas. På grund häraf förklaras bolaget blockeradt från arbetskraft.

Arbetssökande uppmanas att inte antaga arbete vid Grötingsjö, förr än bolaget träffat öfverenskommelse med platsens gamla arbetare.

Nu gäller det, kamrater, att visa broderlig solidaritet i kampen.

Sv. Grof- och Fabr.-arb.-förb. afd. n:r 297, Grötingsjö.

¹⁾ Detta anslag fanns uppspikadt å stadens förråd den 18 augusti 1909.

Arbets sökande, se upp!

Aktiebolaget Carbo vid Grötingsjö är blockeradt från arbetskraft.

Alla arbetarnas försök att förmå bolaget att ingå i underhandling om arbetets återupptagande har af bolaget besvarats med nej och utvärkning ur bostäderna af 38 arbetare, hustrur och barn nu mot vintern.

Platsens arbetare ha förklarat sig villiga utgå ur förbundet och Landsorganisationen, om bolaget återtager dem i arbetet, i den mån bolaget behöfver arbetskraft samt godkänner de arbetsvillkor, som voro gällande före lockouten.

Omkring ett 60-tal af de gamla arbetarna äro utestängda, och bolaget nekar återtaga någon af dessa utan söker värfva strejkbrytare.

Den upplysning, rätts- och frihetskänsla bör nu finnas bland oss arbetare, att ingen antager arbete vid Grötingsjö, förr än bolaget träffat öfverenskommelse med sina gamla arbetare, hvilka nu äro beredda att kämpa en hård och långvarig strid.

Ingen kan väl ha hjärta att antaga arbete hos en arbetsgifvare, som mot vintern utvärker sina gamla arbetare med hustrur och barn ur bostäderna.

Sprid upplysning af förhållandet vid Grötingsjö öfverallt, och kom ihåg, att platsen är blockerad från arbetskraft.

Obrottslig och broderlig solidaritet i striden.

Grofarbetarförbundets afdelning n:r 297, Grötingsjö.

Flygskrift.
(tr. 1909.)

Blif aldrig strejkbrytare!

Hvarför organisera sig arbetarne? Jo, för att hålla priserna uppe på sin arbetskraft. Det ligger i arbetsgifvarnas intresse att betala små löner — ju mindre löner, ju större profit för dem. Men det ligger i arbetarnas intresse att få betaldt för sitt arbete, så att de kunna lefva som människor.

Detta går inte alltid utan strid.

Det finns oresonliga arbetsgifvare, hos hvilka arbetarna måste tillgripa strejk antingen för att förbättra sina löner eller för att förekomma lönenedsättning. En sådan strejk är, oafsedt på hvilken plats den utkämpas, af betydelse för hela arbetareklassen. Om arbetarna lyckas höja sina löner på en plats, går det lättare att så småningom höja dem öfverallt. Men sjunka de på en plats, komma de så småningom att sjunka äfven på andra platser.

Det är därför den naturligaste sak i världen, att de, som strejka, få ekonomiskt och moraliskt understöd af sina arbetskamrater i alla fack; och för att så skall kunna ske, äro numera alla arbetare, som förstå sammanlutningens och enighetens stora betydelse för hela arbetareklassen, organiserade i fackföreningar.

Vill du ej tillhöra organisationen för att gemensamt med dina kamrater arbeta för ett bättre samhällsskick och dragligare existensvillkor åt dig och dina efterkommande, så handlar du mycket illa. Men om du blir strejkbrytare, så handlar du tusenfaldt värre, ty då blir du dina kamraters förrädare. Du har då med detta ditt handlingssätt visat, att du,

hellre än att vilja ha något gemensamt med arbetareklassen, föredrager att förstöra alla möjligheter för dina kamrater att förbättra sin ställning. Du har ställt dig utanför arbetareklassen. Men då får du också finna dig i att af din egen klass bli behandlad som en lömsk fiende, betydligt farligare än en öppen motståndare.

Motståndarna till vår organisation påstå kanske, att det är nöden, som drifver dig att bli strejkbrytare. Du måste arbeta, där de organiserade arbetarna strejka, eljest får din familj svälta, heter det. Men tänk efter: många, som bli strejkbrytare, ha aldrig arbetat förut på den plats, där strejk inträffar. De hafva således icke blifvit arbetslösa på grund af strejken. Du lefver väl icke uteslutande på strejkbrytararbete och måste svälta, då inga andra arbetare strejka?

Löper du däremot fara att bli arbetslös, ifall strejk skulle inträffa, gå då in i organisationen. Där får du åtminstone så mycket understöd, att den värsta svälten är aflägsnad från hemmet.

Då arbetsgifvarna tala om svält, nöd och arbetslöshet i samband med strejker, håna de för resten grymt sig själfva! Det är inte strejkerna, som äro skulden till eländet, utan arbetsgifvarnas gränslösa profithunger. Då ett fåtal arbetare sysselsättas en onaturligt lång arbetstid för en liten lön, blir alltid följden svält och arbetslöshet — svält för alla, både för dem, som arbeta, och dem, som inte arbeta — arbetslösheten blir en naturlig följd af den långa arbetstiden. Det uppstår en reservarmé af sysslolösa, som inte få plats i fabriker, grufvor och verkstäder. Och dessa äro ofta villiga både att arbeta för underpris och som strejkbrytare.

Det är mot själfva detta orättfärdiga system organisationen kämpar. Vi måste mot svält och arbetslöshet ställa organisationens enande kraf på högre löner och kortare arbetstid. Och så måste vi ha en lagstiftning, som verkar dithän, att arbetets frukter tillfalla dem, som arbeta.

I denna kamp är det alla arbetares skyldighet att deltaga. Ju förr arbetareklassen blir enig, desto förr är grundlig ändring möjlig. Men då du uppträder som strejkbrytare, hjälper du i stället profithungriga arbetsgifvare att nedpressa arbetspriserna, samtidigt som du drager ökad svält och nöd öfver hela den klass du tillhör.

Arbetare! Tänk på att du kan ensam ingenting göra för att få det bättre. Din röst betyder ingenting i de lagstiftande församlingarna. Så är det med alla dina kamrater. Vi äro fullständigt maktlösa, då vi äro splittrade. Men om vi bli eniga, äro vi mäktigare än många af oss nu ana.

Har du tänkt på allt detta, och har du hederskänsla och kamratkänsla, så lofvar du dig själf: »Jag vill aldrig bli en strejkbrytare!»

Arbetare!

Är striden värd de oerhörda uppoffringarna?

Arbetare! Har du beräknat, hvad en storstrejk kostar de organiserade arbetarna? Nej, det har du nog inte gjort. Och dock vet du inte, hvad du gör dig själf och dina kamrater genom att lämna din plats, om du inte räknar efter. Hör blott!

Storstrejken vill draga 200,000 arbetare från deras arbete — och från deras arbetsförtjänst. De förtjäna kanske i medeltal 3 kronor om dagen. Det blir en ren förlust för de strejkande af 600,000 kronor på en dag, af 1,200,000 kronor på två dagar, af 2,400,000 kronor på fyra dagar, af

3,600,000 (tre millioner sexhundra tusen) kronor på en arbetsvecka. Har svälten icke dessförinnan sagt stopp och drifvit dig och dina kamrater tillbaka till arbetet, så slukas på två veckor öfver sju millioner kronor från Sveriges arbetarebefolkning.

Sådana offer fordrar storstrejken af landets arbetare. Äro dessa i stånd att bära denna oerhörda utsugning? Tänk på dessa siffror! Tänk på, att icke något strejkunderstöd kommer att utbetalas, utan du och dina kamrater tvingas att äta upp era besparingar, pantsätta era tillhörigheter, sätta er i skuld — och kanske svälta med hustru och barn. Och när du och de dina svält nog, drifves du dock af nödvändigheten tillbaka till arbetet, utan att dina uppoffringar, din skuldsättning och din svält haft någon nytta med sig hvarken för dig eller dina kamrater. Ty ännu har ingen storstrejk i hela världen lyckats. Alla ha de ramlat i spillror efter kort tid.

Hela samhället lider af storstrejken, men mest de små i samhället. Det är de små, som beröfva sig arbetsförtjänst och bröd, det är också de, som drabbas hårdast af storstrejkens följder för samhället. **Mannen med stora inkomster** har medel att göra alla obehag och svårigheter mindre. För pengar fås nästan allt äfven under storstrejken, men den, som blir af med arbete och pengar, han drager hela eländet öfver sig. Den som afstänger all ekonomisk verksamhet, han afstänger sig själf och de sina från livets nödtorft, tills han nödtvungen går tillbaka till arbete och förtjänst.

Storstrejken är för arbetaren ett ekonomiskt själfmord, en rent vansinnig handling. Och hvad vill du i detta ögonblick vinna med att på detta sätt rusa i elände och nöd? Vill du gentemot ett tyranniskt samhälle frälsa din människorätt, dina heligaste rättigheter? Är din förtviflade handling orsakad af, att du blifvit bragt till förtviflan, att lifvet är dig värdelöst utan det, som du vill vinna?

Intet af detta är fallet. Människovärdet, föreningsrätten, den borgerliga friheten — intet är hotadt. Fackföreningsrörelsen är icke i fara, annat än möjligen genom storstrejken. Din organisation kan utan förödmjukelse göra slut på striden. Om den gjorde det, skulle hvarken du eller dina kamrater blifva lidande därpå. Om din organisation ger vika, befordrar den dina intressen i stället för att skada dem. Den ger icke på hand, att din arbetslön skall sjunka; eftergiften betyder endast, att din organisation inser, att tiden icke medgifver allmän löneförhöjning, och att lönerna böra utgå rättvist. I utlandets stora industricentra ha arbetarne till och med gått med löne- nedsättningar.

Har du icke någon gång med förvåning och förargelse sett, att arbetare i ditt fack, med samma arbete som du, i en annan fabrik har mycket större arbetslön än du, fastän lefnadskostnaderna äro desamma? Det är orättvist, men omständigheterna ha medfört det. Nu är det i vissa af dagens strider fråga om att utjämna denna orättvisa, att höja något för de sämst betalade i ett fack, att sänka något för de högst betalade i samma fack. Meningen är ordning och rättvisa, meningen är, att arbetsförtjänsterna skola bli desamma, men att de skola rättvisare fördelas. Nu vilja de, som få böja sig för utjämningen, drifva dig och de andra två hundratusentalen arbetare ut i en omöjlig jättestrid för att slippa dela rättvist med sämre betalade kamrater.

Är det ett mål, som är värdt millioner kronor i uppoffringar, ett mål, som är värdt din egen ekonomiska olycka, din familjs svält och nöd, hela folkets oförskyllda lidanden?

Eller för det andra: om nya maskiner införas på en fabrik, så att tillverkningen blir större, utan att arbetareantalet behöfver ökas, skall därför arbetslönen pr dag höjas för arbetarna utan mera arbete? Behöfver din organisation jaga ut dig i storstrejk för att slippa gå med på en minskning af ackordspriset, så att daglönen blir densamma? I dessa tider hålla många fabriker inom den bransch det är fråga om fabrikationen i gång utan verklig förtjänst. Skall du gå i storstrejk för att tvinga dessa fabriker till sådana arbetslöner, att de måste helt och hållet sluta?

Huru oerhördt, om det visar sig, att Sveriges arbetare tåga ut i storstrejk, i strid mot land och folk och först och främst mot sig själfva — att de offra millioner och åter millioner kronor, att de skuldsätta sig och svälta — ej för en stor principfråga, ej för att försvara sin föreningsrätt, utan endast för att ett fåtal arbetare skola förtjäna mer än sina kamrater!

Nej, svenske arbetare, tänk dig för, och bidrag till, att arbetareklassens ekonomiska själfmord förhindras.

Arbetare, som ogilla storstrejken.

8. Meddelanden mellan vissa arbetsgifvare och deras arbetare.

Skrifvelser o. dyl. rörande nedläggande och återupptagande af arbete m. m.

Till Direktören för Mjölkningsmaskin-Aktiebolaget herr O. Roth.

Organiserade arbetare vid Mjölkningsmaskin-Aktiebolagets verkstad, kallade till sammanträde för att öfverlägga om den situation i förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare, som uppkommit dels med anledning af Svenska Arbetsgifvareföreningens lockoutorder mot cirka 80-tusen arbetare, dels med anledning af Landsorganisationens proklamation om allmän arbetsinställelse, hafva enhälligt fattat beslut att ställa oss till efterrättelse proklamation om arbetets nedläggande, för att därigenom påskynda ett afgörande i de föreliggande tvistefrågorna. Vi be då få påvisa, att en sådan arbetsinställelse, som genom proklamation afses, härigenom endast blir påskyndad, ty den skulle i alla fall blifvit verklighet, äfven om de nu ej direkt inblandade arbetarna tills vidare hållit sig passiva. Detta visar tydligt och klart Svenska Arbetsgifvareföreningens utfärdade lockoutförklaring.

Ställda i valet mellan sådant successivt försvagande af våra organisationer å ena sidan och ett snabbare och allvarligare ingripande å andra sidan, hafva vi valt detta senare, enligt hvad vårt beslut utvisar.

Hvad beträffar denna arbetsplats, så har, efter hvad vi förstått, förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare i det stora hela varit godt, detta vilja vi framhålla, för att vi må blifva trodda, då vi nu särskildt vilja betona, att vårt fattade beslut icke är att uppfatta såsom riktadt mot vår arbetsgifvare, utan måste uppfattas såsom uppfyllandet af vår solidaritetsplikt mot våra för en dräglig existens kämpande och från sina arbetsplatser afstängda kamrater af olika fack landet rundt.

Stockholm Hornsberg den 1 aug. 1909

Högaktningsfullt

För Mjölkningsmaskin-Aktiebolagets verkstadsklubb dess Styrelse.

Stockholm den 11 aug. 1909.

Till Generalkonsul Axel Johnson,

Härstädes.

Med anledning af att en af våra medlemmar — — — — varit här och förfrågat sig, huru han skall ställa sig med anledning af den påtryckning, som gjorts från firmans sida, att trots allmän arbetsnedläggelse är proklamerad och vår förening beslutat deltaga i densamma, att återgå till arbete under lossning å s/s Nordstjernan, få vi härmed meddela, att vi anse, att han

handlar fullt solidariskt, när han följt den proklamation, som är utgifven, och hoppas vi, att ej några repressalier från firmans sida mot honom eller hans kamrater skall ifrågakomma.

Högaktningsfullt
för Kolbärare- & Kolutkörarefackföreningen, Stockholm.
Styrelsen.

Stockholm den 11 aug. 1909.

H. H. Generalkonsul Axel Johnson.

Med anledning af att våra medlemmar — — — — —
— — — arbetande hufvudsakligen hos Eder firma och nu uppfordrade att utföra arbete, som genom den allmännaorstrejken är blockeradt, med hot om vräkning från sina bostäder, om sådant arbetes utförande vägrades, få vi göra följande uttalande: Då vi samtliga inom föreningen nedlagt arbetet i enlighet med Landsorganisationens proklamation, kan vi under inga omständigheter tillåta, att någon vår medlem bryter mot denna proklamation, och hoppas vi, att några repressalier mot dessa våra medlemmar icke må förekomma för deras solidaritet, hvilket vi hoppas Ni förstår.

Tecknas högaktningsfullt
för Stockholms Hamnarbetarefackförening
Styrelsen.

*Ur protokoll, fördt vid extra möte fredagen den 30 juli 1909
med afd. 157 af Sv. Grof- och Fabriksarbetareförbundet, samt afd.
202 af Sv. T. A. F.*

§ 1.

Mötets öppnande — — — — —

§ 2.

Upplästes den från Landssekreteriatet utsändaorstrejksproklamationen och togs till behandling, och beslutade båda afdelningarna efter en längre fördiskussion i enlighet med den afsekreteriatet utfärdade proklamationen att fr. o. m. onsdagen den 4 aug. 1909 nedlägga sitt arbete till dag, som senare varder bestämdt. Detta afdelningarnas beslut var enhälligt.

§ 3.

Afdelningarna vill särskildt betona, att något sabotagesystem ej gynnas, utan erkänna vi, att det tegel, som nu är inne i brännugnen, må göras färdigt, jämte det att hinder ej möter, att ångpannan är klar, att kreaturen ej må lida brist å vatten, ej heller att det är brist däraf. eventuellt vid en eldsvåda.

Hägersten den 3 aug. 1909.
Stämpel.

Arr. Andersson.
Mötets ordf.

A. M. Andersson.
Mötets sekreterare.

Mjölby den 17 aug. 1909.

Herrar Verner Johansson och Nils Johansson.

På Eder i dag muntligt framställda fråga, om den arbetsanställning, Ni och Edra kamrater haft hos oss, men som Ni samtliga d. 4 d:s genom strejk lämnade, kan åter erhållas, få vi härmed lämna följande svar, som äfven torde delgifvas kamraterna.

Ehuru Ni genom att lämna arbetet bröto det aftal, Ni själfva föreslagit och fått antaget, vilja vi dock på grund af det goda förhållande, som allt hittills rådt mellan oss och vårt folk, och då vi tro, att Ni företagit strejken utan nödig eftertanke och utan att eftersinna, att Ni haft lika liten rätt som vi att bryta aftalet, meddela:

att vi i den mån *ständigt* arbete blir hos oss tillgängligt, Ni, våra förutvarande arbetare, hafva företrädde därtill, anseende vi oss dock böra påpeka, att i följd af den inträffade stagnationen i driften och då vi hindrats träffa aftal om såväl inköp som försäljning, vi så mycket kommit ur marknaden, att återanställningen endast kan ske successivt;

att vi vid behof och så vidt möjligt ett par dagar i förväg skola lämna meddelanden till dem, vi få användning för, att arbete är tillgängligt;

att aflöningen vid fast anställning blir enahanda som före strejken;

att äfven tillfälligt arbete torde komma att förefinnas med lossning af foderkakor o. d., mot aflöning, som då aftalas äfvensom vid disponens landtbruk mot allmänt gängse aflöning; och

att vi önska snart skriftligt svar, huruvida Ni — alla eller hvilka — äro villiga att återinträda i arbetet på dessa villkor och när, hvarefter vi i vår tur skola, såsom ofvan sagdt, delgifva Eder, i hvad mån anställning kan ske.

Till det sagda vilja vi endast omnämna, att vi haft flera sökande för kvarnarbetet af fullt fackkunnigt folk.

Högaktningsfullt.

För Mjölby Kvarnaktiebolag.

Wilh. Edlund.

*Till Disponenten för Mjölby Kvarnaktiebolag Herr Wilhelm Edlund,
Mjölby.*

Härmed får vi tacksamt erkänna den skrifvelse, som kom oss till del den 18 dennes, och som på vårt samma dag hållet extra möte behandlades, delgifva Eder det beslut, som afdelningen därvid fattade.

Beslutades att när striden är afblåst, samtliga hos Eder anställda arbetare äro villiga att återgå till arbetet.

Samtidigt godkändes de af Eder uppställda villkor för arbetets återupptagande.

Mjölby den 19 augusti 1909.

Enligt uppdrag:

Robert Ohlson.

Nils Johansson.

Mjölby den 19 augusti 1909.

*Herrar Robert Ohlson och Nils Johansson,
Härstades.*

Genom Eder skrifvelse af d. d. erfara vi, att Ni och Edra kamrater under godkännande af de öfriga villkor, vår gårdagsskrifvelse innehåller, »när striden är afblåst, äro villiga att återgå till arbetet».

Då denna förklaring är alltför sväfvande och ej heller utgör direkt svar på det erbjudande, som vi i går på Eder önskan tillställde Eder, få vi meddela, att Edert villkor är för oss oantagligt. Det torde vara Eder fullt klart, att Edert svar för oss är alldeles betydelselöst, då vi ej på grund däraf kunna göra några förberedelser för driftens igångsättande, och då ett tillmötesgående däraf skulle hindra oss att utöfva hvarje inflytande på igångsättningen. Emellertid förnya vi härmed vårt gårdagserbudande om arbetets upptagande senast onsdagen den 25 d:s på grunder, som i erbjudandet angifvits, detta mot Edert bestämda — tillmötesgående eller afböjande — svar inom lördagen den 21 d:s.

Högaktningsfullt
För Mjölby Kvarnaktiebolag
Wilh. Edlund.

*Till Disponenten Herr Wilhelm Edlund,
Mjölby.*

Som svar på Eder skrifvelse af den 19 dennes får jag härmed delgifva Eder det beslut, afdelningen fattade.

Beslutade afdelningen godkänna Edert villkor, att arbetet skall återupptagas onsdagen den 25 dennes, och äro samtliga hos Eder förut varande arbetare villiga att återgå.

Mjölby den 21 augusti 1909.

Enl. uppdrag,
Nils Johansson.

Tomelilla den 17 aug. 1909.

Med anledning af nu förestående råghöst, äfvensom med hänsyn till andra arbeten, hvilka icke längre kunna uppskjutas, anhålla vi, att Ni torsdag morgon den 19 dennes i vanlig tid inställer Eder i arbetet.

Anmälan om att Ni efterkommer vår uppmaning och då inställer Eder i arbetet, bör ske å vårt kontor senast i morgon onsdag kl. 2 eftm.

Aktiebolaget Jästfabriken Activ.
Gustaf Westrell.

*Till Svenska Sockerfabriksaktiebolaget,
Genevad.*

På grund af Svenska Arbetsgifvareföreningens iscensatta lockouter har nedannämnda verkstadsklubb beslutat att från och med onsdagen den 4 augusti nedlägga arbetet vid Eder verkstad.

För Sv. Järn- & Metallarb. förbundets verkstadsklubb Genevad.

Algot Bengtsson.
Ordf.

E. Zinthio.¹⁾
Skr.

Utdrag af protokoll, hållet vid möte med de strejkande sockerbruksarbetarne i Genevad måndagen den 13 sept. 1909.

§ 1.

Sedan mötet tagit del af rapport från ombudet, som varit på konferensen med sockerbruksarbetarne, pågick en längre och uttömlig diskussion, hvarvid de flesta närvarande antingen genom uttalande eller instämmande gaf sin mening till känna; därefter företogs slutanröstning med — — — — och — — — — som röstkontrollanter.

Röstningen utföll så, att 19 röstade för och 13 mot att i morgon tisdag återgå till arbetet. Mötets enhälliga uttalande var, att alla och enhvar erhåller sina förut innehafda platser och efter de förut gällande aftal, så att inga repressalier från någondera parten förekommer af strejken hvarken nu eller i framtiden.

Att öfverlämna detta protokollsutdrag valdes — — — — och — — — —.

Till våra arbetare.

Under fyra veckor hafva Ni nu nedlagt Edert arbete hos oss och afstått från all inkomst, eljest belöpande sig för flere än en på öfver kr. 100 under tiden.

Hvad hafva Ni uträttat därmed?

1. Oss ville Ni ej skada — och oss har Ni ej skadat. Ni veten allt för väl, att vi endast med svårighet och endast med förkortad arbetstid kunnat upprätthålla arbetet, ja t. o. m. endast därigenom, att skickliga arbetare måst finna sig däri att vissa veckor i tur och ordning tillverka billiga cigarrer med motsvarande lägre inkomst.

Vår firma har intet affärsintresse däraf, om Ni upptaga arbetet i denna vecka eller i januari eller mars.

Däremot har firmen själfklart ett intresse af att ej dess arbetare — af hvilka de flesta och just de äldsta aldrig haft anställning hos annan firma, — komma att lida nöd.

2. Hafva Ni då hulptit någon? Vi kunna ej inse det. Tvärtom. Många af Eder hafva blifvit hänvisade till att själfva taga understöd, under det de förut kunnat lämna sådant åt andra.

Att Eder anslutning till den s. k. storstrejken kunde haft en viss intellektuell betydelse, ifall det varit fråga om några dagar, t. o. m. en

¹⁾ Samma meddelande lämnades muntligen af två representanter för grofarbetarne.

vecka, vilja vi ej förneka. Ni hade därmed dokumenterat Eder sympati med arbetare, hvilka Ni visserligen ej känna, och i en strid, om hvilken Ni ej heller känner något, och som för visso ej berör arbetarnes organisationsrätt, såsom det har uppgifvits för Eder.

Om edra personliga uppofteringar motsvarat denna betydelse, är en annan sak. Och vi misstaga oss nog icke, om vi påstå, att ingen enda af Eder frivilligt afstått från fyra veckors hela arbetsinkomst för detta ändamål. Nu gäller det emellertid för Eder att afgöra, om Ni än längre vilja afstå Eder inkomst, utan att Ni eller andra däraf hafva ringaste nytta.

Vi föreslå Eder därför att samfällt med undertecknad Fitger dryfta denna fråga och inbjuda Eder alla till ett möte å vår sortersal torsdagen den 2 sept. kl. 11 f. m. Vid diskussionen må Eder förtroendeman, som t. o. m. gärna kan fungera som ordförande, vara närvarande. Fri och öppen diskussion liksom slutna omröstning garanteras. Då vi uttryckligen tillförsäkra Eder friaste talan för strejkens fortsättande, vilja vi å andra sidan betona, att vi komma att uppfatta hvarje agitation mot mötets beivstande som en mot oss riktad fientlig handling. Ett uteblifvande från mötet måste vi äfvenledes anse som en ovänlighet mot oss.

Men må omröstningen utfalla huru den vill, från och med nästa fredag är vår fabrik öppen för hvar och en af Eder, som vill arbeta. De arbetsvilliga torde anmäla sig dagen förut. Fuktad tobak skall på fredag morgon finnas tillgänglig, men första dagen får Ni möjligen stripa den själfva.

Vill någon fortsätta strejken, må han fortsätta den, det är Eder rätt enligt gällande aftal, och ingen skall hafva ondt däraf. —

Fyra veckor hafva Ni varit utan arbetsinkomst. Är det ej tid nu att tänka på Eder själfva och Eder familj?

Skolorna hafva börjat, hyran och skatten skola betalas, vintern kommer. Ni veta bäst själfva, hvad detta vill säga.

Det gäller att fatta ett viktigt beslut. Öfvervägen följderna väl.

Göteborg den 31 augusti 1909.

För Aktiebolaget Prytz & Wienckens Fabriker.

P. Fitger.¹⁾

Herr Stadsingenjören A. Lindeberg,

Uddevalla.

Ni underrättas härmed om, att Sv. Grof- o. Fabriksarbetareförbundets Afdl. nr 148 i Uddevalla beslutat å ordinarie möte tisdagen den 3 augusti ställa sig Landsorganisationens utsända proklamation till efterrättelse; och kommer således vatten- och renhållningsarbetare att ej nu indragas i storstrejken

¹⁾ Af arbetsgifvaren har upplysts, att det utlysta mötet, som besöktes af alla bolagets arbetare jämte arbetareorganisationens på annat ställe arbetande styrelseledamöter, ej hade annat direkt resultat, än att en 70-årig arbetare började sitt arbete dagen därpå och några få andra ett par dagar senare. Arbetarne hade dock efter strejkens slut förklarar, att mötet gifvit uppslag till Svenska Tobaksarbetareförbundets beslut att — ehuru arbetsgifvarne i branschen äro anslutna till Svenska Arbetsgifvareföreningen — mot Landsorganisationens plan återupptaga arbetet i hela landet redan den 20 september.

utan fortgå med så stort arbetareantal, som för driftens uppehållande utan risk kan anses nödigt, samt beslöts därjämte, därest rörledningar eventuellt komme att springa sönder och fara kan uppstå, att arbetsledningen då må äga rätt eftersända nödigt arbetareantal för reparationers verkställande, och må hvarje sådan anmodad (af kommunens) arbetare ställa sig till arbetsledningens förfogande. Allt öfrigt arbete, som ej tillhör vatten och renhållning, beslöts i likhet med Landsorganisationens proklamation att nedläggas fr. o. m. d. 4 augusti.

Uddevalla den 4 augusti 1909.

För Grof. o. Gråstensarb. Afdelning N:o 148.

E. P. Lagher.
Ordf.

In fidem:
Kuno Johanson.
T. f. Sekr.

Trollhättan den 31 juli 1909.

*Utdrag ur protokoll, fördt vid Sc. Träarb. förb. afdel. 180 i
Trollhättan den 30 juli 1909.*

§ 2.

Mötet behandlade Landsorganisationensorststrejksproklamation af den 24 juli 09, och beslutade afdelningen enhälligt att ställa sig Landsorganisationens påbud om arbetsnedläggelse till efterrättelse, detta i anledning af arbetsgifvarnes i stor omfattning gjorda lockouter.

Vi få härmed meddela, att allt arbete kommer af afdelningens medlemmar att nedläggas från och med den 4 aug. 1909, såvida icke uppgörelse dessförinnan sker eller annorledes från Landsorganisationen meddelas.

Rätt utdraget intygar

Trollhättan som ofvan

Olof Karlsson.
Ordf.

Axel Karlsson.
Skr.

Trollhättan den 2 augusti 1909.

Till Firman Nydqvist & Holm

Trollhättan.

Häri genom meddelas, det härvarande afdelning af Sv. Gjutareförbundet vid i går hållet extra sammanträde enhälligt beslutat sitt deltagande i den förestående vidtomfattande arbetsnedläggelsen för att medels en sådan åtgärd få ett hastigare slut på jättestriden. Arbetet nedlägges från och med den 4:de aug.

Sv. Gjutareförbundets Afd. N:o 59

Enl. uppdrag

J. A. Lundgren.
Ordf.

Till Firman Nydqvist & Holm

Trollhättan.

På grund af Svenska Arbetsgifvareföreningens iscensatta lockouter har nedannämnda afdelning å möte den 1:ste augusti beslutat att från o. med den 4:de augusti nedlägga arbetet vid Eder verkstad.

Trollhättan den 2 augusti 1909.

För Sv. Järn- o. Metallarbetareförbundets afdelning N:o 112 i Trollhättan.

Heribert Johnsson.
Ordf.

Carl Sköld.
Skr.

Till vår arbetspersonal.

Då det med anledning af inkomna medelanden är att förmoda, att större delen af vår arbetspersonal på grund af beslut fattade efter behandling af Landssekreterarietets proklamation samt Styrelsens för Svenska Arbetareförbundet meddelande om storstrejk från och med morgondagen, komma att tills vidare uteblifva från arbetet, vilja vi härmed för hvar och en kraftigt framhålla önskvärdheten af att, då så långt oss är bekant, inga som helst stridigheter af något slag nu förefinnas mellan oss och Eder, vi hvar och en såsom part böra möta situationen med full förståelse.

Med den kännedom vi hafva om och det förtroende vi hysa till Eder, äro vi öfvertygade, att en hvar af Eder, ung och gammal, organiserad och oorganiserad, skall under strejkdagarna, de må blifva flera eller färre, iakttaga ett stadgadt och exemplariskt uppförande, ej göra sig saker till öfverilningar och anse som en personlig heder att icke göra sig delaktig i öfvervåld på hvarken person eller egendom.

Från vår sida vilja vi göra allt för att tillmötesgå rimliga fordringar och komma följaktligen ej att på något sätt utkräfvå någon som helst hämnd för uteblifvandet ur arbetet, förutsatt dock, att den enskilde ej genom lagstridiga handlingar gör sig saker till bestraffning.

Med stöd af vår organisations bestämmelser och i ovisshet om Eder anslutning till förenämnda arbetareorganisationer komma vi äfvenledes under strejkdagarne att lämna en hvar tillfälle att, när så önskas, återgå till arbetet, förutsatt dock att så stort antal arbetsvilliga infinnes sig, som kräfvades för ett ordnad arbete, och bör anmälan därom göras till hufvudportvakten före kl. 10 f. m.

Vi anhålla vänligast, att af oss anordnade åtgärder för vår egendoms skydd må respekteras och tjänstgörande vaktmanskap ej trakasseras, och uttala vi vår förvissning, att detta också kommer att blifva fallet.

Kommande aföning utbetalas nästa fredag den 6:te dennes på följande ställen och tider:

Utanför hufvudkontoret:

kl. 11 f. m. arbetsnummer	1— 200;
» 11,30 f. m. »	201— 502;
» 12 f. m. »	526— 800;
» 12,30 e. m. »	801—1,194;

Vid portvakten för området litt. D:

kl. 11 f. m. arbetsnummer 1,401—2,394.

Under den tid strejken kommer att vara, är badstun stängd, men hålles sjukstugan med mottagning öppen på vanligt sätt.

Arbetare, berättigad att utfå olycksfallsersättning, äger uppbära sådan å kassakontoret hvarje fredag mellan 12 och 1 e. m. mot företeende af Doktor Helleberg vid samma dags mottagning efter besiktning utfördadt intyg.

Sjukkasseunderstöd utbetalas som vanligt genom hufvudportvakten hvarje fredag kl. 12—1 e. m.

Till personalen ankommande post kommer ej att under strejken nedhämtas till verkstaden, utan uppmannas hvar och en att själf afhämta sin post. De i Skoftebyn boende kunna på Trollhättans postkontor anmäla, om de önska post sig tilldelad genom Skoftebyns poststation.

För den händelse det under strejken skulle inträffa nu ej förutsedda händelser, måste vi naturligtvis förbehålla oss full handlingsfrihet.

Till sist vilja vi uttala den förhoppning, att strejkens varaktighet till fördel för såväl Eder som oss måtte blifva så kortvarig som möjligt, och bedja vi Eder snarast möjligt välkomna åter i arbete.

Trollhättans Mek. Verkstad den 3 augusti 1909.

Nydqvist & Holm.

Trollhättan den 25 augusti 1909.

Herr Ingeniör H. Nydqvist

Trollhättan.

Med anledning af Svenska Arbetareförbundets Centralstyrelses beslut, att där så ske kan, bör dess medlemmar upptaga arbetet måndagen den 23 dennes, få vi härmed vördsamt meddela, att vi denna dag haft möte för behandling af ofvannämnda beslut. Men anse vi oss på grund af härvarande afdelnings ringa numerär nödsakade afvakta händelsernas vidare utveckling.

För Svenska Arbetareförbundets Afd. N:o 110, T:hn
Styrelsen

gn. *Viktor Olausson.*

Till våra arbetare!

På grund af de rubbningar, som storstrejken haft och ytterligare kommer att hafva till följd, blir det oss med stöd af de erfarenheter, som med oss jämnställda verkstäder vid föregående konflikter haft, icke möjligt att på en gång återupptaga arbetet i hela sin omfattning.

En hvar, som önskar fortsätta i vårt arbete, torde därför snarast möjligt och senast måndagen den 6 innevarande september på för detta ändamål afsedda formulär, som tillhandahållas i hufvudportvakten och portvakten vid plåtslageriet N:o 31 antingen pr post, genom resp. arbetsbefäl eller portvakter skriftligt anmäla

1:o) om han önskar återinträda i arbetet antingen snarast möjligt eller först efter strejkens upphäfvande samt

2:o) fullständig postadress.

I mån af behof komma vi därefter pr post att meddela, då vi kunna mottaga Eder, och gäller af oss utfärdadt kallelsebref för inträde genom resp. portar.

För den händelse strejken under sin fortsättning kommer att medföra ändrade förhållanden, eller Verkstadsföreningens Öfverstyrelse, som inom närmaste dagarne sammanträder, skulle komma att fatta mot ofvanstående afvikande beslut, förbehålla vi oss full handlingsfrihet.

Trollhättan den 2 september 1909.

Nydqvist & Holm.

Till

N:o.....

Med anledning af Eder anmälan af den.....1909 få vi härmed meddela, att arbete kan beredas Eder från och med nästk..... den.....1909 kl. 7 f. m.

Trollhättan den.....1909.

Nydqvist & Holm.

gen.....

Detta kallelsebref skall vid återinträde ovillkorligen uppvisas för resp. portvakt.

Till herrar Nydqvist & Holm,

Trollhättan.

Undertecknad förklarar sig härmed villig efter kallelse återinträda i arbetet

snarast möjligt
först efter strejkens upphäfvande
(det, som ej skall gälla, torde strykas.)

Kv..... N:o..... Torsered
Skoftebyn den 1909
Trollhättan

(Arbetsnummer och namn).

Blifvande kallelsebref från firman gäller för inträde genom resp. port.

Utdrag ur protokoll, fördt vid möte med arbetarne vid Nydqvist & Holms verkstäder söndagen den 5 sept. 1909.

§ 4.

Uppogs och behandlades rapporter från den kommitté, som valdes vid möte fredagen den 3 sept. 1909.

Ur rapporten framgick, att firman icke ansåg sig på en gång kunna bereda arbete åt hela personalen. Detta föranledde en långvarig och grundlig diskussion och framgick ur denna, att hela personalen obetingadt litat på firmans löfte vid strejkens utbrott, hvilket ju var, att alla skulle återfå sina platser, när striden blefve afblåst. Följaktligen hade de nu från firman utsända cirkulären väckt förvåning och misstro, i synnerhet som arbetstillgången nu efteråt är densamma som förut. Vidare hade väckt förvåning, att firman önskade få reda på hvilka af arbetarne, som önskade kvarstå i firmans tjänst. Ty när arbetet afstannade, hade ingen enda man ämnat att sluta sin anställning hos firman, utan samtliga önskade att kvarstå. På grund häraf ansåg mötet det vore med rättvisan mera förenligt, att hela personalen beredes arbete omedelbart, om än det skulle blifva nödvändigt att inskränka arbetstiden något.

På grund af ofvan angifna skäl beslöts enhälligt att antaga följande resolution:

Nydqvist & Holms arbetare, organiserade och oorganiserade, till ett antal af 800 samlade till möte den 5 sept. 1909 besluta med anledning af firmans cirkulär att göra följande uttalande:

Då firman vid strejkens början i särskilda anslag meddelade, att alla voro välkomna åter, har detta uppfattats så, att arbete skall beredas alla omedelbart efter strejkens slut, och vidhålla vi denna vår uppfattning, enär det är till fullo konstateradt, att arbetstillgången är lika god nu som före strejkens utbrott. Skulle dock i den närmaste framtiden arbetstillgången minskas, så anser mötet det fördelaktigast, att arbetstiden hellre förkortas för alla, än att en del skulle förblifva arbetslös. Och som följd af detta beslut hemställer mötet, att firman återtager sin fordran på personliga anmälningar, och att arbetet återupptages onsdagen den 8 sept. 1909 med hela styrkan.

§ 5.

På grund af att några af kommittéledamöterna vore förhindrade, så nyvaldes följande: — — — —, — — — — och — — — —. Och har firman att vända sig till kommittén med de meddelanden, som mötesbeslutet kan föranleda.

Trollhättan den 5 september 1909.

Herbert Johnsson.
Mötets sekreterare.

Till Kommitterade för våra arbetare!

Med anledning af erhållet protokoll, fördt vid möte med arbetarna vid Nydqvist & Holms verkstäder söndagen den 5:te september, få vi, sedan innehållet i detsamma delgifvits Sveriges Verkstadsförening, härmed meddela, att enligt det mellan vederbörande organisationer träffade aftalet af den 1 sept. 1909 skall arbetet upptagas »snarast möjligt i den omfattning, som ske kan», och är det i enlighet härmed vi träffat våra dispositioner för arbetets återupptagande.

På grund häraf måste vi bestämdt fordra, att dessa dispositioner till alla delar efterkommas, och vänta vi Edert skriftliga svar å detta meddelande senast kl. 4 i e. m. Skulle Ni mot förmodan icke vara villiga föga Eder efter våra gjorda bestämmelser, komma vi att omedelbart insända strejkupp-gift till Verkstadsföreningen.

Trollhättans Mek. Verkstad den 6 september 1909.

Nydqvist & Holm.

II.

Inl. 6 sept. 09 kl. 5,40.

Verkstäderna

Stockholm.

Arbetarnes ombud förklarar sig ej kunna lämna svar inom föreskrifven tid på vårt meddelande till dem enligt dagens telefonaftal med Eder. Arbetarne sammanträda i morgon kl. 11 f. m. Kunde fackförbundsstyrelsen af Eder påverkas dessförinnan sända telegram med uppmaning om arbetets upptagande enligt aftalet, skulle detta säkert gagna saken.

Verkstaden.

Utdrag ur protokoll, fördt vid möte med samtliga arbetare å Mek. Verkstaden i Trollhättan tisdagen den 7 sept. 1909.

§ 2.

Genom kommitterade upplästes en skrifvelse från herr Oscar Jansson samt en från firman Nydqvist & Holm. Skrifvelsen från hr Jansson hade anländt omedelbart efter förra mötets afhållande och hade fördenskull icke kunnat bli föremål för behandling, när tiden ej medgifvit något sammankallande af möten.

Skrifvelsen från firman hade anländt dagen efter, och fordrades å densamma svar nästan omedelbart. Detta lät sig ej göra, när möte afhölls först dagen därpå.

I den diskussion, som följde å uppläsandet af nämnda skrivelser, protesterades mot den knappa tid, som firman uppställt för svar å desamma. Ty det fanns ej möjlighet att sammankalla till möte och få afgjordt i frågan så hastigt.

Efter diskussionen beslutades göra följande uttalande, som snarast möjligt skulle tillställas firman:

Då det från firmans sida icke anses vara möjligt att tillmötesgå förra mötets önskan om att arbetet bör upptagas med hela arbetsstyrkan och arbetstidens förkortande, om så skulle behövas, beslutar mötet att i enlighet med firmans önskan namn o. adresser skall lämnas. Och föranstaltades fördenskull inhämtandet af uppgifter härå såväl under mötet som sedan under dagens lopp.

Vidare beslöts hemställa till firman, att äldre arbetare och sådana, som hafva stor familj, först beredas arbete, samt uttalades den förhoppningen, att firman snarast möjligt bereder tillfälle till arbete för samtliga arbetare.

Trollhättan dag som ofvan.

Helge Lundström.

Ordf. för mötet.

Carl Sköld.

Sekr. för mötet.

Till Bleckkärlsfabrikens arbetare.

Den 3 innevarande augusti erhöll jag en skrifvelse, hvari jag under rättades om Edert beslut att nedlägga arbetet »på grund af arbetsgifvareföreningens iscensatta lockouter», och att arbetsnedläggelsen skulle inträda redan påföljande dag, hvarigenom jag således fick endast en dags rådrum beträffande Edert för bolagets drift och för dess rörelse så ingripande beslut.

Det torde ej vara Eder obekant, att bolaget icke tillhör Arbetsgifvareföreningen, och att således bolaget icke haft någon den minsta del i att lockouterna i fråga kommit till stånd, lika litet som detsamma i någon den minsta mån kan utöfva något inflytande på stridens gång och slutuppgörelsen mellan de stridande parterna.

Uppmaningar till vår firma att ansluta sig till någon af arbetsgifvarnes organisationer ha ej saknats, men jag har hittills ej lyssnat till dem, då jag haft svårt föreställa mig, att bolagets arbetare skulle vilja göra sig skyldiga till aftalsbrott, utan förmenat, att gällande aftal skyddade bolaget mot en dylik för dess gång och utveckling synnerligt betänklig arbetsnedläggelse.

Då mina förhoppningar härutinnan emellertid nu blifvit så grundligt besvikna, anser jag det vara min plikt att för Eder framhålla det omotiverade i arbetsnedläggelsen, som ju icke det ringaste kan påverka sakläget de stridande parterna emellan.

Jag anser det tillika vara min plikt att för Eder framhålla, hvad som däremot ofelbart åstadkommes genom densamma.

Arbetsnedläggelsen kommer att ekonomiskt försvaga Eder själfva, innebärande detta äfven ett försvagande af den samhälleliga bärkraften, så mycket kännbarare, som vårt lilla samhälle just nu står inför ingalunda små ekonomiska uppgifter. Men hvad bolagets arbetare säkerligen minst förmodat, är det, att arbetsnedläggelsen — ju mera, ju långvarigare den blir — kommer att sänka bolagets löneprestationsförmåga, i hvilket hänseende den verkar som en ekonomisk själfåderlätning. Går det nämligen bolaget väl i handom, stiger vinsten af dess rörelse, är detta gifvetvis liktydigt med större och bättre möjligheter till löneutbyte för alla dem, som arbeta i dess tjänst. Men å andra sidan verkar den ekonomiska järnlagen så, att förlust för bolaget, begränsning af dess förvärfsförmåga ovillkorligen medför försämrade möjligheter till önskad löneutbyte för den utförda arbetsprestationen. — Försöken något litet, att — oberörda af den inträdda begreppsförvirringen — bedöma den situation, hvaruti Eder, jag säger det ännu en gång, alldeles omotiverade arbetsnedläggelse försatt bolaget! Fabriken nedbrinner för något mera än ett år sedan, bolagsledningen gör allt hvad den kan för att mildra verkningarna af olyckan, och samtidigt bedrivas de mest energiska ansträngningar för att så hastigt som möjligt uppföra en ny, betydligt mera moderniserad och förstord fabrik. Ändtligen blir densamma färdig. Arbetet kommer på allvar åter i gång, och kunderna — som under tiden varit på annat håll — vända åter. Men så inträffar det, att bolagets egna arbetare så litet känna situationens ansvar, att de utan vidare besluta nedlägga arbetet för obestämd tid, och detta utan anledning, utan åtminstone en förnuftig orsak. Det är ju klart, att bolagets kunder nu på nytt tvingas åt annat håll, där de kanske sedan varaktigt stanna kvar, och det allt annat än upplytande skådespelet inträffar, att — medan här bolagets arbetare för obestämd tid försvinna uti inbördeskrigets allvarstunga inringning, hvarigenom bolagets drift måst nedläggas — så utvidga de i gång varande konkurrentfabrikerna, med sina mestadels lägre affönade ännu oorganiserade arbetare, sin verksamhet till ekonomiskt men för bolagets här däremot organiserade arbetare.

Kungsör den 6 augusti 1909.

Arr. Hamrin.

Till Avesta Järnverks oorganiserade arbetare.

Öfvertygad om att de nuvarande förhållandena af arbetslöshet säkerligen för många af järnverkets arbetare, i synnerhet de oorganiserade, äro ovälkomna och gärna skulle ses förbytta till normala, med regelbundet arbete och med de fördelar, såväl materiella som för sinnet tillfredställande, ett sådant medför, har järnverkets styrelse härmed velat tillkännagifva, att verket hålles öppet nästa måndag morgon i vanlig tid för alla, som vilja återgå till ordnad verksamhet, och förväntas att anmälan om sådant återinträde dessförinnan skall ske af dem, som ogilla sakernas nuvarande tillstånd.

Avesta den 13 augusti 1909.

Styrelsen.

De af Avesta Järnverks arbetare, som icke äro berörda af den lockout, som sedan den 2:a dennes varit förklarad, uppmanas härmed att infinna sig för att återupptaga arbetet onsdagen den 25 dennes i vanlig tid på morgonen.

Avesta den 24 augusti 1909.

Styrelsen.

De af Avesta Järnverks arbetare, som icke vid början af den lockout, hvilken trädde i kraft den 2:a dennes, tillhörde Landsorganisationen och sålunda icke voro utestängda från arbetet, men likväl därifrån uteblifvit, måste gifvetvis anses hafva deltagit i mot verket riktad strejk.

Anmaningar att återupptaga arbetet hafva sedermera utgått utan önskad påföljd.

Med anledning däraf får styrelsen härmed förklara, att de af verkets ofvannämnda arbetare, som icke i vanlig tid i morgon fredag den 27 dennes inställa sig till arbete, hafva förverkat de rättigheter, de såsom tillhörande järnverkets arbetarepersonal kunna hafva, och komma att i den mån styrelsen finner för godt erhålla sitt afsked.

Avesta den 26 augusti 1909.

Styrelsen.

Tillkännagifvande.

De af Avesta Järnverks för närvarande sysslolösa arbetare, som bevisligen söka hindra arbetsvilliga vid såväl Avesta Järnverk som andra närbelägna verk och fabriker eller förolämpa, skada eller på annat sätt vålla dem olägenhet, under omständigheter, som tyda på förföljelse på grund af arbetsvillighet, komma icke att återtagas i arbetet, hvarjämte de gifvetvis i förhållande till hvad som förefallit få stånda laga ansvar.

Avesta den 26 augusti 1909.

Styrelsen.

På förekommen anledning få vi härmed förklara, att de med vårt medgifvande till arbete i våra verkstäder återgångna oorganiserade arbetare naturligtvis komma att af oss åtnjuta skydd och tillförsäkras arbete äfven sedan nuvarande förhållanden upphört.

Avesta den 1 september 1909.

Avesta Järnverks Aktiebolag.

Sundsvall den 31 juli 1909.

Till Bryggeri-Aktiebolaget Nordstjernan.

Enligt cirkulär från styrelsen för Sv. Bryggeriarbetareförbundet får härvarande afdelning af sagda förbund meddela, att vi efter omröstning inom afdelningen, vi i fullo godkänna den taktik, Landsorganisationen nu intagit i stridsfrågan, nämligen proklamerandet af allmän strejk onsdagen den 4 augusti. Och får vi härmed meddela, att vi sagde dag nedlägger allt arbete, såvida ej dessförinnan sådan uppgörelse är träffad, som af Landsorganisationen kan godkännas.

För Sv. Bryggeriarbetareförbundets afdelning n:o 41 i Sundsvall.

Styrelsen.

Sundsvall den 12 aug. 1909.

Samtliga oorganiserade bryggeriarbetare samlade till sitt första möte den 11 dennes för att behandla storstrejksfrågan.

Och uttalade enhälligt sitt ogillande mot arbetsnedläggande, helst som vi aldrig haft något odeladt med våra arbetsgifvare, utan alltid ett godt förhållande varit rådande, och beklaga vi för vår del, att vi någon gång tagit del uti arbetsnedläggelsen.

Mötet beslöt enhälligt, utom en reservant, att hemställa till våra respektiva arbetsgifvare, att om ej något från deras sida hindrar omedelbart återupptaga arbetet.

Samtliga oorganiserade bryggeriarbetare i Sundsvall.

Till Nordstjernans Bryggeri A. B.

Då till enskilda af våra medlemmar inom föreningen framställts fordran på att börja arbetet, har föreningen vid sammanträde i dag beslutat att från och med måndagen den 30 aug. d. å. återupptaga det arbete, som vi före striden sysslade med.

Vi vilja dock påpeka, att de obehag, som äro att vänta från allmänhetens sida med detta vårt fattade beslut, icke får kastas på oss, utan helt falla på ledningen inom bryggerierna.

Sundsvall den 25 aug. 1909.

Sundsvalls Ölutmörareförening.

Nordstjernans Bryggeri A. B.

På möte med härvarande afdelning af Sv. Bryggeriarbetsförbundet den 3 sept. beslutades, att vi samtliga i strejken kvarvarande medlemmar ämnar inställa oss på respektive bryggerier och platser måndagen den 6 sept., och hoppas vi, att ej något hinder möter från bryggeriernas sida, utan att vi alla får tillträda våra platser, som vi före strejkens utbrott innehade. Och får vi på detta om möjligt anhålla om skriftligt svar.

Med största högaktning

Sundsvall den 4 sept. 1909.

För afdelning n:o 41.

Styrelsen.

Till Jerfeds Ångsågs Aktiebolag.

Herr Disponent E. Huss!

Vi få härmed meddela, att härvarande afdelning n:r 34 af Svenska Sägverksindustriarbetareförbundet, enligt närslutna proklamation från Landssekreterariatet om allmän arbetsnedläggelse den 4 aug. beslutit att ställa detsamma till efterrättelse, hvarigenom arbetet härstädes nedlägges i morgon, onsdagen den 4 aug. kl. 12 midd.

Väl vetande, att Herr Disponenten icke är ansluten till någon arbetsgifvareorganisation, ha vi ändock ansett, att vi med vårt deltagande i storstrejken skulle medverka till att den blir så allmän som möjligt på andra platser, äfven bland oorganiserade arbetare.

För att emellertid undvika skada eller förlust för bolaget ha vi från arbetsnedläggelsen undandragit skördens inbärgande och skötseln af kolmilorna.

Skulle Herr Disponenten önska annat arbete utfördt, som är af viktig eller brådskande art, skola afdelningens medlemmar beredvilligt ställa sig till Edert förfogande efter anmälan till undertecknad styrelse.

För Svenska Sägverksindustriarbetare-
förbundets afd. 34 Jerfed:

(Den 3 augusti 1909.)

Styrelsen.

Till Jerfeds Ångsågs Aktiebolag.

Herr Disponent!

Härmed får afdelningen n:r 34, Jerfed, af Sv. Sägverksindustriarbetareförbundet, meddela, att den i samråd med förbundsstyrelsen beslutit, att, om bolaget önskar driftens upptagande, vi till torsdagen den 12 aug. kl. 6 f. m. förklara oss villiga att återupptaga arbetet.

Jerfed den 6 aug. 1909.

Å afdelningens vägnar:

Emil Wiklund.

J. P. Lindkvist.

Måvikens organiserade arbetare,

samlade till extra möte den 30 juli 1909 för att behandlaorstrejsfrågan, gifva härmed med anledning af den nuvarande situationen i landet sin bestämda uttalan i följande resolution:

1:o. Måvikens samtliga organiserade arbetare nedlägga sitt arbete den 4 aug. detta år, därest ingen uppgörelse dessförinnan kunnat träffas.

2:o. För att icke ekonomiskt skada bolaget, blir sågverket icke blockeradt, om förvaltningen ingår på följande aftal, att efter konfliktens slut alla samtliga organiserade arbetare skola erhålla arbete medelst att återfå sina förut innehafda platser vid sågverket.

3:o. Skulle förvaltningen icke ingå på hvad i §§ 1 och 2 säges, så vänder sig afdelningen omedelbart till förbundet med förvaltningens utlåtande.

Ofvanstående resolution hafva alla vid sågverket befintliga oorganiserade genom sluten omröstning enhälligt antagit och få på sin heder förklara sig komma att stå solidariska med fackföreningen, i händelse förvaltningen nekar sitt godkännande; godkänner förvaltningen denna resolution, så komma de oorganiserade att fortsätta arbetet.

Denna resolution är affattad i två exemplar lika lydande, hvaraf förvaltningen och fackföreningen erhåller ett hvardera, och skall den för dess giltighet underskrifvas af bägge parterna.

Måviken den 2 aug. 1909.

För afd. n:r 173 Måviken.

Till Svenska Sågverksindustriarbetareförbundets afdelning n:r 173 Måviken.

Till svar å Eder till bolaget ingifna resolution få vi anföra följande:

Som icke bolaget tillhör Arbetsgifvareföreningen och med anledning däraf icke bör drabbas af striden, så kunna vi icke på den grund godkänna de villkor, Ni i resolutionen framställa.

Som ytterligare stöd för detta åberopa vi det arbetsaftal, vi med Eder ha träffat, hvilket är behörigen underskrifvet, men som därvid kommer att äfventyras, så komma vi att göra den det vederbör ansvarig för följderna af eventuell arbetsnedläggelse.

Skulle mot vår förmodan arbetet nedläggas, uppmana vi de arbetare, som åtnjuta fria husrum af bolaget, att ofördröjligen afflytta från desamma.

Måviken den 3 aug. 1909.

Måviks Ångsågs Aktiebolag:

Arv. Björklund.

Måviken den 13 sept. 1909.

Till Måvikens Ångsågs Aktiebolag, Nordingrå.

H. Hr Disponenten Arv. Björklund!

Som vi, Måvikens arbetare, helt oberäknadt och på ett oväntadt sätt kommit i konflikt med bolaget, ha vi nödgats upptaga denna strid för att

försvara vår organisation. Vi äro långt ifrån stridslystna, därom vittnar ju äfven det förslag vi tillställde bolaget, innan strejken utbröt, och är mer än sorgligt att en så förödande strid, utan någon egentlig orsak, kunnat uppblåsa.

Vi äro likväl fast beslutna att icke öfverge vår organisation, men vi anhålla vördsamt om att en underhandling måtte komma till stånd, och att striden icke måtte behöfva taga ännu större dimensioner, än den redan har.

Vi hemställa därför till Eder, hr Disponent, att en förlikningsnämnd kommer till stånd, och föreslå vi, att båda parterna utse hvardera tre (3) representanter, samt att dessa sex utse den sjunde, och att denna måtte sammanträda om möjligt redan onsdagen den 15 d:s.

Förvaltningens svar härå utbedes godhetsfullt så fort som möjligt samt ort och ställe för förlikningskommitténs sammanträde.

I hopp om att hr Disponenten icke afslår vår begäran, hafva vi äran teckna

För afd. n:r 173 Märviken:

Styrelsen.

Anslag.

Då det af förlikningsmännen framställda medlingsförslaget icke af parterna kunnat godkännas och således lång tid torde komma att förflyta, innan enighet mellan organisationerna uppnås, komma vi att vidtaga åtgärder för driftens snara återupptagande, och uppmånas de arbetare, som önska fortsatt anställning och äro villiga att genast upptaga arbetet på de villkor, hvilka vi såsom medlemmar af Svenska Arbetsgifvareföreningen äro berättigade gifva arbete och mot personliga aftal senast lördagen den 2 oktober före klockan sex eftermiddagen anmäla sig å vårt kontor härstädes, vid risk att möjlighet till fortsatt anställning vid verket eljest ej står öppen.

De af förlikningsmännen godkända prislistorna komma att tillämpas. De arbetare, som icke komma att återgå till arbetet, hafva att afflytta från bolagets bostäder.

Utansjö den 30 september 1909.

Utansjö Cellulosa Aktiebolag

Johan Haslum.

Tillkännagifvande.

Då vi erfarit, att vår önskan om personliga aftal blifvit af arbetarne misstydd, ehuru vi därvid endast haft för afsikt att bereda såväl bolaget som arbetarne största möjliga trygghet och arbetsro, meddela vi härigenom, efter det att till vår kännedom kommit, att arbetsgifvareorganisationen icke för närvarande har fordran på dylika aftal med garantiförbindelse från arbetarnes sida, att arbetarne må återgå i arbetet, i den mån arbete kan dem beredas, och att de lämna den af Svenska Arbetsgifvareföreningen fordrade förklaringen samt förbinda sig att godkänna det vid förhandlingarna i Stockholm framlagda aftalsförslaget med de af förlikningsmännen däri gjorda ändringar och tillägg.

Skulle det mot förmodan visa sig, att arbetarne ej heller godtaga detta vårt erbjudande och senast under morgondagen hafva anmält sig till återinträde i arbete på dessa villkor, fasthåller bolaget vid den kungjorda uppsägningen från arbete och bostäder.

Utansjö den 7 oktober 1909.

Utansjö Cellulosa Aktiebolag

Disponenten.

Tillkännagifvande.

På förekommen anledning meddelas härmed, att de arbetare, som önska återinträda i arbete, endast hafva att underskrifva följande förbindelse:

»Undertecknade förklara härigenom hvar sig på tro och heder, att vi icke äro medlemmar af fackförening, som tillhör eller står i förbindelse med Landsorganisationen, och förbinda vi oss att under nu pågående arbetsinställelse icke lämna penningeunderstöd, afsedt för utestängda arbetare.

Härjämte förklara vi, att vi till alla delar godkänna det förslag till kollektivt arbets- och löneafstal vid Utansjö Cellulosa Aktiebolag, som behandlats vid förhandlingar inför statens förlikningsman vid sammanträde i Stockholm i juli och september månad 1909 med de förändringar och tillägg däri, som blifvit af förlikningsmännen föreslagna och af arbetsgifvarna godkända, samt förbinda vi oss att iakttaga och efterleva samma aftalsförslag med dess allmänna bestämmelser och prislister, hvaraf vi tagit del.»

Utansjö den 7 oktober 1909.

Utansjö Cellulosa Aktiebolag

Disponenten.

Tillkännagifvande.

De arbetare, som ännu icke efterkommit vår uppmaning att anmäla sig för återgång i arbetet, erinras härmed ännu en gång om att de däri-genom måste anses som uppsagda från sitt arbete i bolagets tjänst, liksom att de hafva att omedelbart afflytta från bolagets bostäder.

Arbete skall emellertid i största möjliga utsträckning beredas dem, som anmäla sig innan måndag afton.

Utansjö den 9 oktober 1909.

Disponenten.

Härmed uppmanas samtliga arbetare, anställda uti A-Bol. Carbos arbete, att för återupptagande af arbetet vid Gröttingsjö anmäla sig å bolagets kontor härstädes senast måndagen den 13 dennes, och tillkännagifves, att som villkor för antagande af arbetare erfordras underskrifvandet af en förbindelse i enlighet af § 22 i Svenska Arbetsgifvareföreningens stadgar.

Den eller de, som icke ingå på härofvän framställda villkor, kommer att af A-Bol. Carbo genast uppsägas till afflyttning från sina bostäder den 28 instundande september.

Gröttingsjö d. 11 september 1909.

För Aktiebolaget Carbo.

Bernh. Söderström.¹⁾

¹⁾ Bolaget erhöi ej något svar å denna skrifvelse.

*Utdrag ur protokoll, hållet vid extra möte med afd.
Nr 297 af Sv. Gr. och Fabr. arb. förbundet i Gröttingsjö
den 27 september 1909.*

Som förvaltaren härstades af den kommitté, som af afdelningen härstades blef beordrad att till förvaltaren framföra afdelningens önskan om att underhandla med A. B. Carbo i en pågående lockout, begärde en skrifvelse från afdelningen angående de villkor arbetarna ville basera en eventuell underhandling med A. B. Carbo, utlystes ett extra möte för detta ärendes dryftande. Efter diskussion i frågan beslutades enhälligt:

1:o. Arbetarne fasthåller och fordrar, att den före lockouten gällande prislistan måtte i fråga om arbetspriserna fortfarande gälla — alldenstund dessa priser ej äro högre än å andra ställen;

2:o. Rätten för arbetarne att få tillhöra Landsorganisationen lämnas okränkt.

3:o. Ingen trakassering af någon eller några arbetare, utan alla erhålla arbete — sina före lockouten innehafda platser.

4:o. Att arbetet forceras och omedelbart upptages i största möjliga utsträckning. Dessutom uttalade mötet som sin önskan, att förvaltaren med första sammankallar arbetarna till ett gemensamt möte och personligen är närvarande under detta möte för att med arbetarna gemensamt diskutera denna sak. Beslutade mötet, att förvaltaren själf fick bestämma tid och plats för detta möte.

Att å utsatt tid infinna sig hos förvaltaren för att öfverbringa afdelningens beslut invaldes — — —, — — —, — — — samt — — —.

Ort och dag som ofvan.

Wilh. Rönnerberg.

Skr.

För Sv. Gr.- och Fabr. arb. förb. afd. Nr 297.

Gröttingsjö.

Till samtliga arbetare vid A. B. Carbos verk och inrättningar vid Gröttingsjö.

Med anledning eder skrifvelse af d. 27 d:s med anhållan om underhandling under nu pågående lockout få vi lämna följande svar:

1. Bolaget erbjuder de arbetare, som nu kunna återtagas i mån af behof, samma arbetspriser, som förekomma i förra årets aftal, bolaget dock förbehållet att göra de ändringar i arbetspriserna, som kunna föranledas däråf, att driften i vissa fall ej kan upptagas i full utsträckning.

2. Bolaget återoppar innehålllet i sin skrifvelse af den 11 d:s.

3. Bolaget ämnar ej trakassera någon af de arbetare, som återtagas, men kan ej heller emottaga arbetare annat än i mån af behof och efter eget val.

4. Bolaget ämnar tillsvidare ej återupptaga någon annan rörelse än uppfordring af kolved och timmer, något längre fram möjligen kolning och sågning med ett skiftelag.

Ofvanstående får, som sagdt, gälla som svar å Edert prokollsutdrag af d. 27 d:s, enär vår styrelse tröttnat på lönlösa och utförbara underhandlingar, och arbetarne själfva som bekant genom sitt uppträdande, t. ex. blockaden emot kolvedmottagningen från Nyhem m. m., begått en oklok handling både mot sig själfva och bolaget.

Gröttingsjö den 27 september 1909.

För Aktiebolaget Carbo.

Bernh. Söderström.

Till arbetarne vid A.-B. Carbos verk och inrättningar vid Grötingsjö.

Efter öfverläggning med styrelsen hafva vi beslutat, att under de villkor, som finnas angifna i vårt bref af d. 11 d:s till Sv. Grof- och Fabriks-arbetareförbundets afd. N:r 297, Grötingsjö, återtaga här nedan angifna arbetare för uppfordring af kolved och timmer, nämligen: — — — (namn på 11 arbetare) — — — — — och hafva dessa, såvida de äro villiga att återgå i arbetet med början den 1 oktober 1909, att dessförinnan infinna sig å vårt kontor för underskrifvande af förbindelse, angifven i vår ofvannämnda skrifvelse.

Hvad öfriga arbetare beträffar, hafva de att söka sig arbete på annat håll, då vi, som vi pointerade i vår skrifvelse till arbetarne af d. 27 d:s, hädanefter komma att antaga arbetare efter eget val.

Grötingsjö d. 29 september 1909.

För Aktiebolaget Carbo.

Bernh. Söderström.

Till A.-B. Carbo.

Grötingsjö.

Åberopande skrifvelse af den 29 dennes samt muntliga uttalanden till afdelningens underhandlingskommitté den 28 dennes har afdelningen en för alla och alla för en fattat följande beslut.

Att ej på några villkor kunna godkänna bolagets handlingssätt gentemot sina gamla arbetare, alldenstund dessa villkor äro af sådan beskaffenhet, att de äro *absolut* oantagliga.

Som af förvaltarens skrifvelse framgår, fordras stora eftergifter och sedan afsked, hvilka samtliga arbetare ej kunna godkänna.

Afdelningen önskar en vidare underhandling i denna sak, hvars tid bestämmes till kl. 11 i dag, ifall förvaltaren önskar göra upp på fredlig väg med sina gamla arbetare.

Skulle förvaltaren ej vilja ingå på förhandling, kommer blockadåtgärder af effektivare art att tillgripas, hvilka torde blifva af menliga följder gentemot bolaget, följder, som säkert komma att blifva för bolaget af stor betydelse.

Vi åsyfta härmed de följder, som genom Elektriska Förbundets indragande torde blifva en följd, hvilket förbund alla arbetsgivare respektera.

Vi uppmana härmed förvaltaren att reflektera öfver denna sak och ej taga för stort afstånd från sina gamla arbetare i denna sak.

Arbetarne ämnar ej i detta fall låta sig nöja med de beslut förvaltaren fattat, hvilka från alla synpunkter måste anses orimliga.

Elektriska Förbundet har sändt ilteleggram till sina härvarande medlemmar med uppmaning att, tills frågan är klar här, uppskjuta med igångsättning och arbetets återupptagande för dem.

Vi emotse svar å bestämd tid.

Grötingsjö den 30 september 1909.

Sv. Grof- och Fabr. arb. förb. afd. N:r 297.

Grötingsjö.

Till förutvarande arbetare vid Bodens fästnings- och kasernbyggnader¹⁾.

I och för klargörande, huruvida en del arbeten vid härvarande fästnings- och kasernbyggnader under innevarande år lämpligen kunna återupptagas, anhåller jag om bestämdt besked före den 21 dennes, om Ni senast den 23 innevarande månad ämna återgå till arbetet eller icke.

Därest återgång till arbetet i större skala icke intill denna tid ägt rum, kan jag icke längre ansvara för att arbetena inom betongjutare-, byggnadssnickeri- och målarefacken komma att före nästkommande sommar återupptagas.

Enskilda anmälningar om återgång till arbetet emottagas intill den 21 dennes.

Boden den 16 augusti 1909.

Fortifikationsbefälhafvaren.

Till Fortifikationsbefälhafvaren i Boden.

Med anledning af Eder annons i Norrbottenskuriren, där Ni, — — — — —, fordrar, att hos Eder anställda arbetare till bestämd dag skulle anmäla sig för att återupptaga arbetet, oafsedt om den nu rådande konflikten på arbetsmarknaden är bilagd eller icke, afhöllö i dag samtliga vid Fortifikationen anställda arbetare gemensamt möte för frågans behandling, och hvilket mötes uttalanden och beslut vi enligt uppdrag härmed få meddela.

Beklagligt nog hafva såväl arbetsgifvare som arbetare ofrivilligt indragits i denna strid, oaktadt ingen konflikt förekommit, utan tvärtom — som enligt vår uppfattning fallet varit mellan befälet och arbetarna vid Fortifikationen — det bästa samförstånd varit rådande. Men som Sv. Arbetsgifvareföreningen genom masslockout tvingat arbetarna att till själf försvar och för bevarandet af sin frihet och föreningsrätt tillgripa storstrejken, faller dock ansvaret för denna helt och hållet på Sv. Arbetsgifvareföreningen.

Mötet beslöt därför att obrottsligt vidhålla föregående i enlighet med Landsorganisationens cirkulär n:r 98 fattade beslut, och komma samtliga fortifikationsarbetare att som en man stå solidariska med sina kamrater landet rundt, tills full och hel uppgörelse träffats öfver hela landet.

Boden den 19 aug. 1909.

Å mötets vägnar.

K. Algot Karlsson.
Ordf.

J. A. Jakobsson.
Sekreterare.

¹⁾ Annoni i Norrbottenskuriren.

Till förutvarande arbetare vid härvarande kasern- och fästningsbyggnader.

I skrifvelse den 19 dennes hafven I förklarat Eder icke villiga att återgå till arbetet, förrän full och hel uppgörelse i nu pågående stora arbetskonflikt träffats öfver hela landet.

Då sådan uppgörelse ännu står i vida fältet, och det sannolikt kan komma att dröja månader, innan densamma blir förverkligad, finner jag mig af praktiska hänsyn nödgad att härmed förklara samtliga mellan mig och Eder träffade aftal förfallna.

De af Eder, hvilka önska återinträda i Edra genom arbetsnedläggelsen frånträdde befattningar, skola i den mån så ske kan beredas företräde till arbete, såvida anmälan till sådant återinträde sker senast den 1 nästkommande september.

— — — — —
Boden den 23 augusti 1909.

Fortifikationsbefälhafvaren.

—————

9. Handlingar rörande vissa särskilda konflikter.

Typografkonflikten.

Till Svenska Typograförbundets medlemmar!

Med anledning af de utbrytna konflikterna mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen få vi härmed, på förekommen anledning, meddela att förbundet ej är indraget i dessa och ej heller anmodats, hvarken på ena eller andra sättet, att ingripa i desamma. Medlemmarna ha sålunda endast att följa och hålla gällande aftal.

Med den osäkerhet, som för närvarande råder på arbetsmarknaden, kan dock följa, att vi af omständigheternas makt kunna bli berörda af den pågående striden. Det gäller således för medlemmarna att vara beredda på förändring i situationen.

Styrelsen följer striden med största uppmärksamhet och kommer att med all kraft häfda så väl medlemmarnas intressen som förbundets ställning till öfriga arbetareorganisationer.

Då vår mening är, att Svenska Typograförbundet bör hålla det aftal, som ingåtts med Allm. Svenska Boktryckareföreningen, så anse vi tillika, att en stor del af tidningspressen borde mera opartiskt och objektivt bedöma och referera de pågående striderna än som hittills skett, då denna omständighet kraftigt bidragit att ytterligare skärpa den spända situationen mellan kapital och arbete.

Medlemmarna böra lugnt afvakta meddelanden från förbundsstyrelsen, och afdelningsstyrelserna uppmannas att ofördröjligen till styrelsen meddela eventuella kontroverser, som kunna uppstå med anledning af den nuvarande situationen.

Stockholm den 28 juli 1909.

Förbundsstyrelsen.

Telegram den 7 augusti 1909.

Typograferna deltaga i storstrejken. Underrätta principalerna härom. Arbetet nedlägges måndags afton.

Förbundsstyrelsen.

Till Svenska Typograförbundets afdelningsstyrelser och medlemmar!

Som vi redan telegrafiskt meddelat har situationen nu tillspetsats, så att vi funnit det nödvändigt utgifva paroll om att förbundets medlemmar må nedlägga arbetet utöfver hela linjen måndag kväll. I detta beslut inne-

fattas alla de förbundets medlemmar, hvilka utföra typografiskt arbete, och de hvilka innehå anställning som hjälparbetare inom tryckerierna. Med vårt medgifvande får dock Landssekreterariatet dagligen från Stockholm utgifva ett tryckt meddelande, som dock endast afhandlar storstrejken och som är afsett att spridas öfver hela landet i den mån detta låter sig göra.

Vi ha den fulla förvissningen, att detta vårt beslut, hvilket vi fattat i samråd med Landssekreterariatet, står i fullständig samklang med de tankar, som i dessa dagar besjåla hela vår kår, och att medlemmarna lika lojalt, som de hittills afvaktat vår paroll, nu som en man skola ställa sig densamma till efterrättelse.

Det gäller nu att visa, att Svenska Typografförbundet är den eniga och völdisciplinerade kår, som oryggligt och målmedvetet vet att intaga den position densamma blifvit anvisad i kampen för häfdandet af arbetareklassens medbestämmanderätt i samhället. Då det gäller arbetarerörelsens vara eller icke vara, finnes för oss intet val. Vi måste tillsammans med Sveriges öfriga arbetare kämpa den kampen till slut. Därför nedlägga vi på måndag arbetet uppe från polcirkeln ner till Sveriges sydligaste spets — *alla på en gång!*

Under den tid storstrejken pågår kommer understöd icke att utbetalas till medlemmarna i någon form, ej heller arbetslöshetsunderstöd eller reshjälp. Skulle striden däremot, mot vår vilja, komma att för oss uttänjas vidare, kommer förbundsstyrelsen naturligtvis att vidtaga sina dispositioner med anledning däraf. Vår ståndpunkt är, att inga repressalier få tagas i form af afskedanden eller dylikt. Således återgå vi icke till arbetet förrän det är afgjort, att några skadeståndsanspråk, om hvars framställande hot blifvit framkastadt, ej kunna resas mot förbundet eller enskilda medlemmar.

Afdelningsstyrelserna må stå i ständig rapport med oss.

Stockholm den 7 augusti 1909.

Svenska Typografförbundets styrelse.

Stockholm den 7 augusti 1909.

Allm. Svenska Boktryckareföreningens styrelse.

Här.

Hämed ha vi äran meddela, att vi, med hänsyn till den situation, som nu inträdt, finna det nödvändigt till förbundets medlemmar utsända paroll om deltagande i storstrejken och arbetets nedläggande måndag kväll. Beslutet gäller *alla* de af förbundets medlemmar, hvilka verkställa typografiskt arbete och de, hvilka äro anställda som hjälparbetare i tryckerierna. Med vårt medgifvande kommer dock Landssekreterariatet att dagligen utsända tryckta meddelanden om storstrejkens förlopp.

I det vi beklaga, att Eder förening icke ansett sig kunna bifalla vår hemställan om de af våra organisationer antagna tariffernas suspenderande under den tid storstrejken pågår, vilja vi uttryckligen betona, att vår ofvan nämnda åtgärd är dikterad af önskan att därigenom bidra till att bringa ett snart slut på det olidliga tillstånd, hvari samhället för närvarande befinner sig, och vilja vi därför hoppas att det goda förhållande, som hittills rådt mellan våra organisationer, äfven framdeles må komma att äga bestånd.

Högaktningsfullt
Svenska Typografförbundets Styrelse.
Eduard Wiberg.

7 augusti 1909.

Svenska Typografiförbundets Styrelse, Stockholm.

Härmed erkänna vi emottagandet af Eder skrifvelse af den 7 augusti, i hvilken Ni meddelar, att Ni, oaktadt våra föreställningar, i strid mot gällande å ömse sidor fullständigt frivilligt undertecknade kollektivafstal, ämnar påbjuda arbetets nedläggande inom landets bok- och tidningstryckerier.

Vi nedlägga vår bestämda protest mot detta tilltag och göra Eder och Edert förbund ansvariga för de följder den af Eder beslutade åtgärden kan medföra, icke blott för Eder utan äfven för öfriga fackföreningar så inom som utom landet.

Det kan gälla det kollektiva aftalets vara eller icke vara. Hur mycken strid har det icke kostat att få det berättigade i ett kollektivt aftal fastslaget; och ett sådant ämna Ni nu bryta. Det torde icke behöfva erinras om hur mycket som sagts för och emot de kollektiva aftalen, men osökt erinrar man sig att den franske socialisten Jaurès, som väl icke kan misstänkas för några ensidiga arbetsgifvaresympatier, framhållit det »nedsättande, som ligger i att våldföra sig på en fritt lämnad underskrift». Och han påstår, att om arbetarna bröte det kollektiva aftalet, skulle de underskrifva »sin egen moraliska bankrutt».

Vi förbehålla oss, om den af Eder beslutade åtgärden kommer till utförande, full handlingsfrihet. Vi erinra endast om, att det ännu icke är för sent att förekomma det planerade aftalsbrottet, och lägga Eder på hjärtat de allvarliga ord som i dag af Kungl. Maj:t riktats till det svenska folket.

Stockholm som ofvan.

Allmänna Svenska Boktryckareföreningen.

Styrelsen.

Ramström.

Stockholms Typografiska Förenings resolution den 8 augusti 1909.

Vid sammanträde på cirkus den 8 augusti beslöt Typografiska Föreningen enhälligt att instämma i och ställa sig till efterrättelse förbundsstyrelsens paroll angående deltagande i pågående storstrejk.

Till resp. personaler uppdrogs utse deputationer att uppvakta sina arbetsgifvare och meddela beslutet om arbetsnedläggelsen. Dessutom beslöts, att personalerna skola utse kommitterade för öfvervakande af resp. arbetsplatser, hvilka kommitterade ha skyldighet att stå i rapport med föreningsstyrelsen.

Boktryckeriernas stämmningsansökning.¹⁾

Till Stockholms Rådstufvurätt!

I de mellan Allmänna Svenska Boktryckareföreningen såsom representant för bland andra undertecknade bolag å ena samt Svenska Typo-

¹⁾ Denna stämmningsansökning inlämnades i två exemplar, det ena undertecknad af 7 tidningsaktiebolag, det andra af 23 tryckerier.

graförbundet å andra sidan den 21 december 1908 aftalade »tariffer för typografiska yrkena i Sverige att gälla från och med den 1 januari 1909 till den 1 januari 1913 och därefter intill slutet af det år, under hvars förra hälft de blifvit uppsagda», stadgas under rubriken »Gemensamma bestämmelser» par. 14 bland annat, att »under tariffernas giltighetstid får icke lockout, bojkott, blockad eller strejk, maskerad eller öppen, anordnas». I strid med denna bestämmelse i aftalet har emellertid Svenska Typograf-förbundet genom sin styrelse anordnat strejk af de hos oss i enlighet med ofvannämnda tariffer anställda medlemmar af Svenska Typograf-förbundets afdelning i Stockholm. Strejken, som började den 9 innevarande augusti månad fortgår alltjämt och vållar oss dagligen afsevärda förluster.

Då Svenska Typograf-förbundet härigenom brutit det ingångna aftalet och därmed vållat oss skada, få vi vördsamt anhålla om stämning å förbundet med yrkande, att förbundet måtte åläggas att med belopp, som skola i rättgången angifvas, till oss utgifva ersättning för all den skada och förlust vi lidit och framdeles kunna komma att lida genom arbets-inställelsen. Härjämte yrkas ersättning för våra rättgångskostnader med belopp, som likaledes skall i rättgången angifvas.

Fri och öppen talan förbehålles.

Stockholm den 18 augusti 1909.

Boktryckare- och Tidningsutgifvareföreningens medlemmar.

I enlighet med öfverenskommelse, som denna dag träffats, kan arbetet återupptagas måndag morgon den 6 sept.

Tillkännagifvande härom torde gifvas i följande form:

»Sedan öfverenskommelse om arbetets återupptagande nu träffats, få vi härigenom meddela, att de af våra förutvarande arbetare, som ånyo söka anställning hos oss, skola anmäla sig på vårt (faktors-) kontor från och med denna dag. Lärningar böra åtföljas af sina målsmän!»

(Ort och datum. Underskrift.)

Enligt öfverenskommelsen äger arbetsgifvaren att bestämma när och i hvilken omfattning arbetet skall återupptagas samt hvilka arbetare, som ånyo skola anställas.

Beträffande villkoren för nyanställning bör muntligt till hvar och en arbetare meddelas, att arbetstidens längd och uppsägningstiden kommer att blifva lika som före konfliktens utbrott, men att alla, som anställas, äro skyldiga att ställa sig till efterrättelse de bestämmelser rörande arbetet i öfrigt som framdeles komma att stadfästas och som genom kontrakt skola göras gällande mellan hvarje enskild arbetare och hans arbetsgifvare.

Beträffande aföningarna och deras beräkning torde som regel iakttas, att de icke sättas lägre än före konflikten, men under alla förhållanden icke under förutvarande tariffers minimilöner, hvaremot alla extra förmåner böra bortfalla. Arbetsgifvaren äger i arbetet bibehålla alla, som arbetat under konflikten och har därmed skyldighet att skydda dem för eventuella förföljelser.

Beträffande lärningars anställande skall sådana hädanefter alltid ske genom avslutande af kontrakt mellan arbetsgifvaren och lärningens målsman. Kontraktformulär kommer dock icke att omedelbart tillhandahållas, hvarför öfverenskommelsen tillsvidare göres muntligt, under påpekande

af att den framdeles skall skriftligen bekräftas och att arbetsgifvare hädanefter göra som villkor för antagande af lärling, att han under lärotiden icke skall äga rätt att inträda i arbetarnas organisation.

Vid första aflöningen efter konflikten afslutande skall i arbetarnas räkning upptagas:

1. Aflöning för det arbete, som utförts dagarna före strejken och som ännu icke betalats samt

2. Aflöning för arbete, som utförts efter konflikten.

Härtill lägges för hvar och en hela hans inestående tillgodohafvande, hvarefter från slutsumman afdrages en veckas aflöning, motsvarande 50 proc. af full aflöning för 14 dagar, som utgör plikt enligt paragraf 4 i de förra tariffernas gemensamma bestämmelser.

För dem, som icke vinna anställning, utfärdas betyg, i hvilket angifves att aflyttning skett »den 9 aug. utan iakttagande af tariffenlig uppsägningstid». Afräkning göres på sätt som ofvan sagts.

På förekommen anledning påpekas, att solidaritetsförbindelsen mellan arbetsgifvarne fortfarande gäller.

Stockholm den 3 sept. 1909.

Boktryckareföreningens och Tidningsutgivareföreningens styrelser.

Meddelande från Boktryckareföreningen den 6 september 1909.

I enlighet med den stora uppgörelsen skulle landets typografer i dag (måndag) anmäla sig för återupptagande af arbetet. Det ser emellertid ut som om Typografförbundet icke längre hade medlemmarne i sin hand. I Stockholm och antagligen äfven på andra ställen hafva enskilda typografer meddela sina arbetsgifvare, att de förenings- eller personalvis beslutat vägra at återtaga arbetet om ej alla förutvarande arbetare återigen vunne anställning. Det torde vara själfklart att detta i många fall icke kan ske, åtminston icke omedelbart. Dels föreligger ju mångenstädes arbetsbrist, dels har j på många ställen arbetsgifvaren varit tvungen att anställa nya arbetare och lärlingar för utförande af de nödvändigaste arbetena.

Att i så hast skaffa ökad arbetstillgång låter sig naturligen icke göra, i all synnerhet då en god del af vår industri fortfarande ligger nere. Ej heller kan dt under några förhållanden tillåtas, att de aftalsbrytande typograferna skola få uttränga dem som nu äro i arbete.

Boktryckareföreningen riktar därför en uppmaning till samtliga arbetsgifvare att nga ställa sig till efterrättelse det senast utsända cirkuläret, som till alla ölar öfverensstämmar med den träffade uppgörelsen, och anhåller att arbetsgifvare, som blifva anmodade att träda i underhandling med grupper arbetare eller enskilda afdelningar af förbundet, måtte hänvisa dessa till förhandling med Boktryckareföreningen.

Alla böra nga iakttaga den uppgörelse, som träffats för hela landet. Skulle det visa sig att Typografförbundets styrelse förlorat makten öfver förbundets medlemmar och icke kan skaffa respekt för sina ingångna förbindelser, så blefv därmed endast lagdt i öppen dag, att alla kollektivafstal med typografernas organisationer äro omöjliga. Hvilka följder detta för framtiden skulle kunna medföra, borde arbetarne själfva vara närmast att inse. Under inga förhållanden lærer Typografförbundet nu kunna förklara dem för strejkbrytare som återgå till arbetet på grund af förbundets åtagande vid konflikten afslutning.

Om på något ställe svårigheter yppa sig, anhåller styrelsen att omedelbart per telegraf eller telefon blifva underrättad för att genast kunna vidtaga behöfliga åtgärder.

Stockholms Typografiska Förenings resolution den 6 september 1909.

Typografiska Föreningen, fulltaligt samlad till möte å Cirkus å K. Djurgården, uttalar sitt beklagande af det läge, hvori den för sin rätt nyss så tappert och uthålligt kämpande arbetareklassen genom underhandlingen nu kommit, men uttalar sig dock, i samhällsfridens intresse, för att följa förbundsstyrelsens order och återupptaga arbetet måndag morgon. För att det skall bli ordning och reda i förhållandena vid återgåendet beslutar föreningen att personalvis återgå i arbetet. Skulle eventuellt någon arbetsgivare så litet genomträngts af känslan om det allvarliga i situationen, så att han ej återter personalen, beslutar föreningen att vädja till enhvar medlem att afstå från erbjuden kondition, om sådan icke erbjudes åt äfven hans förut varande kamrater, och uttalar sig föreningen för att högsta möjliga understöd från förbundets sida utbetalas åt dem, som på grund af arbetsgifvarnas vägran icke kunna återinträda i arbetet.

Cirkulär till medlemmarna af Allmänna Svenska Boktryckareföreningen och Svenska Tidningsutgivareföreningen.

Med anledning af att typografistrejken blifvit förlängd utöfve den i aftalet af den 1 sept. stadgade tiden, så att arbetarna ännu icke allmänt återinträdt i arbete, och då härigenom praktiska svårigheter torde uppstå för att redan denna vecka verkställa afräkning på sätt i styrelsens cirkulär af den 3 sept. nämnes,

anser styrelsen lämpligt att denna afräkning, som skulle omfatta såväl inestående 15 % kvartalsaflöning som äfven stadgadt afdrag för försummad arbetstid, uppskjutes till nästa vecka.

Innevarande vecka skulle således utbetalas aflöning för ännu icke afräknade dagar före strejken äfvensom de efter arbetets återuppgående intjänade belopp, allt med vanligt innehållande af 15 % kvartalsaflöning.

Vid nästa veckas aflöning verkställas afräkning på sätt i cirkuläret af den 3 sept. beskrifves.

Vill arbetsgivare lämna lån till arbetare, som till följd af afdraget kommit i behof af understöd, bör sådant icke inverka på eller sammanblandas med verkställandet af nämnda afräkning.

För arbetare, som afflyttat, verkställas slutlig afräkning med iakttagande af vederbörliga afdrag.

Om så anses nödigt kan vid afdragets verkställande ämnas följande besked, muntligen eller skriftligen, till arbetaren:

»Om vid förhandlingar enligt punkt 4 i den stora uppgörelsen eller på annat sätt kommer att bestämmas att ersättning skall utgå enligt andra grunder, återbetalas det afdragna beloppet.»

Stockholm den 8 september 1909.

Å styrelsernas vägnar:

C. Ramström.

Af. Sohlman.

Stockholm den 9 september 1909.

Till Förläkningsmannen hr Stadsnotarie Allan Cederborg.

Här.

Härmed vilja vi påkalla Eder uppmärksamhet på det förhållandet, att af Allm. Svenska Boktryckareföreningens medlemmar för lärlingar vid boktryckerierna och deras målsmän föreläggas förändrade lärlingskontrakt, hvarigenom lärlingarna åläggas fränsäga sig rätten att tillhöra Svenska Typografförbundet.

Då vi anse en dylik åtgärd vara ett ingrepp i den allmänna medborgerliga rätten, att tillhöra den organisation en hvar önskar, och dessutom stridande mot punkt 4 i den af Svenska Typografförbundet och Allm. Sv. Boktryckareföreningen m. fl. undertecknade förklaringen af den 1 september, enligt hvilken yrkanden eller anspråk från parterna skola göras till föremål för förhandling mellan organisationsstyrelserna, få vi härmed mot nämnda åtgärd nedlägga vår bestämda protest och anhålla att Ni med anledning af berörda förhållande vidtager den åtgärd Ni kan finna lämplig.

Högaktningsfullt
Svenska Typografförbundets styrelse

ERNST ANDERSSON.

Gust. Persson.

Stockholm den 2 november 1909.

Till Allm. Svenska Boktryckareföreningen.

Med anledning af den af enskilda medlemmar af Eder förening mot förbundet väckta rättegången med yrkande om skadestånd för förment aftalsbrott från förbundets sida, på grund af dess medlemmars deltagande iorstrejken, få vi härmed, under betonande af att något aftalsbrott från förbundets sida icke föreligger och således ej heller någon skadeståndsskyldighet, likvisst förklara oss beredda att icke kräfvå någon ersättning för förbundets hafda kostnader i målen, därest nämnda rättegång nu nedlägges och några nya kraf i saken icke framdeles väckas.

Ehuru, som sagdt, vi icke anse att något aftalsbrott eller skadeståndsskyldighet föreligger för förbundets vidkommande, medgifva vi dock villigt, att en del både obehag och kostnader för boktryckarne kunnat vara förenade med typografernas deltagande i orstrejken. Vi äro därför, under ofvannämnda förutsättning, dessutom villiga att, såsom ett bevis för uppriktigheten af vår i samband med arbetsnedläggelsen framburna försäkran, att densamma icke var riktad mot arbetsgifvarna inom vårt yrke, utan endast åsyftade att vara en påtryckning för att få till stånd ett snart slut på den då utbrutna jättestriden, till Allm. Sv. Boktryckareföreningen öfverlämna en summa af tjugutusen (20,000) kronor, hvilket belopp vi anhålla måtte af föreningen lika fördelas mellan yrkesskolan för bokhandtverk och bokindustrimuseet i Stockholm.

Högaktningsfullt
Svenska Typografförbundets Styrelse och tariffkommitterade.

ERNST ANDERSSON.

Eduard Wiberg.

Till Svenska Typografiförbundets styrelse och tariffkommitterade.

Uti skrifvelse af den 2 innevarande november har Ni med afseende på den af enskilda medlemmar af vår förening mot Typografiförbundet väckta rättegången om skadestånd för aftalsbrott förklarar, att därest nämnda rättegång nu nedlades och några nya kraf i saken icke framdeles väcktes, Ni dels vore beredda att icke kräva någon ersättning för förbundets hafda kostnader i målen, dels vore villiga att till Allmänna Svenska Boktryckareföreningen öfverlämna en summa af 20,000 kronor med anhållan att detta belopp måtte af föreningen lika delas mellan Yrkesskolan för bokhandtverk och Bokindustrimuseum i Stockholm.

Med erinran om att antagande eller förkastande af Edert sålunda framställda förlikningsförslag ankommer på hvarje enskild arbetsgifvare, som genom den af Edert förbund och dess medlemmar i strid mot ingångna aftal vidtagna arbetsinställelsen lidit skada, få vi för vår del härmed gifva tillkänna, att då den erbjudna summan icke ens tillnärmelsevis kan anses motsvara den skada, som tillfogats våra medlemmar genom ifrågavarande arbetsinställelse, vi icke anse oss för vår del kunna antaga förlikningsförslaget eller hos våra medlemmar förorda detsamma sådant det af Eder framställts.

Stockholm den 16 december 1909.

Allmänna Svenska Boktryckareföreningen.
Styrelsen.

C. A. Ramström.

Stockholms stads arbeten.

I. Skrifvelse från beredningsutskottet.¹⁾

Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskott, vid hvars sammanträde denna dag vissa af stadens arbetschefer närvarit för att lämna upplysningar om hvilket inflytande den hotandeorstrejken kunde komma att utöfva på den normala gången af Stockholms stads olika arbeten samt om de åtgärder, som vidtagits för hindrande af störande afbrott i desamma, har af arbetschefernas redogörelser med tillfredsställelse funnit, att stadens invånare torde kunna förlita sig på att driften vid de olika verken kommer att på ett nöjaktigt sätt upprätthållas under strejkdagarna. I likhet med arbetscheferna hyser beredningsutskottet den bestämda förhoppningen, att den talrika arbetarekåren i stadens tjänst äger den respekt för ingångna aftal, att den icke skall följa de påtryckningar, som från vissa håll förekomma, och låta förelida sig att öppet bryta sina åtagna förpliktelser genom ett deltagande i orstrejken. I denna sin förhoppning har utskottet blifvit ytterligare styrkt därigenom, att uti Landssekreteriatets orstrejksförklaring från deltagande undtryckligen undantagits arbetare vid »belysnings-, vatten- och renhållningsverk», hvarigenom äfven arbetarörrelsens högsta ledning oförbehållsamt erkänt hithörande arbetares skyldighet gentemot samhället i dess helhet.

Emellertid har beredningsutskottet, på samma gång det velat bringa denna sin öfverläggning till Eder kännedom, dock trott sig böra hos Eder hemställa, huruvida det icke, på sätt I finnen lämpligt, borde bringas uti

¹⁾ Vederbörande nämnder och styrelser bringade denna skrifvelse till resp. verkchefer och personalers kännedom.

enhvar arbetares erinran vid stadens under Eder sorterande verk, att uti de af arbetscheferna och arbetarne godkända, alltjämt gällande bestämmelserna för stadens arbetares anställning par. 14, är uttryckligen stadgadt, att »vid Stockholms stads arbeten får blockad, strejk eller lockout icke under några förhållanden äga rum» samt att den eller de af stadens arbetare, som deltaga i storstrejken, följaktligen göra sig skyldiga till uppenbart aftalsbrott och utsätta sig för all den risk, som däraf kan följä.

Beredningsutskottet, liksom helt visst samtliga stadsfullmäktige, hyser ock en bestämd förvisning om, att I skolen veta att göra allt hvad på Eder ankommer för att, till samtliga medborgares bästa under alla förhållande trygga fortgången af den erforderliga driften vid stadens verk och inrättningar.

Stockholm den 2 augusti 1909.

Å beredningsutskottets vägnar:

Sixten von Friesen.

II. Byggnadskontoret.

Herr L. Nordgren.

Torkelknutssonsgatan 35.

Som vid beslutet angående storstrejken intet annat undantag gjorts beträffande Stockholms stads arbeten, än att arbeten vid belysnings-, renhållnings- och vattenverk skulle komma att fortgå, får jag härmed fråga, om afsikten är, att trots gällande bestämmelserna angående arbets- och löneförhållanden vid Stockholms stads arbeten, enligt hvilka strejk eller lockut under inga förhållanden få äga rum, arbetena vid hus-, gatu- och hamnafdelningarna äfven skola nedläggas.

Stockholm den 28 juli 1909.

Högaktningsfullt

Henning Kinberg.

Till Byggnadschefen Majoren Herr H. Kinberg.

Emottagit Eder skrifvelse af den 28 dennes, och får meddela, att jag icke för tillfället kan besvara densamma.

Stockholm den 29 juli 1909.

Högaktningsfullt

L. Nordgren.

Stockholm den 31 juli 1909.

Herr L. Nordgren.

Med anledning af Edert meddelande den 29 dennes, att Ni icke för tillfället kan besvara min förfrågan, huruvida under den beslutade storstrejken äfven stadens arbeten vid hus-, gatu- och hamnafdelningarna komma att nedläggas, och då Ni antagligen likaväl som jag är angelägen om att den arbetsfred, som vi ansett bort blifva en följd af de för stadens arbetare gällande och af båda parterna godkända arbetsbestämmelserna, icke måtte omintetgöras genom ett ensidigt brytande af dessa bestämmelser, ber jag Eder vid arbetarnes blifvande sammanträden framhålla olämpligheten af att bryta de ingångna öfverenskomelserna, hvarigenom all tillit till aftalshelgd och nytta betänkligt skulle komma att rubbas. I samman-

hang härmed torde böra erinras därom att en arbetsnedläggning inom ifrågavarande områden är meningslös, annat än som en demonstration, och att denna är riktad mot ett samhälle, som varit angeläget att under rådande arbetslöshet bereda allt flera arbetsmöjligheter, och som fortfarande på grund af ställningen på arbetsmarknaden undvikit att afskeda arbetare, som nu utan olägenhet kunna undvaras.

Högaktningsfullt

Henning Kinberg.

Till Byggnadschefen Herr H. Kinberg.

Stockholm.

På grund af lokala förhållanden har Stockholms Stads Arbetares Förening icke förrän i går afton kunnat afhålla sammanträde för beslutsfattande om deltagande i eller ej i den allmänna arbetsnedläggelsen.

Utan att för tillfället ingå påorstrejksens grund och orsaker få vi härmed vördsammast meddela, att vi beslutat, att i enlighet med Landsorganisationens proklamation deltaga i denna allmänna arbetsnedläggelse.

Vi ha dock gjort det undantaget, att arbetare, som inneha cirka 25 tjänste- och 55 lefnadsår äga rätt att kvarstanna i sitt förutvarande arbete samt de i Landsorganisationens proklamation återgifna, nödigt antal arbetare, som åtgår för hästars och maskiners vård eller tillsyn.

Stockholm den 4 augusti 1909.

Högaktningsfullt

För Stockholms Stads Arbetares Förening

L. Nordgren.

Förtroendemän.

Härmed tillkännagifves, att arbetare, som önska anställning vid Stockholms stads byggnadskontors arbeten, äga personligen eller genom bref samt med tydligt angifvande af adress, anmäla sig å respektive afdelningar med skyldighet att inträda i tjänstgöring på särskild kallelse; och komma de byggnadskontorets förutvarande arbetare, som anmäla sig senast tisdagen den 10 dennes kl. 12 middagen, att i den mån så ske kan äga företräde till anställning.

Stockholm den 7 augusti 1909.

Byggnadschefen.

Till Byggnadschefen Major Herr H. Kinberg.

Med stöd af den uppgörelse, som i den pågående striden träffats den 1 september, hafva samtliga kommunens arbetare beslutat att måndagen den 6 september d. å. upptaga arbetet.

Angående de föreliggande tvistigheter, som uppstått eller möjligen uppstå, hänvisa vi härmed till punkt 4 uti öfverenskommelsen, hvilken vi äro villiga att underkasta oss, hvilket härmed vördsamt meddelas.

Stockholm den 4 september 1909.

Högaktningsfullt

L. Nordgren.

Förtroendemän.

Till Herr L. Nordgren.¹⁾

Till svar å Eder skrifvelse af den 4 d:s få vi härmed fästa Eder uppmärksamhet därå, att det i Eder skrifvelse åberopade aktstycket icke har afseende å Stockholms stads arbeten i vidare mån än att Landssekreterariatet därigenom ålagt stadens i strejken deltagande f. d. arbetare att åter anmäla sig till arbetet. Sådan anmälan kan ske på sätt genom annonser i de allmänna tidningarna tillkännagifvits, och komma de antagna arbetarne att inkallas i den mån arbetena kunna igångsättas.

Till undvikande af hvarje vidare missförstånd från Eder sida vilja vi jämväl meddela, att vi icke komma att inlåta oss på några som helst förhandlingar i anledning af de skedda aftalsbrotten eller i samband därmed stående frågor.

Stockholm den 5 september 1909.

Å vederbörande arbetschefers vägnar:

Henning Kinberg.

Rob. Dahlander.

Tillkännagifvande.¹⁾

På grund af de aftalsbrott, hvartill Stockholms stads i storstrejken deltagande f. d. arbetare gjort sig skyldiga få Stockholms stads vederbörande arbetschefer härmed förklara, att de den 21 maj 1907 godkända »Bestämmelser angående arbets- och löneförhållanden vid Stockholms stads arbeten» hafva upphört att gälla för de stadens verk och arbeten, där strejk ägt rum; kommande dock samma bestämmelser att fortfarande t. v. tillämpas för de vid ifrågavarande verk och arbeten anställda arbetare, som under storstrejken kvarstått i arbetet.

För nyanställning tillämpas i stället nya, för vederbörande verk fastställda bestämmelser.

Stockholm den 5 september 1909.

Å vederbörande arbetschefers vägnar:

Henning Kinberg.

Rob. Dahlander.

III. Gas- och elektricitetsverken.

Till arbetarne vid gas- och elektricitetsverken.

Med anledning af framställning från arbetares sida, att åtgärder för de arbetandes vid gas- och elektricitetsverken skyddande icke för närvarande vore påkallade, får styrelsen öfver Stockholms gas- och elektricitetsverk, som med tillfredsställelse funnit, att arbetet kan fortgå utan hinder för de arbetande, härmed meddela, att de nuvarande skyddsåtgärderna i hvarje fall äro erforderliga för skyddande af verkens dyrbara egendom och material för våldsverkan utifrån.

Stockholm den 4 augusti 1909.

Styrelsen för Stockholms gas- och elektricitetsverk.

JOHAN ÖSTBERG.

Rob. Dahlander.

¹⁾ Dessa meddelanden riktades till och bekantgjordes för personalen vid stadens olika verk och arbeten.

Till Direktören för Stockholms stads gas- och elektricitetsverk.

Utdrag ur protokoll, fördt vid Stockholms stads gas- och elektricitetsverks arbetares gemensamma sammanträde onsdagen den 4 aug. 1909.

Mötet beslöt med stor majoritet, att därest vederbörande ej tillmötesgår arbetarnes begäran om militärens borttagande från arbetsplatserna innan ordinarie arbetstidens slut torsdagen den 5 aug. 1909, nedläggas arbetet vid ifrågavarande verk, från och med fredagen den 6 aug. 1909, på den grund att arbetarne ej under några förhållanden vilja arbeta under militärbevakning.

Till förebyggande af materieler skola taga skada, beslöt mötet, att för sådant behof nödig personal får kvarstanna i arbetet i och för tillsyn af synnerligast ångpannor och generatorsugnar. Äfvenså beslöts, att de personer, hvilka varit anställda i verkets tjänst i tjugo år samt uppnått 50 lefnadsår äfven få kvarstanna, och anhålles om att vaktgåringen för tillsyn öfver materielen får så långt dessa räcka till de utses bland de nämnda åldringarna.

Till kommitterade att framföra till vederbörande detta mötets beslut valdes: Herrar L. O. Larsson, E. Andersson samt Herr E. Sabelström.

Stockholm dag som ofvan.

Emil Andersson,
mötets ordförande.

Axel Gustafsson,
mötets sekreterare.

Till arbetarne vid Stockholms gas- och elektricitetsverk.

På förekommen anledning få vi å styrelsens och egna vägnar härmed tillkännagifva, att de arbetare, som under nuvarande förhållanden plikt-troget förrätta sitt arbete, naturligtvis tillförsäkras stadigvarande arbete efter strejkens slut.

Stockholm den 6 augusti 1909.

ROB. DAHLANDER.

Arvid Knös.

Aug. Decker.

Till Direktör R. Dahlander.

Med stöd af den uppgörelse, som i den pågående striden träffats den 1 september, hafva samtliga kommunens arbetare beslutat att måndagen den 6 september d. å. upptaga arbetet.

Angående de föreliggande tvistigheter, som uppstått eller möjligen uppstå, hänvisa vi härmed till punkt 4 uti öfverenskommelsen, hvilken vi äro villiga att underkasta oss, hvilket härmed vördsamt meddelas.

Stockholm den 4 september 1909.

Högaktningsfullt

L. Nordgren.
Förtroendeman.

Till arbetarne vid Stockholms gas- och elektricitetsverk.

Då det är styrelsens och arbetsledningens fasta beslut att med alla till buds stående lagliga medel skydda och upprätthålla rätten för en hvar att fritt och okränkt deltaga i arbetet, så anmodas härmed en hvar af verkens arbetare, att, om han skulle blifva med ord eller handling ofredad eller antastad på grund af sitt deltagande i arbetet, ofördröjligen anmäla detta till arbetsbefälet.

Vid verken anställd arbetare, som konstateras hafva deltagit i sådant ofredande eller antastande, utsätter sig utom för eventuellt laga åtgärder äfven för omedelbart afskedande.

Stockholm den 9 september 1909.

För gas- och elektricitetsverken:

Direktören.

IV. Stadsanläggningsarbetena å Enskede.*Meddelande till arbetarne vid stadsanläggningsarbetena å Enskede.*

I samband med den pågående striden mellan arbetsgifvare och arbetare-organisationerna har Landssekreterariatet genom sin ordförande riktat en uppmaning till alla Landsorganisationens medlemmar att från och med den 4 instundande augusti nedlägga arbetet.

Då det mellan Stockholms stads arbetare och staden ingångna arbets-aftalet föreskrifver, att vid stadens arbeten blockad, strejk eller lockout icke under några förhållanden får äga rum, hafva vi ej haft någon anledning förmoda, att denna uppmaning till aftalsbrott kommer att af Stockholms stads arbetare hörsammas.

Emellertid har från Eder meddelats till arbetsbefälet å Enskede, att ett hörsammande af uppmaningen dock vore från Eder sida påtänkt. Då vi hafva anledning förmoda, att dylika uttalanden åtminstone till största delen hafva sin orsak i de särskilda arbetarnes bristande kännedom om aftalets bestämmelser samt i någon oklar föreställning om, att det kommunala arbetsaftalet medgifver undantag för allmän strejk eller lockout, hafva vi ej velat underlåta att på detta sätt till Edert eget bästa påminna Eder om aftalets verkliga innebörd, samt om att således en arbetsnedläggelse nu vore ett aftalsbrott, hvars följder för Eder kunde blifva ödesdigra.

§ 14 i aftalet är af följande lydelse:

»Vid Stockholms stads arbeten får blockad, strejk eller lockout icke under några förhållanden äga rum.»

Enskede den 31 augusti 1909.

KARL H. MEURLING.

Direktör.

H. Hasselquist.

Arbetschef.

Spårvägskonflikten.

I. Spårvägsförbundets cirkulär.

Cirkulär n:r 5.

Till Sv. Spårvägsförbundets afdelning n:r

Jämlikt bifogade af Landssekretariatet utsända proklamation få vi härmed uppmana afdelningarna att snarast möjligt till behandling upptaga frågan om den i proklamationen påbudna allmänna arbetsnedläggelsen samt därefter afgifva omedelbar rapport till förbundsstyrelsen öfver den ställning afdelningen intagit. Förbundsstyrelsen, som genomgående behandlat den i cirkuläret omnämnda och nu föreliggande situationen, har därvid beslutat, att förbundets afdelningar hvar för sig få afgöra, huruvida de vilja deltaga i denna arbetsnedläggelse eller ej. Förbundsstyrelsen anser sig dock böra erinra om medlemmarnas ytterst svåra ställning på grund af de i nuvarande aftal och bestämmelser befintliga stadgandena om att strejk, blockad eller lockout ej under aftalstiden får ifrågakomma, och för sin del beslutat att ej tillstyrka afdelningarna att i strid mot gällande aftal göra aftalsbrott.

Våra medlemmars ställning blir under alla förhållanden ytterst svår, antingen de komma att deltaga i denna arbetsnedläggelse eller ej, och hur förhållandena än må gestalta sig, har förbundsstyrelsen bestämt beslutat, att ej något som helst arbete får utföras under polis- eller militärbevakning. Desslikes vill förbundsstyrelsen anbefalla hvarje afdelning, som beslutar att ej deltaga i arbetsnedläggelsen, att försåvidt oroligheter, poliskravaller eller upplopp däraf skulle följa, afdelningarna omedelbart gå i författning om trafikens inställande för att såmedelst förebygga att gifva anledning till ökad omfattning af dessa oroligheter.

Förbundsstyrelsen har således beslutat:

att hvarje afdelning själf får afgöra, huruvida den vill deltaga i arbetsnedläggelsen eller ej:

att ej tillråda afdelningarna att göra aftalsbrott:

att all trafik inställes, så snart den visar sig gifva anledning till oroligheter.

Den 30 juli 1909.

Förbundsstyrelsen

gen. Nils Adler.

Cirkulär n:r 6.

Till Sv. Spårvägsförbundets afdelning n:r

Då förbundsstyrelsen i cirkulär n:r 5 gifvit afdelningarna rätt att själf afgöra, huruvida de voro villiga att deltaga i den påbudna arbetsnedläggelsen eller ej, och då styrelsen likaledes angifvit några särskilda fall, hvarunder våra förbundsmedlemmar ej får medverka till trafikens uppehållande, skulle ju däraf följa, att ett deltagande i striden kan blifva verklighet. Uppenbart torde vara, att om ett sådant förhållande skulle inträffa, följderna kommer att blifva, att en del trakasserier och möjligen försök till afskedanden eller andra förföljelser, hvarför förbundsstyrelsen

redan nu ansett sig böra ta dessa synpunkter i beaktande och låta dem komma till förbundsmedlemmarnas kännedom. Skulle mot förmodan represalier komma att utöfas mot någon eller några af vårt förbunds medlemmar, kommer förbundsstyrelsen att göra allt för att häfda dessa medlemmars rätt, och med förbundets alla till buds stående medel skydda hvar och en, som under ett eller annat förhållande skulle blifva utsatt för arbetsgifvarnas godtyckligheter.

Stockholm den 31 juli 1909.

För Sv. Spårvägsförbundet:

Nils Adler.

Förbundssekreterare.

Cirkulär n:r 7.

Till Sv. Spårvägsförbundets afdelning n:r

Då majoriteten af förbundets medlemmar redan nu deltaga i den pågående arbetsnedläggelsen, och då förhållandena synes utveckla sig dithän, att förbundets samtliga medlemmar under de närmaste dagarna nödgas gå med i denna arbetsnedläggelse, har förbundsstyrelsen beslutat att utfärda följande bestämmelser, hvilka skola lända till ovillkorlig efterrättelse.

Å de platser, där afdelningarna tillsatt eller ämnat tillsätta strejkkommittéer, skola dessa jämte afdelningsstyrelserna stå i omedelbar rapport med den å platsen genom Landssekreterariatet och arbetarekommunen tillsatta storstrejkskommittéen.

Likaledes ha afdelningsstyrelserna och strejkkommittéerna skyldighet att tillse, att inga förbundsmedlemmar resa från sin arbetsplats, med mindre än de lämna fullständig adressuppgift på sin vistelse, samtidigt som de skola tillhållas att själfva dagligen telefonledes stå i förbindelse med afdelningsstyrelserna eller strejkkommittéen. Härjämte förstärkas de här omnämnda ledningarna att absolut ansvara för att inga medlemmar med deras vetenskap vistas längre borta från sin arbetsplats, än att de vid en kallelse kunna infinna sig på sin plats inom loppet af 12 timmar.

Ledningen skall äfvenledes ständigt vara beredd på trafikens återupptagande, och få ej, så snart striden afblåsts, under några förhållanden medgifva dess fortsättande, försävidt vederbörande arbetsgivare ej gifver sken utaf att vilja rubba på förut gällande bestämmelser, och försävidt tidpunkten för fredstillståndet ej inträffar under den tiden af dygnet, då trafiken under vanliga förhållanden ej är i gång.

För att ledningen på ett fullt tillfredsställande sätt skall kunna möta stridens afslutning, ålägges denna att redan nu ta till behandling de eventuella situationer, som kunna komma att inträffa.

Stockholm den 5 augusti 1909.

Förbundsstyrelsen

gen. Nils Adler.

*Cirkulär från Storstrejkskommittén i Stockholm.**Arbetare! Medborgare!**Till alla Sveriges organiserade arbetare,*

i synnerhet ungdomsklubbarnas medlemmar på landsbygden, få Stockholms spårvägsfunktionärer härmed ställa en maning att se upp med alla strejkbrytarevärfvare och för befolkningen i eder ort göra klart det orätta uti att låta sig lockas till antagande af tjänst vid spårvägsbolagen eller öfver hufvud taget någon stans alls under den pågående konflikten.

Kamrater, ni veta ju och ni skola säkerligen kunna meddela eder omgivning, att vi gått ut i denna strid endast af solidaritet mot öfriga kämpande klassbröder, men att spårvägsbolagen i Stockholm göra allt, som i deras förmåga står, att omforma denna strid till en föreningsrättsstrid. I detta sitt förehafvande stödjas de på allt sätt af öfverklassen, och många äro de högt uppsatta män, som mer eller mindre direkt tagit parti för spårvägsbolagen och hjälpt dem till erhållande af »arbetsvilligt» folk. Afven de obetydligaste borgare söka hålla sig framme för att på ett eller annat sätt ingripa i denna strid.

Så länge dessa herrars ingripande endast bestod däruti, att de uppträdde som förare och konduktörer, var detta ej ägnadt att inge farhågor, därför att vi mycket väl förstodo, att de ruskiga höstkällarna med ty åtföljande förkylningar och snufva skulle snart dämpa deras ifver. Detta tyckas vederbörande själfva också ha insett, och därför inrikta de nu hela sin energi på anskaffande af arbetsvilliga ur arbetareklassen. Ett förfaringsätt, som därvid mycket användes, är, att grosshandlaren-aktieägaren skrifer till sina affärsförbindelser i landet med uppmaning att upplysa personer i sin kundkrets, att nu finnes det förmånliga platser för dem själfva eller deras söner, om de vilja resa till Stockholm och anmäla sig till grosshandlanden den och den.

De, som nappa på kroken, bli af grosshandlaren hänvisade till spårvägsbolagen, där de få underteckna personliga kontrakt, i hvilka stipuleras dels en betalning af kr. 3: 60 pr dag, dels ock att bolagen har rätt att innehålla ett belopp af 300 kr. som garanti att vederbörande icke ingår i någon förening. Vidare mottages icke betygsafskrifter utan endast originalbetyg, hvilka vederbörande vägra att återlämna, för den händelse att sökanden finner platsen mindre tilltalande och vill lämna den.

För att stäfja denna trafik behöfs det motagitation, och det är därför, som vi vända oss till eder, kamrater landet rundt, med denna maning!

Kamrater! Vi hoppas på edert kraftigaste bistånd i denna strid!

Kamrater, om möjligt, ej en enda man mera till spårvägsbolagen i Stockholm!

Den 29 augusti 1909.

Med brodershälsning:

Strejkkommittén.

Till Sveriges organiserade arbetare!

Den öfver hela landet den 4 augusti proklamerade storstrejken är som bekant afblåst, och de oundvikliga sviterna af densamma börja framträda på ett sätt, hvilket till och med är ägnadt att inge Sveriges förtram-

pade arbetareklass undran och afsky. På de ställen, där förhållandena mer än eljest inbjuda till en länge efterlängtnad hämnd, synas de lejda bolagsherrarna i borneradt öfvermod gå längre i hänsynslöst förakt för mänskliga rättigheter, än någonsin förut varit fallet.

Svenska Spårvägsförbundet synes af arbetsgifvarna vara utsedt till offerlam i denna sociala tvekamp, och därför ha också arbetsgifvarna inom landets spårvägar beslutat att till hvad pris som helst krossa arbetarnas organisationer. Rekordet i detta afseende slår otvifvelaktigt styrelsen för Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag, hvars ordförande är general H. Wrangel.

När spårvägspersonalen där genom utsedda ombud förklarade sig villiga att återupptaga arbetet, förklarade direktören, att någon underhandling med personalens förening icke komme att ske, utan finge personalen personligen anmäla sig en och en, och när detta efterföljdes, förelades personliga slafkontrakt, hvori de förutvarande lönerna nedsattes med ända upp till 45 å 50 kr. pr månad, hvarjämte en del naturaförmåner helt indrogos.

Men ej nog härmed! I blindt öfvermod dekreterades, att ingen, som innehaft någon funktion i förbunds- eller afdelningsstyrelse, erhåller arbete, ja äfven de, som någon gång haft ordet på något möte, utestängas från arbete.

Men ej ens detta är nog för styrelseherrarna i bolaget.

Här föreligger tydligen, resonera de värda herrarna, ett ypperligt tillfälle att bli kvitt en mängd ålderstigen och sjuklig personal, och till den ändan nekas en del gammal personal, hvilka släpat hela sitt lif för det rika bolagets arbete. Här utkastas gamla gubbar med ända upp till 31 års tjänsteålder, där utestängas själförsörjande änkor med 3 och 4 barn.

Och hvori består då felet hos dessa utslitna proletärer? Jo, de ha lydt plikten mot Sveriges arbetare mer än plikten mot sina arbetsgifvare.

Kamrater! öfver hela Sverige! Dylika skändligheter måste framkalla en storm af förbittring hos hela den arbetande och rättänkande delen af Sveriges befolkning. Det finnes blott ett svar! Oförsonlig bitter kamp. Vi äro äfven beredda att med alla till buds stående medel tillbakaslä dessa rättsvidrigheter, och vi äro äfven förvissade att Sveriges öfriga arbetare skola stå stödjande i denna kamp.

I den förvissningen vända vi oss till Eder med anhållan om ekonomisk hjälp, väl vetande att en dylik begäran under nuvarande förhållanden ställer starka prof på Eder solidaritet, men dock äfvenledes medvetna om att klassbröderna landet rundt icke skola tveka att till nu instundande kvartalshyra räcka de för mänskliga fri- och rättigheter kämpande spårvägsfunktionärerna en hjälpsam hand.

Kamrater! Fram för rättvisa och frihet.

Bidrag emottagas tacksamt under adress Sv. Spårvägsförbundets Expedition, Roslagsgatan 14, 2 tr.

Stockholm den 7 september 1909.

För Svenska Spårvägsförbundet:

Styrelsen.

Till Sv. Spårvägsförbundets afdelning n:r

Styrelserna åläggas härmed att ovillkorligen för hvarje vecka till förbundsstyrelsen lämna uppgift på antalet i striden deltagande medlemmar samt uppgifva, hur många som äro helt eller halft betalande jämte uppgift på i striden möjligen deltagande kvinnliga medlemmar.

Uppgifterna skola vara till förbundsstyrelsen insända senast hvarje måndag för näst föregående vecka.

Stockholm den 9 september 1909.

För Sv. Spårvägsförbundet:

Styrelsen.

Till Danmarks Spårvägsfunktionärer.

Som Eder torde vara bekant, har Svenska Spårvägsförbundet med öfver $\frac{3}{4}$ af sitt medlemsantal eller omkring 1,700 medlemmar, deltagit i den sedan den 4 augusti pågående störstrejken i Sverige. När nu denna strejk afblåstes, anmälde sig våra förbundsmedlemmar till sina respektive arbetsgifvare för återupptagandet af sitt förutvarande arbete, hvarvid samtliga förvägrades sin förut erkända föreningsrätt, och förelades personliga slafkontrakt, innehållande en hel rad drakoniska bestämmelser. Härjämte skulle de förutvarande aflöningsförmånerna i vissa fall nedpressas med ända till 5—600 kr. pr man och år, hvarförutom förbunds- och afdelningsstyrelsernas medlemmar jämte ålderstigna och sjuka, som räkna ända till 30 tjänsteår, hänsynslöst skulle kastas på gatan.

Mot dessa brutaliteter finns blott ett svar: Hänsynslös oförsonlig kamp, tills rättvisa är vunnen. Vi äro beredda på att med alla till buds stående medel upptaga kampen och genom uthållighet föra den till seger för våra medlemmar.

Endast ett fåtal kamrater ha svikit oss, annars är sammanhållningen den bästa bland flertalet af de stridande förbundsafdelningarna.

Vår kamp föres under beundran och sympati från Sveriges organiserade arbetare, och vi äro likaledes förvissade om att Danmarks spårvägsfunktionärer skall göra allt för att stödja oss i denna vår kamp. Och i denna vår förhoppning vända vi oss till Eder med en hemställan om ekonomisk hjälp, synnerligast som vi redan genom en månadslång strid ha våra egna ekonomiska resurser uttömda, hvarjämte den särskildt i Stockholm ytterst kännbara kvartalshyran gifvetvis kommer att sätta de stridande kamraternas solidaritet på ett hårdt prof.

Vi hoppas därför på att Ni beaktar vår här framställda vädjan om ekonomiskt bistånd och mottaga med tacksamhet hvarje minsta bidrag.

Vår strid är Eder strid.

Med hälsning till kollegerna i Danmark från Sveriges kämpande spårvägsfunktionärer.

För Sv. Spårvägsförbundets Styrelse.

, Till Stockholm.

Till förtydligande af den af Sv. Spårvägsförbundets afd. n:r I förklarade blockaden mot Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag får vi härmed meddela, att ifrågavarande blockad afser allt arbete vid Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag, således äfven det arbete, som spårvägsbolaget själf genom egna arbetsledare utför vid sina nybyggnader vid Råsunda och Sundbyberg.

Emellertid har arbetslösheten och en del förhållanden i öfrigt gjort, att en konsekvent genomförd blockad varit ytterst svår att åstadkomma. Då emellertid en del yrkesgrupper nu ansett sig kunna blockera spårvägsbolagets byggnadsarbeten vid Råsunda och Sundbyberg, få vi härmed anhålla att äfven eder afdelning ville till behandling upptaga frågan om blockad af Stockholms Nya Spårvägsaktiebolags nybyggnadsarbeten vid härofvän omnämnda arbetsplatser.

Stockholm den 19 oktober 1909.

För Sv. Spårvägsförbundet:

Nils Adler.

II. Förhandlingar om uppgörelse vid spårvägarne i Stockholm.

Meddelande från underhandlingskommittéer för Sv. Spårvägsförbundets afdelningar n:r 1, 2 och 5 öfver det samtal, som fördes mellan kommitténs ordf. å ena sidan och direktör Walden, Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag, å andra sidan.

Kommitténs ordf. yttrade i hufvudsak följande:

»Jag har tillsammans med dessa kommittéer fått i uppdrag att på de organisationers vägnar, som finnes vid bolaget, till Eder, herr direktör, öfverlämna denna skrifvelse.»

Direktören emottog skrifvelsen och läste den samma samt sköt den därefter öfver bordet tillbaka och yttrade:

»Nej, det går icke! Ni har att en och en anmäla eder om måndag.»

Härpå svarade kommitténs ordf:

»Jag tillåter mig fästa direktörens uppmärksamhet därpå, att skrifvelsen är ställd till bolagets styrelse.»

Direktören svarade: »Jag ser detta, men jag har styrelsens bemyndigande att föra dess talan.»

Kommitténs ordf. yttrade:

»Jag får då svara våra organisationer, att vi i olikhet med öfriga s. k. aftalsbrytande organisationer icke får föreningsrätten garanterad.»

Därpå svarade direktören:

»Det har jag icke sagt, men någon organisation eller förening känna vi icke till här mera, utan ni har som sagdt att på måndag anmäla eder en och en», och tillade han: »Banbyggare och vagnstäderskor har vi fulltaligt, men maskinpersonal och öfriga ha att anmäla sig som sagdt är.»

Stockholm den 4 september 1909.

Kommittéer.

Till styrelsen för Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag.

Med anledning af förlikningsmannen hr A. Cederborgs hemställan, har öfverenskommelse träffats emellan å ena sidan Landssekreterariatet och å andra sidan styrelserna för de respektive arbetsgifvareorganisationerna om arbetets återupptagande på alla de platser, som ej sortera under Svenska Arbetsgifvareföreningen. På grund häraf får undertecknade afdelningar af Svenska Spårvägsförbundet härmed förklara sig villiga att som organisationer på tid, som af Eder bestämmes, eller senast måndagen den 6 september, återgå till arbetet.

Stockholm den 4 september 1909.

För Svenska Spårvägsförbundets afdelningar 1, 2 och 5
samt Banbyggarsektionen.

Till Statens förlikningsman, herr Stadsnotarien Allan Cederborg,

Stockholm.

I öfverensstämmelse med Landssekreterariatets cirkulär af den 3 sept. d. å. om arbetets återupptagande å alla de platser, som ej sortera under Sv. Arbetsgifvareföreningen, tillställdes Stockholms Nya Spårvägs-a.-b. följande skrifvelse: — — — [se här ofvan] — — — — —

Denna skrifvelse mottogs ej af bolagets verkställande direktör, utan förklarades, att han af styrelsen blifvit bemyndigad meddela, det styrelsen beslutit att icke som organisation återtaga personalen, utan hade de, som önskade erhålla anställning, att en och en anmäla sig och underteckna kontrakt.

Med anledning af detta svar afhölls gemensamt möte, hvarvid beslutades att måndagen den 6 dennes kl. 10 f. m. infinna sig i och för personliga anmälningar om villighet att återupptaga arbetet.

Som en följd af detta beslut infunno sig så stort antal, att direktören ansåg sig ej kunna mottaga personalen en och en, utan anmodade denna att utse en kommitté, som skulle till honom framföra personalens önskingar. Inför denna kommitté relaterade direktören ånyo styrelsens här ofvan omnämnda villkor för antagande.

Vid senare på dagen afhållet sammanträde med samtliga här nedan omnämnda organisationer beslutades att uppvakta Eder, hr förlikningsman, med en vördsam hemställan om medling på grundbasis af punkt 4 uti öfverenskommelsen af den 1 september 1909.

Stockholm den 7 september 1909.

Högaktningsfullt

För Sv. Spårvägsförbundets afdelningar 1, 2 och 5 Stockholm.

(Namn.)

Förlikningsmannens förslag den 15 sept. 1909.

1. Förutvarande personalen, som önskar förnyad anställning hos resp. bolag, skall därtill anmäla sig ofördröjligen och senast den 25 september.

2. De resp. bolagen behålla den arbetskraft, som intagits under strejken, men den ytterligare arbetskraft, hvaraf de nu genast hafva behof, vilja de uttaga bland den till återinträde anmälda.

3. Likaså vilja bolagen bland dessa uttaga den ytterligare personal, hvaraf de blifva i behof intill utgången af år 1910.

4. Förutvarande ordinarie, som återtages, få begynna som extra. Men då dessa äga den kompetens, som är hufvudgrunden för befordran, blir extra tiden för dem vid Norra bolaget blott 6 månader, vid Södra bolaget minst 2, högst 6 månader. Och dessa återtagna ordinarie stå sedan blott ett år i hvarje aflöningsklass, till dess de nått samma fasta månadslön som förut, resp. den nya högsta månadslönen.

Förutsättningen för medgifvandena under punkt 4 är dock, att emot vederbörande icke förekommer anledning till anmärkning efter återtagandet i tjänstgöring.

5. Vid intagandet enligt punkterna 3 och 4 af arbetskraft tages i möjligaste mån hänsyn till ålder i tjänsten och därunder ådagalagdt uppförande.

6. Å innestående garantibelopp utbetalas årligen till dem, som det önska, upplupen sparkasseränta.

7. Med hänsyn till den lydelse, stadgandet om föreningsrätten erhållit i de af stadens myndigheter antagna arbetskontrakt, medgifva bolagen, att samma lydelse må i detta hänseende gifvas åt bolagens kontrakt.

8. Emot hvad sålunda medgifvits, skall förutvarande personalen och dess organisation förpliktat sig dels att föranstalta, att hvarje bojkott, blockad eller annan fientlig åtgärd från arbetaresidan mot bolagen genast upphör, dels ock att afhålla sig från alla trakasserier mot den under strejken antagna personalen.

Uppgörelsen.

1. Stockholms Nya Spårvägsaktiebolags förutvarande personal utverkar, att mot bolaget igångsatt bojkott och blockad genast aflyses samt vill göra hvad i dess förmåga står för att hindra ytterligare fientliga åtgärder mot bolaget, dess personal och materiel.

2. Emot denna utfästelse vill styrelsen för Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag, så snart nämnda bojkott och blockad aflysts, vid anställning i mån af behof af ny personal såsom hittills skett och med pröfning af de sökandes kompetens i den ordning ansökningarna inkommit, intill utgången af år 1910 lämna företräde åt förutvarande personal, som därtill anmält sig före 11 december 1909.

Vid i öfrigt lika kompetens och lämplighet bör hänsyn tagas i första rummet till ådagalagd duglighet, i andra rummet till försörjningsplikt eller andra ömmande omständigheter, i tredje rummet tjänsteålder.

Stockholm den 23 november 1909.

Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag.

H. Wrangel.

Ordf.

Till Statens förlikningsman, Stadsnotarien Allan Cederborg.

Den intagning af arbetskraft, hvarom i pressen nyligen varit tal, har afsett allenast en af tillfälligt behof påkallad förstärkning af den s. k. söndagspersonalen, hvilken anlitas å sön- och helgdagar eller vid andra tillfällen af trafikökning, äfvensom vid tillfälliga förfall af sjukdom eller annan orsak bland den till fortfarande tjänstgöring antagna egentliga personalen, ordinarie eller extra. Söndagspersonalen består nu som förut till det mesta af personer, som hafva sin hufvudsakliga sysselsättning på annat håll.

Anställandet och anlitaandet af dylik personal har icke alls med rekryteringen af den egentliga personalen att göra, utan gälla i sistnämnda hänseende fortfarande de utfästelser för underlättande af förutvarande personalens återanställande, som på förlikningsmannens hemställan tidigare afgifvits.

Det står emellertid gifvetvis den förutvarande personalen fritt att anmäla sig jämväl till söndagstjänstgöring.

Stockholm den 29 jan. 1910.

Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag.

H. Wrangel.
Ordf.

Till styrelsen för Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag,

Härstädes.

Vid af styrelsen för Stockholms Arbetarekommun anordnad sammanträde med samtliga fackföreningsstyrelser i Stockholm den 2 dennes, föredrogs och behandlades en från Spårvägsförbundets Stockholmsafdelningar inlämnad skrivelse, hvari påpekades, att den uppgörelse rörande den gamla spårvägspersonalens återanställning, som inför statens förlikningsman, hr Allan Cederborg, träffades mellan eder och ofvannämnda afdelningar den 22 sistlidne november och genom delgifvet beslut af eder godkändes den 23 i samma månad, af eder brutits genom anställandet af andra arbetare än hvad uppgörelsen medgifver. Fördenskull hemställde afdelningen, att mötet måtte besluta vidtaga lämpliga åtgärder för att uppgörelsen måtte af eder hållas i helgd.

Mötet, som ansåg, att innan definitivt beslut fattades, försök borde göras att få saken på fredlig väg ordnad, beslöt tillsätta en kommitté af 5 personer med uppgift att sätta sig i förbindelse med eder för att eventuellt genom förhandling få saken ordnad. Till kommitterade valdes undertecknade.

Kommittén, som ägnat saken ingående pröfning och därvid funnit, att den träffade uppgörelsen lägger hinder i vägen för bolaget att, intill utgången af 1910, intaga andra arbetare än den gamla personalen, så länge sådan finnes att tillgå, förutsatt att dessa anmält sig till erhållande af anställning före den 11 december 1909, får därför framhålla, att då bolaget efter tiden för uppgörelsens träffande intagit ett flertal arbetare utom den gamla personalen, hvaraf en del till och med äro i ständig tjänstgöring, trots att ansökan om erhållande af anställning inlämnats af den gamla personalen före den 11 december 1909, måste det anses ostridigt, att bolaget brutit ofvannämnda uppgörelse af den 23 november 1909.

På grund af det anförda få vi å arbetarnas vägnar hemställa, att rättelse i det påpekade missförhållandet måtte vinnas, och hoppas vi, att vid det under hand utlofvade sammanträdet mellan eder styrelses ordförande och oss denna dag, sådan öfverenskommelse må kunna träffas, som återställer förhållandena parterna emellan, till hvad som med uppgörelsen af den 23 november afsetts.

Stockholm den 14 febr. 1910.

(Namn.)

Till Statens förlikningsman, Stadsnotarien Allan Cederborg,

Härstädes.

Sedan den vid Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag före storstrejken anställda personalen upphäft den mot bolaget riktade bojkotten och blockaden, träffades genom herr förlikningsmannens medling följande — i bifogade bilaga — närmare angifna öfverenskommelse¹⁾ mellan bolaget och nämnda personal.

Ostridigt torde vara, att den träffade öfverenskommelsen afser att åt den förutvarande personalen bereda återanställning hos bolaget i den utsträckning behof af ny personal uppstår, utöfver den bolaget vid uppgörelsens träffande redan innehade.

Det oaktadt har bolaget ansett sig oförhindradt att vid anställande af ny personal, med förbigående af dem öfverenskommelsen gäller, den 19 januari d. å. antaga 14 personer, som förut icke varit anställda i bolagets tjänst, under förmålan att dessa endast voro s. k. söndagskonduktörer och därför icke inbegripna i den träffade uppgörelsen. Trots denna sin påstådda särställning användes dock dessa personer af bolaget till bestridande af den dagliga hvardagstrafikens behof af arbetskraft, d. v. s. sådant arbete som i öfverenskommelsen tillförsäkrats den förutvarande personalen. Dessutom har äfven på verkstaden antagits personer, som icke förut varit anställda vid bolaget, och på hvilka den träffade öfverenskommelsen sålunda ej kan vara tillämplig.

Ett dylikt förfaringssätt strider enligt vår mening mot öfverenskommelsens innebörd, på samma gång det är ägnadt att för vårt vidkommande göra densamma fullkomligt illusorisk, då bolaget på så sätt, hvad trafikafdelningen beträffar, under den tid öfverenskommelsen gäller, kan uppehålla trafiken med s. k. söndagspersonal genom att denna, i likhet med de nu senast intagna, tjänstgör äfven å hvardagar och därigenom göra sig oberoende af all annan personal. Den förutvarande personalens möjligheter att åter erhålla anställning vid bolaget kommer därigenom icke att som öfverenskommelsen afser, regleras af uppstående behof af arbetskraft, utan som före densammas träffande endast bli beroende af bolagets godtycke.

Då de försök, som hittills gjorts för att få ofvan nämnda förhållande rättadt, icke ledt till något resultat, få vi härmed anhålla om hr förlikningsmannens medverkan för att genom förhandling få saken ordnad.

¹⁾ Aftryckt här ofvan, daterad den 23 november 1909.

Samtidigt få vi äfven hemställa, att då förhandlingar komma till stånd, de af förhandlingskommitterade, som utsetts af Stockholms fackföreningsars styrelse, hrr F. L. Nordgren, Gottfr. Björklund och J. E. Käll, lämnas tillfälle närvara.

Stockholm den 22 februari 1910.

För den vid Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag förut
anställda personalen.

Emil Carlsson.

C. G. Hedengren.

Till statens förlikningsman, Stadsnotarien Hr Allan Cederborg.

Enligt den mellan styrelsen för Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag och bolagets förutvarande personal den 22 november 1909 träffade öfverenskommelsen utfäste sig personalen utverka, att mot bolaget igångsatt bojkott och blockad genast aflystes samt att göra hvad i dess förmåga stode för att hindra ytterligare fientliga åtgärder mot bolaget, dess personal och material, hvaremot bolagets styrelse förklarade sig villig att vid nyanställning i viss mån lämna företräde åt den f. d. personalen.

Meningsskiljaktighet har sedermera yppats beträffande innebörden af ofvan berörda öfverenskommelses bestämmelser angående bolagets utlofvade iakttagelser vid nyanställning af personal. Rörande denna sak vill styrelsen särskildt framhålla:

1:o) att, såsom ock af eder vitsordats, öfverenskommelsen aldrig haft afseende å den s. k. söndagspersonalen, med hvilken f. ö. aldrig något slags aftal varit träffadt, vare sig före eller efter öfverenskommelsens ingående; samt

2:o) att bolaget efter den 27 november 1909 icke i fast anställning antagit en enda ny man, med undantag af tre på maskinafdelningen, hvilkas anställning ligger helt och hållet utanför öfverenskommelsens område. (Två nyinrättade befattningar och en efter förut lämnadt löfte.)

Styrelsen har således icke i något afseende afvikit från öfverenskommelsens bestämmelser, icke ens om man i dessa skulle inlägga den af styrelsen bestridda men af eder delvis godkända tolkning, som påyrkats af den f. d. personalen och dess meningsfränder.

Det oakadt har bolaget efter öfverenskommelsens ingående varit utsatt för angrepp i pressen, till en del bevisligen härrörande från den förutvarande personalen med uppenbart åsidosättande af uttrycklig utfästelse. Dessa angrepp hafva kulminerat i en i tidningen »Socialdemokraten» den 13 i denna månad införd synnerligt smädlig och hätsk artikel, med rubrik »Kapitalistmoralen i sin prydno», och underteknad af en person tillhörande den förutvarande personalen och ifrågasatt såsom underhandlare med bolagets styrelse i den uppkomna tolkningstvisten. Artikeln, som i hufvudsaklig del samma dag fanns införd äfven i »Aftontidningen», kommer att af styrelsen i laga ordning beifras.

Om redan, på sätt styrelsen i en tidigare skrifvelse till eder erinrat, den fientliga hållning, som den förutvarande personalen sålunda hela tiden ådagalagt, med allt fog kunnat af styrelsen åberopas som laga grund för att förklara öfverenskommelsens häfd, lärer all tvekan härutinnan numera vara undanröjd, sedan, enligt hvad i dag meddelats, fackföreningsstyrelserna vid sammanträde nästlidne gårdag beslutit förorda bojkott mot Stock-

holms Nya Spårvägsaktiebolag att träda i verket från och med den 15 nästkommande maj. På grund af denna fientliga åtgärd anser sig styrelsen löst från öfverenskommelsen i fråga, hvilket styrelsen härmed har äran bringa till eder kännedom.

Stockholm den 16 april 1910.

Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag.

W. Walden.

Skiljedomsutslag om aftalsbrott.

A. Droskfacket i Stockholm.

(Utslag meddeladt i december 1909.)

Aftalet innehåller i fråga om strejk icke någon annan bestämmelse, än att tvister angående aftalets tolkning eller därmed sammanhängande ersättningsfrågor, som under aftalstiden uppstå mellan arbetsgivare och arbetare, icke få föranleda strejk. Vid sådant förhållande måste det vara tillåtet att etablera strejk, så snart den föranledes af annan anledning. Fackföreningens beslut att af orsak, som omförmåles i dess skrivelse af den 2 augusti (att Landsorganisationens Representantskap utsändt proklamation om allmän arbetsnedläggelse, och att fackföreningen beslutit ställa sig denna till efterrättelse), nedlägga arbetet kan icke i och för sig anses vara stridande mot aftalet.

Nu innehåller emellertid aftalet den bestämmelse, att såväl arbetsgivare som arbetare äger rätt till 14 dagars ömsesidig uppsägelse. Denna bestämmelse innebär ju förpliktelse för arbetaren att, då han önskar sluta sin anställning, därom underrätta arbetsgivaren 14 dagar förut. Grunden härtill är naturligtvis den, att därest arbetare finge utan föregående tillsägelse omedelbart upphöra med anställningen, arbetsgivaren skulle vara ur stånd att på förhand vidtaga åtgärder för anskaffande af annan person till uppehållande af drosktrafiken och således riskera tillståndets indragning. Om en sådan föreskrift funnits nödig, då endast en arbetare ifrågasätter att sluta anställning, synes det uppenbart, att behovet däraf i alldeles särskild grad förefinnes, då samtliga arbetare förklara sig skola, låt vara endast för viss tid, nedlägga arbetet. Enligt sakens natur borde det därför ålegat fackföreningen att vid etablerandet af ifrågavarande strejk iakttaga den föreskrifna uppsägningstiden.

Följaktligen måste fackföreningens den 2 augusti fattade beslut att utan iakttagande af den i aftalet stadgade uppsägningstiden från och med den 4 i samma månad nedlägga arbetet anses innefatta brott mot aftalet.

B. Bageriyrket i riket.

(Utslag meddeladt den 23 december 1909.)

Genom ingående af kollektivafstal kunna vederbörande parter visserligen icke utan vidare anses hafva förbundit sig att icke igångsätta eller befrämja arbetsinsättelse under aftalstiden. Men utan tvifvel torde ett af hufvudsyftena med dylika aftal allt ifrån början hafva varit och fort-

farande vara att trygga arbetsfreden. Bland såväl arbetsgifvare som arbetare har också den uppfattningen länge varit allmänt gängse, att förutsättningen och utgångspunkten för kollektivaftalens träffande och upprätthållande vore, att de kontraherande parterna därmed afsagt sig rätten att störa arbetsfreden. Denna uppfattning har med styrka häfdats särskildt ifråga om handtverksyrkena.

Det synes därför redan i och för sig vara sannolikt, att man å ömse sidor inom bageriyrket utgått därifrån, att kollektivaftalen skulle innebära effektivt garanti mot störande afbrott i arbetets lugna och gilla gång. Aftalens egen affattning gifva ock stöd för denna åsikt.

Väl är det nu sant, att vid tidpunkten för afslutandet af de två aftal, som lagts till grund för skiljenämndens beslut, en förändrad uppfattning i fråga om kollektivaftalens innebörd framträdtt inom vissa arbetsområden. Frågan om etablerande af sympatistrejck eller sympatilockout hade blifvit aktuell. Och i en del fall hade — under lifliga protester från arbetarehåll — arbetsgifvarna erhållit rättighet till sympatilockout och sympatistrejck principiellt erkänd i kollektivaftal.

Emellertid föreligga icke några omständigheter, som tala för, att vid de nya aftalens afslutande man inom bageriyrket från någondera sidan afsett att öppna vägen för denna förändrade uppfattning. Tvärtom framgår, att så icke varit förhållandet af hvad statens förlikningsman i Mälarsprovinsernas distrikt inför skiljenämnden upplyst rörande hvad som förekommit vid förhandlingarna om det under hans medverkan år 1908 ingångna Stockholmsaftalet. På direkt framställd förfrågan rörande parternas ställning till spörsmålet om arbetsinställelses tillåtlighet under aftals-tiden hade nämligen båda organisationernas ombudsmän i denna sin egen-skap samfäldt inför förlikningsmannen vitsordat, att båda parterna hyste den uppfattningen, att arbetsinställelse icke finge förekomma under aftals-tiden.

Oafsedt hvad sålunda anförts, synes det mig vid bedömandet af nu förevarande tvist hänsyn böra tagas till följande. I så väl Stockholms-som Göteborgsaftalet stadgas, att om tvist arbetsgifvare och arbetare emellan skulle uppstå i fråga om tolkandet eller hållandet af någon bestämmelse i aftalet, detta icke får rubba arbetets lugna eller gilla gång, utan tvisten hänskjutes till skiljenämnd. Förbundsstyrelsen har i skrifvelse den 26 sisl. juli tillstyrkt förbundsafdelningarna att besluta arbetets nedläggande och härom den 30 i samma månad underrättat Bageriidkareföreningen. Visserligen uttalade förbundsstyrelsen härvid, att då i gällande aftal icke förefunnes något förbud mot deltagande i storstrejk, arbetsnedläggelsen i fråga icke kunde föranleda aftalsbrott. Men då Bageriidkareföreningen i en förbundsstyrelsen samma dag delgifven skrifvelse gjorde gällande, att ett dylikt deltagande måste betraktas såsom brott mot aftalet, har alltså därigenom konstaterats, att tvist förelåg i fråga om tolkandet och hållandet af aftalets bestämmelser. Vid sådant förhållande hade arbetarna icke rättighet att nedlägga arbetet, utan voro enligt aftalet skyldiga att hänskjuta tvistefrågan till skiljenämnden. Då emellertid arbetarna det oaktadt från och med den 4 därpå följande augusti nedlade arbetet, finner jag skäligt jakande besvara den till skiljenämnden hänskjutna frågan, huruvida arbetareorganisationens och dess medlemmars beslut om deltagande i storstrejken innefattar sådant aftalsbrott, att aftalen därigenom äro förverkade.

Särskilda uttalanden om aftalsbrott.¹⁾

D:r Axel Raphael.

På nedanstående, af »Social-Demokratens» redaktion till mig framställda sju frågor, får jag härmed afgifva följande svar:

1. Om arbetsgifvare, som i aftal förbundit sig lämna arbetarens föreningsrätt okränkadt, förklarar sig ämnat afskeda arbetare, som, på framställt kraf därom, säger sig ej vilja utgå ur viss organisation eller ej vill frånhända sig rätten att lämna understöd till viss organisations medlemmar, är detta arbetsgifvarens uppträdande att betrakta som brott mot föreningsrätten?

— Ja. Föreningsrätten synes innebära rätt för en arbetare att, äfven mot arbetsgifvarens vilja, under tiden för sin anställning fritt få tillhöra en förening af det slag, som svensk rättsuppfattning af häfd anser vara tillåten. Såsom konsekvens häraf följer rätten att äfven understödja en sådan organisation i öfverensstämmelse med hvad dennas stadgar ålägga, enär ett underlåtande af dylikt understödjande gifvetvis drar med sig arbetarens utdrifvande ur föreningen, som ju i allmänhet icke känner till några »hedersledamöter» utan betalningsskyldighet. På sin höjd kan man vara tveksam, om detta understödjande får sträcka sig så långt som till att afse äfven organisationens medlemmar. Försiktigheten torde därför bjuda arbetarna att endast lämna sitt understöd till organisationen, ej till dennas medlemmar.

2. Är det förfarande under pågående lockout, som ifrågasättes i frågan 1, stridande mot paragraf 15 i det oktober 1909 gällande aftalet mellan Järnbruksförbundet och vederbörande fackförbund?

— Ja. En arbetare, organiserad eller icke, kan naturligtvis afskedas utaf allehanda skäl, alldenstund arbetsgifvaren »äger rätt att fritt afskeda arbetare». Men då »föreningsrätten å ömse sidor skall lämnas okränkadt», så får arbetaren icke afskedas, endast och allenast för att han inte vill afstå från sin föreningsrätt.

3. Är vräkning af arbetare och hans familj ur arbetsgifvaren tillhörig, som bostad åt arbetaren upplåten lägenhet, att hänföra till »andra åtgärder» som, enligt ofvannämnda aftal, ej få vidtagas före af organisationen eller organisationerna påyrkad och företagen undersökning af den tvist, som föranlett afsked och vräkning?

— Nej. De »andra åtgärder», som i § 15, st. 2 omtalas, afse endast åtgärder å arbetarnas sida.

4. Är uppställandet under s. k. sympatilockout af krafvet på förlängd aftalstid för en del af ofvan berörda aftal stridande mot aftalets paragraf 18?

— Ja. § 18, st. 2 förbjuder två saker: dels att verkställa visst slags lockout (hvarunder äfven s. k. sympatilockout, för så vidt densamma är af

¹⁾ Professor A. O. Winroth, som äfvenledes anmodades afgifva svar å ofvanstående frågor, har, enligt uppgift, besvarat frågorna 1, 2, 4, 5, 6 och 7 med ja. samt förklarat sig på frågan 3 snarare svara nej än ja.

vederbörande arbetsgifvarorganisation beslutad, innefattas) för att framkalla ändring i gällande aftal, hvartill äfven en annan aftalstid läres få räknas, dels att under lockouten och såsom villkor för dennas upphäfvande, alltså »förbunden» med denna, yrka en sådan ändring.

5. Är uppställandet af krafvet på införandet af en i vissa delar från aftalets bestämmelser afvikande förhandlingsordning, som villkor för upphäfvande af s. k. sympatilockout, stridande mot aftalets paragraf 18?

— Ja. Lockoutens upphäfvande får ej »förbindas med yrkande om en sådan ändring» i aftalet, som en afvikande förhandlingsordning innebär.

6. Är den af Sv. Arbetsgifvareföreningen förelagda förhandlingsordningen, hvars antagande gjorts till villkor för sympatilockoutens upphäfvande, stridande mot paragraferna 16 och 17 i aftalet?

— Ja. Mot § 16 i aftalet strider § 16 i den förelagda förhandlingsordningen så till vida, som i den förra, men ej i den senare paragrafen ett maximum är satt för det förmånsantal, som må stå utanför arbetarnas fackorganisation.

Mot § 17 i aftalet strider förhandlingsordningen i flera afseenden. I en hel del punkter beträffande förhandlingssättet, där parterna enligt aftalet äro fullkomligt obundna, inför ordningen genom §§ 1—8 en rad nya detaljerade föreskrifter; den arbetarna genom aftalet garanterade friheten att, med iakttagande af föreskrifterna i § 17, i dessa punkter för hvarje särskildt fall vara en medbestämmande faktor, blir dem genom ordningen sålunda beröfvad.

7. Är lockout för genomdrifvandet af här berörda af Sv. Arbetsgifvareföreningen uppställda kraf, stridande mot aftalet?

— Ja. Dessa kraf innebära, som ofvan visats, i flera afseenden ändring af aftalet, men lockout för att framkalla sådan ändring får enligt § 18 st. 2 ej äga rum.

Stockholm den 4 nov. 1909.

Axel Raphael.

Assessor A. Åkerman.

Med anledning af edra frågor i bref af 2 d:s får jag meddela följande:

Om arbetsgifvare, som i aftal förbundit sig lämna arbetarens föreningsrätt okränkt, skulle, å tid då lockout icke råder, förklara sig ämna afskeda arbetare, som på framställt kraf därom säger sig ej vilja utgå ur viss organisation eller ej vill frångå sig rätten att lämna understöd till viss organisations medlemmar, är detta arbetsgifvarens uppträdande enligt min åsikt ett uppenbart brott mot föreningsrätten, och situationen förändras icke under en i aftalet medgifven sympatilockout. Ty en dylik lockout innebär icke ett stridstillstånd mellan ifrågavarande arbetsgifvare och hans arbetare, utan syftet med en sådan lockout är ju blott att tvinga arbetarna vid annat företag till uppgörelse. Sålunda stadgas det äfven uttryckligen i det för järnbruken gällande kollektivaftalet — par. 18 — att sympatilockout icke får ske för att framkalla ändring i eller tillägg

till gällande aftal eller förbindas med yrkande om sådan ändring eller tillägg. Med detta stadgande bör jämföras par. 15 i samma aftal, där det heter: »Med iakttagande af aftalets bestämmelser i öfrigt äger arbetsgifvaren rätt att leda och fördela arbetet, att fritt antaga eller afskeda arbetare samt att använda arbetare, oafsedt om dessa äro organiserade eller ej. Föreningsrätten skall å ömse sidor lämnas okränk. Anse arbetare, att afskedande ägt rum under omständigheter, som kunna tolkas såsom angrepp på föreningsrätten, äga de att, innan andra åtgärder vidtagas, genom sin organisation påkalla undersökning för vinnande af rättelse». — Arbetsgifvarens »rätt att fritt antaga eller afskeda arbetare» är ingalunda absolut, utan begränsas både af allmän lag och själfva kollektivaftalets innehåll, i hvilket senare frågan om den fria föreningsrätten blifvit särskildt skarpt framhållen. Att aftalet äfven under lockout är gällande, framgår redan af den i själfva aftalet förekommande bestämmelsen, att sympatilockouten icke må förbindas med yrkande om ändring i eller tillägg till aftalet. Den arbetsgifvare, som under pågående lockout sätter arbetet vid sitt verk i gång, är alltså skyldig att i alla afseenden respektera aftalet. Vill eller kan han icke det, må han låta arbetet hvila. Af hvad jag nu nämnt torde framgå, att jag besvarar jakande icke blott frågorna 1 och 2 utan äfven frågorna 4 och 5.

Beträffande frågan 3 blir mitt svar däremot nekande, enär ordalagen i aftalets par. 15 — jag förutsätter, att det är denna paragraf, som här af eder åsyftas — icke föranleda till antagandet, att vräkning är att hänföra till »andra åtgärder», som enligt aftalet icke få vidtagas före skedd undersökning. Sammanhanget tyder nämligen på att med dessa »andra åtgärder» menas åtgärder från arbetarnas sida. En blifvande utredning beträffande parternas afsikt med stadgandet kan ju dock ställa frågan i annan dager. Men med det material, som ställts till mitt förfogande, måste mitt svar å denna fråga nr 3, som sagdt, bli nekande.

Den framlagda förhandlingsordningen, hvilkens antagande gjorts till villkor för sympatilockoutens upphäfvande, är, såvidt jag kunnat finna, i vissa punkter stridande mot kollektivaftalet för järnbruken. Exempelvis påpekas den i förhandlingsordningens 11 par. införda skadeståndsplikten, hvilken f. n. icke kan anses föreligga så obetingadt, som förhållandet skulle bli, därest förhandlingsordningen antages, äfvensom den genom 16 par. i förhandlingsordningen utvidgade möjligheten för arbetsgifvare att kring-skära föreningsrätten.

Lockout för genomdrifvande af dylika kraf är naturligtvis stridande mot kollektivaftalet, ty enligt dess 18 par. får lockout icke ske för att framkalla ändring i eller tillägg till gällande aftal.

Stockholm 4 nov. 1909.

A. Åkerman.

Professor Gustav Cassel.

Till besvarande af edra frågor kan jag hänvisa till min artikel i »Sv. D.» af den 30 okt.

Min uppfattning är i korthet, att § 15 och § 18 — föreningsrättsparagrafen och lockoutparagrafen — stå i strid med hvarandra och således icke rimligen kunna rymmas i ett och samma aftal. För att den i § 18 afsedda lockouträtten skulle kunna göras gällande, hade fordrats, att aftalet hade upptagit särskilda bestämmelser om en för sådant fall modifierad skyldighet att respektera föreningsrätten. Då aftalet icke upptagit sådana

bestämmelser, skulle man visserligen kunna uppkonstruera sådana, som med mer eller mindre rätt kunde anses ligga i sakens natur. Men härmed är man inne på ett område, där subjektiva synpunkter spela en alltför stor roll. Det var därför jag i min artikel rådde Svenska Arbetsgifvareföreningen att hellre låta bli att använda en lockouträtt, som föreningen icke lyckats få klart uttryckt i sina aftal. Något annat svar bör man enligt min tanke icke ge på de rättsfrågor ni berör i edra 3 första punkter.

Socialpolitiskt sedt synes det mig naturligtvis önskvärdt, att rätten till lockout under gällande aftal icke får inbegripa sådana åtgärder som afsked och vräkning.

Hvad beträffar edra öfriga frågor, har jag i »Svenska Dagbladet» uttalat, att »det är uppenbart aftalsbrott att göra godkännandet af en ny förhandlingsordning eller af allmänna principer för en sådan till villkor för lockoutens upphäfvande, åtminstone om man vill, att de nya principerna skola träda i kraft, innan bestående aftal utlöpt». I detta uttalande ligger, att jag anser det praktiskt orimligt att tolka § 18 därhän, att lockout under aftalstiden skulle kunna göras i syfte att framtvinga någon öfverenskommelse, som skulle träda i kraft efter aftalstidens utgång.

I detta afseende har jag fullkomligt samma mening som herr J. Th. Johansson häfdar i en insändare i »Sv. D.» af den 1 nov.

Jag vill tillägga, att jag, såsom jag redan den 9 okt. i en artikel i »Sv. D.» om »lockoutens rätt» uttryckligen framhållit, anser sista satsen i Sv. Arbetsgifvareföreningens formulär till förbindelser: »och förbinda vi oss att under nu pågående arbetsinställelse icke lämna penningunderstöd afsedt för uteslagna arbetare», innebära ett fullkomligt obefogadt ingrepp i arbetarens privata lif. Arbetsgifvaren må, om han så finner nödigt och har medel därtill, söka förhindra kollektiva handlingar af denna art från arbetarnas sida. Därutöfver får han absolut icke gå.

Djursholm den 3 nov. 1909.

Högaktningsfullt

Gustav Cassel.

Professor Gustaf Steffen.

Då en arbetsgifvare med aftalsenlig rätt (såsom för närvarande Järnbruksförbundet i enlighet med § 18 i sitt den 20 juni 1908 ingångna aftal med Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet) »sympatilockoutar» sina arbetare, men äfvenledes genom aftal förbundit sig att »lämna föreningsrätten okränk» (§ 15 i nämnda aftal), kan arbetsgifvaren, utan aftalsbrott, hålla i med »sympatilockouten», så länge en sådan öfver hufvud är att upprätthålla, men han kan icke utan aftalsbrott göra till villkor för lockoutens upphäfvande eller för arbetarens bibehållande i tjänsten, att arbetaren skall företaga eller underlåta någon åtgärd, som har med hans legitima ställning till fackföreningsväsendet att skaffa. Vräkning af arbetaren och hans familj ur arbetsgifvaren tillhörig, som bostad åt arbetaren upplåten lägenhet, såsom konsekvens af eller länk uti ett sådant aftalsbrott från arbetsgifvarens sida, är i hög grad ägnad att väcka föreställningen om, att det föreligger en med arbetarnas effektiva föreningsrätt och medbestämmanderätt i arbetsaftalet absolut oförenlig maktlystnad och maktutvidgning å arbetsgifvarens sida — för tillfället gynnade af konjunkturerna.

Här är ett samhällsintresse hotadt från arbetsgifvarsidan. Ty arbetarnas makt att medbestämma om arbetsaftalets innehåll är en af de viktigaste garantierna för sund socialekonomisk utveckling. Och denna makt äger arbetarna blott genom sina fackföreningar — alls icke såsom isolerade kontrahenter eller såsom medlemmar af formellt tolererade, men i verkligheten maktlösa eller genom arbetsgifvarnas egenmäktigt dekreterade »förhandlingsordningar» klafbundna fackföreningar.

Göteborg 5 nov. 1909.

Gustaf F. Steffen.

Advokat Eliel Löfgren.

Vid besvarandet af de till mig ställda frågorna angående tolkningen af kontraktet med Järnbruksförbundet kunde jag i korthet ansluta mig till de i det stora hela likartade synpunkter, hvilka legat till grund för hrr Cassels, Raphaels och Åkermans till eder gifna svar på samma frågor. Resonemanget om, huruvida det ena eller andra förfarandet står i öfverensstämmelse eller ej med ordalydelsen i kontraktet, föranleder mig emellertid till den allmänna anmärkningen, att det ofta finnes ogörligt att direkt och bokstafligen tillämpa speciella kontraktvillkor på en situation, som ej varit förutsedd vid kontraktets uppgörande.

Man må gärna medge, att en sympatilockout af den omfattning och långvarighet, som nu förekommit, icke tagits med i räkningen, när kontraktet skrefs. Det kan också hända, att kontraktet delvis fått en annan lydelse, om den förutsetts, och att dess nuvarande ordalydelse i ett och annat ej på ett naturligt sätt låter sig tillämpas. Men icke desto mindre gäller kontraktet under aftalstiden. Och då så är förhållandet, tillkommer det ej den ene kontrahenten att på fri hand skapa nya bestämmelser utur den opåräknade situationen, utan äro parterna hänvisade till att bedöma förhållandena efter hufvudgrunderna för de skilda kontraktsvillkoren.

Denna grundregel för hvarje aftals tillämpning synes man ha frångått, då man på vissa håll gör gällande, att emedan Järnbruksaftalet förbehåller arbetsgifvaren rätt till lockout, det också skulle ge honom rätt att drifva lockouten till sådana konsekvenser, som stå i uppenbar strid mot kontraktets öfriga bestämmelser. De åtgärder, hvilka må vidtagas i samband med den ifrågavarande sympatilockouten, äro under aftalstiden tvärtom begränsade af kontraktet i öfrigt och kunna anses berättigade endast i den mån de äro förenliga härmed.

Med denna utgångspunkt kan jag ej förstå annat, än att par. 15 och 18 i kontraktet lägga bestämdt hinder i vägen för arbetares afskedande på den grund, att de vägra utgå ur fackförening och ej vilja undandraga sig den däraf följande förpliktelsen att ekonomiskt understödja kämpande organisationers medlemmar. Om den i kontraktet garanterade föreningsrätten i ett nutida ekonomiskt aftal skall ha någon betydelse, måste den väl innebära ett erkännande af det, som just är ett af fackföreningsväsendets hufvudsyften: att genom penningbidrag ömsesidigt understödja hvarandra under striden på arbetsmarknaden. Talet om det orimliga uti, att arbetsgifvaren sålunda skulle tillåta sina arbetare att under pågående strid »lämna ammunition till fienden», faller utom ämnet, icke endast därför, att i förevarande fall de utestängda arbetarna icke väckt striden, utan emedan »fienden» är kontrahent vid ett aftal, i hvilket föreningsrätten

garanterats vid sidan om lockoutförbehållet. Det mellan Järnbruksförbundet och Sv. Järn- och Metallarbetareförbundet ingångna aftalet är uttryckligen godkändt af vederbörande centralorganisationer å såväl arbetsgifvar- som arbetaresidan.

Vräkning eller hot om vräkning är i och för sig aftalsbrott, endast där bostaden ingått som förmån i arbetsaftalet. Men naturligen äro liknande åtgärder, därest de användas för att ge eftertryck åt villkoret: afsked eller utträde ur fackföreningen, ägnade att skärpa intrycket af den redan i uppställandet af ett sådant villkor förefintliga kränkningen af arbetarnas föreningsrätt.

I likhet med hrr Raphael och Åkerman, och på det af dem anförda skäl, anser jag emellertid, att vräkning ej är att hänföra till de »andra åtgärder», som enligt par. 15 må följa först efter undersökning af vederbörande organisation.

Med den ståndpunkt, här afgifvits, följer det, att hvarje anspråk, i hvilken form det än framkommer, såsom förslag till »förhandlingsordning» eller eljest, äfven enligt min mening måste anses oberättigadt, så snart det strider emot eller går utöfver det ursprungliga aftalet. Att genom lockout söka framdrifva dylika anspråk synes än mera obefogadt. Denna uppfattning ligger uppenbarligen jämväl till grund för hvad i par. 18 stadgas där- om, att lockout etc. ej må förbindas med yrkande om ändring i eller tilllägg till gällande aftal.

Eliel Löfgren.

TREDJE AFDELNINGEN.

Handlingar
rörande myndigheters m. fl. åtgärder.

10. Regeringsuttalanden, statsrådsprotokoll m. m.

Post- och Inrikes Tidningar den 2 augusti 1909.

Sedan Hans Maj:t Konungen i dag återtagit regeringen, har det ansetts lämpligt att till allmänhetens kännedom bringa följande upplysningar rörande den nu pågående stora arbetskonflikten och Regeringens ställning till densamma.

De olika arbetstvister, hvilka slutligen mynnat ut i Svenska Arbetsgifvareföreningens lockoutförklaringar och Landsorganisationens uppmaning till allmän arbetsnedläggelse, hafva, delvis sedan rätt lång tid tillbaka, varit föremål för upprepade medlingsförsök från statens vederbörande förlikningsmäns sida. Sedan alla dessa försök misslyckats, öfverlämnade förlikningsmännen den 24 nästlidna juli med gemensam skrifvelse till de tvistande parternas centralorganisationer förslag till tvisternas biläggande. Vid sammanträde den 25 juli afgåfvo parterna svar härå af sådan innebörd, att medlingsförslaget ansågs förfallet. Sedan förlikningsmännen de följande dagarna under hand förhandlat med de ledande å båda sidor för att utröna, huruvida utsikt funnes att genom upptagande af förnyade underhandlingar förebygga stridens utveckling, meddelade de den 29 juli genom pressen, att vederbörande å båda sidor gifvit uttryck åt den uppfattning, att, i sakens dåvarande läge och intill dess de fattade och proklamerade besluten trädte i verkställighet, icke någon som helst åtgärd från utomstående sida kunde tänkas lända till något praktiskt gagn, vid hvilket förhållande förlikningsmännen kommo att tills vidare förhålla sig afvaktande.

Vid de konferenser, som sedermera ägt rum mellan ledamöterna af Regeringen och de ledande männen bland de tvistande, har från båda sidor med mycken styrka framhållits, att åtminstone för närvarande och innan de proklamerade besluten gått i verkställighet, icke någon som helst utsikt finnes för åvägabringande af förhandlingar eller förlikning.

Ifrågavarande arbetstvister hafva sålunda upprepade gånger varit föremål för medlingsförsök från statens sida, hvarjämte konstaterats, att de tvistande å båda sidor för närvarande icke önska något ingripande från förlikningsmännen eller Regeringen eller anse ett sådant kunna leda till någon påföljd. Emellertid har förlikningsmännen, stadsnotarien Allan Cederborg, anmodats att med särskild uppmärksamhet följa den pågående stridens utveckling.

Af yttersta vikt är, att den omfattande och beklagliga strid, som sålunda påbörjats, måtte förlöpa utan afsevärdt störande af den allmänna ordningen och de näringsars drift, hvilka äro för den stora allmänheten oundgängligen nödiga. I detta hänseende hafva redan åtskilliga anordningar af Regeringen vidtagits, hvilka komma att vid behof ytterligare fullföljas; och hyser Regeringen så mycket fastare hopp, att dess sträfvan till den allmänna ordningens upprätthållande skall krönas med framgång, som konferenser med de i striden indragna arbetarnas ledande män förvisst Regeringen därom, att dessa själfva äro besjälade af en liflig önskan att kunna undvika och afstyra öfvergrepp och våldsamheter.

Post- och Inrikes tidningar den 7 augusti 1909.

Då Kungl. Maj:t den 9 juli 1908 för att afvärja en hotande jätteleckout uppdrog åt en särskild förlikningsman att söka medla i då föreliggande tvister inom olika arbetsområden, skedde detta i den förhoppning att den uppgörelse, som därvid kunde komma att träffas, jämte de dyrköpta erfarenheter, såväl arbetsgivare som arbetare borde kunnat hämta af de senaste årens ständiga tvister och stora, öppna konflikter, skulle åtminstone efter hand medföra en mera varaktig fred på arbetsfältet.

Denna förhoppning har emellertid gäckats. Arbetstvister, som åtminstone för den stora allmänheten tett sig såsom jämförelsevis obetydliga, hafva, trots rådande mindre gynnsamma konjunkturer, föranlett strejker och lockouter samt slutligen mynnat ut i en omfattande lockoutförklaring från Svenska Arbetsgifvareföreningen, en åtgärd, som i sin ordning från Landsorganisationen framkallat den proklamation om allmän arbetsnedläggelse, hvars verkningar samhället nu börjar erfara.

För att förebygga stridens utbrott hafva upprepade allvarliga medlingsförsök gjorts af statens förlikningsmän, och den 2 innevarande augusti har från Kungl. Maj:ts regering lämnats officiellt meddelande om dess uppfattning af saken.

Omständigheter hafva nu inträffat, som göra det till en oafvislig plikt för Kungl. Maj:t att till de stridande parterna rikta en allvarlig maning.

Högtidligen ingångna aftal hafva med gillande från vederbörande organisationer brutits, och ansträngningar hafva gjorts och göras, låt vara i allmänhet af oansvariga tillskyndare, för att förmå nya skaror att ställa sig i de aftalsbrytandes led. Att dylika uppenbara rättskränkningar kunna äga rum är, ur den allmänna rättskänslans synpunkt och för den önskvärda utvecklingen af aftalsrätten på här ifrågakvarande områden, att djupt beklaga. Detta måste hos alla medborgare med oförvillade rättsbegrepp alstra skarpt misstroende mot vederbörandes ärliga vilja och uppsåt och kan komma att tillfoga näringslivet och förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare skador, hvilka icke på årtal kunna öfvervinnas.

Ej nog härmed. På offentliga möten och annorledes hafva uttalanden gjorts i syfte att i striden indraga än flera verksamhetsområden, som äro helt och hållet främmande för de föreliggande tvisterna, samt att komma rörelsegrenars drift till lifs, hvilkas upprätthållande är för alla medborgare af behovet oundgängligen påkalladt.

Den allmänna ordningen har ännu icke — det må sägas till arbetarnes heder — blifvit i nämnvärd grad störd. Men det är att befara, att, om arbetsnedläggelsen kommer att under fortsatta rättskränkningar taga ytterligare omfattning och fortgå under någon afsevärd tid, många näringsidkare och säkerligen än flera arbetare däraf komma att tillfogas afsevärd skada.

Det är Kungl. Maj:ts fasta beslut att alltjämt med alla lagliga medel upprätthålla allmän ordning och tillse, att det allmännas funktioner kunna utföras. Kungl. Maj:t har dock velat, innan saken förvärras, rikta en allvarlig anmaning till den ansvariga ledningen å ömse sidor att göra allt hvad på dem ankommer för att förebygga ytterligare rättskränkningar.

Enligt de upplysningar regeringen inhämtat, vill man för närvarande icke å någondera sidan veta af ytterligare medlingsförsök från statens sida, utan önskar man att helt och hållet på egen hand utkämpa striden. Må man dock därvid besinna, att icke blott hvarje medling utan och hvarje för framtiden tryggande öfverenskommelse emellan de tvistande parterna

i hög grad försvåras, därest man under striden anser sig kunna trampa gällande aftal och förpliktelser under fötterna och således omintetgöra just den grundval, hvarpå ett fredsslut måste fotas, eller det ömsesidiga förtroendet och tilliten till träffade öfverenskommelser.

Stockholms slott den 7 augusti 1909.

GUSTAF.

Hugo Hamilton.

Kungl. Maj:ts

nådiga kungörelse angående rätt att tillsvidare bruka automobil utan igenkänningsmärke.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, i anledning af gjord framställning, funnit godt medgifva, att automobil, som tilldelats igenkänningsmärke, må, utan hinder af bestämmelserna i nådiga förordningen om automobiltrafik den 21 september 1906, tillsvidare brukas, utan att märket finnes anbragt å fordonet.

Denna kungörelse träder genast i kraft.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Tillytterna visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 9 augusti 1909.

GUSTAF.

(L. S.)

Hugo Hamilton.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 augusti 1909.

Chefen för civildepartementet, statsrådet grefve Hamilton, anförde:

»Fredagen den 27 innevarande augusti föredrog jag inför Eders Kungl. Maj:ts vissa framställningar om medling i den pågående striden på arbetsfältet.¹⁾ Eders Kungl. Maj:ts fann därvid, i enlighet med statsrådets hemställan, dessa framställningar icke böra föranleda någon åtgärd; och blef beslutet samma dag offentliggjordt.

Redan påföljande dag, lördagen den 28, inkommo emellertid nya framställningar i enahanda syfte, den ena från svenska freds- och skiljedomsföreningens centralstyrelse samt den andra, äfven dagtecknad den 28 augusti, från frisinnade landsföreningens förtroenderåd, företrädt af herrar Ernst Beckman och Karl Staaff. Och dock hade några omständigheter icke inträffat, som kunde antagas skola inverka på den uppfattning, åt hvilken från Eders Kungl. Maj:ts sida gifvits uttryck föregående dag.»

Sedan departementschefen därefter föredragit nyssnämnda båda skrifter, yttrade departementschefen vidare:

¹⁾ Här åsyftade framställningar hade gjorts af förlikningsmannen A. Cederborg, verkställande direktören i Svenska Hem Ina Almén m. fl., borgmästaren Jakob Pettersson m. fl., J. L. Börjesson samt af kommunalstämman i Gudmundrå socken i Väster-norrlands län.

»Alla de synpunkter, som framhållits i de nu inkomna skrifterna, och åtskilliga därutöfver hafva, såsom Eders Kungl. Maj:t torde erinra sig, varit föremål för öfverläggningar redan långt innan Eders Kungl. Maj:t fattade sitt beslut af den 27 augusti.

Jag tillåter mig emellertid nu i korthet sammanfatta de hufvudsakliga skäl, som varit grundläggande för regeringens uppfattning i frågan.

Då den stora striden på arbetsfältet genom storstrejken utvidgades till områden, där arbetsnedläggelsen innefattade en allvarlig fara för ett samhälles lifsfunktioner, då strejk proklamerades i uppenbar strid mot i bindande form ingångna aftal, därigenom våldförande sig på en bland de viktigaste principer, tilliten till tro och heder, på hvilka vår samhällsordning är fotad, då man öppet sökte förleda statens tjänstemän att svika sin plikt, då hade striden upphört att vara enbart en kraftmätning mellan arbetsgifvare och arbetare, den hade vändt sin udd direkt mot samhället.

Att staten inför sådana företeelser och inför det hot, som man sålunda riktat mot samhällsordningen, skulle själf göra eller främja några som helst eftergifter, bör ej kunna ifrågasättas af någon, som verkligen nitälskar för ordnade samhällsförhållanden. De, som öppnat denna strid, måste lära sig inse, att öfver hvarje klass står samhället, att samhällets makt och dess intressen äro och måste vara större än de särskilda klassernas.

Samhället kan visserligen i stort sedt sägas hafva med framgång afslagit de angrepp, som riktats mot detsamma. Jag är dock öfvertygad om att i stridens nuvarande skede ett ingripande från Eders Kungl. Maj:ts sida skulle af den ansvariga ledningen framställas och för den stora mängden bland arbetare framstå såsom en seger för dem i deras kamp mot samhället, ett uppgifvande af samhällets makt, dess rätt och dess intressen. Jag hämtar ytterligare stöd för denna min uppfattning i den omständigheten, att ännu den 28 augusti från Landssekreterariatet proklamerats fortsatt enig kamp med oförändrade stridslinjer. Därför tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t icke heller nu måtte finna anledning till särskildt ingripande i den pågående striden.»

Hvad departementschefen sålunda tillstyrkt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla.

Ur protokollet
Carl G. Edman.

Transumt af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 september 1909.

Departementschefen, statsrådet grefve Hamilton, anförde:

»Då förhållandena på arbetsmarknaden uppenbarligen synts mig göra det i hög grad önskvärdt, att det uppdrag, som af Eders Kungl. Maj:t den 18 oktober 1907 lämnades arbetsaftalskommittén, måtte så snart som möjligt föras till slut, på det att förslag till lagstiftning på det område, som nämnda uppdrag afser, skulle kunna föreläggas 1910 års Riksdag, anhöll jag i skrifvelse till kommittén af den 10 augusti 1909 om meddelande, huruvida icke kommitténs arbeten kunde så påskyndas, att kommitténs betänkande och förslag kunde till Eders Kungl. Maj:t ingifvas senast den 1 nästkommande november och, därest så ej kunde ske, huruvida kommittén möjligen skulle till den 1 november kunna hafva utarbetat åtminstone vissa af sina förslag med eller utan tillhörande motivering.

I skrifvelse den 24 augusti har kommittén meddelat, att kommittén icke kan till den sålunda uppgifna dagen inlämna sitt betänkande, samt att med hänsyn till konflikterna på arbetsmarknaden, som lägga hinder i vägen för kommitténs sammanträdande, och framför allt på grund af de särskilda lagförslagens nära inbördes sammanhang, kommittén äfven vore ur stånd att till den afsedda dagen ingifva någon del af de förslag, hvilkas framläggande dess uppdrag torde komma att föranleda.

Med sin nyssnämnda skrifvelse öfverlämnade kommittén tillika utkast till åtskilliga författningsförslag, som inom kommittén utarbetats, därvid emellertid tillika upplystes, att icke något af dessa förslag utaf kommittén slutgiltigt antagits vare sig i fråga om innehåll eller affattning. Vikten af att förslag i ämnet af Eders Kungl. Maj:t föreläggas Riksdagen fortast möjligt är emellertid, såsom jag redan haft tillfälle framhålla, uppenbar. Förhållandena å de olika arbetsfälten i vårt land under de senaste veckorna tala i detta afseende ett tydligt språk. Jag har därför haft att undersöka, huruvida icke på annat sätt än genom kommittén definitiva förslag uti ärendet skulle kunna utarbetas i tillräckligt god tid, för att desamma efter grundlagsenlig behandling skulle kunna föreläggas 1910 års Riksdag, och efter samråd med chefen för justitiedepartementet har jag därvid funnit, att de arbeten, som af kommittén gjorts, äro af den beskaffenhet, att med desamma såsom grundval böra inom justitiedepartementet kunna med biträde af sakkunnig person inom de närmaste månaderna utarbetas definitiva förslag i de delar af ifrågavarande ämne, däri lagstiftnings ingripande särskildt synes mig vara af ett trängande behof påkalladt. Under sådana förhållanden anser jag mig pliktig tillstyrka Eders Kungl. Maj:t att låta det vidare utarbetandet af ifrågavarande förslag öfverlämnas åt justitiedepartementet, och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t, med återkallande af det arbetsaftalskommittén den 18 oktober 1907 lämnade uppdrag, måtte förordna, att kommittén skall upplösas.» — — — — —

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att protokollet i hufvudsakliga delar skulle offentliggöras.

Ur protokollet

E. K. Almqvist.

Utdrag ur protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 september 1909.

Departementschefen, statsrådet greve Hamilton, anförde:

»Sedan jag den 30 sistlidne augusti inför Eders Kungl. Maj:t föredrog frågan om ingripande från Eders Kungl. Maj:ts sida i de pågående striderna på arbetsfältet, hafva omständigheter inträffat, som bragt saken i förändradt läge. Landssekreterariatet har nämligen, såsom för Eders Kungl. Maj:t torde vara väl bekant, efter framställning från förlikningsmannen, stadsnotarien Allan Cederborg, för egna medlemmar beslutit och i öfrigt tillrådt upptagande af arbetet på alla områden med undantag för Svenska Arbetsgifvareföreningens medlemmar; och jämväl Svenska Typograförbundet har för sin del beslutit upptagande af arbetet.

Visserligen har den handling, som legat till grund för beslutet, från Landssekreterariatets sida uttolkats på ett sätt, som kunnat äfventyra arbe-

tets upptagande i den omfattning, som afsetts. Enligt upplysningar, som jag från alla delar af riket inhämtat, och hvilkas resultat i dag föreligger, har dock beslutet om arbetets upptagande i stort sedt gått i verkställighet. Särskildt på de verksamhetsfält, som framför allt äro af betydelse för samhället i dess helhet, likasom inom arbetsområden, där aftalsbrott förekommit, kan driften nu åter sägas vara normal. Striden har sålunda förts tillbaka att afse hufvudsakligen Svenska Arbetsgifvareföreningen å ena, samt Landsorganisationen å andra sidan.

I de arbetstvister, hvilka föranlett Svenska Arbetsgifvareföreningen att påbjuda lockout inom vissa föreningen tillhörande fackförbund, har medlingen hittills ålegat olika förlikningsmän. Då emellertid dessa tvister numera icke torde kunna lösas annat än i ett sammanhang, har jag ansett en särskild förlikningsman böra erhålla uppdrag att handlägga samtliga dessa tvister äfvensom de öfriga tvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen, hvilka dessa båda organisationer finna böra inbegripas i samma uppgörelse. De statens förlikningsmän, hvilka förut deltagit uti medlingen i förstberörda tvister, torde därjämte böra förordnas att vid den nu afsedda medlingen biträda.

Vid företagande af denna medling synes det mig emellertid vara af väsentlig vikt, att ej blott de föreliggande tvisterna lösas, utan ock att något åtgöres för att om möjligt åvägabringa en sådan öfverenskommelse mellan ifrågavarande båda organisationer, att störande afbrott i arbetets gång genom arbetsinställelser må i görligaste mån för framtiden kunna förebyggas. Enligt hvad jag inhämtat, har den förhandlingsordning, som år 1905 kom till stånd mellan Sveriges Verkstadsförening och Landsorganisationen, visat sig i hög grad ägnad att främja detta syfte.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes förordna förlikningsmannen i Mälarprovinsernas distrikt, stadsnotarien *Allan Cederborg* att i egenskap af särskild förlikningsman dels söka medla i samtliga de arbetstvister mellan Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen, hvilka åberopats såsom skäl för den af Svenska Arbetsgifvareföreningen påbjudna lockouten eller som Svenska Arbetsgifvareföreningen och Landsorganisationen kunna finna böra under samma medling inbegripas, dels ock söka mellan de båda organisationerna åvägabringa en öfverenskommelse af ofvan antydt slag.

Därjämte hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte förordna förlikningsmannen i västra distriktet, ledamoten af Riksdagens Andra Kammare *Karl Gustaf Karlsson*, förlikningsmannen i mellersta distriktet, advokaten friherre *Nils Gustaf Otto Djurklou* och förlikningsmannen i nedre norra distriktet, ledamoten af Riksdagens Andra Kammare *Svante Herman Kvarnzelius* att biträda vid nämnda medling.»

Hvad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnade, i enlighet med statsrådets hemställan, att protokollet i detta ärende skulle offentliggöras.

Ur protokollet

E. K. Almqvist.

Skrifvelse till arméns befäl, underbefäl och manskap.

Under de senaste månaderna hafva stora delar af landets krigsmakt måst ställas till de civila myndigheternas förfogande för att genom extra vaktgöring bidra till ordningens upprätthållande. Denna tjänstgöring har varit icke allenast ansvarsfull utan delvis också i hög grad ansträngande. Liksom bevakningsåtgärderna kännetecknats af klok omtanke och lugn besinning, har, efter hvad Jag med största tillfredsställelse erfarit, truppernas uppträdande öfverallt präglats af mönstergill ordning och disciplin såväl som af vaksamhet och pålitlighet vid vakttjänstens fullgörande. Att glädjande nog icke ens under dessa pröfvande dagar någon som helst rubbning försports i det goda förhållande, som städse bör råda mellan krigsmakten och befolkningen i öfrigt, måste förvisso uti ej ringa mån tillskrivas militärens hållning. Det är Mig därför en kär plikt att till krigsmaktens befäl, underbefäl och manskap uttala Mitt och hela landets erkännande och tack för det sätt, på hvilket denna tjänstgöring till landets bästa blifvit ordnad och utförd.

Stockholms slott den 8 oktober 1909.

GUSTAF.

11. Framställningar till regeringen om medling.¹⁾

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Civildepartementet.

I enlighet med det uppdrag, som af regeringen den 2 innevarande augusti lämnats mig, har jag sökt med uppmärksamhet följa utvecklingen af den pågående stora striden på arbetsfältet.

Mig vill det synas, att tidpunkten nu är inne för ett nytt försök att medla i striden. Skälen för denna min uppfattning anholder jag att få muntligen inför Herr Statsrådet angifva.

Det synes mig emellertid önskvärdt, att detta nya försök till medling kunde anförtrös åt en af förlikningsmännen och andra vederbörande biträdd särskild nämnd, sammansatt på sådant sätt, att dess uttalanden kunna väntas från hvarje håll tillvinna sig största möjliga respekt och förtroende. Därigenom skulle väsentligt stärkas utsikterna för en ur samhällets synpunkt god lösning icke blott af själfva de föreliggande arbets- och löne-tvisterna utan ock af de spörsmål i öfrigt, hvilka vid försök till medling i nämnda tvister torde komma att kräfva sin lösning.

Jag föranlåtes således vördsamt hemställa, huruvida icke Herr Statsrådet skulle finna skäl tillstyrka Kungl. Maj:t att förordna en särskild nämnd i ofvan angifna syfte.

Stockholm den 19 augusti 1909.

Allan Cederborg.

Till Konungen.

Snart tre veckor ha förflutit under en i vårt land exempellöst vidsträckt arbetsinställelse, hvars verkningar kännas i hvarje svenskt hem med för hvarje dag ökad tryck. Då oss veterligt hittills intet steg tagits, som tyder på den sociala fredens återställande, ha vi undertecknade, svenska kvinnor, tagit oss dristigheten att vända oss till Eders Kungl. Maj:t, som ensam har utsikt att kunna förmå de stridande parterna till underhandling, vissa, att detta steg icke skall missförstås af Eders Kungl. Maj:t.

Det är vår öfvertygelse, att ingen af de stridande parterna skulle vilja vägra att hörsamma en från Eders Kungl. Maj:t utgången uppmaning att inleda förhandlingar om den uppgörelse, som dock måste komma att aflösa striden. I hemmens, i det uppväxande släktets, i samhällsfredens namn hemställa vi, om ej tiden nu kunde vara inne att försöka sammanföra de stridande i syfte att ena dem åtminstone om en förhandlingsordning såsom outhärlig utgångspunkt för den slutliga uppgörelsen.

¹⁾ Förutom här återgifna framställningar ingingo till regeringen skrivelser i samma syfte från möten i Prästmon och Forsed i Västernorrlands län, samt ytterligare två från enskilda personer.

Vi hänvända oss till Eders Kungl. Maj:t under känslan, att Sveriges sunda och kraftiga utveckling försvåras med hvarje dag, som denna förödande strid fortsätter. Den framkallar ekonomiska rubbningar icke blott i otaliga svenska hem utan äfven i hela landets näringslif. Framför allt ökar den bitterheten mellan samhällsklasserna, redan förut så stark, att den utgör vår största sociala framtidsfara.

Stockholm den 23 augusti 1909.

Ina Almén, verkställande direktör i Svenska Hem, Maria Aspmán, folkskollärarinnan, Louise Woods Beckman, Signe Bergman, bankkassör, Sigrid Björklund, fil. kand., skolrådsledamot, Emilia Broomé, byråförestånd. i C. S. A., Frigga Carlberg, byråförestånd. i Sociala Centralförbundet för Västra Sverige, Johanna Cassel, f. Möller, Maria Folkeson, prakt. läkare, Sofia Gumælius, Kerstin Hesselgren, skolköksinspektris, Anna Holmquist, Signe von Koch, f. Neijber, Sigrid Kruse, lärarinnan, Selma Lagerlöf, Gerda Meyerson, sekreterare i Föreningen Hem för arbeterskor, Agda Montelius, f. Reuterskiöld, föreståndarinnan för F. V. O:s centralbyrå, Helena Nyblom, Valborg Olander, seminarieadjunkt, Gulli Petrini, fil. d.r., Stina Quint, redaktör, Wendela Rossander, Eva Upmark, Lydia Wahlström, fil. d.r., studierektor, Kerstin Wall, Anna Whitlock, skolföreståndarinnan, Karolina Widerström, praktiserande läkare, Axeline Virgin, f. Anderson, Louise Åkerman, f. Liljencrantz.

Till Konungen.

Centralstyrelsen för Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen vänder sig härmed i sin förenings namn till Sveriges Regering med en vördsam, enträgen vädjan, att Regeringen måtte använda sitt mäktiga inflytande att snarast bringa den nu snart månadslånga sociala inbördes kampen i Sveriges land till ett för alla parter lyckligt slut.

»Med folket för fosterlandet» är ju vår konungs vackra valspråk; men af den nu pågående förbittrade inbördesstriden lider ju fosterlandet oberäknelig skada för hvarje flyende dag och ruineras i grund, om kampen länge kommer att fortsättas.

Det rike, som söndrar sig inom sig själft, varder icke bestående, är ju en sedan gammalt känd sanning.

Vi anse oss ej behöfva för landets Regering angifva medel och vägar, som här lämpligast böra anlitas för uppnående af social fred, men våga dock i egenskap af fredsvänner erinra om den af oss antagna grundsatsen: *skiljedom i stället för krig* och torde denna grundsats böra tillämpas äfven beträffande sociala strider.

Stockholm den 27 augusti 1909.

För Svenska Freds- och Skiljedomsföreningens Centralstyrelse:

Edvard Wavrinsky.

Carl Sundblad.

Knut Sandstedt.

Emil Larsson.

Till Konungen.

Den strid å arbetsfältet, som nu pågått i öfver tre veckor, har landet rundt väckt de allvarligaste bekymmer. Svåra äro stridens omedelbara följder, än svårare dess medelbara. Betydande äro de materiella skadorna, än mera betydande de, som bestå i sinnenas förbittring och framväxandet af ett allt oförsonligare klasshat.

Den enda möjligheten till en snar vändning i sakernas nuvarande beklagliga läge lär säkerligen vara, att Eders Kungl. Maj:t ville begagna den auktoritet, som vårt folk alltid ansett förefinnas hos landets högsta myndighet, till att söka åstadkomma fred.

Väl torde de flesta med oss vara ense därom att, så länge ringaste tvekan fanns om stor- eller generalstrejkens misslyckande, tidpunkten påtagligen icke kunde vara inne för någon sådan åtgärd. Utan tvifvel hade det varit synnerligen vådligt att i minsta mån ge näring åt den oriktiga och farliga föreställningen, att en samhällsklass skulle äga i sin hand att till befordrande af sina intressen paralysera samhällets gång i en sådan grad, att den faktiskt blefve herre öfver detsamma. Men sedan det visat sig, att storstrejken icke lyckats, att samhället icke låtit sig förlamas, ja, att ett af försöken i denna väg — typografstrejken — kännbart hämnat sig på arbetarepressen själf, synes icke nu antydda skäl mot ett inskridande vidare äga någon giltighet.

Under stridens lopp ha flera grupper af arbetare brutit gällande aftal. Från arbetareledningens håll har man sökt försvara dessa aftalsbrott. För vår del skulle vi djupt ogilla hvarje åtgärd, som kunde vara ägnad att i minsta mån försvaga intrycket af den allmänna meningens enhälliga dom öfver dessa aftalsbrott och detta försvar. Men det bör vara klart, att ingenting sådant kan inläggas i ett eventuellt inskridande från Eders Kungl. Maj:ts sida. Frågan om de arbetares kommande ställning, hvilka deltagit i aftalsbrott, torde visserligen i samband med ett biläggande af striden framkomma. Men det synes alldeles uteslutet, att de män, åt hvilka Eders Kungl. Maj:t kunde vilja anförtro uppdraget att söka ävägbringa fred, skulle kunna tänkas medverka till sådan uppgörelse, hvarigenom läran om aftalsbrottets tillåtlighet erhöile något som helst stöd eller uppmuntran.

Om således inga skäl vidare kunna tala emot en åtgärd från Eders Kungl. Maj:ts sida, torde så mycket kraftigare skäl tala för en sådan. Det är ju gifvet att ingendera parten förr än i det yttersta skulle begagna sig af möjligheten att själf söka Eders Kungl. Maj:ts medling. Likasom i krig folken emellan det ansetts vara af högsta vikt att anordna utvägar till spontant ingripande från tredje mans sida, så är det också i det krig, som nu rasar i vårt land. Äfven i detta krig är det en stor skillnad mellan att söka medling och att mottaga en sådan. Äfven i detta krig gör sig gällande fruktan att synas svag i motståndarens ögon. Äfven i detta krig skola enorma kostnader påläggas land och folk, om icke en stämma låter sig höras, som med en af bägge parterna erkänd auktoritet manar till fred och erbjuder en utväg till vinnande deraf.

Då vi jämföra en strid på arbetsfältet af en omfattning som den, hvilken nu pågår hos oss, med ett krig stater emellan, så är detta icke endast en bild. En social strid af denna beskaffenhet har i själfva verket drag, som äro väsentligen lika med den mellanstatliga kampen. Den sociala föres icke med kulor och krut, utan med utmattning och uthungring. Men äfven ett sådant stridssätt är ju icke främmande för kriget mellan folken. Hvad som kännetecknar striderna af båda slagen är afsikten att tillfoga motståndaren materiell skada till sådan grad, att han icke kan

fortsätta striden. Men man må väl fråga: kan det vara värdigt en stat, som med sanning kan sägas ha slutit sig till de »fredsförande» nationernas led, att inom sina egna landamären låta ett förödande krig medborgare emellan fortgå, utan att de allvarligaste försök göras att ingripa? Är det icke något upprörande i denna tysta slaktning, där landsmän stå mot hvarandra med landsmän som åskådare? Vi känna oss förvissade, att Eders Kungl. Maj:t delar vår uppfattning härutinnan. Och vi våga hemställa, huruvida icke Eders Kungl. Maj:t täcktes finna tiden nu vara inne för ett steg till stridens biläggande.

Med några ord vilja vi beröra de medel vi tänkt oss som möjliga i detta afseende. Afgjort lyckligast vore det efter vår tanke, ifall de stridande parterna underkastade sig skiljedom beträffande de tvistefrågor, som utgöra stridens utgångspunkt, samt dem, hvilka till följd af striden må hafva uppkommit. Detta skulle innebära den mycket stora fördelen, att krigstillståndet genast kunde upphöra och arbetet i stor utsträckning återupptagas. Skulle fred sökas uppnådd på förlikningens väg, erfordras däremot måhända ganska långa förhandlingar, innan vapenhvila kan inträda. Att hvarken arbetsgifvare eller arbetare på senare tider visat någon benägenhet för skiljedom, är oss visserligen ej obekant. Men vi hafva svårt att tänka, att någondera af parterna skulle vilja förråda en så svag tro på sin saks godhet, att han skulle vägra att låta en af Eders Kungl. Maj:t efter opartiska grunder sammansatt skiljenämnd döma efter rätt och skäl. Ur samhällelig synpunkt skulle det vara synnerligen tillfredsställande och gagneligt att se parterna med uppgifvande af maktens råa medel helt och fullt ställa sig under opartisk pröfning och dom.

Emellertid kan naturligtvis också förlikningsförfarandet vara en möjlig metod att åstadkomma fred. Och skulle Eders Kungl. Maj:t utse en förlikningskommission samt anmoda parterna att införa denna sammankomma och under dess ledning söka vinna uppgörelse, lär ingendera vilja taga på sitt ansvar att afböja en sådan anmodan eller att träda till verket utan uppriktiga afsikter att bidra till åstadkommande af ett resultat.

Slutligen får icke lämnas ur räkningen, att ett blandadt skiljedoms- och förlikningsförfarande äfven erbjuder sig såsom en möjlighet. Vissa punkter skulle då hänskjutas till skiljedom, under det att andra skulle vinna uppgörelse genom förlikning.

Vi uttala den vördsamma förhoppningen, att Eders Kungl. Maj:t skall ägna nådigt öfvervägande åt denna framställning, tillkommen uteslutande af en varm fosterländsk önskan, att fred måtte återinträda och de för hela samhället allaredan mycket svåra följder, som äro att förvänta af den förda striden, åtminstone icke genom dess fortsättande ökas till en fullständig landsolycka.

Underdånigst

För Frisinnade Landsföreningens förtroenderåd:

Ernst Beckman.

Karl Staaff.

Enl. uppdrag.

Stockholm den 28 augusti 1909.

Till Konungen.

Män och kvinnor från Söderhamn och omnejd, till ett antal af omkring 700 samlade till offentligt möte å rådhusalen i Söderhamn med anledning af den pågående striden mellan arbetsgifvare och arbetare, vilja

härmed i underdånighet uttrycka sin sorg öfver de lidanden, som tillskyndas stora skaror af landets innevånare, och de förluster, som drabba såväl enskilda som samhället. Då mötet anser ett lyckligt slut på striden ej kunna uppnås, utan att snar och hofsam uppgörelse träffas; då stridens fortsättning torde komma att under afsevärd tid framåt framkalla skriande nöd af sådan omfattning, att offentliga och enskilda hjälpkällor ej räcka till dess mildrande; och då något närmande mellan de stridande parterna ej synes vara att förvänta, vågar mötet i barmhärtighetens namn i underdånighet rikta en lika vördsam som förtroendefull vädjan till landets regering att utan dröjsmål söka finna en utgångspunkt för underhandlingar mellan de stridande parterna och i öfrigt vidtaga energiska åtgärder, som kunna leda till arbetets snara återupptagande.

Söderhamn den 29 augusti 1909.

Underdånigst

På mötets vägnar:

Sven M. Bjerén. Bernt Wilson. M. Sundström. Wiktor Lindström.

Telegram.

Statsministern Lindman

Mästersamuelsgatan 10

Stockholm;

Svenska män och kvinnor af skilda politiska partier talrikt samlade till möte i Södertälje, rikta till Kungl. Maj:ts regering en vördsam hemställan om medling i den förödande sociala striden i vårt land, förvissade att bägge parterna i striden skola genom ömsesidigt tillmötesgående underlätta medlingsarbetet.

Jakob Pettersson
borgmästare.

Carl Stenbeck
vice pastor.

P. J. Nilsson
bankdirektör.

G. Sköldin
skomakaremästare.

Till Konungen.

I egenskap af representant för Västmanlands norra domsaga i riksdagens andra kammare får jag härmed i underdånighet påkalla Eders K. M:ts uppmärksamhet angående vissa förhållanden, som stå i samband med nu pågående arbetskonflikt.

Genom lockout den 2 augusti utestängdes arbetarna vid järnbruken inom valkretsen från sitt arbete och ha sedan i afvaktan på lockoutens upphäfvande kvarblifvit i sina hem vid bruken. Dels på grund af mellan Järnbruksförbundet och vederbörande fackförbund gällande aftal och dels på grund af de uttalanden, som gjorts från resp. bruksledning, ansågo sig arbetarna berättigade att vid lockoutens slut få återgå till arbetet på de ursprungliga villkoren. Nu har emellertid bruksstyrelsen vid Fagersta-Västanfors utan att upphäfva lockouten inkallat arbetarna till tjänst inom viss tid, vid risk att eljest förlora sina platser och därvid förelagt dem sådana förbindelser som uttråde ur sin fackorganisation och förbud mot

understöd åt utestängda, äfven om de äro blodsfränder, förbindelser som stå i direkt strid mot aftalets bestämmelser. När arbetarna, *stödda på sin säkra rätt*, vägra att underteckna förbindelserna, som härstädes gälla för obestämd tid, hotas de med afhysning från sina hem, och därest afflyttningen ej sker godvilligt, blir följden vräkning.

Vid Fagersta bruk ha omkring 70 arbetare, alla familjeförsörjare, blifvit uppsagda. Bland dessa finnes en, som är fyllda 53 år och arbetat på platsen i 37 år, och som vid 17 års ålder under arbetet förlorade sitt vänstra ben. Vid Västanfors ha 15 stycken arbetare, alla familjeförsörjare, blifvit uppsagda. Bland dessa må nämnas fem stycken i ålder öfver 56 år, af hvilka tre erhållit medalj för långvarig och trogen tjänst. Afflyttningen ur bostäderna å dessa platser skall hafva ägt rum onsdagen den 3 november.

Det är särskildt med anledning af dessa förhållanden jag vågat påkalla Eders K. M:ts uppmärksamhet.

Följden af åldringars uppsägning från arbetet och eventuellt vräkning från bostäderna blir, att ett stort antal af dessa måste underhållas af det allmänna, ehuru det får anses vara bolagsstyrelsens naturliga skyldighet att erbjuda sina ålderstigna arbetare en dräglig tillvaro på gamla dagar, sedan de tjänat ut.

För de yngre, som stå midt i sin fulla kraft, blir följden utvandring från det land, där hänsynslösa bolagsmän i strid mot gällande aftal och rätt vräka dem ur hemmen med hustru och barn, då vintern nalkas. Utestängda arbetare få ingen plats med den prickning, som betygen erhålla, utan de måste hemlösa irra omkring. Därför välja de hellre att vända fosterlandet ryggen.

Inom valkretsens har man länge väntat, där planer dryftats om lämpligaste sättet att bereda arbetarna utkomst i annat land. Så kan Sverige gå förlustigt många par kraftiga armar och goda medborgare, om ej mera trygga existensförhållanden snart inträda.

Inom valkretsens har man länge väntat, att K. M:t inför den situation, som nu råder, skulle ingripa, och det är för att ge uttryck åt den stämning och förhoppning att så må ske, jag i största underdånighet anhåller, att K. M:t måtte vidtaga de åtgärder, som förhållandena kräfva, och som äro nödvändiga för att skydda arbetarna från förtryck, som leder till emigration.

Fagersta den 27 oktober 1909.

Underdånigst

Gustaf Adolf Rundgren.

Riksdagsman.

12. Skrifvelser och telegram från civildepartementet till Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Cirkulärskrifvelse till samtliga hemmavarande landshöfdingar.¹⁾

Herr Landshöfding.

Med anledning af den nu utbrutna lockouten och då fara föreligger, att denna kommer att ytterligare utvidgas och möjligen mötas med motsvarande åtgärder från arbetarnes sida, lära alla försiktighetsmått, som äro ägnade att förekomma oroligheter eller våldsgärningar, böra i tid vidtagas. Jag får därför anhålla, att liknande åtgärder till skyddande af dynamitupplag och försvårande af åtkomsten af sprängämnen, som anbefalldes sistlidet år, äfven nu vidtagas.

Därjämte vore det önskligt, om under hand kunde verkas därför, att handlande icke försälja vapen eller ammunition, då minsta anledning finnes att misstänka, att de skulle användas i brottsligt syfte.

Stockholm den 26 juli 1909.

Carl Hederstierna.

Cirkulärtelegram den 28 juli 1909 till tjänstlediga landshöfdingarna i Stockholms, Östergötlands och Älfsborgs län.

Med anledning af den föreliggande situationen är det regeringens önskan, att Ni senast den 2 augusti inställer Eder i länets residensstad.

Civilministern.

Cirkulärtelegram den 28 juli 1909 till samtliga länsstyrelser.

Tillse att samtliga under Eder lydande kronofogdar, länsmän och polismästare, hvilka ej af sjukdom äro förhindrade, genast inställa sig i tjänstgöring.

Ni bör därjämte tillse, att under strejkdagarna eller då eljest finnes nödigt, lokaler, där spritdrycker erhållas, stängas i den omfattning, som är af behovet påkallad.

Civilministern.

¹⁾ Liknande skrifvelser, undertecknade *Oscar von Sydow*, aflätos till landssekreterarne i de (3) län, där vederbörande landshöfding var tjänstledig.

Cirkulärtelegram den 2 augusti 1909 till öfverståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser.

Ni anmodas att för allmänheten påpeka, att de trupper, som användas för bevakning eller ordningens upprätthållande, enligt lag åtnjuta särskildt skydd. I § 36 strafflagen för krigsmakten stadgas sålunda, att, om vakt eller patrull eller för bevakning eller ordningens upprätthållande särskildt utställd eller utsänd truppafdelning varder öfverfallen med våld eller hot, som innebär trängande fara för den öfverfallne eller för person eller egendom, som är under hans skydd eller bevakning, eller eljest för allmän eller enskild säkerhet, då äge den öfverfallne rätt till nödvärn.

Vederbörande militärbefäl hafva erinrats om tjänstgöringsreglementets bestämmelse, att enstaka våldshandlingar, som icke innebära fara för en truppafdelning i dess helhet, icke få föranleda vapenmakts användande, utan att befälhafvaren då skall låta fasttaga våldsverkaren eller genom andra lämpliga medel skydda afdelningen för dylikt öfvergrepp.

Ni anmodas vidare tillse, att truppafdelning, som ej medför egen läkare, genom provinsialläkare eller annorledes beredes erforderlig läkarhjälp.

Civilministern.

Cirkulärtelegram den 4 augusti 1909 till samtliga länsstyrelser.

Insänd dagligen telegrafiskt summarisk rapport angående situationen inom länet.

Civildepartementet.

Cirkulärtelegram den 5 augusti 1909 till samtliga länsstyrelser.

Med afseende å den nu föreliggande situationen bör iakttagas, att rekvisition af militärhandräckning, som blott är att anse såsom stöd för den civila ordningsmakten, sker endast där det finnes ovillkorligen nödvändigt för oroligheters afvärfande eller stillande eller för ordningens upprätthållande och civil ordningsmakt i tillräcklig mängd ej är tillgänglig, att sålunda större truppafdelningar icke böra, där ej omständigheterna nödvändiggöra annat förfarande, utkommenderas till sådana platser, dit de utan större tidsutdräkt kunna förflyttas från sina vanliga förläggningsplatser, och att alla dispositioner böra ske på sådant sätt, att minsta uppmärksamhet fästes vid desamma. Med ett ord, håll allt i beredskap, men visa så litet som möjligt.

Civilministern.

Cirkulärtelegram den 7 augusti 1909 till 15 länsstyrelser.¹⁾

Insänd uppgift angående ungefärliga antalet arbetslösa inom länet.

Civildepartementet.

Cirkulärtelegram den 13 augusti 1909 till samtliga länsstyrelser.

Vidtag åtgärder för att räkna antalet i arbetsnedläggelsen deltagande den 16 augusti²⁾ och afgif därom telegrafisk rapport.

Civildepartementet.

Cirkulärtelegram den 23 augusti 1909 till öfverståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser utom i Uppsala län.

Då anledning finnes att antaga, att arbetet nu kommer att på åtskilliga platser i något större omfattning upptagas, synes angeläget att länsstyrelserna erhålla upplysning, när arbetet återupptages, så att åtgärder kunna vidtagas för att bereda effektivt skydd åt arbetsvilliga. Ni bör därför anmoda vederbörande arbetsgifvare att i god tid innan arbetet återupptages, därom hos Eder göra anmälan med uppgift tillika om hvad som från arbetsgifvarens egen sida åtgjorts för att skydda arbetare och arbetsplatser jämte de upplysningar i öfrigt, som kunna erfordras för att bedöma, hvilka ytterligare anstalter böra af Eder vidtagas i ifrågavarande hänseende.

Jag vill på samma gång meddela, att det är regeringens önskan, att allt göres för att upprätthålla medborgarnas fordran på frihet till arbete.

Civilministern.

Cirkulärtelegram den 27 augusti 1909 till samtliga länsstyrelser.

Förtroligt.

Härmed får jag anhålla, att Ni måtte anmoda vederbörande magistrater att icke vidtaga några åtgärder för att aflösa nu gällande inskränkningar med afseende å försäljning eller utskänkning af spritdrycker utan att dessförinnan rådföra sig med Eder, samt att Ni ej träffar några anstalter vare sig i förevarande afseende eller beträffande maltdryckshandeln, innan Ni konfererat med mig.

Civilministern.

¹⁾ Telegram af denna lydelse afsändes till länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs, Gäfleborgs och Norrbottens län.

²⁾ Denna räkning ägde på grund af särskildt, senare påbud rum först den 18 augusti. Dylka af civildepartementet föranstaltade räkningar gjordes ytterligare den 26 augusti, 2, 9, 16 och 24 september samt 1 och 10 oktober, hvarjämte från och med den 9 september rapporterna om räkningarna särskildt angåfvo antalet icke arbetande, som tillhörde Svenska Arbetsgifvareföreningen.

Cirkulärtelegram den 31 augusti 1909 till öfverståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser.

Insänd så skyndsamt som möjligt afskrifter af alla de beslut, som med anledning af storstrejken beträffande Stockholm [inom länet] meddelats rörande försäljning eller utskänkning af spritdrycker, vin och öl.

Civildepartementet.

Cirkulärtelegram den 4 september 1909 till samtliga länsstyrelser.

Förtroligt.

Jag vill härmed, efter samråd med chefen för finansdepartementet, såsom min åsikt uttala, att det på grund af nu inträffade förändrade förhållanden vore lämpligt, att Ni själf vidtager och i förekommande fall tillråder vederbörande polismyndigheter att vidtaga åtgärder för att så småningom aflösa de på grund af storstrejken beslutade inskränkningar med afseende å försäljning eller utskänkning af sprit- och maltdrycker.

Civilministern.

Cirkulärtelegram den 4 september 1909 till länsstyrelserna i Gäfleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län.

Järnvägsstyrelsen meddelar, att de vid stationerna 1) Storvik, Bollnäs, Söderhamn, Ljusdal, Hudiksvall, 2) Ånge, Sundsvall, Långsele och Sollefteå, 3) Bräcke och Östersund förlagda militärkommenderingar icke vidare äro behöfliga för järnvägen och sålunda kunna indragas. Möter hinder däremot från Eder sida?

Civildepartementet.

Cirkulärtelegram den 7 september 1909 till öfverståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser.

Insänd rapport angående läget med anledning af konflikten torsdagen den 9 september i förhållande till ställningen torsdagen den 2 september. Därvid bör hvad angår arbetsgivare, som ej äro anslutna till Svenska Arbetsgifvareföreningen, uppgifvas, huru många arbetsvilliga anmält sig, huruvida och i hvilken omfattning särskilda villkor uppställts från arbetarnes sida för återgång till arbetet, huru många arbetare återtagits i arbete och huru många definitivt afskedats samt huru många arbetslösa kvarstå.

Beträffande sådana arbetsområden, där aftalsbrott förekommit, böra särskilda uppgifter i förevarande hänseende lämnas.

Slutligen bör beträffande arbetsgivare, anslutna till Svenska Arbetsgifvareföreningen, uppgifvas, huru många arbetare återgått och huru många som fortfarande äro arbetslösa.

Civildepartementet.

Cirkulärtelegram den 9 september till samtliga länsstyrelser.

De förut anbefallda *dagliga* telegrafiska rapporterna angående situationen inom länet kunna nu upphöra. Om något anmärkningsvärdt inträffar, bör dock sådant omedelbart inrapporteras.

Civildepartementet.

Cirkulärtelegram den 18 september 1909 till samtliga länsstyrelser.

Utan hinder af telegrammet den 28 sistlidne juli må, oaktadt strejken ej i sin helhet avslutats, *tjänstledighet* beviljas de i telegrammet omnämnda tjänstemän, där särskilda skäl förekomma för sådan ledighet.

Civildepartementet.

Telegram den 27 oktober 1909 till länsstyrelsen i Falun.

Med anledning af dagens telegram angående förhållandena i Horndal vill jag anmoda Eder att såvidt möjligt undvika att verkställa vräkningsutslag under skydd af militär. Kräfves förstärkning af polisstyrkan, kan sådan erhållas efter rekvisition hos Civildepartementet.

Civilministern.

13. Cirkulär och meddelanden rörande centrala verk.

I. Fångvården.

Cirkulär till Kungl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande, tillsyningsmän och direktörer vid centrala fångvårdsanstalter.

Kungl. Fångvårdsstyrelsen har funnit sig böra förordna, att tills vidare icke någon förflyttning af fångar från en till annan fångvårdsanstalt må äga rum, därest ej sådant oundgängligen påkallas för rannsaking eller efter särskild framställning medgifvits. Om på grund af utrymmesskäl sådant finnes nödigt, må flera fångar förvaras i samma cell, dock ej rannsakingssångar. Stockholm den 2 augusti 1909.

Kungl. Fångvårdsstyrelsen.

Cirkulär till Kungl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande, tillsyningsmännen vid kronohäktena samt direktörerna vid de centrala fångvårdsanstalterna.

Kungl. Fångvårdsstyrelsen har funnit anledning härmedelst återkalla sitt den 2 sistlidne augusti utfärdade cirkulär angående inskränkning tills vidare af fångtransporterna; börande alltså hädanefter förflyttning af fångar från en till annan fångvårdsanstalt verkställas enligt därom före sagda dag gifna bestämmelser. Stockholm den 3 september 1909.

II. Postverket.

Konfidentiellt.

Till samtliga distriktschefer.

Med hänsyn till möjligen inträffande oroligheter under pågående stora arbetsnedläggelse anmodas distriktscheferna att tills vidare icke bevilja personalen semester eller ledighet för egna angelägenheter.

Därest, mot förmodan, postpersonalen skulle deltaga i arbetsnedläggelsen — hvarom distriktschef bör i förekommande fall skyndsamtigen underätta Generalpoststyrelsen och öfriga distriktschefer — hafva samtliga distriktschefer att ofördröjligen till tjänstgöring inkalla den personal, som vid tillfället åtnjuter semester eller ledighet för egna angelägenheter.

Till postmästarna afläses nu cirkulär angående jämkning i mån af behof af tidtabeller för postföring å landsväg och för landtbrefbäring m. fl. åtgärder, hvilka torde visa sig behöfliga i händelse af rubbning i järnvägs- trafiken. Nuvarande befordran af assurerade försändelser i fack utan bevakning bör tillsvidare indragas å linje, där tillfälle till befordran i postkupé förefinnes.

Stockholm den 3 augusti 1909.

Julius Juhlin.

Konfidentiellt.

Till samtliga distriktschefer och postmästare.

Postverkets förmåga af regelbunden funktion torde sannolikt komma att under nu pågående omfattande arbetsnedläggelse sättas på kännbart prof. Verkets sträfvan måste därför blifva att söka vederbörligen fullgöra sina åtaganden såsom under normala förhållanden. För vinnande af detta syftemål erfordras, att hela personalen anstränger sig att fullgöra sin tjänsteplikt. Jag hyser också den säkra tillförsikt, att en hvar postfunktionär skall nitiskt vinnlägga sig om att förtroendet till postverket icke må rubbas.

Det största ansvaret för att postverket skall kunna tillgodose de kraf, som i detta fall ställas på detsamma, hvilar emellertid på den öfverordnade personalen vid distrikts- och lokalförvaltningarna, framförallt på distriktscheferna och postmästarna. Jag har fördenskull velat härigenom dels erinra distriktscheferna och postmästarna om vikten af ett vaket samarbete mellan postförvaltningens alla organ, dels ock särskildt anmoda postmästarna att, enhvar beträffande sitt postkontors område, med omtänksamhet söka ordna postförhållandena på ett sådant sätt, att olägenheter för staten och den korresponderade allmänheten i möjligaste mån förebyggas.

I händelse af rubbing i järnvägstrafiken skall det åliga postmästare att foga anstalt om sådan jämkning af vederbörande tidtabeller för landtbrefbäring och annan postföring å landsväg — anknuten vare sig till postkontoret eller till underlydande poststation — att anslutning så vidt möjligt beredes till lämplig järnvägspostlägenhet.

I fråga om anordnande af den extra postföring, som postmästare, eventuellt efter vederbörande postanstalters hörande, anser behöflig, har postmästare att med all skyndsamhet, medelst telegraf, telefon eller post, till distriktschefen afgifva förslag. Därest af någon anledning besked från distriktschefen icke kan inhämtas, har postmästare att sörja för extra postens anordnande på lämpligt och betryggande sätt och att därefter ofördrojligen till distriktschefen anmäla den vidtagna åtgärden.

Vidare har postmästare att tillse, att tillgängliga järnvägslägenheter varda i erforderlig mån utnyttjade för postbefordringen, samt att den å platsen sig uppehållande järnvägspostpersonalen erhåller nödiga underättelser om posternas gång och i förekommande fall nödiga tjänstgöringsorder.

Särskildt har postmästare att personligen egna noggrann tillsyn däråt, att posttransporterna verkställas på ett betryggande sätt.

I öfrigt bör postmästare hålla sig noga underrättad om trafikförhållandena i orten och därom förskaffa sig upplysningar såväl från järnvägsbefäl som från postanstalterna. Till distriktschefen bör skyndsamt inberättas, hvad som erfärits och synes postmästaren vara af betydelse för posttjänsten. Å distriktschefens expedition kommer tills vidare tjänsteman att för meddelanden i posttjänsten finnas tillgänglig dygnet om.

Stockholm den 3 augusti 1909.

Julius Juhlin.

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Landtförsvarsdepartementet.

På det att under nu pågående stora arbetsnedläggelse posternas gång icke må rubbas och de stora åt postverket anförtrödda värden äfventyras, får jag anhålla om vidtagande af sådana åtgärder, att å de i bifogade förteckning upptagna orter tillgång må finnas för postmyndigheterna att i fall af behof rekvirera militär till bevakning af posttransporter.

Stockholm den 3 augusti 1909.

Julius Juhlin.

Uppgift

å orter, där militärbevakning af posttransporter under storstrejken anses erforderlig.

Stockholms län: Liljeholmen, Sundbyberg, Södertälje.

Uppsala län: Uppsala.

Södermanlands län: Eskilstuna, Flen, Katrineholm.

Östergötlands län: Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping.

Jönköpings län: Jönköping, Nässjö.

Kalmar län: Kalmar.

Gottlands län: Visby.

Blekinge län: Karlskrona.

Kristianstads län: Kristianstad, Hässleholm, Åstorp.

Malmöhus län: Malmö, Lund, Eslöv, Trelleborg, Landskrona, Hälsingborg, Ystad.

Hallands län: Halmstad.

Göteborgs och Bohus län: Göteborg, Lysekil, Mölndal.

Älfsborgs län: Borås, Lilla Edet, Trollhättan.

Skaraborgs län: Tidaholm.

Värmlands län: Karlstad.

Örebro län: Örebro, Hallsberg, Laxå.

Västmanlands län: Västerås, Köping, Sala.

Kopparbergs län: Falun, Grängesberg, Borlänge, Krylbo, Ludvika, Mora.

Gäfleborgs län: Gäfle, Söderhamn, Bollnäs, Sandviken, Storvik.

Västernorrlands län: Härnösand, Sundsvall, Örnsköldsvik.

Västerbottens län: Umeå, Skellefteå, Vännäs.

Norrbottens län: Luleå, Piteå, Haparanda, Boden, Gällivare, Malmberget, Kiruna.

Till Kungl. Generalpoststyrelsen.

Kungl. Maj:t har i nåder befallt, att vederbörande regements- och kårchefer samt befälhafvare för de afdelningar, hvilka enligt generalorder den 30 sistlidna juli, n:r 783, hållas i beredskap vid eller i närheten af vissa järnvägsstationer eller hvilka utsändts såsom handräckning till ordningens upprätthållande, skola, i den mån så låter sig förena med truppens uppgift i öfrigt, på framställning af postmyndighet ställa erforderlig militär personal till förfogande för att skydda posttransport inom den ort, där trupp är förlagd eller i hvars närhet trupp uppehåller sig.

Hvilket jag med anledning af skrifvelse den 3 innevarande månad och med öfversändande af uppgift å de platser, där trupp för närvarande finnes, får meddela.

Stockholm den 4 augusti 1909.

O. B. MALM.

C. G. Sundin.

Uppgift

å de orter, där bland andra trupp ur armén är förlagd den 4 augusti 1909.

III. Telegrafverket.

*Till Kungl. Telegrafstyrelsen,
Stockholm.*

Telegraf- & Rikstelefonarbetareförbundets styrelse får härmed meddela, hur förbundet för närvarande ställer sig till den nu påbörjade storstrejken.

Resultatet af omröstningen inom förbundets afdelningar har blifvit, att förbundet för närvarande icke bör deltaga i den allmänna arbetsnedläggelsen.

Dock måste förutsättas, att Kungl. Styrelsen ej beordrar till annat arbete än det, som under vanliga förhållanden ifrågakommer.

Vidare måste vi påpeka, att det under nuvarande förhållanden faller sig svårt att utföra en stor del af det arbete, som förekommer utomhus, hvarför vi anhålla, att Kungl. Styrelsen fördelar arbetet så, att störande uppträden kunna undvikas.

Stockholm den 4 augusti 1909.

Förbundsstyrelsen.

H. Lundin.

Gust. Olsson.

G. A. Sköld.

*Till Generaldirektören Herr H. Rydin,
Stockholm.*

Härmed protokollsutdrag från Stockholmsafdelningens af Rikstelefonarbetareförbundet möte fredagen den 6te/8 1909.

§ 3.

Upptogs till behandling en inkommen motion om upphäfvande af förbundets föregående beslut och deltagande i den allmänna arbetsnedläggelsen. Efter en längre debatt beslöts med 100 röster mot 14 att deltaga i storstrejken, dock skulle detta beslut tillställas förbundsstyrelsen för att undergå omröstning inom afdelningarna.

Stockholm den 7de/8 1909.

För förbundsstyrelsen:

G. Olsson.

*Till Kungl. Telegrafstyrelsen,
Stockholm.*

Telegraf- & Rikstelefonarbetareförbundets ställning till storstrejken har nu åter varit föremål för omröstning inom förbundets samtliga afdelningar, och har denna omröstning resulterat därhän, att det af förbundet förut fattade och till Kungl. Styrelsen den 4 dennes insända beslutet om att för närvarande icke deltaga i arbetsnedläggelsen, fortfarande står fast, hvilket vi härmed meddela Kungl. Styrelsen.

Förbundsstyrelsen måste dock åberopa den af oss den 4 dennes gjorda framställningen angående beordrande af arbete utom Telegrafverket samt utförande af sådant arbete, som verkar demonstrativt.

Stockholm den 13 augusti 1909.

Förbundsstyrelsen.

gen. G. Olsson.

Till t. f. Verkstadsdirektören V. Viking.

Med anledning af gjord förfrågan, huruvida sjukaflöning borde under nu pågående strejk vid telegrafverkets verkstad utbetalas, vill Kungl. Telegrafstyrelsen anbefalla Eder att till arbetare, som vid strejkens utbrott voro och jämväl fortfarande äro sjukrapporterade, utbetala sjukaflöning under villkor, att de underskrifva en förklaring af den lydelse bifogade handling utvisar. I öfrigt må sjukaflöning icke utbetalas.

Beträffande de i strejken deltagande arbetare vid verkstaden, som af telegrafverket hyrt bostäder i huset n:r 67 Bondegatan, vill Kungl. Styrelsen anmoda Eder att erinra dem därom, att då de, i enlighet med föreskriften i § 17 i »Ordningsregler för arbetarna vid telegrafverkets verkstad», genom deltagandet i strejken frånträdt sin anställning vid verkstaden, de följaktligen, enligt hyreskontraktens bestämmelse äro skyldiga att afflytta vid löpande kvartalets slut. De af nämnda arbetare, hvilka ej erlagt förfallna hyresbelopp, böra af Eder anmanas att ofördröjligen vid äfventyr, som i kontrakten stadgas, fullgöra inbetalningarna. Angående resultatet af denna anmaning bör Ni till Kungl. Styrelsen inkomma med rapport.

Stockholm den 17 augusti 1909.

HERMAN RYDIN.

K. E. LANDSTRÖM.

Anders Hemming.

Undertecknad, som vid tiden för strejkens utbrott vid telegrafverkets verkstad den 4 augusti 1909 var till följd af sjukdom oförmögen till arbete (eller beträffande dem, som vårdats å landet: var af sjukdom hindrad att arbeta), förklarar mig härmed villig att, så snart mitt hälsotillstånd det medgifver, återtaga arbetet vid verkstaden.

Stockholm den etc.

N. N.

Arbetare vid telegrafverkets verkstad.

Till t. f. Verkstadsdirektören.

I skrifvelse den 4 innevarande månad har Ni anmält, att samtliga arbetare vid Kungl. Telegrafverkets verkstad samma dag underlåtit att infinna sig i arbetet.

Då de i strejken deltagande verkstadsarbetarne, jämlikt § 17 i de för dem gällande ordningsreglerna, ofvannämnda dag frånträdt sin anställning

vid verkstaden, har Kungl. Styrelsen funnit Eder anmälan icke föranleda annat yttrande, än att Ni bör på lämpligt sätt meddela ifrågavarande arbetare, att de äga hos Eder afhämta sina arbetsbetyg å tid, som Ni själf har att bestämma.

Stockholm den 17 augusti 1909.

HERMAN RYDIN.

K. E. LANDSTRÖM.

J. A. Lundgren.

Till Ordföranden för Telegraf- och Rikstelefonarbetareförbundet.

Med anledning af Eder till mig framställda förfrågan, när förhandlingar rörande lönereglering för telegrafverkets linjearbetare kunde beräknas taga sin början, får jag härmed skriftligen meddela följande för att genom Eder försorg i sin ordning bringas till samtliga vederbörandes kännedom.

Såsom jag i slutet af sistlidne juli månad muntligen meddelade Eder, var det då min afsikt att till tiden omkring den 15 i denna månad hafva låtit utarbета ett förslag till ifrågavarande lönereglering, hvilket förslag skulle läggas till grund för förhandlingar mellan ombud för Kungl. Telegrafstyrelsen och ombud för förbundet.

Då emellertid kort därefter den ännu pågående arbetsnedläggelsen inträdde, blef därigenom fullföljden af denna min afsikt omöjliggjord. Till min förvåning fann jag nämligen, att förbundet, ehuru alla dess medlemmar äro anställda i statens tjänst, likväl tvenne gånger ställt under omröstning frågan, om förbundet skulle deltaga i strejken eller icke. Visserligen hafva omröstningarna utfallit nekande, men då jag icke kan veta, huruvida dylika omröstningar skola allt fortfarande upprepas, och ännu mindre huruvida resultatet af eventuellt upprepade sådana skall blifva desamma som af de två första, har jag måst för tillfället skjuta å sido alla tankar på en lönereglering för dessa arbetare.

Dessutom synes det vara klart, att under den oro, som genom strejken införts på arbetsmarknaden, det hvarken är tillfälle till eller ens lämpligt att upptaga förhandlingar rörande en fråga af nu föreliggande beskaffenhet.

På de skäl jag nu framhållit, har jag ansett det vara min skyldighet att afvakta den nu pågående strejkens slut, innan jag kan till behandling upptaga frågan om en reglering för en längre tid framåt af ifrågavarande arbetares löneförhållanden. Så snart emellertid denna fråga kan med hänsyn här till förekomma, skall jag därom underrätta Eder.

Stockholm den 23 augusti 1909.

Herman Rydin.

Till t. f. Verkstadsdirektören.

Uti skrifvelse den 3 dennes har Ni anmält, att samtliga verkstadens i fastigheten n:r 67 Bondegatan boende arbetare inbetalt resterande hyresbelopp samt därutöver i förskott t. o. m. den 11 innevarande månad, hvarjämte Ni anhållit att, då dessa arbetare genom cirkulär af den 21 nästlidne augusti erinrats att afflytta vid innevarande kvartals slut, få annonsera lägenheterna lediga till inflyttning den 1 nästkommande oktober.

Kungl. Telegrafstyrelsen har beslutat, att de nuvarande hyresgästerna skola äga att, därest de önska, kvarbo i sina lägenheter, skolande emellertid nya hyreskontrakt upprättas att gälla per månad och med föreskrift, att hyran skall betalas per vecka i förskott.

Stockholm den 7 september 1909.

HERMAN RYDIN.

K. E. LANDSTRÖM.

V. Carlheim-Gyllensköld.

Till Verkstadsdirektören.

Med anledning af Eder skrifvelse den 20 september 1909 med uppgift å dels de effekter, som för att tillfredsställa behovet måste genom telegrafverkets verkstads försorg anskaffas, dels det antal arbetare, som för sådant ändamål nu erfordras å verkstaden, får Kungl. Telegrafstyrelsen meddela, att Ni äger måndagen den 27 september 1909 återupptaga arbetet å verkstaden med 208 arbetare, hvartill Ni bör utvälja de för det sålunda återupptagna arbetet lämpligaste.

I sammanhang därmed torde Ni redan nu förbereda de återtagna arbetarne på möjligheten däraf, att, då verkstadsarbetet framdeles kan till sin fulla utsträckning återupptagas, den under år 1903 endast försöksvis minskade arbetstiden jämväl kommer att åter bestämmas till den för verkstadsarbete i allmänhet och för telegrafverkets öfriga arbetare samt förut äfven för telegrafverkets verkstadsarbetare gällande tiden af tio timmar om dagen utom lördagen.

Allt efter som ineliggande lager sedermera minskas och arbetet således måste i större utsträckning upptagas, äger Ni i mån däraf antaga erforderligt antal därför fullt lämpliga arbetare; skolande anmälan härom för hvarje gång till Kungl. Styrelsen ingifvas.

Stockholm den 22 september 1909.

HERMAN RYDIN.

K. E. LANDSTRÖM.

V. Carlheim-Gyllensköld.

IV. Statens Järnvägar.

I. Personalens ställning.

Till Statens Järnvägars personal.

En väldig strid med antagligen vidtgående följder har utbrutit mellan arbetsgifvarnas och arbetarnas organisationer.

Kungl. Styrelsen förutsätter visserligen, att Statens järnvägars personal icke på något sätt kommer att delta i förenämnda strid, men har dock på grund af sakens allvarliga innebörd ansett sig böra till statsbanetjänstemännen af alla grader göra följande erinringar.

Uti tvister af ifrågavarande art böra det allmännas och särskildt statens tjänare ställa sig utanför de stridande parterna. Den stora förut till betjäningsklassen hörande delen af personalen vid statsbanorna har numera

erhållit tjänstemannaställning, hvarigenom ännu mera tydligt än förut framgår, att denna personal åligger samma plikter och ansvar som de förutvarande tjänstemännen. Den förnämsta af dessa plikter är att under alla förhållanden fullgöra sina tjänsteåligganden. Denna fordran är ett statens kraf på sina tjänare; ett svikande af denna plikt är ett åsidosättande af ett statens — icke af ett enskildt intresse.

Betydelsen af tjänstepliktens fyllande har också fått sitt uttryck uti den för järnvägsstaten gällande instruktion, enligt hvilken för såväl ordinarie som extra tjänstemän påföljden vid arbetsnedläggelse eller annan åtgärd, som lägger hinder i vägen för järnvägstjänstens utförande, kan blifva afsättning. Det är uppenbart att den åberopade bestämmelsen kommer att tillämpas, om mot förmodan några skulle svika sin tjänsteplikt.

Emellertid vill Kungl. Styrelsen uttala den bestämda förhoppningen, att statens järnvägars personal icke skall låta förmå sig till något åtgörande, hvarigenom trafikens obehindrade och regelbundna gång skulle kunna äfventyras. Särskildt väntar Styrelsen att äldre tjänstemän med sin större lefnadserfarenhet och den tillgifvenhet för verket, som Styrelsen hos desamma förutsätter, skola genom sitt exempel och genom på sin erfarenhet grundade råd verka lugnande på de yngre, om någon bland dessa för ett ögonblick skulle glömma sina skyldigheter mot statens järnvägar och därmed äfven mot samhället.

Kungl. Styrelsen kommer icke att underlåta att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras för att järnvägspersonalen må i möjligaste mån ostördt kunna utföra sitt arbete.

Stockholm den 28 juli 1909.

Kungl. Järnvägsstyrelsen.

F. W. H. PEGELOW.

Georg Jacobi.

Till Afdelningsföreståndarne vid II distriktet.

I meddelandet från Kungl. Styrelsen till järnvägspersonalen uttalas den förhoppningen, att personalen icke skall låta förmå sig till något åtgörande, hvarigenom trafikens obehindrade gång skulle kunna äfventyras. Särskildt litar Styrelsen på de äldre tjänstemännens erfarenhet och tillgifvenhet för verket, så att de genom sitt exempel och råd lugna de tveksamma eller oroliga individerna.

Ett afhållande från tjänsten äfven under form af tjänstledighet utan särskildt viktiga skäl kan ej motsvara denna Styrelsens förhoppning eller förväntan om nyssnämnda egenskaper vare sig hos den enskilde individen eller det befäl, som under sådana förhållanden beviljar dylik ledighet.

I sammanhang härmed erinras att, när tjänstledighet sökes, skall vistelseorten uppgifvas, på det att vid behof den tjänstledige må kunna inkallas till tjänstgöring, hvilket gifvetvis genast blir nödigt i händelse af arbetsvägran bland järnvägspersonalen.

Göteborg den 31 juli 1909.

Gustaf Allan.

Meddelande till personalen vid Statens Järnvägars II distrikt.

I anslutning till Kungl. Järnvägsstyrelsens meddelande af den 28 nästlidne juli till Statens Järnvägars personal och då starka påtryckningar säkerligen göras för att öfvertala järnvägsmännen att vid nu varande konflikt mellan arbetsgifvarnes och arbetarnes organisationer äfvenledes nedlägga arbetet, samt möjligen en del af personalen ej förstår eller gjort klart för sig, hvad arbetsnedläggelse af en statens tjänsteman innebär, anser sig Distriktsförvaltningen böra kungöra nedanstående utdrag¹⁾ ur gällande lag och författningar rörande sådan gärning, på det att om, mot Distriktsförvaltningens förmodan, några järnvägsmän nedlägga sitt arbete, ingen må kunna efteråt till sin ursäkt förebära okunnighet i dessa stadganden.

Göteborg den 2 augusti 1909.

Distriktsförvaltningen.

Telegram den 3 augusti 1909 till samtliga distriktsförvaltningar.

Under storstrejken får tillsvidare ingen pp. beviljas. Permitterade af alla grader skola omedelbart inkallas i tjänstgöring. Undantag från ofvanstående beviljas endast i fall, då D. F. pröfvar fullgiltiga skäl härför föreliggga.

F. W. H. PEGELOW.

Georg Jacobi.

Till Stationsinspektoren — — — — —

Då det väl låter tänka sig, att järnvägspersonalen, då den icke själf deltagit i den pågående allmänna arbetsnedläggelsen, blir utsatt för påtryckningar från de strejkandes sida, och att försök af dessa senare komma att i den vägen göras under pågående tjänstgöring, erinras Ni om nödvändigheten att vaka öfver, att obehöriga icke under några förhållanden må erhålla tillträde till de delar af järnvägens område, som icke äro upplåtna för allmänheten.

Dessutom skall under den tid, strejken varar, den största vaksamhet iakttagas och genom lämplig fördelning af tjänstgöringen äfven nattetid tillses, att obehöriga icke göra intrång på statens järnvägars område, att hinder icke läggas för tjänstegörömläns skötande samt att skadegörelse å egendom förebygges.

Öfvannämnda åtgärder skola vidtagas med användande af statens järnvägars egen personal, och torde detta så mycket lättare låta sig göra som genom åtskilliga tåginställelser personalen väl bör räcka till.

Som förut blifvit Eder medelat, skall militärens ingripande påkallas, först när det föreligger direkt fara för att ordningen och säkerheten icke kunna upprätthållas af vår egen personal och denna således behöfver skydd.

Östersund den 10 augusti 1909.

B. O. Ekman.

¹⁾ Utdrag meddelades ur hithörande bestämmelser i Strafflagen samt i gällande instruktion och reglementen.

Telegram den 18 augusti 1909 till samtliga distriktsförvaltningar.

Permission i vanlig ordning får nu beviljas med erinran om vederbörandes skyldighet att anmäla vistelseort samt vid påfordran inträda i tjänst. Hänsyn bör tagas till att den förstärkta bevakningen kan upprätthållas. Anmälan att ledamot af D. F. begagnar sig af pp., bör göras hos K. S., och bör iakttagas, att åtminstone en ordinarie ledamot af D. F. stannar i tjänst.

Kungl. Järnvägsstyrelsen.

F. W. H. PEGELOW.

Georg Jacobi.

Till Arbetschefen vid statsbanan Östersund—Ulriksfors.

I anslutning till Kungl. Järnvägsstyrelsens skrivelse till Eder den 20 och den 22 mars samt den 26 augusti innevarande år öfversändes härmed till kännedom och efterrättelse i hvad på Eder beror samt för vederbörandes delgifvande ett exemplar af antagningsbok för arbetare vid statens järnvägsbyggnader, däri införts de ändringar, som på grund af Kungl. Styrelsens beslut sistnämnda dag beträffande statsbanan Östersund—Ulriksfors gjorts i de af Kungl. Styrelsen utfärdade »särskilda bestämmelser rörande arbetare vid statens järnvägsbyggnader» med till desamma såsom bilaga hörande anteckningsbevis, samt i det af Kungl. Styrelsen fastställda formulär till arbetskontrakt vid statens järnvägsbyggnader, hvarjämte i anteckningsboken, jämväl på grund af Kungl. Styrelsens nyssnämnda beslut den 26 innevarande månad, strukits den där intagna minimiprislista.

Ändring i de »allmänna bestämmelserna» kan icke ske annat än i samråd med styrelserna för Kungl. Telegrafstyrelsen och Kungl. Vattenfallsstyrelsen samt efter Kungl. Maj:ts medgifvande, men fästes Eder uppmärksamhet på att vissa delar af punkt 4 af § 7 i de »allmänna bestämmelserna» icke innebär, att arbetare ovillkorligen vid ackordsarbete skall vara garanterad viss minimiaflöning, utan endast att så må kunna ske.

Slutligen får Kungl. Styrelsen härmed anmoda Eder att i de anteckningsböcker och kontraktsblanketter, som hädanefter komma till användning vid statsbanan Östersund—Ulriksfors, föranstalta om de ändringar, hvarom här ofvan nämnts.

Stockholm den 31 augusti 1909.

Kungl. Järnvägsstyrelsen.

F. W. H. PEGELOW.

Hj. Fogelmarck.

II. Förhållandet till personalens organisationer.

Till Kungl. Järnvägsstyrelsen.¹⁾

Styrelsen för Sveriges Lokomotivmannaförbund, som till fullo inser det behjärtansvärda i att allt kan ordnas så, att järnvägsfolket sin plikt likmä-

¹⁾ Den deputation, som öfverlämnade denna skrivelse, erhöi till svar, att lokpersonalen icke skulle blifva trakasserad, men att af denna såväl som af Statens Järnvägars personal i öfrigt väntades, att densamma vid verkligt behof utförde hvad slags arbete som helst, då det betingades af trafikens upprätthållande.

tigt icke taga aktiv del i den sociala strid, som i dessa dagar utkämpas på arbetsmarknaden, hade samlats till möte den 1:sta augusti för att överlägga om hvilken ställning lokfolket bör intaga till den allmänna arbetsnedläggelsen, som nu är satt i scen.

Att döma af de många skrivelser, som till styrelsen ingått från förbundets afdelningar och sektioner, är stämningen redan nu i hög grad för att lokfolket i stridens början bör ställa sig fullt solidariska med de arbetareorganisationer, hvilkas sak det här gäller.

Allmänt hyser man den öfvertygelsen, att, om icke järnvägsfolket frivilligt förklarar sig villiga att aktivt deltaga i striden, komma de dock af omständigheternas makt att under stridens gång förr eller senare tvingas att nedlägga arbetet. Man fruktar nämligen allmänt bland järnvägsfolket, att, sedan striden kommit i gång, järnvägsmännen, på grund af den instruktiva klausul, som säger, att järnvägsman är skyldig utföra arbete, när och hvarhelst det af honom påfordras, skola komma att beordras utföra strejkbryteriarbete, och motviljan däremot samt fruktan för följderna där-af är så stark, att den nästan håller på att nedtysta den lugna besinningens makt, som alltid är det oefftergiftiga villkoret för att i kritiska ögonblick kunna komma till lyckliga resultat.

Förbundsstyrelsen har emellertid utsändt cirkulär till alla förbundets afdelningar och sektioner med uppmaning till dessa att göra, hvad i deras makt står, för att hvarje lokman må under den strid, som nu pågår, fullgöra sin plikt lika troget som under normala förhållanden. Styrelsen vill ock alltjämt göra hvad den förmår, för att lugna förhållanden må förblifva rådande bland medlemmarne af vårt förbund. Men i betraktande däraf, att svårigheter, sådana som här ofvan antydts, möjligen under stridens gång skola kunna uppkomma, och då styrelsen hyser den vissheten, att i så fall ingen makt i världen kan hindra en sådan utveckling af striden, att äfven järnvägsfolket kommer att indragas i densamma, dristar sig styrelsen att härmed till Kungl. Järnvägsstyrelsen göra en vördsam hemställan om,

att under den sociala strid, som i vårt land redan är i full gång, man icke må af lokmännen fordra annat arbete än sådant, som står i direkt samband med deras yrkes utöfvande under normala förhållanden och framförallt, att lokmännen icke må beordras utföra arbete, som under normala förhållanden skolat utföras af arbetaregrupper, som nu blifvit indragna i striden.

Slutligen vill styrelsen för Sveriges Lokomotivmannaförbund hoppas, att Kungl. Järnvägsstyrelsen skall i detta vårt öppna framträdande se ett bevis för att vårt förbund vill göra hvad på detsamma ankommer, för att en lugn och lycklig afveckling af den strid, som redan är i full gång, må snarast möjligt komma till stånd.

Stockholm den 4 augusti 1909.

Styrelsen för Sveriges Lokomotivmannaförbund.

gm A. Thylander.

Förbundets förtroendeman.

Öfveringenjören Hj. Fogelmarck,
Stockholm.

Meddelas, att, enligt hit till dato ingångna rapporter, arbetarne vid inlandsbanan beslutat deltaga i den af Landssekreterariatet proklamerade storstrejken, med undantag af arbetarne vid Munkflohögen och Östersund (tillhörande resp. Nr 3 och 23 af våra sektioner), hvilka beslutat sig för att fortsätta arbetet. Arbetarne vid Älfsjö—Liljeholmen ha likaledes beslutat sig för deltagande i nämnda arbetsnedläggelse. Vid Morjärv—Lappträsk och Bastuträsk—Skelletteå har man däremot beslutat sig för att fortsätta arbetet; äfvenså vid Forsmobron och Abisko.

På grund af förutnämnda arbetsnedläggelses natur har fackföreningens hufvudstyrelse icke kunnat förhindra de sektioner, som beslutat sig för deltagande i densamma, att göra detta.

Högaktningsfullt
 Sv. Järnvägsbyggnads Arb.-Fackföreningens styrelse.

F. Johansson.

Till Svenska Järnvägsbyggnadsarbetarefackföreningen,
Krylbo.

Med anledning af den öfveringenjören vid statens järnvägsbyggnader under gårdagen tillhandakomna skrifvelsen från Eder, hvaruti meddelande lämnats om, att strejk blifvit igångsatt vid en del af arbetena å inlandsbanan äfvensom å dubbelspårsanläggningen mellan Älfsjö och Liljeholmen, får Kungl. Järnvägsstyrelsen, under hänvisning till den af Kungl. Styrelsen gemensamt med representanter för arbetarne vid statens järnvägsbyggnader, däribland äfven af Svenska Järnvägsbyggnadsarbetarefackföreningen, den 8 nästlidne mars undertecknade prislisan, hvaruti förekommer en så lydande punkt: »Vid statens järnvägars här afsedda arbeten får icke under denna prislisas giltighetstid lockout, strejk, blockad, bojkott eller dylikt störande ingrepp i arbetets gång äga rum» härmed konstatera det uppenbara aftalsbrott, som genom strejkens igångsättande blifvit begånget.

Stockholm den 9 augusti 1909.

Kungl. Järnvägsstyrelsen.

F. W. H. PEGELOW.

Hj. Fogelmarck.

Tillkännagifvande till samtliga arbetare vid statsbanan Morjärv—Lappträsk.

Enär de hufvudorganisationer, som i egenskap af representanter för arbetarne undertecknat prislisan af den 8 mars innevarande år, hvarigenom vissa öfverenskommelser blifvit stadfästade mellan Kungl. Järnvägsstyrelsen å ena sidan samt arbetarne vid statens järnvägsbyggnader och vid dubbelspårsanläggningar å statens redan trafikerade banor å andra sidan, icke vidtagit några åtgärder för upphäfvande af den arbetsnedläggelse, som i strid med prislisans bestämmelser blifvit igångsatt å dels statsbanan Östersund—Ulriksfors, dels dubbelspårsanläggningen Liljeholmen—Älfsjö, så tillkännagifver Kungl. Järnvägsstyrelsen härmed, att Styrelsen anser den

genom prislistans underskrifvande träffade öfverenskommelsen bruten beträffande samtliga statsbanebyggnader samt dubbelspårsarbeten och dylika anläggningar vid statens redan trafikerade banor.

Vidkommande statsbanan Morjärv—Lappträsk, å hvilken arbetsnedsäggelse icke ägt rum, kommer dock Kungl. Järnvägsstyrelsen att tills vidare tillämpa samtliga bestämmelser, som varit gällande före öfverenskommelsens ofvan konstaterade brytande, för så vidt icke från arbetarnes egen sida åtgärder vidtagas, som stå i strid med de bestämmelser, som före öfverenskommelsens brytande varit gällande.

Stockholm den 26 augusti 1909.

Kungl. Järnvägsstyrelsen.

F. W. H. PEGELOW.

Hj. Fogelmarck.

Tillkännagifvande till arbetarne vid statsbanan Östersund—Ulriksfors.

Den öfverenskommelse, som efter långvariga förhandlingar träffats den 8 sistlidne mars mellan Kungl. Järnvägsstyrelsen å ena sidan och arbetarne vid statens järnvägsbyggnader å andra sidan genom deras organisationer, innehöll bland annat bestämmelse om »att lockout, strejk, blockad, bojkott eller dylikt störande ingrepp i arbetets gång icke finge äga rum».

Då nu arbetarne i och med att de deltagit i den af Landsorganisationen beslutade arbetsinställelsen, icke respekterat denna öfverenskommelse och sålunda frigjort sig från sina förpliktelser mot Kungl. Järnvägsstyrelsen, anser sig Järnvägsstyrelsen å sin sida befriad från vidare förbindelser i förhållande till arbetarne.

Berörda öfverenskommelse är sålunda af arbetarne bruten.

Likaledes äro alla arbetskontrakt, som varit ingångna med arbetslag, hvilka deltagit i arbetsinställelsen, från arbetarnes sida brutna, och komma att likvideras på sätt, hvarom för sådant fall är i kontraktets paragraf 8 stadgadt, hvaraf framgår, att arbetslaget är förlustigt all rätt till inestående 20 procent af sitt tillgodohafvande för de på grund af kontraktet redan utförda arbetena.

Med stöd af, bland annat, paragraf 5 i de »allmänna bestämmelser», som den 9 februari innevarande år blifvit utfärdade rörande arbetare vid Kungl. Telegrafverket, statens järnvägar samt under Kungl. Vattenfallsstyrelsen lydande verk, finner Styrelsen, att hvarje arbetare, som deltagit i arbetsinställelsen vid statsbanan Östersund—Ulriksfors, därvid lämnat sin anställning vid nu nämnda statsbana.

Arbetet får återupptagas endast i den mån arbetsbefälet anser lämpligt att på nytt anställa arbetare vid statsbanebyggnaden samt upprätta nya arbetskontrakt.

Arbetarne skola därvid komma i åtnjutande af samma förmåner, som före arbetsinställelsen varit dem tillförsäkrade dels genom ofvannämnda »allmänna bestämmelser», dels i de »särskilda bestämmelser» rörande arbetare vid statens järnvägsbyggnader, som utfärdats den 2 sistlidne mars,

dock med undantag däraf att hvarje i dessa bestämmelser gjordt stadgande om rätt för arbetare att erhålla viss minimiafföning skall anses såsom icke längre gällande.

Samtliga arbetare, boende i statsbanans hus, skola senast den 10 nästkommande september hafva från desamma afflyttat, för så vidt de icke på ofvan angifvet sätt dessförrinnan blifvit i arbetet återtagna.

Arbetare, som deltagit i arbetsnedläggelsen vid statsbanan Östersund—Ulriksfors och dubbelspårsanläggningen Liljeholmen—Älfsjö, erhåller tills vidare icke anställning vid statsbanan Morjärv—Lappträsk eller Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen.

Stockholm den 26 augusti 1909.

Kungl. Järnvägsstyrelsen.

F. W. H. PEGELOW.

Hj. Fogelmarck.

*Till Kungl. Järnvägsstyrelsen, Byggnadsafdelningen,
Stockholm.*

Med anledning af Kungl. Järnvägsstyrelsens meddelande till oss af den 9 augusti d. å. (Dnr Bybr 373), hvari vi underrättas om att Kungl. Styrelsen anser, det uppenbart brott mot det med arbetarne den 8 nästlidne mars ingångna aftalet föreligger, äfvensom »Tillkännagifvande till arbetarne vid statsbanan Östersund—Ulriksfors» (Dnr 438), som nämnda arbetare i original tillställt oss; dessutom arbetarne vid Morjärv—Lappträsk och Bastuträsk—Skellefteå underrättat oss om att Kungl. Styrelsen äfven för dessa båda sistnämnda arbetsplatser beslutat vidtaga samma åtgärder som för arbetarne vid Östersund—Ulriksfors i förenämnda skrifvelse från Kungl. Järnvägsstyrelsen angifvits, få vi anföra följande:

Då det aftal, som från den 8 mars i år varit gällande, nu genom en del arbetares deltagande i storstrejken den 4 augusti såväl på de platser, där deltagande gjorts, som ock på de platser, där icke en enda man inställt arbetet, såmedels af Kungl. Styrelsen förklarats försatt ur gällande kraft, vilja vi meddela vår uppfattning rörande detta förhållande:

1) Det meromnämnda aftalets karaktär har varit af omtvistad beskaffenhet, i det t. o. m. högt uppsatta personer icke ansett detta aftal vara af kollektiv, utan af personlig karaktär. Vår uppfattning, hvilken äfven uttalades vid de före aftalets träffande förda förhandlingarne, är den, att aftalet dels och i första rummet är ett kollektivt, dels och i andra rummet ett personligt aftal med den enskilde arbetaren.

2) Då Landsorganisationens storstrejksproklamation riktades till Landsorganisationens enskilda medlemmar, hade således den enskilde arbetaren-medlemmen att afgöra, huruvida han kunde bryta sitt personliga aftal med Kungl. Järnvägsstyrelsen för att deltaga i storstrejken.

3) Från de organisationers sida, hvilka undertecknat aftalet, har inget som helst påbud om deltagande i storstrejken tillställts arbetarne vid statens banbyggnadsarbeten, och då så icke skett, tillbakavisa vi hvarje beskyllning om brott mot det med Kungl. Järnvägsstyrelsen den 8 nästlidne mars träffade kollektiva aftalet.

4) Då de arbetare, som således deltagit i storstrejken, nu blifvit bestraffade enligt aftalets bestämmelser genom förlust af inestående %, anse vi, att skäl icke finnes för att på sätt, som förutnämnda skrifvelse till arbetarne vid Östersund—Ulriksfors angifver, äfven bestraffa genom förlust af timlönsgarantien m. m. sådana arbetare, som lojalt följt sina aftal.

I anledning af hvad här ofvan anförts, hemställa vi till Kungl. Styrelsen, att det aftal, som från den 8 mars d. å. varit gällande mellan å

ena sidan Kungl. Järnvägsstyrelsen och undertecknad förening å den andra, för framtiden må äga giltighet för samtliga våra medlemmar vid statens järnvägsbyggnader.

Äfvenså anhålla vi, att inga repressalier i fortsättningen må ifrågakomma.

Afvaktande Kungl. Styrelsens svar härå tecknas:

Krylbo den 19 oktober 1909.

Svenska Grof- och Fabriksarbetareförbundet.

Afd. Nr 92.

Sv. Järnv. bygn. arb. Fackf.

C. Gust. Sterner.

Ordförande.

C. V. Ahlqvist.

Sekreterare.

III. Militära åtgärder m. m.

Till Befälhafvaren för militärkommenderingen vid — — järnvägsstation.

Härmed öfverlämnas afskrift af de förhållningsorder, som meddelats stationsinspektoren.

Af dem framgår, att kommenderingen helst bör vara inkvarterad i stationens närhet, men att militären icke bör, i annat fall än då den af stationsföreståndaren blifvit tillkallad, uppehålla sig å stationen, på det att icke järnvägspersonalen skall få den uppfattningen, att de äro bevakade.

För den händelse svårigheter skulle yppa sig i fråga om kommanderingens inkvartering, skall stationsföreståndaren, i den mån han kan, biträda med svårigheternas afhjälpan.

Skulle provianteringen stöta på några hinder, bör äfven stationsföreståndaren bistå med råd och dåd och särskildt vara behjälplig i fråga om proviantens transport å järnvägen.

I öfrigt bör befälhafvaren i förekommande fall samråda med stationsinspektoren om tjänstens ordnande.

Östersund den 3 augusti 1909.

B. O. Ekman.

Till Stationsinspektoren vid — —

Beträffande förhållandena under den väntade arbetsnedläggelsen vill jag meddela nedanstående.

Gifvetvis kan det ännu ej bedömas, huruvida järnvägspersonalen kommer att delta i strejken. Man antager emellertid, att åtminstone större delen kommer att kvarstå i tjänstgöring.

Under alla förhållanden är det af synnerlig vikt, att järnvägstjänsten — om ock med vissa inskränkningar — kan upprätthållas och icke utsättas för störande inflytelser från de strejkandes sida.

I ändamål att skydda den arbetsvilliga järnvägspersonalen för ingrepp af de strejkande är en militärkommendering af omkring 50 man förlagd till Eder station och skall i afseende å denna iakttagas följande:

Biträde af kommenderingen, hvilken antages vara inkvarterad i närheten af stationen, bör hos befälhafvaren påkallas, endast då behof föreligger eller med stor sannolikhet väntas uppstå. I andra fall bör kommenderingen ej uppehålla sig å stationen, enär dess närvaro gifvetvis kan ge anledning till misshölligheter.

Har emellertid biträde af kommenderingen tillkallats, böra i första hand de delar af stationsområdet bevakas, där de strejkande komma i lifligaste beröring med de tjänstgörande och med den resande allmänheten, såsom plattformar, väntsalar, tillfartsvägar till stationshuset, godsmagasin, lokstallar, verkstäder etc.

Under uppehåll vid stationen, sedan kallelse skett, bören I söka bereda militären någon tillflyktsort såsom i manskapsrum, magasin eller dylikt, eller ock i 3 klass väntsal, som för detta ändamål kan afstängas.

För den händelse svårigheter skulle yppa sig i fråga om kommenderingens inkvartering, skall stationsföreståndaren, i den mån han kan, biträda med svårigheternas afhjälpan.

Skulle provianteringen stöta på några hinder, bör äfven stationsföreståndaren bistå med råd och dåd och särskildt vara behjälplig i fråga om proviantens transport å järnvägen.

Ändamålet med militärkommenderingen skall så länge som möjligt hemlighållas.

Trafikdirektören och trafikinspektören skola hållas underrättade om inträffade eller befarade rubbningar i göromålens gång.

Detta meddelande är af strängt konfidentiell natur.

Östersund den 1 augusti 1909.

Till Trafikinspektörerna vid II distriktet.

Tillsvidare skall all servering af vin och öl i statens järnvägars restaurationslokaler upphöra utom i samband med intagande af *fullständig* måltid. Af öl må därvid endast en tredjedels liter serveras hvarje måltidsgäst. Erkännande om erhållen del af förestående bestämmelse skall af vederbörande stationsföreståndare affordras resp. restauratör (restauratris).

Göteborg den 4 augusti 1909.

Gustav Allan.

Herr Distriktschef!

Då man kommit till den uppfattningen, att användandet af de till järnvägsstationernas skydd beordrade truppstyrkorna i en del fall lämpligen skedde på annat sätt än nu vore händelsen, har chefen för landtförsvarsdepartementet utfärdat en order, hvars innehåll framgår af i afskrift bilagda skrifvelse.

De öfverläggningar, som ägt rum före sistnämnda skrifvelses utfärdande, äro äfven anledning till mitt i dag aflåtna telegram.

Grundtanken vid truppstyrkornas beordrande har varit, att dessa skulle utgöra ett ryggstöd vid behof, men icke någon polishjälp.

Att med användning af militär åstadkomma fullständig bevakning af ömtåliga delar af stationer och bana är icke möjligt; disponibla trupper

räcka icke till härför. Sådan bevakning får anförtras åt järnvägens egen personal, hvilken lämpligen bör förstärkas vid ömtåligare punkter såsom svängbroar etc.

Skulle orostiftare uppträda i sådant antal, att järnvägens eget folk ej med egna krafter kan afstyra intrång eller skadegörelse, då bör truppen tillkallas för att aflägsna oroselementen.

Den särskildt från III distriktet uttalade farhågan, att militärkommenderingarna skulle vålla upphetsning hos järnvägspersonalen, har besannats. Vid ett besök af representanter för järnvägsmanaförbundet hos under-tecknad har af dessa erkänts behovet af att militär för vissa fall funnes tillgänglig, men samtidigt hemställts, att så vidt möjligt undvekes skenet af, att meningen vore att öfvervaka järnvägspersonalen. Då från under-tecknads sida afsikten aldrig har varit något dylikt öfvervakande, utlofvades, att hvad på järnvägen berodde skulle sådant sken undvikas.

Ytterligare militärkommenderingar för järnvägens skydd komma tills vidare icke att begäras i annat fall, än att omedelbar fara yppar sig.

Stockholm den 4 augusti 1909.

F. W. H. Pegelow.

14. Lokalityndigheters kungörelser m. m.

I. Särskild polismakt, skyddskår o. dyl.

Förordnande såsom e. polismann och medlem af skyddskår.

I anseende till förestående storstrejken och däraf möjligen härledande oroligheter har Magistraten, som aktat nödigt här i staden upprätta en frivillig

Ordnings- och Skyddskår,

till medlem af densamma och såsom extra polismann antagit, efter eget medgifvande,; åliggande det honom att i sådan egenskap under strejktiden och eljest intill dess lugnare förhållanden inträdt tjänstgöra samt efter kallelse infinna sig å polismaktkontoret härstädes för erhållande af tjänstgöringsorder.

....., som under tjänstgöringen åtnjuter samma skydd och befogenhet, som enligt lag tillkomma polismann, har att noggrant fullgöra de order, som af förman honom i tjänsten meddelas.

Vid tjänstgöring skall bäras erhållet tjänstetecken, fästadt å vänstra armen.

Under den tid, detta förordnande gäller, får ej lämna staden utan att dessförinnan hafva därom gjort anmälan till chefen för sagde kår Herr Kaptenen, Riddaren H. Falkenberg.

Vadstena Rådstufva den 3 augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

.....

Cirkulär i fråga om anordnande å landsbygden af särskild *Polismakt*.

§ 1.

Å plats å landsbygden, där omständigheterna fordra, att väsentlig förstärkning af polisuppsikten anordnas, må med Konungens Befallningshafvandes samtycke frivillig sammanslutning kunna äga rum af män, som vilja ställa sig till ordningsmaktens förfogande för att såsom polismakt biträda kronofogde och länsman vid den allmänna ordningens upprätthållande inom visst område.¹⁾

Hvarje antagen medlem af sådan frivillig polismakt förses af Konungens Befallningshafvande med skriftligt förordnande samt polisbricka, hvilken skall vid all tjänstgöring bäras å hufvudbonaden;

¹⁾ Vid industriella verk lär det få anses af högsta vikt, att män, tillhörande verkens förvaltning, i främsta rummet inträda i nu antydda polismakt.

och åtnjute på sådant sätt utmärkt polisman laga hägn och skydd i sin tjänstgöring.

Såsom beväpning nyttjas därtill lämplig käpp eller batong.

§ 2.

Frivillig polisvakt står i all sin tjänstgöring under kronofogdens och länsmannens i orten lydnad.

Bland polisvaktens medlemmar utses därjämte af kronofogden en förman, hvilken, då kronobetjänt ej själf är tillstädes, har att leda polisvaktens arbete; och skall fördenskull förman i allt, som till polisvaktens tjänst hör, af hvarje dess medlem åtnjuta lydnad för sina tillsägelser.

Sålunda utsedd förman skall i denna sin verksamhet ständigt föra dagbok, hvaruti i tidsföljd antecknas allt, som bör komma till kronobetjäningens kännedom eller eljest vid polisvaktens tjänst förekommer af vikt.

Kronofogden äger ock utse en man att vid förmannens förfall inträda i dennes åligganden, och tillkomme förmannens vikarie, då han i sådan egenskap tjänstgör, samma rätt och skyldighet som förman själf.

Därest polisvaktens storlek eller andra omständigheter därtill föranleda, vill Konungens Befallningshafvande tillse, att en yrkespolisman kan anställas såsom polisvaktens förman.

§ 3.

En hvar medlem utaf sålunda bildad polisvakt ställe sig till efterrättelse i tillämpliga delar den af Konungens Befallningshafvande den 25 juni 1890 utfärdade instruktion för poliskonstaplar å landet.

§ 4.

Tjänstgöring såsom polisvakt är såsom medborgerlig plikt i allmänhet icke aflönad; men på Konungens Befallningshafvandes pröfning skall i särskilda fall bero, om och till hvad belopp ersättning kan till polisvakt utgå

Västerås slott i landskansliet den 20 juli 1909.

CLAES WERSÄLL.

Herman Uddén.

Stadgar för Sundsvalls Borgarebevakning.

1.

Ändamålet är att vid upplopp, oordningar eller när vederbörande myndighet (Magistraten) så anser nödigt biträda vid ordningens upprätthållande i staden.

2.

Bevakningen består af aktiva och passiva medlemmar, af hvilka de förra äro skyldiga att tjänstgöra och de senare skyldiga att erlagga frivillig årsafgift.

3.

Bevakningens angelägenheter skötas af en styrelse, bestående af chef, vice chef samt 5 ledamöter, hvilka samtliga utses af bevakningen för en tid af ett år.

Chefen är själfskrifven ordförande. Styrelsen å sin sida utser inom sig vice chef, sekreterare, kassör och intendent.

4.

Styrelsens gemensamma åligganden äro:

att handhafva bevakningens angelägenheter och förvalta dess tillgångar samt därför gemensamt ansvara;

att vid ordinarie årsmöte lämna redogörelse öfver bevakningens verksamhet under förflutna året.

5.

De olika styrelseledamöternas olika åligganden äro följande:

Ordföranden, eller vid dennes förhinder vice ordföranden, *åligger att öfvervaka föreningens verksamhet och afgöra sådana angelägenheter, som icke äro af den vikt och beskaffenhet, att de nödvändiggöra styrelsens sammankallande;*

att i samråd med stadens borgmästare och på dennes order inkalla bevakningen till tjänstgöring.

Vice ordföranden *åligger att under chefens frånvaro fungera i hans ställe med samma skyldigheter.*

Sekreteraren *åligger att föra matrikel öfver bevakningens medlemmar;*

att föra protokoll vid styrelsens och bevakningens sammanträden;

att biträda ordföranden vid expedition.

Kassören *åligger att hafva hand om bevakningens ekonomi samt att föra noggrann och redig kassabok, hvilken styrelsen och revisorer tillhandahålles.*

Intendenten *åligger att handhafva vården om bevakningens tillhörigheter;*

att föra fullständig inventariebok;

att till styrelsen aflämna redovisning.

6.

För att styrelsen skall vara beslutsmässig, skola minst 4 ledamöter vara närvarande. Vid lika röstetal gäller den mening, som ordföranden biträder.

7.

Årssammanträde skall hållas inom februari månad den dag, som af styrelsen bestämmes. Extra sammanträden hållas på kallelse af chefen.

8.

Aktiv medlems skyldighet är att under all tjänstgöring ovillkorligen efterkomma chefens och resp. afdelningschefers befallningar och efter bästa förmåga dessa utföra.

9.

Vid eventuell kommunalstrejk skall solidarisk sammanslutning äga rum af Borgarebevakningens samtliga medlemmar för att skydda stadens intressen.

10.

Mobiliseringsorder utgår från chefen, som genom afdelningscheferna beordrar resp. medlemmar angående tid och ställe.

11.

Styrkan fördelas i afdelningar af högst 50 man. För hvarje afdelning utses en afdelningschef med sin ställföreträdare (vice afdelningschef). Till befälhafvare för tillfällig afdelning under mobilisering och då ej ordinarie afdelningschef finnes närvarande, utses denne af afdelnings medlemmar själfva.

12.

Vid inkallandet till tjänstgöring bör så mycket som möjligt hänsyn tagas till medlemmarnes olika verksamhet och till den tid, hvarje medlem uppger sig bäst kunna disponera.

13.

Tjänstetecknet under tjänstgöring utgöres af en blå och gul binda på vänstra armen. Dessutom gifves särskild lösen vid hvarje tillfälle.

14.

Medlem skall under tjänstgöring vara beväpnad, som chefen för hvarje fall bestämmer.

15.

Hvarje välfrejdad medborgare, som fyllt 21 år och ej tillhör revolutionär klubb eller förening, kan blifva medlem af Borgarebevakningen, då anmälan göres till chefen eller sekreteraren.

Tillägg.

Reduktionsförändringar och nödvändiga tillägg, som ytterligare kunna komma i fråga, uppdrages till styrelsen att göra.

**Förhållningsorder för extra polismän i Södra Ångermanlands
nedre fögderi.**

§ 1.

Extra polisman bör under tjänstgöring vara försedd med lämpligt tjänstetecken, helst polismössa, samt medhafva sitt förordnande.

Han skall lugnt, men bestämdt och kraftigt afstyra möjligen förekommande oordningar och lagöfverträdelser.

§ 2.

Som polisman kan komma att vittna om det, som under hans tjänstutöfning sker, och om hvad han därunder uträttat, bör han söka att noggrant bevara det i minnet eller göra skriftlig anteckning därom.

§ 3.

Extra polisman bör företrädesvis tillse, att förbrytelse icke sker mot:

1:o) *personlig säkerhet*, genom misshandel eller annorledes;

2:o) *personlig frihet*, genom tvång medels våld eller hot, exempelvis så, att någon försöker tvinga någon till deltagande i arbetsinställelse eller hindra någon att återgå till arbete eller att öfvertaga erbjudet arbete;

3:o) *hemfrid*, ity att någon med våld eller eljest mot annans vilja intränger i hans hemvist vare sig gård eller hus, eller vågrar att därifrån efter tillsägelse begifva sig, eller kastar sten eller annat i hus eller gård, slår in fönster, bultar eller kastar sten eller annat å annans hus, eller för oljud eller oväsen i annans gård eller trädgård;

4:o) *egendom*, genom anläggning af eld, skadegörelse, åverkan eller dylikt.

§ 4.

Extra polisman bör tillse, att, där anslag om förbud för obehöriga att beträda visst område uppspikats, detsamma ständigt finnes på sin plats uppslaget, samt öfvervaka, att förbudet noggrant efterlefves.

§ 5.

Extra polisman bör ofördröjligen till närmaste åklagare: kronofogde, länsman eller polisuppsyningsman, göra anmälan om förbrytelse, som af honom iakttagits, med angifvande af föröfvare, gärningens beskaffenhet och de närmare omständigheterna därvid.

§ 6.

Extra polisman bör i allmänhet laga så, att han vid tjänsteutöfning icke är utan vittne.

Kronofogden.

II. Fridlysning.

Uti särskilda kungörelser den 3, 5, 6, 12, 14, 18 och 23 dennes har Öfverståthållareämbetet tillsvidare fridlyst:

1) Stockholms stads vattenledningsverks område vid Skanstull jämte Årstaviken öster om Årsta holmar,

2) Stockholms stads elektricitetsverks område vid Värtan med dit ledande enskilda väg jämte stadens gasverks hela område vid Värtan, vägen från gasverkets hufvudingång åt västra sidan mot Storängen till infartsvägen vid Ropsten samt ett område intill etthundrafemtio meters bredd söder om nämnda vägsträcka,

3) Långholmen med dit ledande broar,

4) de inhägnade områdena i Kungsgatans förlängning mellan Norrlandsgatan och Hötorget, i den blifvande Katarinavägen från Renstjärnsgatan och västerut samt i östra ändan af Stadsgårdshamnen,

5) Klara Lilla Vattugränd,

6) Kungl. Landtbruksakademiens trädgårdsafdelnings område inom egendomen Experimentalfältet,

7) det å Kungl. Djurgården belägna område, som begränsas i norr af Allmänna gränd, i öster af Falkenbergsgatans förlängning samt i söder och väster af Saltsjön och

8) det utanför nämnda område förlagda logementsfartyget Astrid.

Med ändring af förenämnda kungörelser stadgar Öfverståthållareämbetet härmed böter från och med tio (10) till och med ett hundra (100) kronor¹⁾ för en och hvar, som olofligen beträder något af oförmälda områden eller fartyg.

¹⁾ Förut från och med 5 till och med 10 kronor.

Till enahanda ansvar gör sig förfallen den, som underlåter att efterkomma de föreskrifter, som till ordningens upprätthållande lämnas af befälhafvare eller besättning å det kronofartyg, som är stationerad i Astrids närhet.

Denna kungörelse gäller från och med måndagen den 30 augusti till och med torsdagen den 30 september detta år.

Stockholm den 27 augusti 1909.

ROBERT DICKSON,

Levin Olbers.

På därom gjord framställning har Öfverståthållareämbetet härigenom velat fridlysa dels Stockholms stads elektricitetsverks område vid Värtan samt den dit ledande enskilda väg dels ock stadens gasverks hela område vid Värtan, vägen från gasverkets hufvudingång åt västra sidan mot Storängen till infartsvägen vid Ropsten samt ett område intill etthundrafemtio meters bredd söder om nämnda vägsträcka.

Den, som olofligen beträder nämnda områden, straffas med böter från och med tio (10) till och med etthundra (100) kronor.

Denna kungörelse gäller tillsvidare dock ej längre än till innevarande års slut.

Stockholm den 30 september 1909.

TEODOR HINTZE,

Erik Bodman.

(Uppläses från predikstolen i Botkyrka sockens kyrka.)

På därom af aktiebolaget Separator gjord framställning aktar Konungens Befallningshafvande skäligt härmed tills vidare, intill dess annorlunda förordnas, vid vite af femton kronor förbjuda en hvar, som därtill ej af vederbörande undfått lof, att obehörigen taga väg öfver sökanden tillhöriga hemmanet Hamra i Botkyrka socken eller eljest beträda dess område; varande härvid dock fästadt det villkor, att kungörelsen om vitesförbudet skall på sökandens föranstaltande ej allenast, så fort ske kan, intagas i Stockholms Dagblad, utan äfven framgent under januari månad årligen uppläsas i Botkyrka sockens kyrka och intagas i sagda tidning samt dessutom städse finnas anslagen å uppsatta taflor invid egendomens gränser.

Stockholm å landskansliet den 2 augusti 1909.

MAURITZ SAHLIN.

Carl Fröberg.

(Uppläses från predikstolen i Danderyds sockens kyrka.)

I anledning af särskilda utaf arbetschefen i Djursholm, ingenjören Einar Blomberg gjorda framställningar aktar Konungens Befallningshafvande skäligt härmed tillsvidare, intill dess annorlunda förordnas, vid vite af femton kronor förbjuda en hvar, som därtill ej äger tillstånd af vederbörande, ej mindre att med fartyg eller båt anlöpa inre vattenområdet i Framnäs-viken vid Djursholm, hvilket vattenområde är afspärradt genom

en lina, spänd tvärs öfver viken från östra hörnet af gamla kajen å södra stranden till en å norra stranden rakt nedanför gränsen mellan tomterna N:ris 3 och 4 i kvarteret Verdandi anbragt påle, än äfven att taga väg öfver eller eljest beträda följande inom Djursholms köping belägna inhägnade platser, nämligen:

a) invid nyssnämnda fridlysta vattenområde belägna, dels landremsa mellan Svalnäs vägen och Framnäs viken från stängslet vid ofvan omnämda påle till järnvägsstationen, dels ock hela tomten n:o 25 i kvarteret Ysäter;

b) området för elektricitetsverket, omfattande lägenheterna Maskinhuset n:o 1 och tomten n:o 2 i kvarteret Sökväbäck;

c) Djursholms vattentorn och närmast invid vattentornet belägna mark inom 50 meters afstånd från tornets yttre sida, allt i kvarteret Grotte;

d) Danderyds vattentorn med tillhörande tomt i kvarteret Vilmund och

e) ett område inom kvarteret Valaskjalf, å hvilket område, som begränsas i söder af Frejavägen, i öster af Danderydsvägen, i norr af tomten n:o 15 och i väster af tomterna n:ris 8 och 9, är under uppförande läroverksbyggnad för Djursholm samt finnes boningshus för de vid byggnadsarbetet anställda arbetare.

Vid denna vitesbestämmelse är fästadt det villkor, att kungörelsen om vitesförbudet skall på sökandens föranstaltande ej allenast, så fort ske kan, intagas i Stockholms Dagblad, utan äfven framgent under januari månad årligen uppläsas i Danderyds sockens kyrka och intagas i sagda tidning samt dessutom städse finnas anslagen å uppsatta taflof utefter stränderna till nu ifrågavarande del af Framnäs viken och invid gränserna till öfriga ofvan omnämda fridlysta områden.

Stockholm å landskansliet den 20 augusti 1909.

MAURITZ SAHLIN.

Carl Fröberg.

I anledning af en utaf Aktiebolaget St Eriks Lervarufabriker gjord framställning om fridlysning af följande bolaget tillhöriga områden, nämligen 1) å tomterna 17—18 i Erikslund belägna inhägnade fabriksområdet, 2) den del af åkerskiftena C IV och C V i Stabbygårdet, som begränsas i söder af stadsgränsen och i norr af ägovägen, och 3) 20 meter på båda sidor om den från sistnämnda område utgående rälsbanan för sandtransport, varder med stöd af 21 § i Kungl. Ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 härmed stadgadt, att en hvar obehörig, som emot vederbörande polismans eller arbetsbefäls förbud beträder förenämnda, inom staden belägna områden, gör sig förfallen till böter högst tjugu kronor; åliggande det sökande bolaget att låta på lämpligt sätt noggrant utmärka och inhägna sagda områden samt att vid desamma uppsätta tydliga och lätt skönjbara anslag om det meddelade förbudet.

Detta stadgande gäller för tiden till den 20 nästkommande september.

Uppsala Rådhus den 20 augusti 1909.

MAGISTRATEN.

(Telegram.)

Nyby bruks aktiebolag, Eskilstuna.

På Eder framställning har Konungens Befallningshafvande stadgat vite från tio till etthundra kronor för en hvar obehörig, som olofligen be-
träder den del af Nyby bruks område, hvilken gränsar i söder till lands-
vägen, i öster och norr till Torshälla stad och Roxnäs samt i väster till
kyrkoherdebostället Bjällersta. Tydliga anslag härom böra genom Eder
försorg anbringas å lämpliga platser.

Nyköping i landskansliet den 17 augusti 1909.

L. REUTERSKIÖLD.

W. Fahlerantz.

På därom af bruksägaren m. m. Gunnar Ekelund gjord framställning
har Konungens Befallningshafvande genom beslut denna dag funnit skäligt
stadga ett vite af etthundra kronor, hvartill en hvar gör sig förfallen, som
utan vederbörligt tillstånd beträder området för i Kvillinge socken belägna
Hults bruk, upptagande bostäder, verkstäder, trädgårdar och parker, äfven-
som de enskilda vägarne från bruket till Åby och Grafversfors; gällande
detta förbud tills vidare och intill dess annorlunda förordnas; hvilket till
kännedom och efterrättelse härigenom kungöres.

På därom af Drätselkammaren i Linköping gjord framställning har
Konungens Befallningshafvande genom beslut denna dag funnit skäligt
stadga ett vite af 300 kronor, hvartill en hvar gör sig förfallen, som utan
vederbörligt tillstånd beträder vattenreservoiren i Linköping jämte ett 50
meter bredt område rundt omkring densamma, gällande detta förbud tills
vidare och intill dess annorlunda förordnas; hvilket till kännedom och
efterrättelse härigenom kungöres.

På därom af Drätselkammaren i Linköping gjord framställning har
Konungens Befallningshafvande genom beslut denna dag funnit skäligt
stadga ett vite af 300 kronor, hvartill en hvar gör sig förfallen, som utan
vederbörligt tillstånd beträder stadens vattenledningsverks inhägnade om-
råde vid Tannefors i S:t Lars socken, gällande detta förbud tills vidare
och intill dess annorlunda förordnas; hvilket till kännedom och efterrättelse
härigenom kungöres.

Linköpings Slott i Landskansliet den 5 augusti 1909.

L. DOUGLAS.

C. O. de Frese.

På därom af vederbörande regementsbefäl gjord framställning har
Konungens Befallningshafvande genom beslut den 6 innev. augusti funnit
skäligt stadga ett vite af tio kronor, hvartill en hvar gör sig förfallen, som
utan behörigt tillstånd beträder skottvallen med tillhörande vallgraf vid
Kungl. Första och Andra Lifgrenadjärregementenas skjutbana å Malmen,
gällande detta förbud tills vidare och till dess annorlunda förordnats, hvil-
ket till allmänhetens kännedom och efterrättelse härmed kungöres.

Till kännedom och efterrättelse kungöres härigenom, att det uti Konun-
gens Befallningshafvandes Allmänna Kungörelser Ser. A. Landskansliet

N:r 63, 1909 fridlysta området vid Grafversfors Bruk med masugnar och kolhus i Kvillinge socken utgöres af cirka 46,100 kv.-meter och begränsas i norr af hyttdammen och vägen mellan masugnarna och björkbacken;

i öster af vägen mellan Grafversfors station och Skriketorp, i väster af gamla vägen från Grafversfors station till Skogsberg samt i söder af åkergärdet norr om arbetärebostäderna Högalund och Skogsberg.

Linköpings Slott i Landskansliet den 9 augusti 1909.

L. DOUGLAS.

C. O. de Frese.

På därom af Reijmyre Bruks Aktiebolag gjord framställning har Konungens Befallningshafvande genom beslut denna dag stadgat ett vite af 100 kronor, hvartill en hvar gör sig förfallen, som utan af bolaget erhållet tillstånd beträder Reijmyre Bruks inhägnade område samt alla bostäder med trädgårdar och parker i brukssamhället, likväl med vederbörande medgifvet fritt tillträde till de inom samhället befintliga gästgifveriet, handelsboden, skolan, läkarebostaden, apoteket och sjukstugan; hvilket till kännedom och efterrättelse härigenom kungöres.

På därom af bruksägaren Bror Kjellgren gjord framställning har Konungens Befallningshafvande genom beslut denna dag stadgat ett vite af 100 kronor, hvartill en hvar gör sig förfallen, som utan behörigt tillstånd beträder dels de norr om Reijmyre brukssamhälle belägna tomterna Byn, Granebo och Villan med därtill hörande trädgårdar och parker, dels ock den 1 1/2 kilometer öster om brukssamhället belägna Rosenlunds utgård med byggnader, tomter och trädgårdar; hvilket till kännedom och efterrättelse härigenom kungöres.

Linköpings Slott i Landskansliet den 10 augusti 1909.

L. DOUGLAS.

C. O. de Frese.

Härmed förbjudes en hvar, vid vite af tjugu kronor, att under tiden från och med denna dag till och med den 12 nästa september utan tillstånd af vederbörande polisbetjäning vare sig beträda

- a) statens järnvägars kolupplag väster om godsmagasinet;
- b) det område väster om samma upplag, som är afspärradt med spänd ståltrådslina; och
- c) den del af s. k. träkajen, som är afspärrad med spänd ståltrådslina; eller med farkost befara
- d) den del af hamnbassinen, som utmärkts med utlagda flytbojar.

Varbergs Rådhus den 26 augusti 1909.

MAGISTRATEN.

(Uppläses i Norra Råda sockens kyrka.)

N:o 267. På framställning af Uddeholms Aktiebolag har Konungens Befallningshafvande genom resolution denna dag meddelat förbud för en hvar, som icke därtill erhållit behörigt tillstånd, att beträda eller uppe-

hålla sig å ett bolaget tillhörigt område vid Hagfors, hvilket område begränsas af en linje, som tänkes dragen från den punkt-å norra sidan af vägen mellan järnvägsstationen och hotellet, hvars järnvägens och bolagets områden mötas, längs vägens norra sida förbi hotellet till järnvägens huvudspår norrut, därifrån längs detta spår till malmspårväxeln, därifrån längs malmspåret till kanalbanken, därifrån längs denna bank till en längd af 100 meter, därifrån i riktning parallellt med telefonstationens norra fasad på ett afstånd af tre meter från denna till järnvägens huvudspår, därifrån längs samma till den så kallade Vinkelbron, därifrån längs Ufån och sjön Vermullen till Vermullsbron, därifrån längs det så kallade sjöspåret å dettas norra sida till järnvägsstationens område, därifrån längs gränsen mot detta område till skärningen mellan samma gräns och stationsspåret n:o 1, därefter i rak nordlig riktning parallellt med brukskontorets västra sida trettio meter, därifrån parallellt med brukskontorets norra sida femtio meter samt därifrån parallellt med kontorets östra sida till järnvägsområdets gräns samt slutligen följande samma gräns tillbaka till utgångspunkten.

Och har Konungens Befallningshafvande tillika pröfvat skäligt att för öfverträdelse af omförmälda förbud fastställa vite från och med fem till och med tjugu kronor.

Det meddelade förbudet gäller tills vidare, dock ej längre än till den 15 nästa september.

Det åligger vederbörande kronolänsman att om denna kungörelses uppläsande hit insända bevis.

(Uppläses i Eda sockens kyrka.)

N:o 268. Efter framställning af Charlottenbergs Aktiebolag såsom ägare till bolaget tillhörigt område vid Charlottenbergs bruk, hvilket område begränsas i söder af Vrängsälvens södra strand, i öster af landsvägen från Eda glasbruk till Eda kyrka, i väster af en bäck, som rinner från hemmanet Morast till Vrängsälven och utmynnar i denna nedanför sökandebolagets elektriska kraftstation, samt i norr af en rak linje, som tänkes dragen i riktning öster till väster från Vrängsälven till ofvannämnda bäck norr om bolagets nordligaste arbetarebostad, Sandkullen, har Konungens Befallningshafvande genom resolution denna dag meddelat förbud för en hvar att beträda eller uppehålla sig å nämnda område, såvida han icke därtill erhållit behörigt tillstånd.

Och har Konungens Befallningshafvande tillika pröfvat skäligt att för öfverträdelse af omförmälda förbud fastställa vite af från och med fem till och med tjugu kronor.

Det meddelade förbudet gäller tills vidare, dock ej längre än till den 15 nästa september.

Det åligger vederbörande kronolänsman att om denna kungörelses uppläsande hit insända bevis.

Karlstad i landskansliet den 5 augusti 1909.

GERH. DYRSSEN.

Arel Schotte.

(Uppläses i Skultuna och Lillhärads kyrkor.)

Genom beslut innevarande dag har Konungens Befallningshafvande på framställning af Skultuna Aktiebolag stadgat ett vite af 50 kronor för den, som innevarande år under pågående landtarbetarestrejk vid Skul-

tuna bruk med underlydande gårdar utan vederbörligt tillstånd beträder de skiften å nedannämnda inom Skultuna och Lillhärads socknar belägna egendomar, hvilka äro beväxta med råg och hvete, nämligen:

Helsingtorp, Bovallen, Tega, Skarfsta, Ekeby, Tibble, Kvarnbacka, Hägervallen, Skultunaby, Solberga, Berga, Lejde och Slagårda;

skolande denna kungörelse på sökande aktiebolagets föranstaltande anslås enligt läusmannens i orten anvisning å taflor på lämpliga ställen invid gränserna till de sålunda fridlysta områdena äfvensom uppläsa i Skultuna och Lillhärads socknars kyrkor.

Västerås slott i landskansliet den 21 augusti 1909.

CLAES WERSÄLL.

Georg Enhörning.

Af förekommen anledning har Konungens Befallningshafvande funnit nödigt förordna, att det skall vara en hvar vid vite af 300 kronor förbjudet att utan vederbörligt tillstånd beträda dels Svanö Aktiebolags fabrik jämte tillhörande område, hvilket begränsas å en sida af en linje, som tänkes dragen från Ångermanälven på inre sidan af den öfver Svanön ledande vintervägen eller den så kallade Sandövägen till vägskalet mot fabriksvägen, därifrån i en linje efter fabriksvägen till den punkt, där vägen delar sig mot ingenjörsbostaden och fabriken, därifrån i nästan rak linje till arbetarebostaden n:r 30 och vidare i rak linje till Ångermanälven, dock med rätt för dem, som äro i rätta ärenden stadda, att fritt passera inom området befintliga vägar, med undantag af den närmast fabriken belägna vägbiten, hvars beträdande är förbjudet, dels det vattenområde utefter Svanöns stränder, inom hvilket bolagets timmer förvaras, dels ock Svanöns stränder till en bredd af 10 meter, beräknadt efter nu rådande vattenstånd.

Detta förbud skall gälla tillsvidare, intill dess annorlunda kan varda förordnad.

Härnösand i landskansliet den 9 juli 1909.

På Landshöfdingämbetets vägnar:

Kristian Wik.

Axel Dahlin.

III. Folksamlingar, demonstrationer.

Resolution.¹⁾

Öfverståthållareämbetet, som af annons i tidning funnit, att norske undersåten overretssagfører M. Puntervold ämnade hålla föredrag vid det möte, som enligt ämbetets tillstånd, på ansökan af telefonmontören H. Sandberg skulle äga rum i Hornsbergs hage denna dag kl. 2 e. m., har jämlikt Kungl. kungörelsen angående rätt för utlännning med flera att här i riket gifva offentlig föreställning m. m. eller att därvid medverka den 13 nov.

¹⁾ Genom nåd. bref till Öfverståthållareämbetet den 30 augusti 1909 fann Kungl. Maj:t på förekomna anledningar godt förordna, att norske undersåten overretssagfører M. Puntervold icke vidare må uppehålla sig här i riket utan skall genom Eder försorg på lämpligt sätt föras utom riket.

1908, 5 par. ansett skäligt förbjuda Puntervold att vid mötet medverka, skolande denna resolution delgifvas Puntervold och Sandberg.

Stockholm den 23 augusti 1909.

VILHELM TAMM.

Erik Hallgren.

(Uppläses i samtliga kyrkor å länets landsbygd.)

Redan i sin kungörelse till länets invånare den 2 innevarande augusti i anledning af den då ifrågasatta, sedermera utbrutna och ännu icke afslutade storstrejken uppmanade Konungens Befallningshafvande allmänheten att, bland annat, icke deltaga i folksamlingar. Denna anmaning har icke öfverallt efterkommits, i det man här och hvar inlåtit sig på demonstrationståg med samling till platser, där arbete pågått, eller ock skockat sig tillsammans utanför fabriker eller andra arbetsställen i synbar afsikt att åtminstone försvåra pliktuppfyllelsen för de arbetande eller arbetsvilliga.

Vid sådant förhållande och då medborgarnes fordran på frihet till arbete måste ovägerligen upprätthållas, aktar Konungens Befallningshafvande nu nödigt att vid vite af 25 kronor förbjuda en hvar att under tiden intill den 1 nästkommande oktober å länets landsbygd med municipalsamhällen och Saltsjöbadens köping å vägar, gator eller öppna platser anordna eller deltaga i folksamlingar eller demonstrationer, såvida icke behörig polismyndighet i särskildt fall lämnat tillstånd därtill.

Vederbörande länsmän och polisuppsyningsman anbefalles att skyndsammast låta anslå särskildt därför afsedda exemplar af denna kungörelse å samma platser som kungörelsen den 2 innevarande augusti.

Stockholm å landskansliet den 26 augusti 1909.

MAURITZ SAHLIN.

Carl Fröberg.

(Uppläses från predikstolen i Solna och Spånga socknars kyrkor.)

I anledning af framställning från chefen för IV arméfördelningen, hvilken anmält, att vid flere tillfällen försök gjorts att å platser, tillhörande garnisonens öfningsfält norr om Stockholm, hålla sammankomster för olika ändamål, aktar Konungens Befallningshafvande skäligt härmed tills vidare, intill dess annorlunda förordnas, vid vite af tjugufem kronor förbjuda en hvar, som därtill ej erhållit tillstånd af ofvanbemänte arméfördelningschef, att hålla sammankomster samt anordna eller deltaga i folksamlingar eller demonstrationer å följande till öfningsfältet hörande egendomar, nämligen Nedre Frösunda, Frösundavik, Öfre Annelund, Jerfva Nedre och Jerfva Öfre, Råsta, Risna, Ursvik, Kymlinge, Erfvinge, Kista, Spånga, Rinkeby, Thensta, Hjulsta, Akalla, Husby och Eggeby äfvensom några kronan jämväl tillhöriga mindre lägenheter, belägna mellan oförmälda egendomar.

Vid detta vitesförbud är dock fästadt det villkor, att kungörelsen om vitesförbudet skall på sökandens föranstaltande ej allenast, så fort ske kan, intagas i Stockholms Dagblad, utan äfven framgent under januari månad årligen uppläsas i Solna och Spånga socknars kyrkor och intagas i sagda

tidning samt dessutom städse finnas anslagen å uppsatta taflor på de af arméfördelningschefen omförmälda platser å ofvanangifna egendomar och lägenheter.

Stockholm å landskansliet den 31 augusti 1909.

MAURITZ SAHLIN.

Carl Fröberg.

Utdrag af protokollet, hållet hos Magistraten i Södertälje den 11 augusti 1909.

§ 142.

Till Magistraten hade ingifvits en så lydande ansökan:

»Till Magistraten i Södertälje.

Härmed anhålles om tillstånd att anordna demonstration genom staden fredagen den 13 augusti 1909 med samling å stora torget kl. 10 f. m., afmarsch kl. 10.30 genom följande gator: Storgatan, Järnagatan söderut till Stora Nygatan, Nygatan till Nya Stockholmsgatan, öfver torget, svängbron ut till tältet med musik och fackliga fanor; å tältet afhållas föredrag af redaktör Hjalmar Branting, sång och musik utföres äfven å tältet.

Södertälje den 10 augusti 1909.

För strejkstyrelsen:

G. Lundin.

Ordf.»

Efter föredragning häraf fann Magistraten skäligt bifalla ansökningen under villkor:

att så snart samling till ifrågavarande demonstration skett å Stora torget, uppställning skulle äga rum med 4 personer i hvarje led samt omedelbart därefter aftåget anträdas genom de i ansökningen angifna gator samt öster om kanalen utefter Östra Kanalgatan och Grödingevägen;

att vid passerandet af svängbron öfver kanalen taktmässig gång ej finge begagnas;

att under marschen genom staden något uppehåll ej finge göras;

att några tal, sång eller dylikt ej förekomme inne i staden;

att i och för ordningen under uppställningen och sedermera under tåget bland deltagarne funnes ett tillräckligt antal med visst igenkänningsmärke försedda ordningsmän;

att upplösning af mötet skedde å tältet;

att de föreskrifter, polismyndigheten i öfrigt kunde komma att meddela i anledning af ifrågavarande demonstration, noggrant iakttages;

samt att utdrag af detta protokoll uppvisades å polisstationen här i staden före den 13 innevarande augusti samt, därest andra än fackliga fanor och standar komme att medföras i tåget eller användas vid mötet, därvid tillika lämnades upplysning angående inskriptionerna å ifrågavarande, för tillfället anskaffade fanor och standar. Som ofvan.

På Magistratens vägnar:

Jacob Pettersson.

Af förekommen anledning har Magistraten för ordningens vidmakt-hållande aktat nödigt att vid vite af 25 kronor förbjuda enhvar att under tiden intill den 1 nästkommande oktober inom staden och dess område å vägar, gator och öppna platser anordna eller deltaga i folksamlingar eller demonstrationer, så vida icke polismyndigheten i särskildt fall lämnat tillstånd därtill.

Södertälje den 28 augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

Jakob Pettersson.

För upprätthållande af allmän ordning och till förekommande af obehörig påtryckning mot arbetsvilliga eller eljest störande af pågående arbete har Magistraten funnit skäl stadga följande:

Det är förbjudet för obehöriga att uppehålla sig å arbetsplats eller deltaga i demonstrativ samling vid sådan plats eller vid verkstad, fabrik eller annan sådan inrättning; och skall tillsägelse af polisman att aflägsna sig från dylika ställen genast hörsammas.

Folksamlingar å stadens gator, vägar, torg och andra allmänna platser, hvartill särskildt tillstånd icke lämnats, varda likaledes förbjudna.

För öfrigt åligger det en hvar att genast ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som rörande gatutrafiken eller ordningens upprätthållande af ordningsmyndigheten meddelas.

Den, som bryter emot hvad i denna stadga är föreskrifvet, straffas med böter från och med två till och med femtio kronor.

Detta ordningsstadgande gäller under 14 dagar från och med den 30 i denna månad.

Växjö den 27 augusti 1909.

MAGISTRATEN.

Till allmänhetens kännedom och efterrättelse kungöres, att folksamlingar och demonstrationer å gata eller allmän plats inom Kalmar stads område äro förbjudna.

Den, som deltagar i sådan folksamling eller demonstration, gör sig förfallen till böter af 20 kronor.

Deltagare i folksamling eller demonstration, som icke efter polismands tillsägelse och i enlighet med hans föreskrifter genast aflägsnar sig, är underkastad böter intill 100 kronor.

Detta förbud gäller under femton dagar från och med denna dag.

Kalmar rådhus den 1 september 1909.

MAGISTRATEN.

Då en mängd ungdom tagit för vana att sent på aftnarne samlas å öppna platser utanför staden för idkande af dans, sång och spel på dragharmonika eller andra sådana nöjen; då närboende personers nattro häraf blifvit störd, och då det tillika visat sig, att oordningar uppstått, finner

Magistraten sig föranlåten att tills vidare under en tid af tre månader¹⁾ förbjuda dylika folksamlingar efter kl. 9 på aftonen å öppna platser inom stadens område utom murarne vid bot från och med 5 till och med 20 kronor för en och hvar, som öfverträder detta förbud.

Visby Rådhus den 27 augusti 1909.

MAGISTRATEN.

Sedan vid återupptagande af arbete, som under här pågående arbetskonflikt någon tid legat nere, det visat sig, att vid några arbetsplatser lugn och ordning blifvit störda, samt det är att befara, att då, enligt hvad magistraten erfarit, arbetet nu kommer att i vidsträcktare omfattning återupptagas, den allmänna ordningen kan blifva allvarigare hotad, vill magistraten härmed stadga följande:

Det är förbjudet för obehöriga att uppehålla sig vid eller i närheten af verkstad, fabrik eller annan arbetsplats; och skall tillsägelse af polisman eller annan upprätthållare af ordningen att aflägsna sig från dylika ställen ovillkorligen genast höras.

Folksamlingar å stadens gator, vägar, torg och andra allmänna platser förbjudas likaledes och komma att af ordningsmakten skingras.

För öfrigt åligger det en hvar att genast ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som rörande gatutrafiken eller ordningens upprätthållande af ordningsmyndigheten meddelas; och uppmanas alla och en hvar att icke onödigtvis eller af nyfikenhet vistas å gatorna eller andra offentliga platser här i staden, utan i möjligaste grad underlätta myndigheternas åtgöranden för den allmänna ordningens tillvaratagande.

Borås den 18 augusti 1909.

MAGISTRATEN.

Utdrag af protokoll, hållet inför Magistraten den 5 augusti 1909.

§ 186.

S. D. Fingo Per Bergman, Carl E. Sundström, Herman Andersson, Sven A. Vennerlund, C. F. Larsson, J. A. Hallsten och Erik Engström företräda samt anmälte, att de, som hade bostad, Bergman i huset n:o 14 vid Stora gatan med tillgång till vedhandlanden C. J. Karlssons telefon n:o 95, Sundström i huset n:o 6 vid Pilgatan, Andersson i huset n:o 34 vid Ängsgärdet, Vennerlund i huset n:o 6 vid Handtverkaregatan, Larsson i huset n:o 58 Norrmalm, Hallsten i huset n:o 15 vid Emausgatan och Engström i huset n:o 6 vid Engelbrektsgatan, blifvit utsedde att under nu pågående storstrejk i staden omhänderhafva de strejkandes angelägenheter och sörja för att deras beslut komme till utförande äfvensom för ordning och säkerhet.

Af Magistratens ordförande blefvo de nu erinrade om det ansvar de åtagit sig för att några oordningar icke af dem, som deltaga i strejken, komme att företagas, äfvensom att de borde, där så tilläfventyrs blefve nödigt,

¹⁾ Kungörelsens giltighetstid af Konungens Befallningshafvande inskränkt till den 1 oktober 1909.

vara ordningens upprätthållare till hjälp särdeles vid folksamlingar med aktgifvande på att de föreskrifter, som af polismyndigheten komme att meddelas, noga efterföljes.

Af Bergman och Sundström inlämnades härefter en så lydande ansökning:

»Till Magistraten i Västerås.

Vi få vördsammast anhålla om tillstånd att afhålla demonstrationståg i ordnade led till och från Folkets Park samt eventuellt upplösande af tågen å någon af stadens större allmänna platser under nu pågående storstrejk.

Vördsammast

Tillförordnade Strejkskottet:

Per Bergman,
Ordförande.

Carl E. Sundström,
Korrespondent.»

Efter uppläsande häraf fann Magistraten skäligt att, tillsvidare och så länge någon olägenhet däraf ej förspordes, till ansökningen lämna bifall under villkor dock:

att i god tid före ett demonstrationståg skulle sättas i gång, under rättelse härom muntligen, skriftligen eller per telefon lämnades till stadsfiskalen eller högsta närvarande befäl å poliskontoret;

att då torghandel pågår, samling ej må ske å torgplats, eller tåg äga rum däröfver eller å gator, som leda till torgplats;

att för biträde vid ledningen af demonstrationstågen af utskottet skulle utses tillräckligt antal ordningsmän, som skulle vara försedda med särskilda, synbara märken angifvande deras befogenhet;

att såväl ledarne af demonstrationstågen som ordningsmännen skulle vara skyldiga att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som för ordningens upprätthållande kunde af närvarande polisman meddelas;

att fanor, försedda med inskriptioner, innehållande uppmaning till brott eller ohörsamhet mot lag eller förnärmelser icke finge i tåget medföras;

samt att, sedan demonstrationståget blifvit förklaradt upplöst, tågande under fanor, spel eller sång icke vore tillåtet.

Som ofvan

På Magistratens vägnar:

J. V. Ödman.

Order till polisbefälet.

På förekommen anledning får undertecknad, såsom polischef i staden, härmed anmoda vederbörande polisbefäl att tillse, det större flockar af arbetslöse eller i storstrejken deltagande icke få utan särskildt tillstånd af Magistraten eller polischefen vara samlade vare sig å gator, torg och allmänna platser eller å enskilda områden ¹⁾ i närheten af platser, där arbeten pågå;

¹⁾ Tvenne förbud, gällande enskilda områden, utfärdades kort efter denna orders utgifvande. Förbuden lyda sålunda:

Af förekommen anledning får Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget i Västerås härmed utfärda förbud för andra, än de i nämnda bolags bostadshus boende personer, att obehörigen uppehålla sig å bolagets område i kvarteret Elektron,

och beordras polisbefälet att, där sådana folksamlingar komma till stånd, skyndsamt vidtaga åtgärder för desammas skingrande och aflägsnande, därvid, i händelse militär handräckning härför behöfves, polisbefälet har att därom underrätta undertecknad eller vid min frånvaro den i mitt ställe är eller polischefens biträde, stadsfiskalen.

Västerås Rådhus den 23 augusti 1909.

John Karlsson,
Borgmästare.

*Utdrag af protokoll, hållet inför Magistraten i Västerås
den 24 augusti 1909.*

§ 197.

S. D. På kallelse företrädde nu Per Bergman, Herman Andersson, C. F. Larsson, J. A. Hallsten, Erik Engström och C. H. Eklund; och fingode, i deras egenskap af ledamöter af det utaf de strejkande i staden utsedda strejkutskott, nu, i anledning af de oordningar, som den 20 innevarande augusti utanför Ullspinnerifabriken ägt rum, mottaga förnyad erinran om det ansvar, de åtagit sig, för att några vidare oordningar icke af dem, som deltaga i strejken, komme att företagas, äfvensom att de borde, där så tilläfventyrs blefve nödigt, vara ordningens upprätthållare till hjälp särdeles vid folksamlingar, med aktgifvande på att de föreskrifter, som af polismyndigheten komme att meddelas, noga efterföljdes; hvarjämte Magistraten för dem tillkännagaf, att det af Magistraten den 5 innevarande augusti lämnade tillstånd att tillsvidare företaga demonstrationståg i ordnade led till och från Folkets Park numera af samma anledning upphört.

Genom utdrag af detta protokoll skulle stadsfiskalen om Magistratens beslut erhålla underrättelse med förståndigande att tillse, det afvikelse från Magistratens nu meddelade förbud mot demonstrationståg icke komme att ske.

Som ofvan

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

och tillkännagifves, att bolaget hos polismyndigheten här i staden anhållit om handräckning för obehöriga personers bortvisande från området ifråga.

Västerås den 1 september 1909.

För Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget,

J. S. Edström.

Af förekommen anledning får undertecknad gårdsägare härmed utfärda förbud för personer, som icke äro boende i min fastighet n:o 18 vid Emausgatan i Västerås, att obehörigen uppehålla sig inom samma fastighet, och tillkännagifves, att jag hos polismyndigheten här i staden anhållit om biträde för obehöriga personers aflägsnande från ifrågavarande fastighet.

Västerås den 1 september 1909.

Gårdsägaren.

Under de senare dagarne har här i staden förekommit, att personer samlats utanför platser, där arbete pågått, samt följt efter de från sitt arbete hemvandrande i uppenbar afsikt att försvåra pliktuppfyllelsen för de arbetande eller arbetsvilliga.

Vid sådant förhållande och då medborgarnes fordran på frihet till arbete måste ovägrigen upprätthållas, finner Magistraten, med stöd af 21 § i gällande ordningsstadga för rikets städer, nödigt att vid ansvar af böter intill etthundra kronor förbjuda en hvar att under tiden intill den 1 nästinstundande oktober å gator, vägar eller öppna platser inom Köpings stad och dess område anordna eller deltaga i folksamlingar eller demonstrationer, därest ej Magistraten för särskildt fall därtill lämnat tillstånd.

Med demonstration afses i denna kungörelse såväl ordnad som oordnad tåg eller samling af folk äfvensom efterföljande af eller annat demonstrativt uppträdande mot de arbetande vid deras väg till eller från arbetet eller vid andra tillfällen.

Köping den 28 augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

E. Nordkvist.

IV. Föredrag å landsvägar.

(Uppläses i länets kyrkor och anslås i alla dess landskommuner.)

Under nu rådande storstrejk förbjudas vid vite af tio kronor föredrags hållande samt anordnande af eller deltagande i sammankomster eller öfverläggningar å allmänna vägar på länets landsbygd.

Nyköping i landskansliet den 9 aug. 1909.

L. REUTERSKIÖLD.

W. Fahlcrantz.

(Uppläses i länets kyrkor.)

Till allmänhetens kännedom och efterrättelse kungöres härmed, att Konungens Befallningshafvande på förekommen anledning genom beslut denna dag funnit skäligt meddela förbud att under den pågående storstrejken anordna offentliga möten och föredrag å och invid de allmänna landsvägarne inom länet.

Det åligger vederbörande kronobetjäning att i största möjliga utsträckning på lämpligt sätt bringa ofvanstående till allmänhetens kännedom.

Linköpings Slott i landskansliet den 4 aug. 1909.

L. DOUGLAS.

C. O. de Frese.

(Uppläses i länets samtliga kyrkor.)

N:r 351. Konungens Befallningshafvande förordnar härigenom, att det under tiden från och med denna dag, tillsvidare och intilldess annorledes varder förordnad, är en hvar vid vite af etthundra kronor förbjudet att å

allmän väg å länets landsbygd, däri inberäknadt jämväl Oskarsströms och Nyhems municipalsamhällen, hålla föredrag, såvida icke vederbörande polismyndighet i särskildt fall därtill lämnat tillstånd.

Halmstads Slott i landskansliet den 30 augusti 1909.

A. ASKER.

Oscar Ehnbohm.

V. Kommunikationer.

Resolution.

Öfverståthållareämbetet har förordnat, att, vid äfventyr af tillståndets indragning, hvarje droskägare i Stockholm skall senast den 11 dennes uppehålla drosktrafik med minst *en* droska. Trafiken skall uppehållas af hvarje droska minst nio timmar klockan mellan 8 f. m. och 8 e. m. Droska placeras vid Centralbangården, vid Östra järnvägsstationen eller i tillfällig station. Körning må vägras, utom vid de i droskreglementet omnämnda fall, äfven för färd utom tullarna eller eljest, då den körande med afseende å den person, som påfordrar körning, eller å plats, dit körning påfordras, har skäligen anledning misstänka någon fara.

Stockholm den 10 augusti 1909.

Vilhelm Tamm.

Resolution.

Öfverståthållareämbetet förklarar samtliga före denna dag utfärdade bevis om antagande till droskkusk hafva upphört att gälla, ägande droskägare skriftligen till ämbetet anmäla, om droskkusk blifvit afskedad och anledningen därtill; och skall detta beslut genom centralafdelningen delgifvas droskägaren.

Stockholm i Öfverståthållareämbetet för polisärenden den 19 aug. 1909.

Vilhelm Tamm.

(Uppläses i länets kyrkor.)

Med stöd af 8 § 1 mom. i Kungl Förordningen om automobiltrafik den 21 september 1906 har Konungens Befallningshafvande förordnat, att automobil, då den i och för upprätthållande af ordning och säkerhet användes för polismyndighets räkning, må framföras äfven å sådana allmänna vägar inom Södermanlands län, som eljest icke äro för automobiltrafik upplåtna.

Nyköping i landskansliet den 20 augusti 1909.

L. REUTERSKIÖLD.

W. Fahlcrantz.

VI. Skydd åt arbetsvilliga.

Sedan till Magistratens kännedom kommit, att arbetsgifvare här i staden från Västerås storstrejks arbetsutskott mottagit skrivelser med vädjan att entlediga i deras befattning varande arbetare, som hafva att utföra annat arbete än det af Landssekreterariatet tillåtna, därvid tillika framhållits, att, därest denna vädjan ej beaktades, utskottet icke kunde svara för att lugn och ordning uppehöles, får Magistraten härmed kungöra:

att Magistraten, som är ansvarig för ordningens och säkerhetens upprätthållande inom staden, har tillräckliga hjälpmedel att skydda arbetsvilliga i deras arbete.

Västerås Rådhus den 11 augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Vederbörande arbetsgifvare, hos hvilken arbete återupptages, anmodas att i god tid, innan arbetet upptages, därom hos Konungens Befallningshafvande i länet göra anmälan med uppgift tillika om hvad som från arbetsgifvarens egen sida åtgjorts för att skydda arbetare och arbetsplatser jämte de upplysningar i öfrigt, som kunna erfordras för att bedöma, hvilka ytterligare anstalter böra af Konungens Befallningshafvande vidtagas för beredande af effektivt skydd åt arbetsvilliga.

Falu Rådhus den 24 aug. 1909.

MAGISTRATEN.

För att bereda nödigt skydd åt arbetsvilliga under nu pågående allmänna arbetskonflikter har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, bland annat, dels fridlyst en hel del större arbetsplatser inom länet, dels ock förordnat ett stort antal extra polismän, hvilka åtnjuta fjärdingsmans skydd och befogenhet och hafva till uppgift att biträda kronobetjäningen med allmänna ordningens upprätthållande. Därför hafva militära afdelningar detacherats till Gefle, Storvik, Bollnäs, Söderhamn, Ljusdal och Hudiksvall.

För åstadkommande af ett i möjligaste mån effektivt skydd åt de arbetsvilliga måste emellertid statens myndigheter äfven räkna med, att arbetsgifvarne på de olika arbetsplatserna själfva vidtaga alla de anstalter, som stå dem till buds, för att befrämja myndigheternas sträfvanden att söka bevara god ordning och säkerhet för alla i utförfningen af deras lofliga verksamhet. Kungl. Maj:ts Befallningshafvande är ock öfvertygad om, att arbetsgifvarne på många platser väl uppfyllt de förväntningar, som i berörda afseende ställts på dem.

För den händelse likväl de åtgärder, som redan äro vidtagna, i enstaka fall kunna antagas vara otillräckliga, och ännu kraftigare medel måste tillgripas, är det angeläget, att vederbörande arbetsgifvare i god tid bringar detta till polismyndighetens på platsen kännedom, hvarefter denna myndighet icke lär underlåta att härstädes ofördröjligen göra de framställningar, hvartill sakens beskaffenhet skäligen må föranleda. Det är äfven

önskvärdt, att arbetsgifvarne i god tid, innan arbetet återupptages, hos krono- och polisbetjäningen göra anmälan därom och därvid tillika meddela alla de upplysningar, som må vara erforderliga för bedömande, i hvad mån ytterligare åtgärder kunna behövas för de arbetsvilligas skyddande.

Gefle Slott å landskansliet den 24 augusti 1909.

C. M. STRÖM.

Oscar Lehman.

VII. Upprop m. m.

Till Stockholms läns innevånare.

I anledning af den ifrågasattaorststrejken har Konungens Befallningshafvande, som vidtagit omfattande åtgärder för ordningens upprätthållande under strejkdagarna, härigenom skolat till en hvar af länets innevånare rikta en allvarlig erinran att afhålla sig från hvarje åtgärd, som kan inverka störande på ordningen och säkerheten inom länet.

Allmänheten uppmanas att icke ens såsom åskådare deltaga i folksamlingar äfvensom att jämväl i öfrigt på allt sätt villigt efterkomma de tillsägelser vid ordningens uppehållande, som meddelas af polis, militärbefäl eller utsatta militärposter.

Konungens Befallningshafvande fäster allmänhetens synnerliga uppmärksamhet därpå, att de trupper, som användas för bevakning eller ordningens upprätthållande, enligt lag åtnjuta särskildt skydd. I § 36 strafflagen för krigsmakten stadgas sålunda, att, om vakt eller patrull eller för bevakning eller ordningens upprätthållande särskildt utställd eller utsänd truppafdelning varder öfverfallen med våld eller hot, som innebär trängande fara för den öfverfallne eller för person eller egendom, som är under hans skydd eller bevakning, eller eljest för allmän eller enskild säkerhet, då äger den öfverfallne rätt till nödvärn. Vederbörande militärbefäl hafva erinrats om tjänstgöringsreglementets bestämmelse, att enstaka våldshandlingar, som icke innebära fara för en truppafdelning i dess helhet, icke få föranleda vapenmakts användande, utan att befälhafvaren då skall låta fasttaga våldsverkaren eller genom andra lämpliga medel skydda afdelningen för dylikt öfvergrepp.

Vederbörande magistrater och länsmän anbefalles att skyndsammast låta anslå denna kungörelse inom hvarje kommun å sådana platser, att kungörelsens innehåll hastigt vinner största möjliga spridning bland innevånarne, och hänvisas i afseende å länets landsbygd till den förteckning å ställen, som finnas intagen i Konungens Befallningshafvandes allmänna kungörelse Ser. A. N:o 6 år 1902.

Stockholm å landskansliet den 2 augusti 1909.

MAURITZ SAHLIN.

Carl Fröberg.

(Uppläses i länets kyrkor.)

Genom å ena sidan arbetsgifvareföreningarnes åtgärd att utestänga många tusen arbetare från sysselsättning och å andra sidan arbetarnes allmänna nedläggande af arbetet hafva strider uppstått af en så stor räckvidd, att hela Östergötlands befolkning af dem beröras. Då det därför är

af behovet påkalladt, att alla goda krafter sammansluta sig till lugnets bevarande, vill Konungens Befallningshafvande härigenom uppmana samtliga icke blott arbetsgifvare och arbetare, utan alla laglydiga medborgare såväl å land som i stad att vara Konungens Befallningshafvande behjälplige med ordningens upprätthållande samt skyddandet af lag och rätt, i hvilket afseende Konungens Befallningshafvande särskildt vill påpeka önskvärdheten af att förutom de polismän, som af Konungens Befallningshafvande förordnats, säkerhetsvakter bildas, som i mån af behof kunna bringa hjälp och skydd, därest ordningen skulle komma att hotas af orostiftare och våldsvärkare.

Linköpings Slott i landskansliet den 4 augusti 1909.

L. DOUGLAS.

C. O. de Frese.

(Uppläses i kyrkorna å länets landsbygd.)

Efter den stora arbetsnedläggelsen under sistlidne augusti månad har vid tändsticksfabrikerna i staden Jönköping arbete icke kunnat beredas åt samtliga de arbetare, som före arbetsnedläggelsen varit anställda vid fabrikerna.

Bland de arbetslösa befinna sig omkring 40 gifta och 67 ogifta, hvilka äro villiga att taga anställning på landsbygden.

De, hvilka vilja i arbete anställa någon eller några af de arbetslösa, hänvisas att för erhållande af närmare upplysningar om dem hänvända sig till inspektoren vid Jönköpings Västra tändsticksfabrik C. Wettermark, telefon n:r 910, samt fabriksföreståndaren vid Jönköpings tändsticksfabrik Karl Lindstam, telefon n:r 9.

Jönköping i landskansliet den 13 oktober 1909.

FREDR. PETERSSON.

J. W. Spens.

Till allmänhetens kännedom kungöras följande från Magistraten i Örebro till Konungens Befallningshafvande denna dag inkomna skrivelser:

Till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Örebro län.

Då det möjligen kan befaras, att de rykten, som spridts därom, att tillförsel af lifsförnödenheter till staden från kringliggande landsbygd skulle under storstrejken blifva förhindrad eller försvärad, väcka oro hos den landtbefolkning, som besörjer dylik tillförsel, samt att denna tillförsel af sådan anledning komme att minskas, får Magistraten vördsamt anhålla, att Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ville i allmän kungörelse bekantgöra såväl innehållet i medföljande till Magistraten ingifna försäkran från Örebro arbetarekommun och den under storstrejken fungerande strejkstyrelsen, som ock Magistratens härmed afgifna förklaring, att Magistratens fasta uppsåt är att med till buds stående medel verka för att tillförsel af lifsförnödenheter till staden obehindradt må från landsbygden fortgå.

Örebro den 5 augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

VICT. SCHNEIDER.

Herman Svalander.

Till Magistraten i Örebro.

Som till vår kännedom kommit, att ett rykte utspridts på landsbygden omkring staden, att då landtmännen inkomma till staden med sina produkter, de skulle af arbetarekommunens medlemmar nästan öfverfallas och tvingas att sälja sina varor till dem.

Det orimliga i dessa påståenden bör stå klart för hvar och en, då så väl den ena som den andra af stadens innevånare har rätt att af de lifsmedel, som införas till samhället, köpa hvad han behöfver.

I sanningens intresse få vi på det bestämdaste meddela, det aldrig inom arbetarekommunens styrelse eller vid kommunens möte varit på tal, och kommer heller aldrig att bli det.

Tvärtom vilja arbetarekommunen och strejkstyrelsen i sin mån medverka till fortsatt obehindrad införsel till staden af lifsförnödenheter.

På grund af ofvan anförda få vi vördsamt hemställa, att magistraten torde på lämpligt sätt delgifva allmänheten detta.

Örebro ⁵/₈ 1909.

För strejkskottet:

Carl Axner.

Ordf.

För kommunstyrelsen:

A. Rytter.

Ordf.

Örebro Slott i landskansliet den 6 augusti 1909.

TH. NORDSTRÖM.

O. Hammar.

På förekommen anledning uppmanas en hvar att om timade förbrytelser och andra rättskränkningar ofördröjligen göra fullständig, helst skriftlig anmälan å härvarande polisstation.

Falun den 14 augusti 1909.

Stadsfiskalen.

VIII. Rusdrycksförbudet.

Af förekommen anledning har Öfverståthållareämbetet funnit skäligt föreskrifva *dels* att all försäljning till afhämtning af brännvin, vin och öl skall i Stockholm från och med den 2 augusti 1909 tillsvidare vara förbjuden; vederbörande dock bibehållen vid i 14 § Kungl. Förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 medgifna rättigheten till dryckernas försändande från försäljningsställe på rekvisition till köpare enligt vederbörlig förteckning och deras aflämnande inomhus till därstädes boende, vid järnvägsstation eller å fartyg;

dels att all utskänkning af brännvin i Stockholm skall vara förbjuden tillsvidare från och med den 4 innevarande augusti;

dels ock att utskänkning af vin och öl från och med den 4 i denna månad får äga rum endast till spisande gäster vid måltid.

Stockholm den 2 augusti 1909.

ROBERT DICKSON.

Levin Olbers.

Utdrag af protokollet, hållet hos Öfverståthållareämbetet i Stockholm den 2 augusti 1909.

Sedan Öfverståthållareämbetet uti denna dag utfärdad kungörelse förbjudit all utskänkning af brännvin i Stockholm tillsvidare från och med den 4 dennes, förklarade Öfverståthållareämbetet, att detta förbud icke afsåge sådana klubbar eller enskilda sällskap, som ägde tillstånd att utskänka brännvin allenast till sina medlemmar och tillfälliga gäster.

In fidem

Levin Olbers.

Öfverståthållareämbetet vill härmed uppmana de personer, hvilka äga rätt till handel med denaturerad brännvin, att icke under strejkdagarne försälja denaturerad brännvin till andra än välkända personer. Den, som handlar annorlunda, äfventyrar, att hans rätt till handel med denaturerad brännvin indrages.

Stockholm den 5 augusti 1909.

ROBERT DICKSON.

Levin Olbers.

§ 17.

Utdrag af protokollet, hållet hos Magistraten i Vaxholm den 2 augusti 1909.

S. D. Till Magistraten hade från Länsstyrelsen ankommit en så lydande skrifvelse:

»Till Magistraten i Vaxholm.

Med anledning af den ifrågasatta storstrejken har Konungens Befallningshafvande härmed skolat fästa Eder uppmärksamhet på nödvändigheten af att tillsvidare, under den tid arbetsinställelsen pågår, all utskänkning och utminutering af brännvin inställas.

Därjämte har Konungens Befallningshafvande funnit nödigt föreskrifva, att tillsvidare under ofvan angifna tid utskänkning af vin och öl får äga rum endast till spisande gäster vid måltid, att därvid utskänkning af öl ej får ske till större myckenhet åt gången än $\frac{1}{3}$ liter per person samt att all försäljning till afhämtning af vin och öl förbjudes; dock bibehållas vederbörande vid den i 14 § Kungl. Förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 medgifna rättigheten till dryckernas försändande från försäljningsställe på rekvisition till köpare enligt vederbörig förteckning och deras aflämnande inomhus till därstädes boende, vid järnvägsstation eller å fartyg.

Om Konungens Befallningshafvandes förevarande beslut anmodas Ni skyndsammast låta bevisligen underrätta vederbörande, däribland jämväl innehafvare af ångfartygsrestaurationer.

Stockholm å landskansliet den 30 juli 1909.

Mauritz Sahlin.

Carl Fröberg.»

Skrifvelsen upplästes, och beslöt Magistraten efter öfverläggning i ärendet att låta behörigen delgifva vederbörande berörda skrifvelse med tillkännagifvande tillika ifråga om innehafvare af rättigheter till försäljning af brännvin, att all försäljning af sådant skulle tillsvidare vara inom staden förbjuden.

År och dag som ofvan.

På Magistratens vägnar:

Björn Hazelius.

§ 29.

Utdrag af protokollet, hållet hos Magistraten i Vaxholm den 18 september 1909.

S. D. Från Länsstyrelsen hade ankommit följande telegram:

»Magistraten. Vaxholm.

Från allmän synpunkt föreligger icke längre nödvändighet att inskränka utminuterung af spirituösa drycker.

Pröfva likväl själf, om lokala hinder möta. Af Länsstyrelsen i anledning af storstrejken stadgade, ännu bestående inskränkningar beträffande utskänkning och försäljning till afhämtning af öl upphävas, hvarom underrättelse skyndsamt skall meddelas vederbörande.

Länsstyrelsen.»

Med anledning häraf och då genom strejken uppkomna säregna förhållanden ej vidare kunde anses påkalla någon fortfarande inskränkning uti de för försäljning af brännvin gällande bestämmelser, beslöt Magistraten, att de ifrågavarande ännu kvarstående inskränkningar skulle upphävas, hvarom skulle utfärdas ett så lydande tillkännagifvande:

»Tillkännagifvande.

Från och med måndagen den 20 innevarande september upphävas alla i anledning af storstrejken stadgade ännu bestående inskränkningar i fråga om försäljning af brännvin och därmed likställda drycker samt öl.

Vaxholm i rådhuset den 18 september 1909.

Å Magistratens vägnar:

Björn Hazelius.»

År och dag som ofvan.

Å Magistratens vägnar:

Björn Hazelius.

I anseende till pågående och väntade arbetsinställelser har Konungens Befallningshafvande med afseende å försäljningen inom länet af vin och öl, hvarunder innefattas alla starkare maltdrycker än svagdricka, förordnat, att all utskänkning annorledes än till måltider, därvid varm lagad mat intages, äfvensom all försäljning till afhämtning skola vara förbjudna från och med tisdagen den 3 augusti 1909 klockan fem efter middagen och till dess annorlunda förordnas; dock må tillverkare efter rekvisition försända

öl till värdshus, kaféer och andra matserveringsställen samt till förutvarande kunder under iakttagande af i 14 § af Kungl. Förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 stadgade villkor.

Om hvad sålunda förordnats hafva polismyndigheterna i länet hvar inom sitt distrikt att skyndsammast förständiga vederbörande mot bevis, som ofördröjligen hit införsäntas.

Uppsala slott i landskansliet den 2 augusti 1909.

HJ. L. HAMMARSKJÖLD.

Walter Kant.

Till samtliga magistrater, kronolänsmanen Eckerberg, kronolänsmanen i Väster Rekarne härad och t. f. kronolänsmanen i Jönäkers härad.

Efter framställning af Chefen för Civildepartementet får Konungens Befallningshafvande härmed anmoda Eder tillse, att under blifvande strejk-dagar eller då eljest under nu rådande oroliga förhållanden inom arbetarevärlden så finnes nödigt, lokaler, där spritdrycker erhållas, varda stängda i den omfattning, som af behovet påkallas.

Nyköping i landskansliet den 29 juli 1909.

L. REUTERSKIÖLD.

W. Fahlerantz.

Cirkulär till magistrater, poliskammare, kronofogdar och kronolänsmän.

Med anledning af nu rådande oroliga förhållanden inom arbetarevärlden har Konungens Befallningshafvande ansett sig böra fästa Eder uppmärksamhet på bestämmelserna i 31 § af Kungl. Förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905.

Nyköping i landskansliet den 29 juli 1909.

L. REUTERSKIÖLD.

W. Fahlerantz.

Till samtliga magistrater och kronolänsmän.

Med anledning af inträffade och väntade arbetsinställelser har Konungens Befallningshafvande funnit skäligt att från och med den 3 innevarande augusti till dess annorlunda kan varda förordnadtt föreskrifva följande inskränkningar i fråga om hvarje inom länet eljest tillåten utskänkning eller annan försäljning af vin eller öl, däri således inbegripen äfven rättigheten till utskänkning af öl å skjutsanstalter, nämligen:

att utskänkning af vin eller öl får äga rum endast till spisande gäster vid måltid och ej till större myckenhet åt gången än $\frac{1}{3}$ liter för person; samt

att försäljning till afhämtning af vin eller öl förbjödes, dock med behållen rätt för vederbörande att försälja sådana drycker efter rekvisition i den ordning, som finnes stadgad i 14 § af Kungl. Förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905.

Tillika får Konungens Befallningshafvande anmoda Eder att skyndsamt underrätta samtliga vederbörande inom (staden) (distriktet) om detta beslut.

Nyköping i landskansliet den 2 augusti 1909.

L. REUTERSKIÖLD.

W. Fahlerantz.

Magistraten förordnar, att tillsvidare under den tid, den i dagarne inträdda arbetsinställelsen pågår, all utminuterung af brännvin och andra därmed i gällande lagstiftning jämnställda spirituösa drycker samt öl och vin skall vara i Linköping förbjuden.

Därjämte stadgar Magistraten, att under sagda tid å bolaget Göteborgs-systemets utskänkningsställen utom Grand Hotel utskänkning af brännvin och därmed jämförliga drycker samt öl och vin icke får äga rum annorledes än att vederbörande äga att till gäst, som intager verklig måltid, servera en sup brännvin af det å utskänkningsställena vanliga måttet och $\frac{1}{3}$ liter öl.

Å Stora Hotellet, Trädgårdsföreningens restaurant och Grand Hotel må under samma tid ingen annan utskänkning äga rum, än att spisande gäst vid dukadt bord äger förtära brännvin eller annan därmed jämförlig dryck till ett mått af högst 5 centiliter och $\frac{1}{3}$ liter vin eller öl.

Linköping den 3 augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

C. H. Ramsay.

Till Herr Kronofogden i Östbo härad.

I anledning af en af hofrätts e. o. notarien Olof Beckman i Värnamo såsom innehafvare af utskänkningsrätten å Värnamo gästgifveri härstädes gjord framställning om upphäfvande, såvidt gästgifveriet anginge, af det förbud mot försäljning af spirituösa drycker, vin och öl i köpingen, som af Länsstyrelsen den 3 innevarande månad meddelats, vill Konungens Befallningshafvande, som i ärendet hört Eder och vederbörande länsman, härigenom hafva upphäft omförmälda förbud, såvidt det afser utskänkning af spirituösa drycker, vin och öl inom köpingen.

Härom anmodas Ni underrätta vederbörande.

Jönköping i landskansliet den 13 augusti 1909.

FREDR. PETTERSSON.

J. E. Johansson.

Statstelegram den 3 augusti 1909.

Magistraten,

Eksjö.

På framställning af Eder förbjuder Länsstyrelsen tillsvidare all försäljning och utskänkning af vin och öl i staden Eksjö, dock att öl får efter rekvisition utlämnas till inomhus boende.

Det åligger Eder att bevisligen delgifva vederbörande detta förbud.

Länsstyrelsen.

Resolution.

I anledning af den väntade arbetsnedläggelsen har Magistraten i enlighet med Konungens Befallningshafvandes anmodan förordnat:

att från och med kl. 3 denna dag all försäljning af spirituösa drycker till afhämtning skall upphöra;

att all utskänkning af dylika drycker samt vin och öl jämväl skall inställas, dock med det undantag, att i första klassens matsalar i Stads- huset och järnvägsrestauranten vin och maldrycker må serveras vid måltider åt spisande gäster;

att försäljning af vin och öl till afhämtning icke får äga rum;

att ölbryggerierna, för hvilka nämnda bestämmelser jämväl gälla, dock må äga rätt att genom kringförelse på skriftlig rekvisition aflämna öl och porter i staden inom hus till där boende;

att brännvinsutskänkingsställena, ehuru utskänkningen är förbjuden må hållas öppna för servering af mat och läskedrycker; samt

att alla utskänkingsställena skola hållas helt stängda.

Det i denna resolution meddelade utskänkingsförbud gäller tillsvidare.

Växjö den 3 augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

K. H. Bergendahl.

Resolution.

Med anslutning till förut denna dag utfärdad resolution angående inskränkning af utskänkingsrätten har tillåtelse lämnats innehafvaren af Centralhotellet att i hotellets första klass matsal till hotellets bostadsgäster och abonnenter vid ordnade måltider servera vin och maldrycker, hvarjämte innehafvaren af L. J. Brandts vinhandel äger aflämna vin inomhus och till därstädes boende, efter därom skriftligen gjord rekvisition.

Växjö den 3 augusti 1909.

MAGISTRATEN.

Telegram.

Kronofogde Cederblad,

Högsby.

Kronofogden bemyndigas att i afseende å försäljningen af vin och öl inom fogderiet meddela förbud eller inskränkande bestämmelser, som eljest enligt 31 paragrafen ölförordningen på Konungens Befallningshafvande ankomma.

LÄNSSTYRELSEN.

Vidimeras och remitteras till Herr Kronolänsmannen i Aspelands härads östra distrikt (Aspelands härads västra distrikt), (Handbörds härads östra distrikt), (Handbörds härads västra distrikt) för kännedom och för delgifning med samtliga gästgifvare och ölutkörare inom distriktet, hvilka därvid skola förståndigas:

gästgifvarne att inskränka den i 6 § 2 mom. af Kungl. Förordningen den 9 juni 1905 dem medgifna ölutsköpningsrätt därtill, att till hvar och en verkligt resande får utlämnas endast en tredjedels ($\frac{1}{3}$) liter öl till hvarje måltid;

ölutkörfarne att icke färdas fram inom orten den mörka tiden af dygnet, att icke under några som helst förevändningar aflämna öl på vägarne, i fabriker, på arbetsplatser, på eller i närheten af ställen, där folksamlingar äga rum eller kunna förväntas, och att i öfrigt noga iakttaga bestämmelserna i 14 och 15 §§ af förberörda Kungl. Förordning och att i båda fallen öl får utlämnas endast till rekvirenter, som äro nyktra.

Dessa inskränkningar skola gälla tillsvidare under nu inträffad storstrejk.

Eder underlydande kronofjärdingsmän skola beordras att noga öfvervaka efterlevnaden af dessa föreskrifter och att, om öfverträdelser inträffa, genast afgifva rapport till Eder, som har att per telefon underrätta mig, då absolut förbud om ölförsäljningen af den trotsande kommer att meddelas.

Högsby i Aspelands och Handbörds härads kronofogdekontor den 8 augusti 1909.

S. J. A. Cederblad.

Till Herr Kronolänsmannen G. Wällgren.

Sedan Ni här anmält, att den försäljning af svagdricka och andra alkoholfria drycker, som till förtäring på stället utöfvas af förre gästgifvaren C. A. Carlsson i Grönskåra, med all sannolikhet omfattat mera sprithaltiga drycker, enär kunderna blifvit berusade och tillställt oordningar, så hafven I att skyndsammast förbjuda Carlsson all försäljning af malt-drycker, gällande detta förbud dock endast tillsvidare under nu pågående storstrejk.

Högsby i kronofogdekontoret den 18 augusti 1909.

S. J. A. Cederblad.

Till samtliga kronofogdar i länet, polismästarna i Malmö och Hälsingborg samt magistraterna i länets öfriga städer.

I anledning af den inträdda arbetsafstängningen och de strejker i större omfattning, som befaras kunna häraf blifva en följd, har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande skolat dels anmoda Eder att under strejkdagarna eller då eljest finnes nödigt, jämlikt 35 § af brännvinsförsäljningsförordningen, tillse, att lokaler, där spritdrycker erhållas, stängas i den omfattning, som Ni pröfvar vara för ordningens upprätthållande nödigt, och dels bemyndiga Eder att å Konungens Befallningshafvandes vägnar, jämlikt 31 § af förordningen angående försäljning af vin och öl, å samma tid och i enahanda omfattning förbjuda utskänkning eller annan försäljning af vin eller öl eller föreskrifva de inskränkningar i försäljningsrätten, som kunna finnas nödiga.

Malmö i landskansliet den 29 juli 1909.

Landshöfdingämbetet.

Fritz Hallberg.

N. Linder.

Till Magistraten i Falkenberg.

Uti en till Konungens Befallningshafvande den 13 innevarande månad inkommen ansökning har Bryggeri-Aktiebolaget Falken i Falkenberg anhållit om rätt att sälja öl efter rekvisition till inomhus boende kända personer i parti om minst ett dussin.

Vid föredragning af detta ärende har Konungens Befallningshafvande funnit skäligt på det sätt bifalla ansökningen, att nämnda bolag medgifves rätt att från sitt bryggeri i Falkenberg till innehafvarne af stadshotellet och järnvägshotellet därstädes på deras skriftliga rekvisition försälja öl, dock att hemforslandet af det sålunda köpta ölet skall af nämnda hotell-innehafvare ombesörjas; hvilket för Eder och vederbörandes kännedom härigenom meddelas, hvarvid tillika erinras, att härigenom någon ändring ej skett uti den i skrivelsen till Eder af den 2 dennes meddelade föreskriften angående de omständigheter, under hvilka ölutskänkning å berörda hotell förklarats vara tillåten.

Halmstads slott i landskansliet den 17 augusti 1909.

A. ASKER.

Oscar Ehnbohm.

Till Poliskammaren i Göteborg och Magistraterna i öfriga städer inom län.

På förekommen anledning vill Landshöfdingeämbetet härmed hafva anmodat Eder att under de dagar, ifrågasatt strejk kan komma att pågå, eller då eljest finnes nödigt dels tillse, att lokaler, där spritdrycker erhållas, stängas i den omfattning, som är af behofvet påkallad, och dels på det sätt och till den utsträckning, Ni kan finna lämpligt, förbjuda bedrifvandet af eljest tillåten försäljning af vin och öl inom staden.

Göteborg i landskansliet den 29 juli 1909.

Landshöfdingeämbetet.

Ernst Thorin.

Elof Warmark.

Statstelegram den 2 augusti 1909 till kronofogden i Göteborgs, Inlands, Orusts och Tjörns samt Norrvikens fögderi.

Tillse, att försäljning af brännvin från utskänkningsställena inom fögderiet från och med den 3 dennes tillsvidare och intill dess annorlunda förordnas icke äger rum. All försäljning af vin och öl är under ofvan afsedda tid förbjuden. Förståndiga vederbörande härom.

Länsstyrelsen.

Statstelegram. Kronofogden i Sunnervikens fögderi.

All försäljning af vin och öl är från och med den 3 dennes tillsvidare och intill dess annorlunda förordnas förbjuden inom fögderiet. Förståndiga vederbörande härom.

Länsstyrelsen.

Statstelegram den 4 augusti 1909 till Magistraten i Uddevalla.

Länsstyrelsen har beslutat, att annan utskänkning af brännvin, vin och öl än till spisande gäster vid intagande af verklig måltid icke må tillsvidare och intill dess annorlunda förordnas äga rum å Ångbåtsaktiebolaget Bohuslänska kustens båtar.

Delgif detta beslut vederbörande styrelse och rättighetsinnehafvare.

Länsstyrelsen.

Till Poliskammaren i Göteborg.

I anledning af därom framställd begäran har Konungens Befallningshafvande beslutat förbjuda tillverkare af öl vid de i Göteborg, Göteborgs fögderi och Uddevalla belägna bryggerier att tillsvidare från vederbörliga tillverkningsställen på rekvisition försända öl till köpare inom Älfsborgs och Värmlands län.

Detta beslut anmodas Ni att skyndsamt bevisligen delgifva vederbörande tillverkare i Göteborg.

Göteborg i landskansliet den 13 augusti 1909.

GUST. LAGERBRING.

V. Billmanson.

Sedan Konungens Befallningshafvande genom beslut den 2 i denna månad förordnat, bland annat, att all försäljning af vin och öl inom länet skulle vara förbjuden under tiden från och med denna dag tillsvidare och intill dess annorlunda förordnades, fann nu Konungens Befallningshafvande på förekommen anledning skäligt besluta, att ofvannämnda förbud icke skulle gälla för den af firman J. W. Lyckholm & C:o i Örgryte socken idkade försäljning af öl, dock att firman under ofvansagda tid icke skulle äga att idka försäljning af öl till afhämtning från tillverkningsplatsen eller att medelst vagnar till personer inom Göteborgs fögderi försända varor.

Underrättelse om beslutet skulle meddelas firman samt kronofogden och kronolänsmännen inom Göteborgs fögderi genom utdrag af protokollet. (den 3 augusti 1909).

In fidem:

Ernst Thorin.

Utdrag af protokollet, hållet hos poliskammaren i Göteborg den 2 augusti 1909.

N:o 1. Poliskammaren beslöt att utfärda följande förbud, som bevisligen skulle delgifvas vederbörande rättighetsinnehafvare.

»Med hänsyn till förestående storstrejk anbefalles upphörande af utskänkning af brännvin från och med den 3 i denna månad till tid, hvarom underrättelse kommer att lämnas. Innehafvare af rätt till brännvinsutskänkning är dock fortfarande berättigad att till spisande gäster servera vin och öl.»

»Med hänsyn till förestående storstrejk anbefalles stängning af lokal och rörelsens inställande beträffande samtliga innehafvare här i staden af rätt till utminutering af brännvin från och med den 3 i denna månad till tid, hvarom underrättelse kommer att lämnas.»

»Med hänsyn till förestående storstrejk anbefalles stängning af lokal och rörelsens inställande beträffande samtliga innehafvare här i staden af

rätt till utskänkning af vin och öl utan sammanhang med matservering från och med den 3 i denna månad till tid, hvarom underrättelse kommer att lämnas.»

»Med hänsyn till föreståendeorstrejck anbefallas samtliga innehafvare här i staden af rätt till försäljning af vin och öl till afhämtning att från och med den 3 i denna månad till tid, hvarom underrättelse kommer att lämnas, upphöra med sådan försäljning klockan tolf på dagen.»

»Med hänsyn till föreståendeorstrejck anbefallas samtliga innehafvare af rätt att här i staden genom kringförling försälja öl att från och med den 3 i denna månad till tid, hvarom underrättelse kommer att lämnas, upphöra med sådan försäljning klockan tolf på dagen.»

Som ofvan.

In fidem:

Arthur Josephsson.

*Utdrag af protokollet, hållet hos Magistraten i Lysekil
å rådhuset den 24 augusti 1909.*

§ 80.

Stenhuggarne David Stålblad och A. Andersson samt järnarbetaren Frölen ingåfvo till Magistraten en så lydande framställning:

»Till Magistraten i Lysekil.

Män samlade å möte i Lysekil till ett antal af 200 rikta härmed en vördsam vädjan till Magistraten, att den måtte med upphälvande af sitt beslut af den 23 den. vidblifva och förnya förut fattadt beslut om absolut förbud för försäljning och servering äfvensom utkörning af alkoholhaltiga drycker.

Mötet uttrycker samtidigt den förhoppningen, att Magistraten måtte utsträcka förbudet att gälla en månad efter den stora stridens slut.»

Efter föredragning häraf beslöt Magistraten meddela följande besked.

»Anledningen till att Magistraten vid orstrejckens början den 4 i denna månad utsträckt förbudet mot utskänkning här i staden att gälla jämväl beträffande Stadshotellet, Grand Hotell, Stadsparken och badrestauranten vore den, att Magistraten befarat, att arbetarne, som då ännu förfogade öfver penningetillgångar, kunde i större utsträckning berusa sig å nämnda restauranter, hvarigenom ordningar kunde uppstå. Då nu orstrejken pågått i 20 dagar, utan att några nämnvärda ordningar förekommit, samt arbetarnes penningetillgångar numera icke torde medgifva förtärande å restauranterna af dyrare spritvaror, förefinnes icke någon anledning att längre bibehålla förbudet beträffande restauranterna, hvarför Magistraten ansett sig böra upphäfva detsamma, med föreskrift likväl att öl där ej må utskänkas annat än vid ordentliga måltider.

Hvad angår kringkörningen och försäljningen af öl, har Magistraten sig bekant, att sådan icke är förbjuden i en del andra städer såsom t. ex. Göteborg. Bryggerierna i Göteborg hafva också under tiden för strejken hittills tillgodosett allmänhetens behof af öl här i staden. Vid detta förhållande har Magistraten icke ansett sig kunna bibehålla förbudet mot försäljning från bryggerierna, såvidt det afsåge deras fasta kunder. Några ordningar kunna ju ej befaras, därigenom att bryggerierna tillåtas att försälja och kringföra öl till de familjer inom staden, som förut varit deras fasta kunder.

Magistraten erinrar om att såväl restauranterna som bryggerierna innehafva lagliga rättigheter till utskänkning eller försäljning. Enligt nu gällande lag äger myndighet icke rätt att inskränka dessa rättigheter i annat fall, än då de missbrukas eller oordningar kunna befaras. Då enligt Magistratens åsikt hvarken det ena eller andra af dessa fall för närvarande föreligger, har Magistraten otvifvelaktigt haft laglig skyldighet att upphäfva det förut stadgade förbudet beträffande ifrågavarande restaurationer och bryggerier, hvarom för öfrigt åtskilliga framställningar inkommit till Magistraten.

Med anledning häraf och då hvarje medborgare icke — såvidt förhållandena sådant medgifva — bör lida någon kränkning i sina lagliga rättigheter och förmåner, finner Magistraten mötets framställning i fråga om återkallande af gårdagens beslut rörande utskänkningen å restauranterna och försäljningen från bryggerierna icke kunna till någon Magistratens åtgärd föranleda.

Hvad slutligen angår mötets önskan, att det nu rådande förbudet måtte utsträckas att gälla en månad efter storstrejkens slut, så kommer Magistratens beslut i denna fråga helt och hållet att bero af de vid strejkens slut rådande förhållandena, hvarför något besked icke kan afgifvas å framställningen i denna del.»

Hvilket meddelas kommitterade.

Som ofvan.

På Magistratens vägnar:

Axel Sundberg.

Telegram till magistraterna i Borås, Alingsås, Vänersborg, Ulricehamn och Åmål.

Ni anmodas tillse, att under de stundande strejkdagarna eller då eljest i följd af pågående arbetsinställelser sådant finnes nödigt, lokaler, där spritdrycker erhållas, stängas i den omfattning, som är af behovet påkallad.

Tillika förordnar Konungens Befallningshafvande, att under samma tid all försäljning af vin och öl annorledes än vid måltider åt spisande gäster skall inställas, där Ni ej finner undantag böra medgifvas.

Vänersborg i landskansliet den 29 juli 1909.

På Landshöfdingämbetets vägnar:

L. Th. Jacobson.

Ture A. Hellberg.

Till Magistrater och Kronofogdar inom länet.

Med ändring af sitt beslut enligt telegram till Eder den 30 sistlidne juli om förbud mot ölförsäljning inom länet har Konungens Befallningshafvande denna dag funnit skäligt medgifva tillverkare af öl att från tillverkningsställe sälja öl, dock endast inom stads eller köpings planlagda område samt allenast medelst dryckernas försändande på rekvisition till köpare enligt vederbörlig skriftlig förteckning och dryckernas aflämnande inomhus och icke till andra afnämare än hushåll och innehafvare af sådan matserveringsrörelse, för hvilka utskänkning af öl icke förbjudits

genom Konungens Befallningshafvandes ofvananmärkta beslut den 30 sistlidne juli;

Hvilket till Eder kännedom och vederbörandes underrättande härigenom meddelas.

Karlstad i landskansliet den 4 september 1909.

GERH. DYRSSEN.

Georg Samuelson.

Till Magistraten i Lindesberg.

Sedan Ni i skrifvelse den 23 innevarande månad på anförda skäl hemställt om sådan ändring i Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes resolution den 28 sistlidne juli, innefattande förbud med viss inskränkning för försäljning af brännvin, vin och öl inom Lindesbergs stad, att i nämnda stad boende innehafvare af rättighet att till afhämtning försälja öl finge från försäljningsstället på rekvisition försälja öl till köpare under de villkor, som angifvas i 14 § i Kungl. Förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905, så har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande dels i telegram den 24 innevarande månad till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Västmanlands län hemställt om förbud för bryggerierna inom nämnda län att tillsvidare försälja öl till afnämare inom Örebro län och dels genom beslut denna dag på ansökan af Lindesbergs ångbryggeri om rätt till ölförsäljning i enahanda utsträckning, som Eder hemställan afser, funnit skäligt Lindesbergs ångbryggeris ansökning allenast på det sätt bifalla, att nämnda ångbryggeri berättigats utan hinder af förbudet den 28 sistlidne juli på skriftlig rekvisition tillhandahålla öl å stadshotellet i Lindesberg, på det att dess innehafvare måtte kunna utföva den honom förbehållna rätt till utskänkning af öl vid måltid åt spisande gäster; finnande Kungl. Maj:ts Befallningshafvande Eder hemställan icke lämpligen böra under nuvarande förhållanden i vidsträcktare mån bifallas.

Örebro slott i landskansliet den 31 augusti 1909.

TH. NORDSTRÖM.

O. Hammar.

Under återopande af sin kungörelse den 2 sistlidne augusti angående förbud tillsvidare mot utskänkning och utminuterung af brännvin här i staden och på dess område äfvensom sina kungörelser den 6 och 9 innevarande september får Magistraten härmed tillkännagifva, att från och med denna dag utskänkning af brännvin medgifves å första och andra klassens restauranter, dock ej å krogarne.

Västerås Rådhus den 13 september 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Statstelegram den 2 augusti 1909.

Till Magistraterna i Falun och Hedemora.

För kännedom och verkställighet meddelas, att Konungens Befallningshafvande inom länet meddelat förbud tillsvidare under pågående arbetskonflikt mot ej mindre all utskänkning af vin och öl än äfven all försäljning af öl från bryggerier och afhämtningsställen.

Därjämte hemställer Konungens Befallningshafvande, att Ni ville taga under ompröfning lämpligheten af att förbjuda all försäljning af brännvin.

Länsstyrelsen.

Till Magistraten i Östersund.

I anledning af Eder skrifvelse den 2 augusti 1909 har Konungens Befallningshafvande, jämlikt 31 § 1 mom. i Kungl. Förordningen angående försäljning af vin och öl funnit skäligt förordna, att försäljning af dylika drycker skall vara förbjuden dels till förtäring på stället, med undantag af de ställen, där utskänkning får ske endast till spisande gäster vid ordnade måltider, och dels till afhämtning hos handlande eller näringsidkare, hvilka enligt särskildt tillstånd eller såsom tillverkare innehafva sådan rätt; hvilket förbud skall träda i omedelbar tillämpning samt gälla, intill dess Konungens Befallningshafvande annorlunda förordnar.

Östersund i landskansliet den 3 augusti 1909.

JOHAN WIDÉN.

J. Eurenius.

Till Magistraten i Umeå.

Sedan Konungens Befallningshafvande beslutat, att till förekommande af oordningar den i kvarteret Ägir N:o 4 här i staden belägna utskänkningslokalen samt Umeå Nya Spritbolags utminuteringsställe härstädes skola tillsvidare från och med den 3 uti innevarande månad hållas stängda och rörelsen där inställas, äfvensom att all försäljning af brännvin skall under samma tid vara förbjuden å den å Sjömanshusets tomt belägna s. k. Terassen med tillhörande serveringslokaler, vill Konungens Befallningshafvande härigenom anmoda Eder att bringa detta beslut i verkställighet äfvensom att, när anledning härtill förekommer, hit inkomma med rapport rörande den förändring i omförmälda förbud, som må finnas behöflig eller lämplig.

Umeå den 2 augusti 1909.

H. BJÖRKLUND.

John Falk.

Konungens Befallningshafvande får härmed tillkännagifva, att Konungens Befallningshafvande funnit nödigt förordna, att under tiden från och med den 3 innevarande augusti och tillsvidare utminuteri af brännvin eller annan spirituosa i Luleå icke får äga rum, samt att å Skeppsbrokällarens och Gästgifvaregårdens samtliga utskänkningslokaler, som skola stängas kl. 9 e. m., utskänkning af brännvin och annan spirituosa samt öl och porter icke må äga rum annat än i samband med servering af tillagad mat till ett värde af minst 50 öre och icke heller till större myckenhet än högst 5 centiliter spirituosa och en halfbutelj öl eller porter till hvarje gäst.

Därjämte har förordnats, att å stadens ölserveringsställen icke får utskänkas mer än en halfbutelj öl eller porter till hvarje person, och att någon servering till onyktra personer under inga förhållanden får ifrågakomma.

Landskansliet i Luleå den 2 augusti 1909.

KARL J. BERGSTRÖM.

Georg Hellgren.

15. Uttalanden af fattigvårdsmyndigheter m. fl.¹⁾

(T. f. fattigvårdsinspektören i Stockholm.)

Å Stockholms stads arbetsinrättning intogos under tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1909 — 896 personer. Samma tid år 1908 intogos 1,011 personer.

Till allmänna försörjningsinrättningen remitterades $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1909 — 1,590 personer mot 1,438 samma tid året därförut.

Till asylerna för husvilla remitterades under nyssnämnda tider respektive 436 och 547 personer.

Å natthärbärget för män, som i allmänhet öppnas den 1 december, voro under december månad 1908 belagda 1,705 och december 1909 — 1,725 sängplatser. Natthärbärget, som nästlidne höst öppnades något tidigare än vanligt eller den 15 november, hade från sagda dato t. o. m. den 31 december s. å. 2,585 sängplatser belagda.

Genom församlingarnas fattigvårdsstyrelser utdelades sista halfåret 1909 ett sammanlagdt antal matportioner af 261,854 st. under det att senare halfåret 1908 utdelades 281,287 st. matportioner.

(F. V. O. Centralbyrå i Stockholm.)

Med anledning af begärdt uttalande beträffande den under sommaren 1909 inträffade stora arbetsnedläggelsens hittillsvarande och väntade påföljder inom F. V. O. område, får Centralbyrån härmed äran meddela:

att någon nämnvärd ökning af fattigvårdsbehovet beroende direkt på konflikterna egentligen ej förmärks — se bifogade redogörelse för hjälpsökningarnas antal under detta och föregående arbetsår;

att åtskilliga svårigheter indirekt beroende på den stora arbetsnedläggelsen däremot gjort sig märkbara, i det att en del personer, förnämligast äldre kvinnor, hvilka försörja sig med uthyrning af rum, antingen haft lägenheterna outhyrda, eller också af hyresgästerna ej kunnat utbekomma öfverenskommet hyresbelopp;

samt att det synes sannolikt, att den senare delen af vintern — februari—april — blir svår för de minst motståndskraftiga bland den kroppsarbetande befolkningen. De nämnda månaderna bruka för dessa vara de tyngsta, och då nu alla resurser, så väl deras egna som anhörigas, hvilka senares hjälp i stor utsträckning torde hafva anlitats, efter all sannolikhet äro uttömda, kommer nöden otvifvelaktigt att då skarpare framträda och de hjälpsökandes antal att ökas.

Hjälpsökningar i F. V. O.

Arbetsår.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.
1908—1909	239	181	231	673	305
1909—1910	244	212	224	688	268

¹⁾ De flesta af nedanstående uttalanden afgåfvos redan i slutet af oktober eller början af november månader 1909.

(Frälsningsarmén i Stockholm.)

Föreståndarna för våra institutioner och slumstationer i Stockholm och dess närmaste omgifningar äro eniga uti sitt påstående, att *den kommande vintern blir mycket svår för arbetsklassen. Redan nu är de hjälpsökandes antal dubbelt så stort som under vanliga förhållanden.*

Det finnes många skötsamma arbetare, hvilka genom strejken måste dels skuldsätta sig och först efter åratals förlopp om någonsin kunna komma i samma ställning som förut, dels förlorat sina platser och nu äro utan arbete eller ha måst tillgripa tillfälliga eller mindre aflönade sysselsättningar. Många af dessa, som redan förra sommaren på grund af arbetsnedläggelse måste skuldsätta sig, stå inför en säker ruin. Ettdera är en stor del af hyran ännu obetald, eller också har allt, hvad de ägt, belånats. Det är likväl omöjligt för oss att angifva, huru många som befinna sig i denna ställning, dels emedan vi ej kunnat verkställa någon egentlig efterforskning, och dels emedan de flesta behärskas af så mycken själfkänsla, att de hellre gå under än för någon klaga sin nöd. Det är hustrurna och barnen, hvilka i dessa fall drabbas af det hårdaste slaget. I ett och annat fall afvika männen, för att sedan icke låta höra af sig.

En annan klass af arbetare, de som supat upp det mesta af sina förtjänster, ha nog ej lidit så mycket af storstrejken. I stället hade deras familjer verklig nytta af det under strejken rådande spritförbudet, i det att männen voro nyktra, höllo sig hemma och sågo efter barnen. Hustrurna blefvo därigenom i större tillfälle att skaffa sig förtjänster till familjens uppehälle. De hustrur äro icke få, som med bäfvan motsägo den dag, då rusdrycksförbudet skulle upphävas och deras hem åter bli en hård för elände och lidande.

Utan tvifvel skulle de ekonomiska verkningarna af arbetsnedläggelsen betydligt neutraliserats, om rusdrycksförbudet uppehållits en månad efter strejkens slut.

Ännu ha vi icke träffat på några familjer, som blifvit husvilla genom arbetsnedläggelsen, åtminstone icke i större utsträckning, än hvad annars är vanligt. Dock torde i de fall där hyresvärdarna gifvit anstånd med betalningen och denna ändå brister, få motse, att familjer under den närmaste tiden ställas utan tak öfver hufvudet.

(Fattigvårdsstyrelsen i Norrköping.)

Konfliktens hittills visade påföljder, bestå hufvudsakligast däruti, att äldre, mindre arbetsföra personer, som förut kunnat genom lättare arbeten väsentligt bidra till sitt uppehälle, nu blifvit beröfvade dessa arbetstillfällen och undanskjutna af yngre krafter, att många kvinnor med barn, hvilka de haft utackorderade, genom konflikten blifvit urständsatta att fullgöra sina förbindelser till fosterföräldrarna, som därför söka erhålla hjälp från fattigvården, samt att fäder till barn af samma skäl på samma sätt icke kunna bidra till sina barns underhåll. Troligen komma dessa konfliktens påföljder och möjligen äfven andra att än mera så småningom göra sig gällande och verkningarna att vara märkbara ganska långt i framtiden.

(Fattigvårdsstyrelsen i Karlskrona.)

Att en arbetsinställelse med den omfattning och längd, som nyss avslutade s. k. storstrejk haft, kommer att på många sätt blifva kännbar, särskildt på fattigvårdsstyrelsens verksamhetsområde, ligger i öppen dager. Redan nu befinna sig många af de af storstrejken berörda arbetarefamiljerna i svåra ekonomiska förhållanden till följd af den skuldsättning, de under storstrejken nödgats göra. I allmänhet har man dock icke ännu — må hända på grund af en viss skamkänsla — direkt påfordrat fattigvårdsstyrelsens understöd. Mera indirekt har emellertid fattigvårdsstyrelsen redan nu haft kännning af strejkens följder, i ty att försörjningsplikten mot gamla föräldrar och andra nära anhöriga under sista tiden mera än vanligt uraktlåtit och försummats, hvarför ock fattigvårdssamhället mera än vanligt betungats af understöd till ålderstigna och sjuka personer. Äfven på barnavårdsområdet har storstrejkens påföljder redan visat sig särskildt på så sätt, att barnen inom många arbetarefamiljer äro med afseende på sina kläder ovanligt dåligt rustade för att möta den kallare årstiden. Att emellertid än kännbarare följder af storstrejken än de nu nämnda äro att förvänta, därom är fattigvårdsstyrelsen lifligt öfvertygad på grund af sin erfarenhet af huru lätt en familj med svag ekonomisk bärkraft blott genom en tillfällig och kort sjukdom samt på grund häraf minskad arbetsförtjänst kan komma på obestånd samt under sådana förhållanden under långa tider ligga fattigvårdssamhället till last. Att detta för många af storstrejken berörda arbetarefamiljer skall blifva fallet, är mycket sannolikt, samt att fattigvårdssamhället under lång tid framåt kommer att mer än vanligt betungas till följd af storstrejkens påföljder.

(Diakonissa i Karlstad.)

Strejktiden gick — i stort sedt — öfver förväntan någorlunda väl igenom. Det mesta beroende på att spritbolaget så i tid stängdes, att sista aflöningen fick odelad användas till inköp af matvaror. Äfvenså att det fanns tillgång på bär och fiske. Barnbespisningen underlättade ock jämte det som lämnades från Folkets Hus.

Ett och annat svårare fall förekom ju ock, där nöden fordrade snar hjälp, men det var ej regel.

Men vintern se vi med bäfvan an. Då arbetslösheten inträder och hyror, ved, mat och kläder göra sina kraf gällande, och allt är utskrapadt och de stå i skuld till höger och vänster. Med månget hem få vi därför denna vinter nog dela mycken suckan och nöd.

(Fattigvårdsstyrelsen i Gäfle.)

Någon påvisbar direkt ökning af understödstagarnes antal har icke till följd af storstrejken hittills inträdt. En sådan synes dock vara att vänta under den förestående vintern. Enstaka företeelser antyda nämligen, att den ekonomiska ställningen i en del arbetarehem redan nu är betydligt försvagad genom familjeförsörjarens mer eller mindre nödtvungna sysselslöshet under och efter storstrejken. Det jämförelsevis ringa understöd,

som under konflikttiden från fackföreningshåll kommit dessa hem till godo, har knappt räckt till de oundgängligaste lefnadsbehofvens tillfredsställande för dagen. Några besparingar för vintern finnas följaktligen icke; och om denna, såsom vanligen plägar vara fallet här i staden, kommer att åtföljas af arbetsbrist, torde nöden, icke utan fattigvårdens mellankomst på ett eller annat sätt, kunna hållas borta från ett stort antal hem, som under normala förhållanden ej behöft ligga fattigvården till last.

(Diakonirådet i Gäfle.)

Vid sina besök i de olika hemmen hafva såväl prästerna som församlingens diakonissor icke kunnat undgå att finna, att storstrejken inverkat menligt på arbetareklassens ekonomi. De förut fattiga hemmen hafva genom storstrejken blifvit ändå fattigare, och de hem, i hvilka förut ett relativt välstånd förefunnits, hafva ekonomiskt sjunkit. Detta senare visar sig t. ex. genom minskad förmåga af lifsmedelsinköp, och några förråd för vinterbehof torde endast ytterst få af de familjer, hvilka berörts af storstrejken, varit i stånd att anskaffa. Därföre synes det oss otvifvelaktigt, att de svåraste följderna komma att visa sig längre fram, och då därtill kommer, att mången arbetare på grund af sitt deltagande i storstrejken mistat sin plats, kunna vi icke undgå att hysa starka farhågor för att nöden under den stundande vintern blir stor i mångt arbetarehem.

Storstrejken har dessutom i påfallande stark grad skärpt klassmotsättningarne och vidgat klyftan människor emellan. Det har kommit något hårdt och bittert in i sinnena, och det torde behövas år för att utplåna detta.

(Fattigvårdsstyrelsen i Luleå.)

Hvad först beträffar de hittillsvarande påföljderna af konflikten, så kan fattigvårdsstyrelsen vitsorda, att de ej varit af mera betydande omfattning, om än i ett eller annat fall strejken kan påvisas såsom den direkta orsaken till förekommande fattigvårdsbehof, särskildt i fråga om skolbarn, hvilkas föräldrar på grund af strejken varit utan medel att skaffa dem nödiga kläder och böcker för deras skolgång. Betecknande är, att i dessa fall vanligen barnens lärare och icke föräldrarna varit de, som anmält fattigvårdsbehofvet.

Hvad därefter beträffar de väntade påföljderna af konflikten, så ställer sig saken annorlunda, och man kan med skäl påstå, att mången arbetare går en svår vinter till mötes just på grund af strejken. Det är nämligen klart, att i synnerhet här uppe, där sommaren är så kort och en stor del af de ej yrkeskunniga arbetarne hufvudsakligen äro hänvisade till s. k. säsongarbete, ett inställande af arbetet under en hel månad just under den bästa tiden skall åstadkomma rubbning i ekonomien för mången arbetare, som äfven under vanliga år har svårt att draga sig fram hela den långa vintern utan anlitande af fattigvården, och som kanske ännu vid vinterns inbrott ej hunnit klara de skulder han under arbetsinställelsen ådragit sig.

(Diakonissa i Luleå.)

Om jag ser på de rent kontanta utgifterna under tiden från konfliktens början till denna dag, hafva de icke i någon afsevärd mån öfverstigit dem för samma tid föregående år. Detta beror emellertid, dels därpå, att de medel, öfver hvilka jag förfogar, utgöres af endast ett kontant månatligt bidrag från fattigvårdsstyrelsen och de smärre gåfvor, som kunna inkomma från enskilda, dels äfven enligt min tanke därpå, att de arbetslösa haft något till öfvers af arbetsförtjänsten från sommarens första del. Dock har jag vid mina besök i hemmen på sista tiden förmärkt, att sommarens arbetslöshet icke undgått att lämna spår efter sig. Många, som eljest under sommarmånaderna kunnat »lefva godt», som man säger, men under vintern måst försaka, hafva redan nu sett sig nödsakade att lefva på »vinterkost».

På en fråga om förhandenvarande nöd är rådande, måste jag svara nekande, men på en förfrågan om behovet af hjälp under kommande månader blir afsevärdt större än föregående vintrar, har jag all anledning förmoda, att så torde blifva fallet. Nöden är i stigande. Och detta har enligt min uppfattning och kännedom om förhållandena sin grund i sommarens stora arbetsinställelse. Anmärkningsvärdt är, att åtminstone några, som under normala förhållanden befinna sig i bärgliga omständigheter, redan vändt sig till mig med begäran om hjälp. Jag har icke kunnat undgå märka, att många sådana familjer redan äro mycket ekonomiskt försvagade. Vid minsta rubbning af nuvarande förhållanden blifva de genast urständsatta att hjälpa sig själfva. Träffas någon familjemedlem af en, om ock tillfällig eller obetydlig sjukdom måste de redan nu bispringas med läkarevård, medicin och matvaror. Några besparingar för inköp af vinterkläder hafva ej kunnat göras, och i denna fråga torde förvisso både allmän och enskild välgörenhet under kommande dagar blifva nödsakade att träda hjälpende emellan. Stundar nu en lång och kall vinter med ringa arbetstillgång blir det helt säkert mycket bekymmersamt särskildt i familjer med många barn.

(Kommunalnämnden i Öfver Luleå.)

Till följd af de sedan 8 år pågående befästrings- och kasernarbetena här med goda tillfällen till fortgående arbetsförtjänster har arbetarnes ekonomi väsentligt höjts, men genom arbetsnedläggelsen har den ekonomiska nivån åter sjunkit, då det genom beräkning konstaterats, att endast vid dessa arbeten den försummade dagsverksförtjänsten belöper sig till *öfver 200,000 kronor*. Ett stort minus, som gör sig ännu mera kännbart, då man betänker att denna förlust träffade arbetarne under den bästa arbetstiden, med möjlighet till besparingar för den tillstundande vintern, hvilka besparingar nu ej kunna förefinnas.

Af denna och flera andra medverkande orsaker kommer säkerligen att alstras nöd under den tillstundande vintern och kanske som följd däraf ingripande med hjälp från det allmännas sida.

Detta troligen lika säkert som att, om arbetsnedläggelsen uteblifvit, arbetarne här godt redt sig hjälp förutan.

Då det dessutom är att förmoda, att en stor del af den uteblifna arbetsförtjänsten, i motsatt fall, skulle kommit köpmän och industri samt handverkare tillgodo i form af större afsättning af dessas handelsartiklar och produkter, har äfven där arbetsnedläggelsen medfört en ekonomisk förlust.

Någon tanke på ökad emigration inom arbetareläget har ej kommit till nämndens kännedom.

(Kommunalnämnden i Neder-Kalix.)

Med föranledande af Konungens Befallningshafvandes skrifvelse den 18 sistlidne oktober med infordrande af Kommunalnämndens uttalande öfver den stora arbetsinställelsens under förliden sommar hittills varande och väntade påföljden inom vårt verksamhetsområde, får jag härmed vördsamst anföra, att konflikten i fråga, märkvärdigt nog, icke haft eller kan anses komma att få några vidare märkbara påföljder inom vår socken. Dock må följande kunna antecknas såsom förändringar, inträdda på grund af konflikten, nämligen:

att arbetsbrist, i följd af att »timmerrullning» och »sänkdragning» af timret m. m. vid sågverken under sommaren icke kunnat verkställas och tillräckligt tillgängligt timmerupplag sålunda saknas, mer än vanligt kommer att inträffa under stundande vinter för en del dess arbetare såväl å själfva »platserna» som från landsbygden, dock i ringa grad;

att en del af de sågverksarbetare, som i somras nedlagt arbetet och ej förmåtts återgå, måst, då andra antagits i deras ställe, afskedas och uppsägas till flyttning, i följd hvaraf i några få fall emigration föranledts;

att sågverksrörelsen liksom annan industri och handel måste lidit rätt afsevärda förluster till följd af all rörelses afstannande, utevaron af kapital, höga, oförutsedda räntor samt nödtvunget kreditgifvande till en hel del folk; äfvensom

att fattigvården, som besynnerligt nog hittills ej haft märkbar påkänning af konflikten, nog under stundande vinter väntas bli mer betungande än under närmaste föregående år, dels i följd af redan nämnda arbetsbrist med däraf föranledda afskedanden af en del folk, dels också i följd af den allmänna »utsgning», som, om ock ännu ej synlig, dock i verkligheten måste förefinnas.

Orsaken till att fattigvården hittills ej kan anses vara direkt påverkad af konflikten kommer sig däraf, att, då den inträffade midt under högsommaren, en mängd folk omedelbart fick och — till glädje för hemmansägarna — äfven tacksamt tog anställning i slätter- och skördearbete ute å landsbygden, som då pågick som bäst, och hvaraf de sålundaingo sin utkomst.

Många sågverksarbetare sysselsatte sig också med fiske och bärplockning, och sägas dessa däraf haft sitt väsentliga uppehälle.

Sådana arbetare, som själfva voro ägare af mindre hemmansdelar och jordlägenheter, men som under somrarna mestadels plägat arbeta ute vid sågverken, begagnade tillfället att under arbetsinställelsen afbärga sin jord, hvilket förut om åren ofta varit svårt att anpassa till belåtenhet för både arbetsgifvare och arbetstagare.

I öfrigt må framhållas såsom en allmän och viktig omedelbar följd af konflikten, att enligt allmänna omdömet penningen efter densamma fått ett större värde, som synes komma att bättre tillvaratagas, hvarjämte många börjat ägna sig åt jordarbetet, såsom gifvande en säkrare utkomst för lifvet. Och till sist, men kanske ej minst viktigt — synes den »upplåsta ton», som före konflikten på många ställen var förhärskande såväl på den ena som på den andra sidan, ha väsentligen nedstämts och bättre förståelse vara inträdd mellan de olika samhällslagren.

— — — — —

—————